ఓమ్.

పరబ్రహ్మణేనమః

పురాణోక్తకర్మప్రకాశిక.

ఈ గ్రంథము.

శ్రీమచిలీపట్టణ నివాసులును శ్రీబాలాత్రిపురసుందరీ సమేత మల్లేశ్వర కరుణాకటాక్షవీక్షణ జనిత, వైదుష్య వైభవులును, యాజుర్వేదులును, తైత్తిరీయ శాఖాధ్యాయులును, ఆపస్తంబ సూత్రులును, కౌండిన్యసగోత్రోద్భవులును, సుప్రసిద్ధులైన,

బ్రహ్మశ్రీ, చెళ్లా నాగలింగశాస్త్రులవారి పుత్త్రుండగు

లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిశర్మచే

వ్రాయఁబడి,

స్వకీయ శ్రీ

ఆర్యానంద ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడి ప్రకటింపఁబడియె. మచిలీపట్టణము.

తృతీయ ముద్రణము 500 ప్రతులు.

దీనివెల 1—8—0

 [పోష్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.

1918

పీఠిక.

అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకుండైన, పరమకారుణికుం డగు భగవంతుఁడు లోకధర్మ సంరక్షణార్థము చతుర్ముఖుని ముఖము నుండి మొదట వేదములను వెలిపుచ్చి, అట్టివేదములయందలి ధర్మములను, మను, పరాశర, గౌతమ, భరద్వాజప్రముఖులగు మహర్షులు స్మృతులమూలముగఁ బ్రకాశింపఁజేసిరి, తరువాత, (వ్యాసోనారాయణోహరిః) అనువచనప్రకారము సాక్షాన్నారాయణాంశసంభూతుం డగు వేదవ్యాసమహామునీంద్రుఁడు స్మృత్యుక్తవర్ణాశ్రమధర్మాదులను, భగవదవతార ప్రభావంబులను, అనేకమహాత్ముల చరిత్రంబులను, అనేక దేవతామహిమలను, నానావిధనీతి ప్రకారంబులనున్ను రచియించె. అట్టిఅష్టాదశపురాణములు లోకమందు ప్రకాశింపుచుండెను. ఆమహాపురాణములందు అద్భుతవిషయంబులుగలిగి కర్మసిద్ధిద్వారా జ్ఞానము, జ్ఞానమువలన మోక్షమార్గసాధనంబును కలిగియుండెను.

శ్రీకమలాకరభట్టాదిగ్రంథకర్తలు అనేకగ్రంథములురచించిరి, అవి మనకు సప్రమాణములై యుండెగదా? ప్రాచీననిబంధన గ్రంథకారులందఱు పౌరాణికప్రయుక్తమగు పూర్వప్రయోగము లన్నియు ప్రయోగవిధిగా వ్రాయనందున, ధర్మశాస్త్రముల యందుఁ బ్రవీణతగల యాజ్ఞికులకుఁదప్ప తక్కినసామాన్య జనులకు దానింజూచి గ్రహించుటకుఁ గఠినముగానున్నది. మఱియు నీమంత్రముఁజెప్పియీ క్రియఁజేయవలయునని యెల్లరకుఁ దెలియకయు, నడుమనడుమ ధర్మశాస్త్రముండుటచేఁ బ్రయోగమును వరుసగా గ్రహించుటకుఁదెలియకయున్నది, పెక్కుదేశములయందు ధర్మశాస్త్రరీతిగఁ జేయించు విప్రవర్యులు శ్రమపడుచుండిన కష్టము యింతయని చెప్పనలవిగాదు. ప్రయోగములు కొందరు కొంతకాలమువఱకుఁ జదివియు కొన్నిప్రయోగాదులయందు సందేహముగలవారైయున్నారు, మఱికొందఱు యీవిద్యదురవగాహంబని ప్రారంభింపకయే యున్నారు, బుద్ధిమంతులు

మఱికొందఱు ధర్మశాస్త్ర గ్రంథములనే మిగులకష్టముతో చిరకాలము పఠించి అంద్నజ్ఞానము గలిగిన పిమ్మటఁ బ్రయోగములను దెలిసికొనుచున్నారు. బహుజను లిట్లు శ్రమపడుటఁజూచి ఈగ్రంథము. ఆన 1899 వ-సంవత్సరమున సహస్రప్రతులు. పునః 1908-వ సంవత్సరమున సహస్రప్రతులును ముద్రింపించి యుంటిని. ముద్రింపించినప్రతులన్నియు నామిత్రులందఱును, స్మార్తాభిమాను లందఱును, వానిని స్వీకరించి నాశ్రమను సార్థకంబు జేసిరి. పునర్ముద్రణమునకు యుద్ధారంభమునుండి కాకితములు, కాటుక, సైండు వగయిరా సామానులు- వీనిధరలు మిగుల హెచ్చి కొన్ని సమయములలో దొరుకుట లేదు. మఱియు పూర్వపుధరలుకన్న ప్రస్తుతపుధరలు నాల్గింతలైనవి. అందువలన సంక్షేపించియుండగా - బహుజను లీగ్రంథమును బంపుమని వ్రాసిరి. ముద్రణమందుండుటచే వెంటనే పంప వీలులేక పోయెను. మఱియు ఏతన్ముద్రణమందు పూర్వముకన్న - కొన్ని కొన్ని ముఖ్యాంశములు చేర్పఁబడినవి. కొందఱు పురాణోక్తస్నాతకము ఉపనయనము మొదలగునవికావలెననికొందఱుపదేపదే జాబులువ్రాసియుండిరి. వారివారిఅభీష్టప్రకారము-పైవిషయములునుఇందు జేర్పఁబడినవి. కేవలము వేదోక్తమే కావలసినచో - యాజుషస్మార్తానుక్రమణికయందుఁ జూడదగును. కేవలము పురాణోక్తమే కావలయునను అభిలాష పరులకే ఈ గ్రంథము ఉపయోగము. దీనియందెచ్చటనైనను లోపములున్న యెడల వానిని వివరముగా వ్రాసి నాకుఁబంపిన పక్షమున రాబోవు. చతుర్థముద్రణమునందుఁ జేర్పించుచున్నాడను. కాబట్టి బుధోత్తములను బ్రార్థించెదను:

ఇట్లు,

మచిలీపట్టణము. చలా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

శ్రీ

పురాణోక్తకర్మప్రకాశికాయాం.

ప్రజ్ఞాపత్రమ్.

—*—

పుట.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.	పుట.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
1	8	మగ	మంగ	22	25	విప్ర	విస్ర
,,	10	నద	వద	24	3	త్రింశ	త్రింశతి
,,	14	మతి	స్మృతి	,,	,,	ఉపరి	ఉపరిపరి
,,	20	సర్వ	స్వా	,,	13	ద్వా	ద్వా
2	15	పీడ్యం	పీడ్యా	,,	21	అగ్ని	అగ్నిం
3	10	సర్వ	సర్వే	,,	24	ప్రసర్వ	స్పృశ్యా
,,	12	దేవ	దేవమా	25	2	తద	తౌద
,,	19	జనూ	జానూ	26	10	పాప్రికే	ప్రాగ్దే
,,	20	న్నోభ	న్నోభవ	,,	24	శం	శ్యం
,,	21	అవా	ఆవా	28	24	ముక్త	ముకుక్త
4	6	కాంచన	కాంచనం	29	5	మనే	మనం
,,	,,	శాలి	శాలీ	32	11	నాజ్యే	రాజ్యే
,,	20	గంధై	గంధై	,,	17	ధేవ	దేవ
,,	23	మంగళ	మంగళం	36	4	వృత	ప్లుత
,,	24	దీవం	దీపం	40	10	త్కార్మ	త్కర్మ
5	3	పని	పరి	43	9	గుణ	గుణం
,,	4	పుడ	పుండ	,,	10	ప్రదేత్	వదేత్
,,	23	ర	గత్క	,,	12	త్రిక్తం	త్రికం
,,	24	ధిపః	ధిప	,,	,,	శ్రాద్దే	శ్రాద్ధే
6	3	పూర్ణ	సంపూర్ణ	44	2	చకే	కేద
,,	9	సస	సమ	,,	13	పాప్రిత	పాప్రితః
,,	17	లిప్య	విలిప్య	,,	14	తర్పణ	తర్పణం
,,	23	స్తల	స్థల	,,	16	అసా	ఆసా
7	21	కృతవ	కృంతన	,,	23	వర్గ	వర్గం
8	4	యామే	యామి	45	5	శశే	శేషే
,,	12	ద్వైత్రైః	ద్వైత్రై	45	6	రేవ	రామే
,,	16	అష్టా	అష్టా	46	5	దర్శే	దర్శే
10	5	దైవ్యే	దైవ్యేః	47	19	ప్టా	ష్టాః
11	4	నృపా	నృపా	48	18	దస్మా	తస్మా
,,	8	స్వహా	స్వాహా	,,	23	మాతు	మాతుః
,,	22	ఋభా	ఋభాః	,,	25	ప్రదా	ప్రత్యా
13	17	అఖండ	అఖండ	49	7	శ్రాద్ధా	శ్రాద్ధాన
14	14	స్వస్తి	స్వస్తి	,,	21	యేది	యేతి
18	22	దవ్యం	ద్రవ్యం	50	5	స్య	ణః
21	8	సుత	సుతః	,,	,,	ప్రస్తైః	సక్తైః

శ్రీరస్తు.

శ్రీగురుభ్యోనమః.

పురాణోక్తకర్మప్రకాశికాయాం

అథాదావిఘ్నేశ్వరపూజాప్రారంభః.

శ్లో॥ కల్యాణాద్భుత గాత్రాయ కామితార్థ ప్రదాయినే।
శ్రీమద్వేంకట నాథాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్॥
యశ్శివోనామరూపాభ్యాం యాదేవీ సర్వమంగళా।
తయోస్సం స్మరణాత్పుంసాం సర్వతోజయమంగళమ్॥
శుక్లాంబర ధరంవిష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం।
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయే త్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే॥

శ్లో॥ తదేవలగ్నం సుదినంతదేవ తారాబలం చంద్రబలంతదేవ। విద్యాబలం దైవబలం తదేవ లక్ష్మీపతే తేంఘ్రియుగం స్మరామి॥ యత్రయోగీశ్వరఃకృష్ణో యత్రపార్థోధనుర్ధరః। తత్ర శ్రీర్విజయో భూతి ర్ధ్రువానీతి మతిర్మమ॥ స్మృతేసకలకల్యాణ భాజనంయత్ర జాయతే। పురుష స్తమజంనిత్యం వ్రజామిశరణంహరిం॥ సర్వదాసర్వ కార్యేషు నాస్తితేషాము మంగళం॥ యేషాంహృదిస్థో భగవాన్మంగళాయతనంహరిః॥ లాభస్తేషాం జయస్తేషాం కుతస్తేషాం పరాభవః। యేషామిందీవరశ్యామో హృదయస్థో జనార్దనః॥ ఆపదామపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదాం। లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయోభూయో నమామ్యహం॥ సర్వమంగళ మాంగల్యే శివే సర్వార్థసాధకే। శరణ్యే త్ర్యంబకేదేవి నారాయణి నమోస్తుతే॥ శ్రీలక్ష్మీనారాయణాభ్యాంనమః।ఉమామహేశ్వరాభ్యాంనమః। వాణీ

హిరణ్యగర్భాభ్యాంనమః। శచీపురందరాభ్యాంనమః। అరుంధతీవసిష్ఠాభ్యాంనమః । సీతారామాభ్యాంనమః। సర్వేభ్యోమహాజనేభ్యోనమః ఆచమ్య- కేశవాయనమః । నారాయణాయనమః ।మాధవాయనమః। గోవిందాయనమః । విష్ణవేనమః । మధుసూదనాయనమః । త్రివిక్రమాయనమః । వామనాయనమః । శ్రీధరాయనమః । హృషీకేశాయనమః । పద్మనాభాయనమః । దామోదరాయనమః । సంకర్షణాయనమః । వాసుదేవాయనమః । ప్రద్యుమ్నాయనమః । అనిరుద్ధాయనమః । పురుషోత్తమాయనమః । అధోక్షజాయనమః । నారసింహాయనమః । అచ్యుతాయనమః । జనార్దనాయనమః । ఉపేంద్రాయనమః । హరయేనమః । శ్రీకృష్ణాయనమః॥

శ్లో॥ భూతగ్రహ పిశాచాది విఘ్నకర్తృనివారణం । సకృన్మంత్రం సముచ్చార్య ఆసనం పరికల్పయేత్ ॥ భూమ్యాదేరూర్ధ్వలోకస్య ఉపరిష్టాదివాకరః । దశప్రణవసంయుక్తం త్రిరావృత్యాపునః పునః॥ అంగుళ్యగ్రైర్నాసికాగ్రం సంపీడ్యం పాపనాశనం । ప్రాణాయామమిదంప్రోక్తం ఋషిభిఃపరికల్పితమ్॥ శుభేశోభనేముహూర్తే శ్రీమహావిష్ణోరాజ్ఞయాప్రవర్తమానస్య-అద్యబ్రహ్మణః - ద్వితీయపరార్థే- శ్వేతవరాహకల్పే- వైవస్వతమన్వంతరే- కలియుగే- ప్రథమపాదే- జంబూద్వీపే- భరతవర్షే- భరతఖండే । మేరోర్దక్షిణదిగ్భాగే - శ్రీశైలస్య ఈశాన్యప్రదేశే - కృష్ణాగోదావర్యోర్మధ్యదేశే... గృహే - సమస్త దేవతాబ్రాహ్మణసన్నిధౌ । అస్మిన్వర్తమానవ్యావహారిక చాంద్రమానేన...సంవత్సరే । ...అయనే...ఋతౌ—మాసే—పక్షే—తిథౌ—వాసరే। శుభనక్షత్రే శుభయోగేశుభకరణ ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ । శ్రీమాన్ గోత్రఃనామధేయః శ్రీమతః గోత్రస్య నామధేయస్య మమోపాత్త దురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వర...ప్రీత్యర్థం ఆయురభివృద్ధ్యర్థం పాణిగ్రహ

ణాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ స్తదంగత్వేన తదాదౌ శుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం శాంత్యర్థ మభ్యుదయార్థంచ మహాజనై స్సహ స్వస్తి పుణ్యాహ వాచనం కరిష్యామి నమః। ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతి పూజాంకరిష్యామి నమః ॥ తదంగ కలశారాధనం కరిష్యామి నమః ॥

శ్లో॥ కలశస్య ముఖే రుద్రః కంఠే విష్ణు స్సమాశ్రితః । మూలే తత్రస్థితో బ్రహ్మా మధ్యే మాతృ గణాస్స్మృతాః ॥ శ్లో॥ గంగేచ యమునే కృష్ణే గోదావరి సరస్వతి। నర్మదే సింధు కావేర్యా జలేస్మిం త్సన్నిధింకురు ॥ ఆయాంతు శ్రీమహాగణాధిపతి పూజార్థం మమ దురిత క్షయకారకాః- కలశోదకేన పూజాద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య దేవమాత్మానంచ సంప్రోక్ష్య॥

శ్లో॥ ఉత్తమాం గణనాథస్య పూజాం సంపత్కరీం శుభాం। భక్తాభీష్టప్రదాం తస్మాత్ ధ్యాయేత్తం విఘ్ననాయకమ్ ॥ శ్లో॥ హేహేరంబ త్వమేహ్యేహి అంబికాత్ర్యంబకాత్మజ । సిద్ధిబుద్ధి యుతత్ర్యక్ష సర్వలోకపితః పితః । నాగాస్య నాగహారత్వం గణనాథ చతుర్భుజ । భూషితస్స్వాయుధైర్దివ్యైః పాశాంకుశ పరశ్వధైః । ఆవాహయామి పూజార్థం రక్షార్థంచ గణాధిప ॥ శ్రీమహాగణాధిపతి మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ॥ శ్లో ॥ శిరః శ్రోత్రం తథా నాసా మోష్ఠం జిహ్వాంతథైవచ । కంఠం కుక్షించ హృదయం కటిబాహూ తథాంగుళీః । ఊరూజానూచ పాదాంతం తత్తన్న్యాస్య సంవిన్నిద్ధిశేత్ ॥ స్థిరోభవ । వరదోభవ। సుముఖోభవ। సుప్రసన్నోభవ। స్థిరాసనంకురు॥ శ్రీమహాగణాధి పతయేనమః ధ్యాయామి । ఆవాహయామి । సువర్ణరత్నఖచిత సింహాసనం సమర్పయామి । పాదయోః పాద్యం సమర్పయామి । హస్తయోరర్ఘ్యం సమర్పయామి । శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ గంగాదిసర్వతీర్థేషు। ఆహృతైరమలైర్జలైః । స్నానంకురుష్వ భగవన్ గణనాథనమోస్తుతే॥ శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః । శుద్ధోదకస్నానం సమర్పయామి ॥ స్నానానంత

రం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ రక్తవస్త్రద్వయంచారు దే వయోగ్యంచ మంగళం। శుభప్రదంగృహాణత్వం లంబోదరహరాత్మజ॥ శ్రీమహా...నమః । వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి ॥ వస్త్రయుగ్మానంత రం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి ॥ శ్లో ॥ రాజితంబ్రహ్మసూత్రంచ కాంచనచోత్తరీయకం। గృహాణసర్వధర్మజ్ఞ । భక్తానామిష్టదాయక॥ శ్రీమహా...నమః । యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి ॥ యజ్ఞోపవీతానం తరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి ॥ శ్లో॥ శ్రీగంధం చందనో న్మిశ్రం కర్పూరేణసుసంయుతం । విలేపనం సురశ్రేష్ఠ ప్రీత్యర్థం ప్రతి గృహ్యతామ్ ॥శ్రీమహా...నమః । శ్రీగంధం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ అక్షతాన్ ధవళాన్ దివ్యాన్ శాలీయాం స్తండులాన్ శుభాన్ । గృహా ణపరమానంద ఈశపుత్రనమోస్తుతే ॥ శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః । అలంకరణార్థం అక్షతాంత్సమర్పయామి। ॥ పుష్పైః పూజయామి ॥ సుముఖాయనమః। ఏకదంతాయనమః । కపిలాయనమః । గజకర్ణకా యనమః । లంబోదరాయనమః । వికటాయనమః । విఘ్నరాజాయన మః । గణాధిపాయనమః । ధూమకేతవేనమః । గణాధ్యక్షాయన మః । ఫాలచంద్రాయనమః । గజాననాయనమః। వక్రతుండాయనమః। శూర్పకర్ణాయనమః। హేరంబాయనమః। స్కందపూర్వజాయనమః। సర్వసిద్ధిప్రదాయకాయనమః॥శ్రీమహా—నమః॥ షోడశనామపూజాం సమర్పయామి॥శ్లో॥వనస్పత్యుద్భవైర్దివ్యైర్నా నాగంధైస్సుసంయుతం। ఆఘ్రేయస్సర్వదేవానాం ధూపోయంప్రతిగృహ్యతామ్॥శ్రీమహాగణా ధిపతయేనమః ధూపమాఘ్రాపయామి॥ శ్లో॥సాజ్యంత్రివర్తిసంయుక్తం వహ్నినాయోజితంప్రియం। గృహాణమంగళదీపం త్రైలోక్యతిమిరాప హ। భక్త్యాదీపం ప్రయచ్ఛామి దేవాయపరమాత్మనే। త్రాహి మాంనరకాద్ఘోరా ద్దివ్యజ్యోతిర్నమోస్తుతే ॥ శ్రీమహా—నమః । దీ పం దర్శయామి ॥ ధూపదీపానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయా

మి॥ నైవేద్యం॥ శ్లో॥ పుండరీకాక్ష గోవింద వాసుదేవ జనార్దన। మయార్పిత మిదంద్రవ్యం పవిత్రంకురుసర్వదా ॥ ప్రోక్ష్య.పరిషిచ్య నమోనమ శ్రీపుండరీకాక్ష పుండరీకాక్షాయనమః॥ నైవేద్యంషడ్రసోపేతంఫలలడ్డుకసంయుతం। భక్ష్యభోజ్యసమాయుక్తం। ప్రీత్యైతత్ప్రతిగృహ్యతామ్॥శ్రీమహా...నమః। ... నైవేద్యంసమర్పయామి॥ ప్రాణాత్మనేనమః।అపానాత్మనేనమః।వ్యానాత్మనేనమః।ఉదానాత్మనేనమః। సమానాత్మనేనమః॥ మధ్యేమధ్యేపానీయం సమర్పయామి॥ హస్తౌప్రక్షాళయామి।పాదౌప్రక్షాళయామి। శుద్ధాచమనీయంసమర్పయామి॥ పూగీఫలైస్సకర్పూరై ర్నాగవల్లీ దళైర్యుతం। ముక్తాచూర్ణ సమాయుక్తం తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతాం॥శ్రీమహా___నమః॥ తాంబూలం సమర్పయామి॥ ఘృతవర్తిసహస్రైశ్చ కర్పూరశకలైస్తథా। నీరాజనంమయాదత్తం గృహాణవరదోభవ॥ శ్రీమహా...నమః॥ నీరాజనం సమర్పయామి॥ సుముఖశ్చైకదంతశ్చ కపిలోగజకర్ణకః। లంబోదరశ్చవికటో విఘ్నరాజోగణాధిపః। ధూమకేతు ర్గణాధ్యక్షః। ఫాలచంద్రో గజాననః। వక్రతుండశ్శూర్పకర్ణో హేరంబస్కన్దపూర్వజః॥ షోడశైతానినామాని యఃపఠేచ్ఛృణుయాదపి। విద్యారంభేవివాహేచ ప్రవేశేనిర్గమేతథా॥ సంగ్రామేసర్వకార్యేషు విఘ్నస్తస్యనజాయతే॥ శ్రీమహా___నమః॥ సువర్ణ మంత్రపుష్పం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ యానికానిచపాపాని జన్మాంతరకృతానిచ। తానితానిప్రణశ్యంతి ప్రదక్షిణపదేపదే॥ పాపోహం పాపకర్మాహం పాపాత్మా పాపసంభవః। త్రాహిమాం కృపయాదేవ శరణాగతవత్సల॥ అన్యథాశరణంనాస్తి త్వమేవ శరణంమమ। తస్మాత్కారుణ్యభావేనరక్ష రక్షగణాధిప॥ శ్రీమహా___నమః॥ ఆత్మప్రదక్షిణ నమస్కారాన్సమర్పయామి॥ శ్లో॥ విఘ్నేశ్వరాయ వరదాయగణేశ్వరాయ సర్వేశ్వరాయ శుభదాయ సురేశ్వరాయ విద్యాధరాయ వికటా

యుచవాహనాయ భక్తప్రసన్నవరదాయ నమోనమోస్తు ॥ యస్య స్మృత్యాచ నామోక్త్యా తపఃపూజాక్రియాదిషు। న్యూనంసంపూర్ణతాం యాతి సద్యోవందే గణాధిపమ్ ॥ యస్మాజ్జితంమయా దేవపరిపూర్ణంతదస్తుతే॥ అనయా ధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజయా భగవాన్ సర్వాత్మక శ్రీమహాగణాధిపతి స్సుప్రీతో వరదో భూత్వా । ఉత్తరే శుభకర్మణ్యావిఘ్నమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ ఉత్తరే శుభకర్మణ్యావిఘ్నమస్తు ॥ శ్రీమహాగణాధిపతి ప్రసాదం శిరసాగృహ్ణామి ॥ శ్లో॥ వక్రతుండమహాకాయ కోటిసూర్యసమప్రభ । అవిఘ్నంకురుమేదేవ సర్వకార్యేషుసర్వదా ॥ శ్లో॥ ఆవాహనంనజానామి నజానామివిసర్జనం । పూజాంచైవనజానామి క్షమ్యతాంచగణాధిప॥ శ్రీమహాగణాధిపతిం యథాస్థానం ప్రతిష్ఠాపయామి ॥

ఇతి పురాణోక్త కర్మప్రకాశికాయాం
విఘ్నేశ్వర పూజా సమాప్తా. చ॥ ల॥

వరుణ పూజా

కర్తాస్నానానంతరం శుభ్రవస్త్రాణిధారయేత్ । తతఃభూమిం గోమయేనలిప్య । రంగవల్ల్యాద్యలంకృత్య । పాత్రేతండులంనిధాయ। అష్టదళపద్మంవిలిఖ్య । తత్రత్రీణికలశాని ప్రతిష్ఠాప్యత్రిషుకలశేషుగంగాజలంపూరయిత్వా । తన్మధ్యకలశేనారికేళం పుష్పం - తాంబూలం ఫలంనిధాయ। ఆదౌగణపతి పూజాం సమాచరేత్ । పునః ఆచమ్య - ఏవం——శుభతిథౌ మమ యజమానినీ సహిత యజమానస్య—— గోత్రోద్భవస్య నామధేయస్య మమ గృహభూభాండ ఆత్మదివ్యదేహస్థల శరీరశుద్ధ్యర్థం ఆయుష్యాభి వృద్ధ్యర్థం స్వస్తి పుణ్యాహ

వాచన సమయే వరుణపూజాంకరిష్యామినమః। తదంగకలశారాధనం కరిష్యామినమః॥ శ్లో॥ కలశస్యముఖేరుద్రః—శ్రితాః॥గంగేచయమునే కృష్ణే గోదావరి సరస్వతి। నర్మదే సింధుకావేరి జలేస్మింత్సన్నిధిం కురు॥ ఆయాంతు శ్రీవరుణపూజార్థం మమదురితక్షయకారకాః - కలశోదకేనపూజా ద్రవ్యాణిసంప్రోక్ష్య। దేవమాత్మానంచ సంప్రోక్ష్య॥ శ్లో॥ పాశహస్తంచవరుణ మంభసాంపతిమీశ్వరం। ఆవాహయామిదేవేశంపూజేయం ప్రతిగృహ్యతాం॥ కలశమధ్యే శ్రీవరుణమావాహయామి॥శిరః శ్రోత్రం—విన్యస్య శేత॥ శ్లో॥ ధ్యాయామిదేవదేవేశం। శరణాగతవత్సలం। సర్వకామ ప్రదందేవం। సర్వసంపత్ప్రదంముదా॥ శ్రీవరుణదేవతాభ్యోనమః। ధ్యానంసమర్పయామి॥ శ్లో॥ఆవాహయామి విశ్వేశం జగత్సాక్షిణమవ్యయం। సర్వోపాప హారం దేవం కరుణాపూర్ణమానసం॥ శ్రీవరుణ...నమః॥ ఆవాహనం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ ఆసనంపరమందివ్యం నవరత్నసమన్వితం। సౌవర్ణ ప్రభయాయుక్తం ముక్తాహారలంబశోభితం॥ శ్రీవరుణ...నమః॥ ఆసనం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ గంగాదిసర్వతీర్థేభ్య ఆనీతైర్నిర్మలైర్జలైః। పాద్యంగృహాణదేవేశ సర్వాభీష్టఫలప్రద॥ శ్రీవరుణ...నమః। పాద్యం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ గంగాజలంసమానీతం దివ్యగంధైస్సువాసితం। అర్ఘ్యం గృహాణ భగవన్ సర్వపాపంవ్యపోహతు॥ శ్రీవరుణ...నమః। అర్ఘ్యం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ ఆచమ్యతాంమయానీతం కృష్ణాగోదావరీజలం। గృహీత్వాచమనందేవ సర్వపాపనికృంతన॥ శ్రీవరుణ...నమః॥ ఆచమనీయం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ శర్కరాదధిసంయుక్తం మధుపర్కమిదం ప్రభో। అహందాస్యామిదేవేశ గృహాణసురసత్తమ॥ శ్రీవరుణ... నమః। మధుపర్కంసమర్పయామి॥ శ్లో॥ స్నానంపంచామృతైర్దివ్యైః గంధాఢ్యైస్సుమనోహరైః। నారికేళోదకైరిక్షు రసైఃకురుదయానిధే॥ శ్రీవరుణ...నమః॥పంచామృతస్నానం సమర్పయామి॥ శ్లో॥

గంగాగోదావరీకృష్ణా యమునానర్మదాజలైః । కావేరీసింధుజైశ్చైవ స్నానంకురుమహామతే॥ శ్రీవరుణ...నమః ॥ శుద్ధోదకస్నానం సమర్పయామి ॥ స్నానానంతరం శుద్ధాచమనం సమర్పయామి ॥ శ్లో ॥ వస్త్రయుగ్మంసదాశుభ్రం మనోహరమిదంశుభం । దదామిదేవదేవేశ భక్త్యైవం ప్రతిగృహ్యతాం॥ శ్రీవరుణ...నమః ॥ వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి ॥ స్వర్ణయజ్ఞోపవీతాని నానారత్న మయానిచ । ఉపవీతానిదాస్యామి గృహ్యతాంత్రిదివేశ్వర॥ శ్రీవరుణ...నమః ॥ ఉపవీతంసమర్పయామి॥ శ్లో॥ గంధంకర్పూర సంయుక్తం కుంకుమాగరుసంయుతం । విలేపనంమయాదత్తంప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతాం॥ శ్రీవరుణ...నమః ॥ శ్రీగంధంసమర్పయామి ॥ శ్లో॥ అక్షతోసి స్వభావేన భక్తానామక్షతంపదం । దదాసినాథమద్దత్తైః రక్షతైఃప్రీయతాం భవాన్॥ శ్రీవరుణ...నమః ॥ అక్షతాన్॥ శ్లో॥ మల్లికామాలతీపుష్పైః చంపకైర్వకులైశ్శుభైః । సర్వపాపక్షయార్థాయ యుష్మత్పూజాం కరోమ్యహం॥ శ్రీవరుణ...నమః । పుష్పైః పూజయామి ॥ కే...వా యనమః ... శ్రీకృష్ణాయనమః ॥ ......అష్టోత్తర శతనామపూజాం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ వనస్పత్యుద్భవైర్దివ్యై ర్నానాగంధైస్సుసంయుతం । ఆఘ్రేయస్సర్వదేవానాం ధూపోయంప్రతిగృహ్యతాం॥ శ్రీవరుణ...నమః॥ ధూపమాఘ్రాపయామి ॥ శ్లో ॥ సాజ్యంత్రివర్తి సంయుక్తం వహ్నినాయోజితం ప్రియం । గృహాణ మంగళందీపం త్రైలోక్యతిమిరాపహ । భక్త్యాదీపంప్రయచ్ఛామిదేవాయపరమాత్మనే త్రాహిమాంనరకాద్ఘోరా ద్దివ్యజ్యోతిర్నమోస్తుతే॥ శ్రీవరుణ...నమః।దీపందర్శయామి॥ ధూపదీపానంతరంశుద్ధాచమనీయంసమర్పయామి॥శ్లో॥ నైవేద్యంషడ్రసోపేతం । మాషాపూపసమన్వితం । కదళీనారికేళైశ్చ । ఫలై రితుసముద్భవైః॥ శ్లో॥ పుండరీకాక్ష...దా॥ ప్రోక్ష్య-పరిషిచ్య- నమోనమశ్శ్రీ పుండరీకాక్ష పుండరీకాక్షాయ నమః॥

+ మహానై వేద్యం సమర్పయామి॥ ప్రాణాత్మనేనమః * త్మనేనమః॥ మధ్యేమధ్యేపానీయం సమర్పయామి॥ హస్తౌ ప్రక్షాళయామి...యామి॥శ్లో॥ తాంబూలం చూర్ణసంయుక్తం పూగీఫలసమన్వితం। దాస్యామిదేవ పీత్యర్థం సర్వకామార్థసిద్ధయే॥ శ్రీవరుణ...నమః॥ తాంబూలం సమర్పయామి ॥ శ్లో ॥ ఘృతవర్తిసహస్రైశ్చ కర్పూరశకలైస్తథా। నీరాజనంమయాదత్తం గృహాణ వరదోభవ॥ శ్రీవరుణ * నమః॥ నీరాజనం సమర్పయామి ॥ శ్లో ॥ చంపకైర్రాజపున్నాగైః కేతకీకరవీరకైః। కమలైః కుముదైః పుష్పైస్సదాత్వాం పూజయామ్యహమ్॥ శ్రీవరుణ...నమః॥ మంత్రపుష్పం సమర్పయామి॥ యానికానిచ... పదేపదే ॥ శ్రీవరుణ——నమః ॥ ప్రదక్షిణ నమస్కారాం త్సమర్పయామి॥ శ్లో॥ నృత్యైశ్చగీతవాద్యైశ్చ పురాణశ్రవణాదిభిః। రాజోపచారైర్బహుభిస్సంతుష్టా ఇహపార్థివాః॥ శ్లో॥యస్యస్మృత్యాచనామోక్త్యాతపః పూజాక్రియాదిషు।న్యూనంసంపూర్ణతాం యాతిసద్యోవందేతమచ్యుతం। మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనందయానిధే॥ అనయాధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజయాభగవాంత్సర్వాత్మకః యత్పూజితంమయాదేవపరిపూర్ణంతదస్తుతే॥...ఏతత్ఫలంశ్రీ + మస్తు॥

శ్లో॥ ఆవాహనంనజానామి నజానామివిసర్జనం।
పూజాంచైవనజానామి క్షమ్యతాంచమహేశ్వర॥

ఇతి వరుణపూజా సమాప్తా. చ॥ ల॥

శ్రీరస్తు.

అథ పుణ్యాహవాచనమ్.

పుణ్యాహవాచనము సమస్త కర్మలకు ప్రాముఖ్యమగుటచే
పుణ్యాహవాచనము మొదట నిరూపించుచున్నాడను.

వ్యాసః॥ శ్లో॥ సంపూజ్యగంధమాల్యాద్యైర్బ్రాహ్మణాన్ స్వస్తి వాచయేత్ । కామ్యకర్మణిమాంగల్యే సంగ్రామోఽద్భుతదర్శనే ॥

తా॥ కామ్యవ్రతాదులయందును శుభకర్మలయందును. యుద్ధారంభమందును, ఉత్పాతములు చూచునప్పుడును గంధమాల్యాదులచే బ్రాహ్మణులఁబూజించిస్వస్తిపుణ్యాహవాచనము జేయింపవలెను.

యమః॥ శ్లో॥ ఓంకారంబ్రాహ్మణేకుర్యా న్నిరోంకారం మహీపతౌ । ఉపాంశుచతథావైశ్యే స్వస్తిశూద్రేప్రకీర్తయేత్ ॥

తా॥ ఓంకారయుక్తముగ బ్రాహ్మణునకును-ఓంకారహీనముగ క్షత్రియునకును ఉపాంశుమనగ మనస్సునందే సూక్ష్మోచ్చారణం అట్లు వైశ్యునకును శూద్రునకును స్వస్తి పుణ్యాహమును పఠింపవలెనని తాత్పర్యము.

(దంపతీస్నాత్వాచమ్య, దీపారాధనంకృత్వా॥ గణపతిమభ్యర్చ్య పుణ్యాహంవాచయిత్వా॥ యథా॥) పుణ్యాహం దీర్ఘమాయురస్తు - శిరస్యభిమంత్ర్య ॥ శివాఆపస్సంతు-కలశేష్వభిమృశ్య॥ సౌమనస్యమస్తు - హృదయేఽభిమృశ్య ॥ అక్షతం చారిష్టంచాస్తు - గంధాః పాంతు - సౌమంగల్యమస్తు .. అక్షతాః పాంతు - ఆయుష్యమస్తు - పుష్పాణిపాంతు - సుమంగల్యంచాస్తు - తాంబూలానిపాంతు - ఐశ్వర్యమస్తు - దక్షిణాఃపాంతు - బహుదేయంచాఽస్తు, యంకృత్వా సర్వక్రియాకరణ కర్మారంభా శ్శుభాశ్శోభనాః ప్రవర్తంతే, తమహాంస్వస్తి-భవద్భిరనుజ్ఞాతః, పుణ్యంపుణ్యాహం వాచయిష్యే - వాచ్యతామ్-శ్లో॥ మాపిష్నుంసూంచ మేపాపం మా

సంతు పరిపంథినః । సౌమ్యాభవంతు సుఖినస్సర్వేలోకా స్సుఖా వహాః ॥ ఇతి కర్తావదేత్ - తథాస్త్వితివిప్రాః - శ్లో ॥ కరోతు స్వస్తితే బ్రహ్మాస్వస్తిచాపిద్విజాతయః । సరీసృపాశ్చయేశ్రేష్ఠా స్తేభ్యస్తే స్వస్తిసర్వదా॥ యయాతిర్నహుషశ్చైవ దుందుమారో భగీరథః । తుభ్యంరాజర్షయస్సర్వే స్వస్తికుర్వంతునిత్యశః॥ స్వస్తితేఽస్తు ద్విపాదేభ్యశ్చతుష్పాదేభ్యఏవచ । స్వస్త్యస్త్వ పాదకేభ్యశ్చసర్వేభ్యస్స్వస్త్వసర్వదా । స్వాహాస్వధా శుచీచైవస్వస్తికుర్వంతు తే సదా । లక్ష్మీరరుంధతీచైవకురుతాంస్వస్తితేఽనఘ। అసితోదేవలశ్చైవ విశ్వామిత్రస్తథాఽంగిరాః।స్వస్తితేద్యప్రయచ్ఛంతుకార్తికేయశ్చషణ్ముఖః। వివస్వాన్ భగవాన్ స్వస్తికరోతు తవసర్వశః । దిగ్గజాశ్చైవచత్వారః క్షితిశ్చగగనంగ్రహాః । అధస్తాద్ధరణీం యోసౌనాగోధారయతేసదా॥ శేషశ్చపన్నగశ్రేష్ఠస్స్వస్తితుభ్యం ప్రయచ్ఛతు ॥ ఇతివిప్రాః ॥ తతః కర్తామనస్సమాధీయతాం ॥ సమాహితమనసస్స్మః- ప్రసీదంతుభవంతః।ప్రసన్నాఽస్స్మః- దక్షిణకలశమాదాయ- పాత్రకలశే కించిత్కించి దుదకంనినయతి ॥ శాంతిరస్తు - పుష్టిరస్తు - తుష్టిరస్తు - వృద్ధిరస్తు - అవిఘ్నమస్తు - ఆయుష్యమస్తు - ఆరోగ్యమస్తు - స్వస్తిశివంకర్మాస్తు- కర్మసమృద్ధిరస్తు- పుత్రసమృద్ధిరస్తు- ధనధాన్యసమృద్ధిరస్తు - ఇష్టసంపదస్తు - ఈశాన్యాం బహిర్దేశే ఉదకంసించేత్ - అరిష్టనిరసన మస్తు - యత్పాపం తత్ప్రతి హతమస్తు - యచ్ఛ్రేయస్తదస్తు - ఉత్తరేశుభకర్మణ్య విఘ్నమస్తు - ఉత్తరోత్తరం మహాఽభివృద్ధిరస్తు - ఉత్తరోత్తరా శ్శుభా క్రియాస్సంపద్యంతామ్ । తిథికరణ ముహూర్త నక్షత్రా స్సంపద్యతామ్ । తిథికరణ ముహూర్తజన్మ నక్షత్రగ్రహాలగ్నాది దేవతాః ప్రీయంతామ్ - దుర్గా పాంచాల్యౌ ప్రీయేతామ్ - అగ్నిపురోగా విశ్వేదేవాః ప్రీయంతామ్ - ఇంద్రపురోగామరుద్గణాః ప్రీయంతాం - బ్రహ్మ

పురోగాస్సర్వేదేవాః ప్రీయంతాం - వసిష్ఠపురోగాః ఋషిగణాః ప్రీయంతాం - అరుంధతీపురోగా ఏకపత్న్యః ప్రీయంతాం - బ్రహ్మబ్రాహ్మణాశ్చప్రీయంతాం - శ్రీసరస్వత్యైప్రీయేతాం - శ్రద్ధామేధేప్రీయేతాం - భగవతీకాత్యాయనీప్రీయతాం - భగవతీమాహేశ్వరీ ప్రీయతాం - భగవతీ పుష్టికరీప్రీయతాం - భగవతీ తుష్టికరీప్రీయతాం - భగవతీ వృద్ధికరీప్రీయతాం - భగవతీబుద్ధికరీప్రీయతాం - భగవాౝ విఘ్నేశ్వరః ప్రీయతాం - భగవాన్ స్వామీ మహాసేన స్సపత్నీకస్ససుత స్సర్వస్థానగతః ప్రీయతాం - హరిహర హిరణ్యగర్భాః ప్రీయంతాం - సర్వాః గ్రామదేవతాః ప్రీయంతాం - సర్వాః కులదేవతాః ప్రీయంతాం- సర్వాః ఇష్టదేవతాః ప్రీయంతాం - హతా బ్రహ్మద్విషః-హతాపరిపంథినః - హతాఅస్య కర్మణో విఘ్న కర్తారః- శతశః పరాభవంయాంతు, నైరృత్యాందిశి. శామ్యంతుఘోరాణి - శామ్యంతుపాపాని - శామ్యంతు ఈతయః, ప్రథమకలశే కించిత్కించి దుదకంనినయతి, శుభానివర్ధంతాం, శివా ఆపస్సంతు, శివాఋుతవస్సంతు, శివా అగ్నయస్సంతు, శివా ఓషధయస్సంతు, శివావనస్పతయస్సంతు, శివాఅతిథయస్సంతు, అహోరాత్రే శివే స్యాతాం, శుక్రాంగారక బుధబృహస్పతి శనైశ్చర రాహుకేతుసోమ సహితాఽదిత్యపురోగా స్సర్వేగ్రహాః ప్రీయంతాం,భగవాన్నారాయణః ప్రియతాం, భగవాౝ పర్జన్యః ప్రియతాం, భగవాౝస్వామీ మహాసేనః ప్రియతాం,ఇతివిప్రాః,శ్లో॥బ్రాహ్మంపుణ్యమహర్యచ్చస్వస్త్యత్పాదనకారకం। వేదవృక్షోద్భవంనిత్యం తత్పుణ్యాహం బ్రువంతునః॥ దీయంతేయత్రదానాని పూజ్యంతేచ ద్విజాతయః। దృశ్యతే యత్ర మాంగల్యంతత్పుణ్యాహం సదాఽస్తుమే॥...గృహే స్వస్తిపుణ్యాహం భవంతోబ్రువంతు॥ పుణ్యాహమస్తు॥ స్వస్తివాక్యాపనాశాఖ్యాపుణ్యకల్యాణవృద్ధిదా।వినాయకప్రియానిత్యం తాంస్వస్తింబ్రువంతునః॥

మమగృహేస్వ స్తిభవంతో బ్రువంతు,ఆయుష్మ తేస్వ స్తి॥శ్లో॥సాగరస్య తుయాశుద్ధి ర్మహాలక్ష్మ్యాదిభిఃకృతా । సంపూర్ణాపూర్ణ చంద్రేయా తామృద్ధింభో బ్రువంతునః ॥ యజమానగృహే ఋద్ధింభవంతో బ్రువంతు,ఋధ్యతాం॥శ్లో॥ పృథివ్యాముద్ధృతాయాంతుయత్కల్యాణంపురా కృతం। ఋషిభిస్సిద్ధగంధర్వై స్తత్కల్యాణంబ్రువంతునః॥ యజమాన గృహేకల్యాణంభవంతో బ్రువంతు॥ కల్యాణమస్తు॥శ్లో॥ క్షీరోదస్య సము ద్భూతామథ్యమానేమహోదధౌ విష్ణోశ్చైవప్రియానిత్యాతాంశ్రియం భో బ్రువంతునః॥ ... గృహే శ్రీరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ అస్తుశ్రీః॥ వామదక్షిణహస్తాభ్యాందక్షిణో త్తరకలశాయుగపద్గృహీత్వా,ఋద్ధిం భవంతో బ్రువంతు, ఋధ్యతామృద్ధిస్సమృద్ధిః । పునస్సముద్ధృత్య, స్వస్తిపుణ్యాహసమృద్ధిరస్తు, నక్షత్రసంపూర్ణమస్తు, శివమస్తు,నంశాభి వృద్ధిరస్తు,గోత్రాభివృద్ధిరస్తు, పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిరస్తు, ప్రజాపతిఃప్రియ తాం॥ సర్వం శుభమస్తు,సర్వసంపదస్తు॥ అభిషేకః॥ అశ్వత్థపల్లవై షుపంచరత్నానినిధాయ॥శ్లో॥ సురాస్త్వామభిషించంతు బ్రహ్మవిష్ణుమ హేశ్వరాః।వాసుదేవోజగన్నాథ స్తథాసంకర్షణో విభుః।ప్రద్యుమ్నశ్చా నిరుద్ధశ్చ భవంతువిజయాయతే । ఆఖండలోగ్నిర్భగవాన్ యమోవై నిరుతి స్తథా । వరుణఃపవనశ్చైవ ధనాధ్యక్ష స్తథాశివః । బ్రహ్మణా సహితాస్సర్వే దిక్పాలాఃపాంతుతే సదా స్తథా॥పుష్టిశ్రద్ధాక్రియామేధా రతిర్మే ధాధృతి స్తథా।బుద్ధిర్లజ్జావపుశ్శాంతిఃకాంతిస్తుష్టిశ్చమాతరః।ఏతాస్త్వా మభిషించంతుదేవపత్న్యస్సమాగతాః। ఆదిత్యశ్చంద్రమాభౌమ బు ధజీవసితార్కజాః।గ్రహాస్త్వామభిషించంతురాహుః కేతుశ్చతర్పితాః దేవదానవగంధర్వాయక్షరాక్షసపన్నగాః । ఋషయోమునయోగా వోదేవమాతరఏవచ। దేవపత్న్యోద్రుమానాగా దైత్యాశ్చాప్సర సాంగణాః । అస్త్రాణిసర్వశస్త్రాణి రాజానోవాహనానిచ । ఔషధా నిచరత్నాని కాలస్యావయవాశ్చయే । సరితస్సాగరాశ్శైలా స్తీర్థ

నిజలదానదాః । ఏతేత్వామభిషించంతు సర్వకామార్థసిద్ధయే॥ అథ మార్జనం॥ శ్రీకాశ్యాంచ గయాప్రయాగహిమవత్కేదారరామేశ్వరాః । శ్రీశైలాది సమస్తపుష్కరనదీ శ్చాహోబిలంకాంచికాం। శ్రీమద్వేంకటకుంభకోణమథురాం శ్రీరంగసింహాచలా । శ్రీకూర్మం పురుషోత్తమ ప్రతినిధిం స్వక్షేత్రయోగ్యంఫలమ్ ॥ *

ఇమేశ్రియేపద్మహస్తే సుగంధైర్వ్యక్తహస్తైః పుణ్యాజాయమానైః ప్రమోదమానైరభిమన్యమానైః పుత్రైఃపౌత్రైః శ్రీర్వివర్థతాం దీర్ఘమాయుః॥ ప్రాచ్యాంమార్జనంనమః । దక్షిణాయాంమార్జనంనమః। ప్రతీచ్యాం మార్జనంనమః।ఉదీచ్యాంమార్జనంనమః । ఊర్ధ్వాయాంమార్జనంనమః । పురాణస్వస్తివాచనసమయే శ్రీలక్ష్మీనారాయణఉమామహేశ్వర ఆదిత్యాది నవగ్రహదేవతా ముద్దిశ్య...ప్రీత్యర్థం స్వస్తి పుణ్యాహవాచన మంత్రజపదక్షిణాం తుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ॥ శ్లో॥ స్తుతౌపుణ్యాహకాలేచ లక్ష్మ్యాఃపుణ్యాస్యవర్ధనం । పఠితస్వస్తిభిఃస్తోత్రం శుభకర్మాణివర్థతాం॥ అగ్నిరివశుచిర్భ ... దీర్ఘమాయుః॥ శుభంశుభంశోభనం॥ తతఃనీరాజనమ్ ॥

ఇతి పుణ్యాహవాచనం సమాప్తమ్. చ॥ ల॥

శ్రీరస్తు.

అథ కర్మణః పుణ్యాహవాచనమ్.

ఆచమ్య, ఏవంగుణ ... ప్రీత్యర్థం తదంగకర్మణః పుణ్యాహవాచనంకరిష్యామినమః, ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతి పూజాంకరిష్యామినమః, పూర్వోక్తప్రకారేణ గణపతిపూజాం సమాచరేత్ ॥ అథ సోదకంకలశం తండులతాంబూలం

సిధాయామాషధీషుప్రతిష్ఠార్య । బ్రాహ్మణాన్ప్రార్థయేత్ ॥ కర్మణః పుణ్యాహంభవంతో బ్రువంతు, పుణ్యాహంకర్మణోఽస్తు । ఏవంత్రిః ॥ శ్లో॥ స్వస్తివా క్షాపసాశాఖ్యా పుణ్యాకల్యాణ వృద్ధిదా । వినాయక ప్రియానిత్యం తాంస్వస్తింభో బ్రువంతునః॥ కర్మణేస్వస్తిభవంతో బ్రువంతు, స్వస్తికర్మణోఽస్తు॥ ఏవంత్రిః॥ శ్లో॥ సాగరస్యతు యాశుద్ధిర్మహాలక్ష్మ్యాదిభిఃకృతా । సంపూర్ణపూర్ణచంద్రేయా తామృద్ధిం భో బ్రువంతునః॥ కర్మణఋద్ధింభవంతో బ్రువంతు, కర్మఋధ్యతామ్, ఏవంత్రిః॥ శ్లో॥ పృథివ్యాముద్ధృతాయాంతు యత్కల్యాణంపురాకృతం । ఋషిభిస్సిద్ధగంధర్వై స్తత్కల్యాణంబ్రువంతునః యజమాన గృహేకల్యాణం భవంతో బ్రువంతు॥ కల్యాణమస్తు॥ శ్లో॥ క్షీరోదధి సముద్భూతా మథ్యమానే మహోదధౌ । విష్ణోశ్చైవ ప్రియానిత్యం తాం శ్రియంభో బ్రువంతునః॥ యజమానగృహే శ్రీరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ అస్తుశ్రీః॥ ఋధ్యతాన్మృద్ధిస్సమృద్ధిః ॥ ముఖసమం కలశ ముద్ధరేత్ ॥ కర్మణః పుణ్యాహ సమృద్ధిరస్తు - వర్షశత సంపూర్ణమస్తు, గోత్రాభివృద్ధిరస్తు, శివమస్తు, వంశాభివృద్ధిరస్తు, ప్రజాపతిః ప్రియతాం॥ శ్లో॥ సురాస్త్వామభిషించంతు...సర్వకామార్థసిద్ధయే॥ అథమార్జనం॥ శ్రీ కాశ్యాంచగయా ప్రయాగహిమవత్కేదార రామేశ్వరాః । శ్రీశైలాదిసమస్త పుష్కరనదీశ్చాహో బిలంకాంచికామ్ । శ్రీమద్వేంకట కుంభకోణ మధురాం శ్రీరంగసింహాచలౌ । శ్రీకూర్మం పురుషోత్తమప్రతినిధిం స్వక్షేత్రయోగ్యంఫలమ్ ॥ ఇమే శ్రియే...శ్శ్రీవర్ధతాం దీర్ఘమాయుః ॥ పాచ్యాంమార్జనంనమః...... సం। పదదేనమమ ॥ అగ్నిరివశుచిర్భ ... దీర్ఘమాయుః ॥ ఆశీర్వాదః ॥

ఇతి కర్మణః పుణ్యాహవాచనం

సమాప్తమ్. బ॥ బ॥

శ్రీరస్తు.

అథ నాంది ప్రయోగ.

←(౦)→

పత్న్యా సహాస్నాత్వా ఆచమ్య, ఏవంగుణేత్యాదిశుభతిథౌ అస్మాకం ... వృద్ధ్యర్థం ... ధర్మార్థ ... సిద్ధ్యర్థం సమస్తమంగళావాప్త్యర్థం మమ ఆయుష్యాభి వృద్ధ్యర్థం ... శుభకర్మాంగ భూతం నాందీశోభన దేవతా ముద్దిశ్య నాందీశోభన దేవతా ప్రీత్యర్థంనాందీ ఆహ్వానాఖ్యం కర్మకరిష్యామినమః ॥ గణేశపూర్వక గౌర్యాదిషోడశ బ్రాహ్మ్యాది సప్తచనామభిః మాతౄరావాహ్య ॥

అతాదౌ మాతృకాపూజాం.

శ్లో॥ గౌరీపద్మా శచీమేధా సావిత్రీవిజయాజయా। దేవసేనా స్వధాస్వాహా మాతరోలోకమాతరః॥ధృతిఃపుష్టిస్తథాతుష్టి రాత్మనః కులదేవతాః। గణేశేనాధికాహ్యేతా వృద్ధౌపూజ్యాస్తుషోడశ ॥ బ్రాహ్మీమాహేశ్వరీచైవ కౌమారీవైష్ణవీతథా। వారాహీచతథేంద్రాణీ చాముండాసప్తమాతరః॥ ప్రాక్తేతండులంనిధాయ॥ తత్రశోభనదేవతాహ్వానంకుర్యాత్ ॥గౌరీమావాహయామి॥ పద్మామావాహయామి॥ శచీమావాహయామి॥ మేధామావాహయామి॥ సావిత్రీమావాహయామి॥ విజయా మావాహయామి॥ జయామావాహయామి॥ దేవసేనామావాహయామి॥ స్వధామా + మి॥ స్వాహామా + మి॥ మాతృదేవతామా + మి॥ లోకమాతృదేవతామా + మి॥ ధృతీమా + మి ॥ పుష్టీమా + మి ॥ తుష్టీమా + మి ॥ కులదేవతామా + మి ॥ గణేశమా + మి ॥ బ్రాహ్మీమా + మి ॥ మాహేశ్వరీమా + మి ॥ కౌమారీమా + మి ॥ వైష్ణవీమా + మి ॥ వారాహీమా + మి ॥ ఇంద్రాణీమా + మి ॥ అథ షోడశోపచారై రభ్యర్చ్య ॥

యజమానస్యకుడ్యే పంచసప్తవాఘృతేన ధారాఃకృత్వా ॥ వసోర్ధారాదేవతాభ్యోనమః ఇతి షోడశోపచారైరభ్యర్చ్య ॥

గోడపైఘృతముచేనైదుగాని యేడుగాని ధారలుచేసి వసోర్ధారాదేవతాభ్యోనమః - ఆవాహనముచేసి - షోడశోపచారములు చేయవలెను.

అథ నందిన్యాదిదేవతాహ్వానమ్.

నందిని=అనఁగ స్వర్గధేనువులలో నొకటియని చెప్పఁబడు చున్నది. ఆచమ్య...ఏవంగుణ...ప్రీత్యర్థం...అస్యాః కుమార్యాః ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం నందిన్యాది పంచదేవతాహ్వానం కరిష్యామినమః ॥ వంశపాత్రేతండులాన్ నిధాయ ॥ అత్రపంచరేఖాన్ లిఖిత్వా ॥ నందినీమావాహయామి ॥ నలినీమావాహయామి ॥ మైత్రీమావాహయామి॥ ఉమామావాహయామి ॥ పశువర్ధినీమావాహయామి ॥

ఇతి పంచశోభనదేవతాఃసంస్థాప్య ॥ శస్త్రి=అనఁగా ఆయుధమందు, భగవతీమావాహయామి ॥ ఏతాశ్శోభనదేవతాః మమగృహేవసంతు ॥ మాంరక్షంతు ॥ యజమానగ్ంరక్షంతు ॥ షోడశోపచారైరభ్యర్చ్య ॥

ఇతి నందిన్యాదిదేవతాహ్వానం సమాప్తమ్. తె॥ సీ॥

కుడ్యేముహూర్తలిఖితక్రమః.

యథా ॥ శ్రీగణేశాయనమః ॥ ఇష్టదేవతాభ్యోనమః ॥ స్వస్తిశ్రీ...ముహూర్తకాలవర్షమాసపక్ష తిథివారనక్షత్రలగ్న ఘటికాదులను గోడపై లిఖింపవలెను. పిమ్మట-వధూవరులయొక్క నామములను లిఖించి-తదుపరికులదేవతలను పూజింపఁదగును.

ఇతి కుడ్యేముహూర్తలిఖితక్రమః. (తె-సీ-తె-నా)

వి వా హే శ చీ పూ జా.

ఆచమ్య...ర్థం శచీపూజాంకరిష్యామినమః ॥ శ్లో॥ పతివ్రతే మహాభాగే దేవేంద్రప్రియభామినీ।వివాహేభాగ్యమారోగ్యంశ్రియం పుత్రాంశ్చదేహిమే॥ ఇతిశచీప్రార్థనం-అథ షోడశోపచారైరభ్యర్చ్య॥

ఈ శచీపూజావివాహంబున చేయవలెను. అంకురారోపణము మొదలగు విషయములన్నియును ముందువ్రాయుచున్నాడను.

అథ నాందీసమారాధనమ్.

అథ నాందీవృద్ధప్రపితామహీ వృద్ధపితామహీ వృద్ధమాతరః గోత్రాః - నాందీముఖాః నాందీ॥నాందీ వృద్ధప్రపితామహ వృద్ధపితామహవృద్ధపితరః - గోత్రాః-నాందీముఖాః నాందీ॥నాందీమాతామహ మాతుఃపితామహ మాతుఃప్రపితామహాః-పత్నీసమేతాః - గోత్రాః నాందీముఖాః నాందీ॥నాందీ ఉభాభ్యాముభాభ్యాం సత్యవసు సంజ్ఞక విశ్వేదేవాంశ్చ అమద్రవ్యేణ హిరణ్యద్రవ్యేణవాఽద్యతోషయిష్యే॥ బ్రాహ్మణేభ్యోయథాశక్తి హిరణ్యందద్యాత్ - అత్రదేవతానుమోగనార్థ మిడావాచనం కరిష్యామినమః.

శ్లో॥ ఇడాదేవీసరస్వతీ శోభనేశుభదాయినీ । బ్రాహ్మ్యాది మాతృకానాంచ మోదయేత్సర్వదేవతాః ॥ ఏతాశ్శోభనదేవతాః మమగృహేవసంతు మాంరక్షంతు॥3॥శోభనం శోభనంశోభనం॥' అనయాపూజయానాందీ శోభనదేవతాస్సుప్రీతాస్సుప్రసన్నావరదాభవంతు ॥ శ్లో॥ పృథివ్యాం సర్వభూతాని సాగరాస్సర్వదేవతాః । నాందీద్రవ్యం గృహీష్యామోకరిష్యేకర్మసిద్ధయే ॥

ఇతి నాందీప్రయోగ స్సమాప్తః॥ నా॥ కు॥

శ్రీ ర స్తు.

అథ నాందీవిధిః.

శ్లో॥ మాతాపితామహీచైవ తథైవప్రపితామహీ । పితా పితామహశ్చైనతథైవప్రపితామహః। మాతామహస్సపత్నీకావిశ్వే దేవాస్త్వనంతరమ్।ఏతేరక్షంతునఃప్రీతాః ప్రయచ్ఛంత్విహమంగళమ్॥ శంఖః॥ దక్షస్యదుహితాసాధ్వీ విశ్వానామప్రకీర్తితా । తస్యాః పుత్రామహావీర్యా విశ్వేదేవాస్త్రయోదశ ॥ ఇష్టిశ్రాద్ధేదక్షక్రతూ సంకీర్త్యావైశ్వదేవకౌ । నాందీముఖేసత్యవసూ సాపిండ్యేకాలకామకౌ॥ పురూరవార్ద్రవౌచైతౌ పార్వణేసముదాహృతౌ । హేమశ్రాద్ధే ధనురుచీ తీర్థేధురివిలోచనౌ । ఏకోద్దిష్టే రుద్రసంజ్ఞో విశ్వేదేవాస్త్రయోదశ ॥ సూత్రార్థసంగ్రహకారః॥ వివాహేకన్యకాయాశ్చ వరస్యైవ గృహేపిచ । నాందీశ్రాద్ధంహిపూర్వేద్యుః కర్తవ్యంస్మృతి శాసనాత్ ॥ మాతుఃశ్రాద్ధంతుపూర్వంస్యా త్పితౄణాం తదనంతరమ్ । తతోమాతామహాదీనాం వృద్ధౌశ్రాద్ధత్రయంస్మృతమ్॥ అత్రకాల నియమః॥ గర్గః॥ మాతు శ్శ్రాద్ధంతుపూర్వేద్యుః కర్మాహనితుపైతృకమ్ । మాతామహ్యంచోత్తరేద్యు ర్వృద్ధౌశ్రాద్ధత్రయం స్మృతమ్॥ ఏతచ్చసతిసామర్థ్యే వేదితవ్యమ్ ॥ అసామర్థ్యేత్వేకస్మిన్నేవ దివసే వృద్ధౌకాలత్రయే శ్రాద్ధత్రయ మభిహితమ్॥ కాలచంద్రికాయాంశాతాతపః ॥ పూర్వాహ్ణేమాతృకంశ్రాద్ధం మధ్యాహ్నే పైతృకంతథా । తతోమాతామహానాంచ వృద్ధౌశ్రాద్ధత్రయం స్మృతమితి॥ తత్రాప్యసామర్థ్యేసపవాహ ॥ పృథగ్దినేష్వశక్తశ్చేదేకస్మిన్నేవవాసరే । శ్రాద్ధత్రయంప్రకుర్వీత వైశ్వదేవంతుతాంత్రికమితి॥ మనురపి ॥ అలాభేభిన్నకాలానాం నాందీశ్రాద్ధత్రయంబుధః ।

పూర్వేద్యుర్వై ప్రకుర్వీత పూర్వాహ్ణే మాతృపూర్వకమితి సూత్రార్థ సంగ్రహకారః ॥ నాందీముఖే వివాహేచ ప్రపితా మహపూర్వకమ్ । అపిజీవత్పితానాందీ శ్రాద్ధం కుర్యాచ్ఛుభాగమే । పితుశ్చ ప్రపితామహాద్యుద్దిశ్యతు యథావిధి । ఏభ్య ఏవపితాదద్యాత్తేభ్యో దద్యాత్స్వయంసుతః ॥ జీవమానేపిపితరి నాందీశ్రాద్ధం ప్రసజ్యతే ॥ నాందీముఖే కర్మణిసంప్రవృత్తే పితర్యతో జీవతియస్యపుంసః । యేభ్యశ్చ దద్యాత్స్వపితా స్వయంచ తేభ్యశ్చదద్యాదితిశాస్త్రసిద్ధమ్॥ నాందీశ్రాద్ధం స్వయంకుర్యాదిత్యనేన ద్వితీయవివాహాదిషు పుత్రైః స్వయమేవ నాందీశ్రాద్ధం కుర్యాదిత్యుక్తం భవతి । ఉక్తంచ కాలచంద్రికాయాం॥ శ్లో॥ నాందీశ్రాద్ధంపితాకుర్యా త్పుత్రీపుత్రవివాహయోః । ఉత్తరేషువివాహేషుస్వయంకుర్యాత్తు నాందికమితి ॥ తత్కథంకుర్యాదిత్యపేక్షాయాం గంగాభట్టీయే శాతాతపః ॥ నాందీశ్రాద్ధం పితాకుర్యా దాద్యేపాణిగ్రహేబుధః । అతఊర్ధ్వంసుతః కుర్యాదేభ్యఏవేత్యసావితి ॥ సూత్రార్థసంగ్రహకారః ॥ సత్యాంమాతరిజీవంత్యాం శేషవర్గాన్సమర్చయేత్ । మాతా మాతామహశాసంతౌజీవంతౌ పితరంయజేత్ ॥ ప్రయోగపారిజాతే ॥ జీవమానే మాతృవర్గే మాతామహ్యాదివర్జయేత్ । షట్పిండవిధినాకుర్యా త్తీర్థశ్రాద్ధే మహాలయే ॥ పిత్రాదిజీవనేవిష్ణుః ॥ పితరిజీవతియశ్శ్రాద్ధం కుర్యాత్ । యేషాంపితా తేషాంకుర్యాత్ ॥ పితరిపితామహేచ జీవతి - యేషాంపితామహ స్తేషాంకుర్యాత్ ॥ పితరిపితామహే ప్రపితామహేచ జీవతి నైవకుర్యాత్, ఏకద్విత్రిజీవనే పూర్వవదేవేత్యర్థః - త్రిషుజీవత్సునైవకుర్యాదితిపరిశిష్టే ॥ సూత్రార్థసంగ్రహకారః॥ అసగోత్రస్సగోత్రోవా య· ఆచార్య ఉపాయనే । సతూపనేయపిత్రాదీనుద్దిశ్యాఽభ్యుదయంచరేత్ ॥ కన్యకాయామయంమార్గో మునిభిః పరికీర్తితః ॥ ఇత్యుక్తం ॥ యాజ్ఞికైర్గృహ్యావిద్భిర్వృద్ధైః పురాతనైః॥

తస్మాద్గిపుత్రీకృతపుత్రికాత్మజా మాతామహస్యైకోద్దిష్టకారిణః ॥ త థాఽసురోద్వాహితకన్యా కాత్మజాసచ్ఛ్రాద్ధ కృత్యేహ్యాధికారిణ స్త్రియః ॥ వృద్ధాగయాయాం చ మహాలయేకురుక్షేత్రే ప్రయాగాద్యశే షేషుకర్మసు । మాతామహాశ్రాద్ధ ఇమేఽధికారిణో భవంత్యమాదివ్యపినేత రేసదేతి॥కించ॥స్మృత్యర్థసారే॥స్వపితృభ్యః పితాదద్యా త్సుత సంస్కారకర్మసు । యావద్వివాహం పుత్రస్యతావ దేవహితప్పితా । నాందీశ్రాద్ధేపితాకుర్యా దాద్యేపాణిగ్రహే బుధః ॥ అథఊర్ధ్వంసుత కుర్యాత్పితౄణాంతద్ధితైపితుః ॥ నాందీముఖేకర్మణిసంప్రవృత్తే పితర్య తోజీవతియస్యపుంసః । హోమాంచకుర్యాత్స్వపితాస్వయంచ తేషాం చకుర్యాదితి శాస్త్రసిద్ధమ్ ॥ యథా జీవత్పితానాందీశ్రాద్ధం కుర్యాద్విధానతః । పితుర్మాతామహాదీనాం మేషధర్మస్సనాతనః ॥ హేమాద్రౌ ॥ నాందీముఖేవివాహేచ ప్రపితామహపూర్వకమ్ । నామ సంకీర్తయేద్విద్వా అన్యత్ర పితృపూర్వకమ్ ॥ కోకిలమతాను వారిణాంతు - మాతృమాతామహప్రమాతామహ ఇతి మాతామ హేన మాతృ శ్రాద్ధంతదాపార్వణద్వయమేవ ॥ తత్ప్రమాణం స్మృత్యర్థ సింధౌ జ్ఞేయమ్ ॥

ఇతి నాందీవిధి స్సమాప్తః. (నా—సీ)

అథ చతుష్పాత్రప్రయోగః.

ఆచమ్య...ఏవంగుణ...ప్రీత్యర్థం...హోమం కరిష్యామినమః ॥ హోమార్థం ఋత్విగ్వరణందద్యాత్ ॥ తతఃఅగ్ని ప్రతిష్ఠాపనాది ప్రయోగఃఆచార్యఃకుర్యాత ॥ యథా ॥ ఆదౌభూమిం సంమృజ్య ॥

శ్లో ॥ ప్రాచీఃపూర్వా ముదక్సంస్థం దక్షిణారంభమాలిఖేత్ । అథోదీచీః పురస్సంస్థం పశ్చిమారంభమాలిఖేత్ ॥ ఇతి ... డితేదర్భాభ్యా ముల్లిఖ్య ॥ తతఃఅగ్నిప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యామినమః ।

శ్లో॥ మహాతేజం స్వర్ణవర్ణం తేజోవంతంహుతాశనమ్ । ద్వి శక్తిమహితం దేవం మండలేశానసంస్థితమ్ ॥ ఇత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ తదగ్నింప్రజ్వాల్య ॥ శ్లో॥ సహ్యాగ్నే ఇహలోకేచ ఇంద్రాదిక్పాల సంస్థితాః । జ్వలితంస స్తజిహ్వానాం త్వాం వర్ణంహుతాశనమ్ ॥ తతః ధ్యానమ్ ॥ శ్లో॥ సప్తజిహ్వాఃద్విశిరస్కః స్వాహారూఢ స్తథైవచ । శక్తి ద్వయసమేతశ్చ విశ్వమూర్తి హుతాశన॥ త్రయస్త్రింశతి దేవాశ్చ త్వన్ముఖే తృప్తిమాప్నువా॥ ప్రార్థనాం మనసాపశ్య దేవ స్త్వంమే సంప్రసాదయ॥ ప్రాఙ్ముఖాఽగ్నే మమాఽభిముఖోభవ - సుప్రసన్నోభవ - వరదోభవ - అథజలేనసంప్రోక్ష్య - అగ్నింపరిసమూహ్య, అలంకృత్య, అగ్నయేనమః । వహ్నయేనమః । వీతిహోత్రాయనమః । ధనంజయాయనమః । జాతవేదసేనమః । శిఖానపదేనమః । దేవప్రియాయనమః । శ్రీయజ్ఞపురుషాయనమః । తతః పరిస్తరణాదికంకుర్యాత్ - పూర్వపరిస్తరణానమః । దక్షిణ...నమః । పశ్చిమ...నమః । ఉత్తర...నమః ॥ అగ్నిముత్తరదేశే ఉపరిపరిస్తరణానమః । చత్వారిపాత్రాణిప్రయుజ్య యథా దర్వీమాజ్యస్థాలీం ప్రోక్షణీంస్రువమితి, ద్వాదర్భాపవిత్రేకృత్వా, హస్తేనజలముపస్పృశ్య, పవిత్రం అద్భిరనుమృజ్య, ప్రోక్షణపాత్రమాదాయ ప్రోక్ష్యతత్పాత్రే అక్షతా న్నిక్షిప్య, జలేనాపూర్య - పాత్రేఉత్పవనంకృత్వా ॥ ప్రోక్షణపాత్ర స్థితజలేన ఇతరపాత్రాణిసంప్రోక్ష్య - పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా - త్రిఃప్రోక్ష్య - ఆజ్యపాత్రమాదాయ - ఆజ్యంనిధాయ - స్థండిలస్య ఉత్తరభాగస్థిత అంగారాన్నిరూహ్య - అగ్నింప్రజ్వాల్య - ద్వాదర్భాగ్రాప్రచ్ఛిద్య - ప్రక్షాళ్య - ఆజ్యేప్రత్యస్య - త్రిఃపర్యగ్నికరణంకృత్వా - ఘృతపాత్రం నీత్వా - అంగారాన్విహాయ - ఆజ్యపాత్రే ఉత్పవనంకృత్వా ॥ పవిత్రగ్రంథింవిస్రస్య - ప్రక్షాళ్య - అగ్నౌప్రహరతి - ద్వాపాత్రౌ ప్రక్షాళ్య - అగ్నౌప్రతితప్య - పునః ప్రతితప్య - ప్రోక్ష్యనిధాయ - తదర్భా

అగ్న్యై ప్రహారతి । పూర్వపరిషేచనం నమః । దక్షిణ...నమః । పశ్చిమ...నమః - ఉత్తర...నమః ॥ అథ ఏతత్కార్యానుసారేణ హోమం సమాపయేత్ ॥ తతః ఉదీచ్యాంగపూజాం కరిష్యామినమః । షోడశోప...మి ॥ అథ ప్రదక్షిణం॥ శ్లో॥ నమస్తేయజ్ఞ...నమోస్తుతే॥ శ్లో॥ భూతింభూతకరీ పవిత్రజననీ పాపంచవిధ్వంసినీ । చిత్తానందకరీ యశస్సుఖకరీ సర్వార్థసంపత్కరీ । రక్షోభూతపిశాచరాక్షస మహారక్తైక సంతాపినీ- తేజోరాజ్యవిశేష పుణ్యజననీ భూతిస్సదా ధార్యతామ్॥ ఇతి హోమభస్మధారణమ్ ॥ *

ఇతి చతుష్పాత్రప్రయోగస్సమాప్తః. మ॥ చ॥

శ్రీరస్తు.

అథ షట్పాత్రప్రయోగః.

ఆచమ్య...ఏవంగుణ...ప్రీత్యర్థం...హోమంకరిష్యామినమః॥ హోమార్థం ఋత్విగ్వరణం దద్యాత్ ॥ తతః అగ్నిప్రతిష్ఠాపనాదిప్రయోగః ఆచార్యః కుర్యాత్ ॥ యథా ॥ ఆదౌభూమింసంమృజ్య ॥

శ్లో॥ ప్రాచీః పూర్వముదక్సంస్థం దక్షిణారంభమాలిఖేత్। అథోదీచీః పురస్సంస్థం పశ్చిమారంభమాలిఖేత్ ॥ ఇతిస్థండిలేదర్భాభ్యాముల్లిఖ్య ॥ తతః అగ్నిప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యామినమః॥

శ్లో॥ మహాతేజంస్వర్ణవర్ణం తేజోవంతంహుతాశనమ్ । ద్విశక్తిమహితందేవం మండలేశానసంస్థితమ్ ॥ ఇత్యగ్నింప్రతిష్ఠాప్య ॥ తదగ్నింప్రజ్వాల్య॥శ్లో॥ ఏహ్యగ్నే ఇహలోకేచ ఇంద్రాదిక్పాలసంస్థితాః॥ జ్వలితంసప్తజిహ్వానాం త్వచోవర్ణంహుతాశనమ్ ॥ తతఃధ్యానమ్ ॥

శ్లో॥ సప్తజిహ్వాద్విశీర్షశ్చ మేషారూఢ స్తథైవచ । శక్తిద్వయస మేతశ్చ విశ్వమూర్తిహుతాశనః ॥ త్రయస్త్రింశతిదేవాశ్చ త్వన్ముఖే తృప్తిమానసాః । ప్రార్థనాంమనసావందే క్షిప్రంమేసంప్రసాదయ ॥ ప్రాఙ్ముఖాఽగ్నే మమాఽభిముఖోభవ, సుముఖోభవ, సుప్ర సన్నోభవ, వరదోభవ, అథ జలేనసంప్రోక్ష్య, అగ్నింపరిసమూహ్య॥ అలంకృత్య, అగ్నయేనమః, వహ్నయేనమః, వీతిహోత్రా యనమః, ధనంజయాయనమః । జాతవేదసేనమః, తనూనపదేనమః, దేవప్రియాయనమః, శ్రీ యజ్ఞపురుషాయనమః, పూర్వపరి స్తరణం నమః, దక్షిణపరిస్తరణంనమః, పశ్చిమపరిస్తరణంనమః, ఉత్తర పరిస్తరణంనమః । అగ్నిముత్తరదేశె ఉపరిస్తరణంనమః । తత్ర ॥ దర్వీం, ఆజ్యపాత్రం, ప్రోక్షణపాత్రం, ప్రణీతాపాత్రం, ఇధ్మం, ఇతరదర్వీం ఇతిపట్పాత్రాణి - నిధాయ ॥ ద్వాదర్భాపవిత్రే కృత్వా॥ హస్తేనజలముపస్పృశ్య॥ పవిత్రం అద్భిరనుమృజ్య॥ ప్రోక్షణ పాత్రమాదాయ॥ ప్రోక్ష్య॥ తత్పాత్రేఅక్షతాన్నిక్షిప్య॥ జలేనా పూర్య॥ పాత్రేఉత్పవనంకృత్వా॥ ప్రోక్షణపాత్రస్థితజలేన ఇతర పాత్రాణిసంప్రోక్ష్య । పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా॥ ఇధ్మంచసంస్పృశ్య॥ ప్రోక్షణపాత్రం దక్షిణభాగేసంస్థాప్య॥ పూర్ణపాత్రమాదాయ తత్పాత్రే అక్షతాన్నిక్షిప్య । జలేనాపూర్య॥ ఉత్పవనంకృత్వా॥ ప్రాగ్భాగేతండులో పరినిధాయ॥ గంధాక్షతై స్సహపురోహితం సంపూజ్య॥ ఆజ్యపాత్రమాదాయ । ఆజ్యంనిధాయ॥ స్థండిలస్య ఉత్తరభాగస్థిత అంగారాన్నిరూహ్య॥ అగ్నిప్రజ్వాల్య॥ ద్వాదర్భా గాగ్రిచ్ఛిద్య ప్రక్షాళ్య।ఆజ్యేప్రత్యస్య।త్రిఃపర్యగ్నికరణంకృత్వా॥ ఘృతపాత్రంనీత్వా॥ అంగారాన్విస్రస్య॥ ఆజ్యపాత్రే ఉత్పవనం కృత్వా ॥ పవిత్రగ్రంథింవిస్రస్య । ప్రక్షాళ్య । అగ్నౌప్రహరతి । పాత్రాణిప్రక్షాళ్య॥ అగ్నౌప్రతితప్య । పునఃప్రతితప్య॥ ప్రోక్ష్య

నిధాయ॥ తదర్భా అగ్నౌప్రహరతి॥ తతః ఇధ్మమాదాయత్రీః పరిధిం ప్రత్యేకంపశ్చిమ దక్షిణోత్తరేషు నిధాయ॥ శ్లో॥ భూత ప్రేత పిశాచాద్యా రాక్షసా విఘ్నకారిణః। రక్షణార్థంక్రియామత్ర సమిధం దిక్షుతేక్షిపేత్॥ అగ్నిసంరక్షణార్థం ప్రాగ్దిశే ద్వౌసమిధౌ నిధాయ॥ పూర్వపరిషేచనంనమః, దక్షిణ...నమః, పశ్చిమ— నమః। ఉత్తర...నమః॥ తతః ఇధ్మపూజాం కరిష్యామినమః॥ శ్లో॥ మత్కర్మసఫలంకుర్యాత్ పావకోదేవహవ్యవాట్। సర్వదాశుచి రవ్యగ్రో మేపారూఢస్తుపావకః॥ ఆజ్యంసమిద్భిస్సహ అగ్నౌనిధా య - అస్మిన్...ముహూర్త...అస్తు॥ వాయవ్యాదిఆగ్నేయపర్యంతం నైఋత్యాది ఈశాన్యపర్యంతం ఆజ్యధారాంహుత్వా-ప్రథమముఖా హుతిః॥ శ్లో॥ వనస్పతేమహీజాత సర్వాభీష్టఫలప్రద। జుహోమ్య ద్యైవతేప్రీత్యై ఆజ్యాదిభిరతంద్రితః॥ వనస్పతయేనమః॥ ద్వితీయ ముఖాహుతిః॥ శ్లో॥ సర్వప్రాణిహితాకార వారిణాతండులేనహి। గృహీష్యామిమయాదత్తం। సంగ్రాహకహుతాశన॥ అగ్నయేనమః॥ అథ ఏతత్కర్మానుసారేణ హోమంసమాపయేత్॥ తతఃప్రాగాది పరిషేచ నాంతంకృత్వా॥

అథ స్విష్టకృద్ధోమః.

శ్లో॥ మంత్రమధ్యే క్రియామధ్యే। వీతిహోత్రహుతాశన। క్షమస్వవరదోదేవ। శేషేణాహుతికంవహ॥ అగ్నయేనమః॥ శ్లో॥ సర్వకామసమృద్ధ్యర్థం। సర్వాభీష్టప్రదాయక। క్రియామంత్రసమృ ద్ధ్యర్థం। శేషేణాహుతికంవహ॥ అగ్నయేస్విష్టకృతేనమః॥ అథ ఇధ్మసన్నహనాన్యద్భిస్సగ్రుస్పృశ్యాగ్నౌప్రహరతి॥శ్లో॥పృథివ్యాదిషు భూతాని తుష్ట్యర్థంపావకోనలః। వేదిపూర్ణేనహోమేన దత్తమాజ్యం సమర్పయ॥ రుద్రాయనమః॥ జలముపస్పృశ్య - కర్మసమృద్ధ్యర్థం శేషవాది హోమంకరిష్యామినమః॥

కేశవాయనమః । నారాయణాయనమః ॥ మాధవాయనమః । గోవిందాయనమః । విష్ణవేనమః । మధుసూదనాయనమః । త్రివిక్రమాయనమః । వామనాయనమః । శ్రీధరాయనమః ॥ హృషీకేశాయనమః । పద్మనాభాయనమః । దామోదరాయనమః । సంకర్షణాయనమః । వాసుదేవాయనమః । ప్రద్యుమ్నాయనమః । అనిరుద్ధాయనమః।పురుషోత్తమాయనమః।అధోక్షజాయనమః । నారసింహాయనమః । అచ్యుతాయనమః।జనార్దనాయనమః । ఉపేంద్రాయనమః। హరయేనమః । శ్రీకృష్ణాయనమః । అగ్నయేనమః । వాయవేనమః। సూర్యాయనమః।ప్రాక్కేశస్థితద్వ్యాసమిధౌ అగ్నౌ ప్రహరతి తదితరాణి విసృజేత్ ॥ అస్మిన్ కర్మణి మంత్రవిపర్యాసతంత్రవిపర్యాస కాలవిపర్యాస కర్మవిపర్యాస సమస్తదోష నివారణార్థం విశేషాజ్యాహుతిం కరిష్యామినమః॥ అగ్నయేనమః । అగ్నీవరుణాభ్యాంనమః । ఇంద్రాయనమః। శ్రీవిష్ణవేనమః।త్ర్యంబకాయనమః । ఇంద్రాదిదేవతాభ్యోనమః। వస్వగ్నిభ్యాంనమః । ప్రజాపతయేనమః । ప్రాగాదిపరిషేచనంనమః। పూర్ణపాత్రమాదాయ॥ శ్లో॥ సురాస్త్వామభిషించంతు...సర్వకామార్థసిద్ధయే॥ అక్షతాన్ శిరసిధారయేత్ తతః బ్రహ్మాణంపూజయామి-యథాశక్తి దక్షిణాం ఆచార్యాయదద్యాత్ - ఏతత్ఫ + స్తు॥ యస్యస్మృత్యాచ ... పరిపూర్ణంతదస్తుతే॥ తతః ఉదీచ్యాంగ పూజాంకరిష్యామినమః॥ షోడశోపచారపూజాం సమర్పయామి॥ అథప్రదక్షిణం॥ శ్లో॥ నమస్తేయజ్ఞభోక్త్రేచ నమస్తేహవ్యవాహన । నమస్తేప్రీతిహోత్రాయ సప్తజిహ్వాయతేనమః ॥ గోవిందపుండరీకాక్ష యజ్ఞేశాచ్యుత. మాధవ । రామకృష్ణహృషీకేశ నారాయణనమోస్తుతే॥ స్థాణుశంభుఃశివఃశూలీ శర్వఈశానశంకరః । పినాకీచంద్రచూడశ్చ సదాశివనమోస్తుతే॥ ప్రమాదాత్కుర్వతాంకర్మప్రచ్యవేతాధ్వరేయది । స్మరణాదేవతద్విష్ణోః సంపూర్ణంస్యాదితిస్మృతిః ॥

షట్పాత్రప్రయోగ స్సమాప్తః. కృ॥ బ॥

శ్రీరస్తు.

అథ గర్భాధానమ్.

శ్లో॥ షోడశర్తుర్నిశాస్త్రీణాం తస్మిన్యుగ్మాసుసంవిశేత్ । శుభే షానిచకల్యాణేనక్షత్రే ప్రాణసంయమః ॥ శ్లో॥ ఋతుస్స్వాభావికః స్త్రీణాం రాత్రయష్షోడశః స్మృతాః ॥ చతుర్భిరితరైస్సార్థమహోభిస్సర్వసమ్మతైః ॥ తాసామాద్యాశ్చతస్రస్తునింద్యా ఏకాదశీచయా । త్రయోదశీచశేషాస్తు ప్రశస్తాదశరాత్రయః ॥ ఇతిమనువచనాత్ ॥ ఋతుస్నాతాయాంభార్యాయాం శుభేహనిరాత్రౌ శుభలగ్నే గర్భాధానమితికర్తవ్యం ॥

బ్రాహ్మణాన్ప్రార్థయేత్ । పత్న్యాసహాచమ్య—ఏవంగుణ—శుభతిథౌ మమభార్యాయాః ప్రథమగర్భాది సర్వగర్భశుద్ధ్యర్థం గర్భాధానాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణః... మహాజనైస్సహాకర్మణః పుణ్యాహవాచనం కరిష్యామినమః ॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేనపరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతి పూజాం కరిష్యామినమః । గణాధిపతిపూజాం కృత్వా । తతః కర్మణః పుణ్యాహం కుర్యాత్ ॥ కర్మణః పుణ్యాహం భవంతో బ్రువంత్విత్యాది పత్నీమార్జనాంతంకుర్యాత్ - తతః వధూవరయోః నూతన వస్త్రాలంకారాదీన్ధారయేత్ ॥ పునఃఆచమ్య - ఏవంగుణ—శుభతిథౌ దంపత్యోః ఆయుర్బలాభివృద్ధ్యర్థం అస్యాం భార్యాయాం ప్రథమగర్భాది సర్వగర్భశుద్ధ్యర్థం గర్భాధానాఖ్యం కర్మకరిష్యామినమః॥ అథశ్రీలక్ష్మీనారాయణపూజాంచకృత్వా-ఉత్తరోపరః ॥ అథనారికేళఫల పుష్పతాంబూల దక్షిణాదికంగృహీత్వా ॥ ఆరుహ్యోరుమథాపిబాహు యుగళంసమ్యక్పరిష్వజ్యచ । ప్రాస్యైనాంనిజశక్తితస్సదుపరి క్రీడాంచకృత్వాంశుభాం॥ రేతస్సించనిజంతదా

భవతుతద్గర్భం ప్రియాయాశ్చతే । విష్ణుస్త్రిభువనేశ్వరో విదధతాం గర్భంశచీనాయకః॥ ౧॥ సౌభాగ్యంధనధాన్యవృద్ధి మతులాంత్వష్టాశతంచాయుషః । సౌందర్యంచసుమంగళీత్వ మచలాంగౌరీ పతిస్సంపదం ॥ సర్వేదేవగణాదిశంతు సతతంమాంగల్యవృద్ధింపరాం । పూర్ణే మాసదశేప్రశోభ్యతిశుభంపుత్రం గుణాలంకృతం ॥ ౨ ॥ విష్ణుస్తం జగదీశ్వరోవిదధ తాంసంజాతపూర్ణాయుషం । పుత్రాన్ భద్రగుణాన్ దదాతు పునరప్యన్యోన్యమద్వేషిణః । సంపన్నార్థ సమూహశోభిత మహాగేహాంత్సు పుత్రైర్యుతాన్ పౌత్రైశ్చాపి తథాప్రపౌత్ర నివహై ర్యుక్తానమాత్యైస్తథా ॥ 3 ॥ రాజ్యాంగైర్గజయూథవాజిసుభటై స్సంపూర్ణదుర్గాన్ బహూన్ । ధర్మజ్ఞాన్ బహుశాస్త్రవృత్త కలితాన్ శ్రీవిష్ణుభక్తానపి ॥ రాజ్యంయచ్ఛతు వృత్రహాథవిజయం సీతామనోనాయకః । సౌభాగ్యజగదీశ్వరో గుణనిధిశ్శ్రీచంద్ర చూడస్సదా ॥ ధాన్యంచాపి పశూననంత ధనదోయక్షేశ్వరోయచ్ఛతు । శ్రీమాన్ సర్వజనప్రియోవిదధతాందీర్ఘాయుషంచాబ్జజః ॥ పత్నీమభిమంత్ర్య ॥ యథాస్థానముపవిశ్య ॥ గర్భాధానముహూర్త స్సుముహూర్తోఽస్తు॥ సూర్యాదీనాం...రస్తు॥ఏవంగుణ...ర్థంఫలప్రదానానికరిష్యామినమః- ఫలంమనోరథఫలం ఫలదాదిసదానృణాం । పుత్రపౌత్రాభి వృద్ధ్యర్థ మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ శ్రీలక్ష్మీనారాయణ ప్రీత్యర్థం ఇదంఫలం సతాంబూలం సదక్షిణాకంతుభ్య మహంసంప్రదదేనమమ ॥ *

ఏవంఫలదానానిదద్యాత్ ॥ ఇదంఫలదానే...భవతు ॥ తతః ఆశీర్వాదః ॥ అథఅశ్వగంధ్యారసం దూర్వారసం భార్యాదక్షిణానాసాయామభివేశయేత్ ॥ అశ్వగంధయనగా = పిల్లివేంద్రరసము దూర్వలరసమును భార్యయొక్క ముక్కు కుడిచెరములో కొంచెము విడువవలెనని కమలాకర స్మృతియం దున్నది. నీరాజితాస్సూర్యాం శమస్కుర్యాత్ ॥ తతోరాత్రౌశయ్యాయాం విష్ణవేనమః॥ ఏవంత్వష్ట్రే

నమః । ప్రజాపతయేనమః। ధాత్రేనమః।సినీవాల్యైనమః । సరస్వత్యై నమః । అశ్విభ్యాంనమః।పర్జన్యాయనమః।ఇతి స్త్రీయోనిమభిమృశ్య-తయాసహసంభోగం కుర్యాత్ ॥ ఋతౌస్నానంకుర్యాత్ - స్త్రీయాః నస్నానం । అఋతౌమూత్రవచ్ఛౌచాచమనే॥

ఇతి పురాణోక్తకర్మప్రకాశికాయాం
గర్భాధానం సమాప్తమ్.

శ్రీరస్తు.

అథ పుంసవనమ్.

వ్యక్తేగర్భే తృతీయేమాసి శుభతిథౌ పుష్యనక్షత్రేపుంనక్షత్రేషువాపత్న్యాః పుంసవనంకర్మకరిష్యామి ఇతిసంకల్ప్య-పూర్వేద్యురాభ్యుదయికంకృత్వాపరేద్యుర్దంపతీ మంగళస్నాతౌ భూత్వా- ఆచమ్య ఏవం...తిథౌ అస్యాంమమభార్యాయాం జనిష్యమాణగర్భస్యపుంరూపతా ప్రాప్త్యర్థం బీజగర్భసముద్భవైనో నిబర్హణార్థం పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం గర్భస్థపిండ శుద్ధ్యర్థం పుంసవనాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణఃతదాదౌ శుద్ధ్యర్థం...సహస్వస్తిపుణ్యాహవాచనంకరిష్యామినమః ఆదౌ నిర్విఘ్నేనపరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాంకరిష్యామినమః గణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచకృత్వా-ఏవంగుణేత్యాదిశుభ తిథౌ మమపత్న్యాః ప్రథమగర్భ సంస్కారద్వారా సర్వగర్భ సంస్కారార్థం పుంసవనాఖ్యం కర్మకరిష్యామినమః।ఇతిసంకల్ప్య-వధూం దక్షిణత ఉపవేశ్య స్వయముత్తరతః - ఉపవిశ్య॥ పునఃఆచమ్య-ఏవం పత్నీసమేతస్య మమపుంసవనాంగత్వేనోభయోః రక్షార్థంరక్షాబంధ

సంకరిష్యామినమః॥ శ్లో॥ బధ్నామి వామహస్తేషు పంచసూత్రంచ కంకణం । పుత్రపౌత్రాభివృద్ధ్యర్థం స్త్రీణాంసౌభాగ్యవర్ధనం॥ బధ్నామి దక్షిణేహస్తే నవసూత్రంచకంకణం । పుత్రపౌత్రాభివృద్ధ్యర్థం పురుషస్యసుఖప్రదం॥ రక్షాబంధనముహూర్త స్సుముహూర్తో... స్తు॥ అత్రహోమవిషయో వైకల్పికః । తత్కరణే - ఏవంగుణేత్యాది శుభతిథౌ అస్యాః మమభార్యాయాః- గర్భస్థపిండశుద్ధ్యర్థంపుంసవన హోమంకరిష్యామినమః॥ బ్రాహ్మణైస్సహస్థండిలోల్లేఖనాద్యగ్నిప్రతిష్ఠాపనాంతంకుర్యాత్ -వట్పాత్రప్రయోగః॥ శ్లో॥ ఫలద్వయేనసంయుతం వటాంకురంద్వృషత్సుతౌ । సుపాయనాయవస్త్రకంఙ్క్షిపే త్సహైవపుంసవే॥ తతః అగ్నింప్రజ్వాల్య । గోధూమతండులాజ్యేన గుడపయసాసహమిశ్రయిత్వా॥అథసూర్యాదినవగ్రహహోమంకుర్యాత్ అథ కేశవాదిహోమంసమాపయేత్ - అథ ఉదీచ్యాంగ పూజాంకరిష్యామినమః॥ షోడశోప...మి । గోవుయొక్క పెరుగు భార్యకుడిహస్తమందుంచ్చి దాని మధ్యయందు తూర్పున యవబీజమును - దానికి నిరుప్రక్కలను రెండుమినపగింజలనుంచి "కింపిబసి" యని ముమ్మారు ముట్టి - పుంసవనమని 3 ముమ్మారుపలికి ఇది షత్నిభక్షింపవలెను. ఇట్లు కమలాకరస్మృతియందు, జెప్పంబడినది. హోమశేషంపత్నీ భక్షయేత్ ॥ తతః బ్రాహ్మణభోజన ప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యందద్యాత్ ॥ ఆశీర్వాదః॥ చంద్రచూడీయే॥ శ్లో॥ ద్వితీయేచ తృతీయేవా మాసిపుంసవనంభవేత్ । వ్యక్తేగర్భే భవేత్కార్యం సీమంతేనసహాథవా ॥

ఇతి పురాణోక్తకర్మప్రకాశికాయాం
పుంసవనం సమాప్తమ్. బ॥ వె॥ మ॥ గు॥ క॥

శ్రీ రస్తు.

అథ షష్ఠీపూజా.

మితాక్షరాయాం మార్కండేయః॥ శ్లో॥ రక్షణీయాతథాషష్ఠీ నిశాతత్రవిశేషతః। రాత్రౌజాగరణంకార్యం జన్మదానాంతథాబలిం। పురుషాశ్శస్త్ర హస్తాశ్చనృత్య గీతైశ్చయోషితః రాత్రౌజాగరణం కుర్యాద్దశమ్యాంచైవసూతకే॥ వ్యాసః॥ సూతికావాసనిలయాజన్మదానామదేవతాః।తాసాంతుబలిదానేనశుద్ధిర్జన్మనికీర్తితా॥ ప్రథమేదివసే షష్ఠేదశమేచైవసర్వదా। త్రిష్వేతేషునకుర్వీత సూతకంపుత్రజన్మని॥ అపరార్కేబ్రాహ్మే॥ కన్యాశ్చతస్రోరాకాద్యావాతఘ్నీచైవపంచమీ క్రీడనార్థాచబాలానాంషష్ఠీచశిశురక్షిణీ। ఖడ్గేతు పూజనీయాసైవైశ్యైర్వాత్రైర్వద్విజాతిభిః॥రాకాసు[illegible] సినీవాలీకుహూరితిచతస్రః। కన్యాఇత్యర్థః॥ పితాదేశకా[illegible]స్య[illegible]మమాస్యశిశో స్సర్వారిష్ట శాంత్యాయురారోగ్యసిద్ధ్యర్థం గ[illegible]జన్మదాజీవంతి కారాకాదీనాం పూజనంకరిష్యామినమః॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ తతఃకలశంసంస్థాప్య తత్ర పూర్ణపాత్రేవస్త్రోపరిగణేశంజన్మదాంజీవంతికాంస్కందం రాకామనుమతింసినీ వాలీంతుహూంవాతఘ్నీంచ ప్రతిమానావాహ్య॥ ఖడ్గే శిశురక్షిణీంకుడ్యేలిఖిత్వా - షష్ఠీంచావాహ్య - అథషోడశోపచారైః సంపూజ్య అథమాషభక్తాదిబలిందత్వా॥ అథ ప్రార్థయేత్॥ శ్లో॥ గౌరీపుత్రో యథాస్కందశ్శిశుత్వేరక్షితఃపురా। తథామమాప్యయం బాలష్షష్ఠికేరక్ష్యతాంనమః॥

ఇతి పురాణోక్త కర్మప్రకాశికాయాం

షష్ఠీపూజావిధి స్సమాప్తః.

అథ దత్తపుత్రవిధిః

వ్యాహృత్యాదిహోమస్య పుత్రప్రతిగ్రహాంగత్వా చ్ఛస్త్రీశూద్రయోర నధికారా త్తయోర్దత్తకః పుత్రో నభవత్యేవేతిరుద్రధరాదయః॥ విప్రద్వారా హోమాదికార యేదితివర్ధమాన హరినాథాదయోగాఢాః ॥సంబంధతత్త్వేప్యేవం॥ ప్రయోగపారిజాతే శౌనకః॥ శ్లో॥ అపుత్రోమృతపుత్రోవా పుత్రార్థంసముపోష్యచ। వాససీకుండలేదత్వా ఉష్ణీషంచాంగులీయకం॥ బంధూనన్నేనసంభోజ్య బ్రాహ్మణాంశ్చవిశేషతః। అన్వాధానాదియత్తంత్రం కృత్వాజ్యోత్పవనాంతకం॥ దాతుస్సమక్షంగత్వాతుపుత్రం దేహీతియాచయేత్ ॥ మితాక్షరాదావసిష్ఠేనతు వ్యాహృతిభినాజ్యేన హోమఉక్తః। సచవిప్రద్వారాకరణీయః॥ విశేషస్తునిర్ణయసింధౌజ్ఞేయః॥ సచదత్తకః పంచవర్ష మధ్యేగ్రాహ్యోనోర్ధ్వం॥ ఊర్ధ్వంతుపంచవర్షాద్వర్షాన్నదత్తాద్యా స్సుతాన్నృపేతి కాళికాపురాణాత్ ॥ ఊర్ధ్వంతుస్వదానేచ్ఛరేవదానం॥ హేమాద్రౌవ్యాసః॥ శ్లో॥ విక్రయంచైవదానంచ ననేయాస్స్యురనిచ్ఛవః। దారాఃపుత్రాశ్చసర్వస్వమాత్మనైవతుయోజయేత్ ॥ తతఃయాజ్ఞవల్క్యః॥ శ్లో॥ స్వకుటుంబావిరోధేన దేయం దారసుతాదృతే॥ ఇతితత్స్వదానానిచ్ఛుః పుత్రపరమిత్యన్యత్రవిస్తరః।

ఇతి పురాణోక్త కర్మప్రకాశికాయాం

దత్తపుత్రవిధిస్సమాప్తః.

5

శ్రీరస్తు.

అథ పుత్రదానప్రయోగః.

శ్లో ॥ యస్మిన్సోనామరూపాభ్యాం...సర్వేభ్యోమహాజనేభ్యో నమః ॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ...ప్రీత్యర్థం మమపిత్రూణాం శాశ్వత పుణ్యలోకఫలావాప్తిద్వారాశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం పుత్రదానాఖ్యం కర్మకరిష్య మాణస్తదంగత్వేన తదాదౌశుద్ధ్యర్థం... స్వస్తి పుణ్యాహవాచనం కరిష్యామినమః॥ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతి పూజాంకరిష్యామినమః॥గణపతిమభ్యర్చ్యపుణ్యా హంవాచయిత్వా ॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ + తిథౌమమపిత్రూణాం శాశ్వతపుణ్యలోక ఫలావాప్తిద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం పుత్ర దానాఖ్యం కర్మకరిష్యామినమః - అథ దంపతీపూజా-శ్రీలక్ష్మీనారా యణస్వరూపస్యవరస్య ఇదమాసనంనమః శ్రీలక్ష్మీనారాయణస్వరూ పాభ్యాముభాభ్యామిదంపాద్యంనమః ॥ శ్లో ॥ నమోస్త్వనంతాయ... యుగధారిణేనమః - శ్రీలక్ష్మీనారాయణ స్వరూపస్యఅమీగంధాః - అలంకారార్థాఇమేఅక్షతాస్సంత్వక్షతాస్సకలారాధనైశ్శోభనమస్తు॥ నూతనవస్త్రాభిరణైస్సహ ప్రపూజయేత్ ॥ ఏవం... శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం పుత్రదానసమయే మహాసంకల్పమంత్రపఠనంకుర్యాత్ ॥ ప్రతిగ్రహీతృమంత్రః॥ శ్లో॥ తవబీజసముత్పన్నం సర్వాలంకార సం యుతమ్ ; ఐహికాముష్మికార్థాయ పుత్రందేహివరంమమ ॥ ఇతి వాచయేత్ ॥ అథదాతా ॥ శ్లో ॥ మమబీజసముత్పన్నః సర్వాలం కారసంయుతః । ఐహికాముష్మికార్థాయ తుభ్యందత్తోమయా సుతః ॥ ఇంద్రాగ్నియమనైరృతి వరుణానిలయక్షపాః । ఈశానో బ్రహ్మవిష్ణూచ సాక్షిణోభాస్కరాదయః । విశ్వంభరాస్సర్వభూతా

స్సాక్షిణ్యాస్సర్వదేవతాః॥ మమపుత్రంకుమారం శ్రీమహావిష్ణుప్రీతింకామయమానస్తుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ ॥

శ్లో॥ దేవస్యప్రీతయేదానం గృహ్ణామ్యర్యమతుష్టయే। బాహుభ్యాంపుష్టహస్తాభ్యాం పుణ్యకర్మప్రసూతయే ॥ తతోదానసాద్గుణ్యార్థం సువర్ణపూర్వకందక్షిణాందద్యాత్ ॥శ్లో॥ సాక్షిణస్సోమరుద్రాద్యాభాస్కరశ్చసచంద్రమాః । ఇమంకుమారమదదం పరలోకసుఖేచ్ఛయా॥ అథాఽశీర్వాదః॥

ఇతి పుత్రదానప్రయోగ స్సమాప్తః.

అథ దత్తహోమః.

ఆచమ్య - ఏవం...థఃఅపుత్రస్య మేస్వీకృతస్య పుత్రస్య పుత్రత్వసిద్ధిద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం దత్తహోమాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ స్తదంగత్వేనతదాదౌశుధ్యర్థం...స్సహస్వస్తి పుణ్యాహవాచనంకరిష్యామినమఃఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థంశ్రీమహాగణాధిపతిపూజాం కరిష్యామినమః॥గణాధిపతిపూజాంకృత్వా పుణ్యాహంవాచయిత్వా ॥

శ్లో ॥ జాతంకుమారం త్వాత్తోహంగృహ్ణామి సుభగేప్రియే ఆయుష్మంతం యశస్వంతం కులవృద్ధికరంశుభమ్॥ శ్లో ॥ జాతం కుమారం * శుభం॥ ఇతి ఆశీర్వాదఃకర్తవ్యః ॥ * ఏవంగుణ * ప్రీత్యర్థం మమదత్తకుమారస్య ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం ఆదిత్యాది నవగ్రహదేవతా ఉద్దిశ్య * ప్రీత్యర్థం ఆదిత్యాదినవగ్రహా రాధనం కరిష్యామినమః॥పూర్వోక్తమేవ నవగ్రహారాధనంకుర్యాత్ ॥తతఃఅగ్నిప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యామినమః॥ అథషట్పాత్రప్రయోగంకుర్యాత్ ॥ పూర్వోక్తమేవనవగ్రహహోమంసమాపయేత్ ॥అథ కేశవనామాదిహో

మంచకృత్వా॥ అథబ్రహ్మత్వపూజాంకరిష్యామి-వస్త్రాదికందద్యాత్॥ దేశాచారేణ పూర్వోక్తమేవనామ కరణంకుర్యాత్ ॥ అంగాదంగాదితి మూర్ధన్యవఘ్రాణం॥ శ్లో॥ అంగాదంగాచ్ఛసంభూతో హృదయాదజనిష్యసె । ఆత్మాత్వంపుత్రనామాసిత్వంజీవశరదాంశతం ॥ మమపుత్రస్య శ్రీనివాసనామ ॥ తాభ్యామేవమూర్ధన్యవఘ్రాణం॥ అంగాదంగాచ్ఛ...శరదాంశతం॥ ఆభ్యుదయికం కర్మణః పుణ్యాహవాచనంచకుర్యాత్॥ తతః ఆశీర్వచనంకుర్యాత్ ॥

ఇతి దత్తహోమ స్సమాప్తః.

అథగంగాప్రార్థనా.

←(౦)→

శ్లో॥ గంగాగంగేతియోబ్రూయాద్యోజనానాంశతైరపి । ముచ్యతే సర్వపాపేభ్యో విష్ణులోకం సగచ్ఛతి॥ అంబత్వద్దర్శ నాన్ముక్తిర్నజానే స్నానజంఫలం । స్వర్గారోహణ సోపానేమహాపుణ్యతరంగణి॥ విశ్వేశం మాధవందుండిం దండపాణించభైరవం । వందేకాశీం గుహాంగంగాం భవానీంమణికర్ణికాం॥ అతితీక్ష్ణ మహాకాయకల్పాంతదహనోపమ । భైరవాయనమస్తుభ్యమనుజ్ఞాం దాతుమర్హసి ॥ త్వంరాజాసర్వతీర్థానాంత్వమేవజగతఃపితా । యాచితోదేహిమే తీర్థంసర్వ పాపాపనుత్తయే ॥ యోఽసౌసర్వగతోవిష్ణు శ్చిత్స్వరూపీనిరంజనః॥ సఏవ ద్రవరూపేణ గంగాంభోనాత్రసంశయః ॥ నందినీనలినీ సీతామాలినీ చమహాపగా । విష్ణుపాదాబ్జసంభూతా గంగాత్రిపథగామినీ । భాగీరథీభోగవతీ జాహ్నవీత్రిదశేశ్వరీ ॥ ద్వాదశైతాని నామానియత్ర యత్ర జలాశయే । స్నానకాలేపఠేన్నిత్యం మహాపాతకనాశనమ్॥

ఇతి గంగాప్రార్థనమ్. రో-ఉ-మా-గృ.

శ్రీరస్తు.

అథ స్నానప్రయోగః.

తత్రగంగాధ్యానపురస్సరం గంగాంప్రవిశ్య నాభిమాత్రజలే స్థిత్వాశిఖాంద్విధావిధాయ । నిరుద్ధకర్ణనాసస్త్రి స్త్రావృత్యాఆచమ్య శిఖాంబధ్వాపునరా చమ్యఏవంగుణ... తిథౌమమసర్వపాప క్షయ ద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం ప్రాతస్స్నానమహంకరిష్యామినమః॥ వరుణాయనమః ఇతిజలంస్పృష్ట్వా॥ అథస్నానంకుర్యాత్ ॥ తతోమా ర్జయేత్ ॥ అపవిత్రఃపవిత్రోవాసర్వావస్థాంగతోపివా । యస్స్మరే త్పుండరీకాక్షం సబాహ్యాభ్యంతరశ్శుచిః॥ శ్రీకాశ్యాంచగయా ప్రయా గహిమవత్కేదారరామేశ్వరాః శ్రీశైలాదిసమస్తపుష్కరనదీ శ్చో హోబిలంకాంచికాం । శ్రీమద్వేంకటకుంభకోణ మధురాంశ్రీరంగ సింహాచలాశ్రీకూర్మంపురుషోత్తమ ప్రతిదినంస్వక్షేత్రయోగ్యంఫలం॥ పునర్నిమజ్య॥ నమోనమః ॥ ఆచమ్యఏవం...ప్రీత్యర్థం స్నానాంగ త్వేనదేవాదితర్పణం కరిష్యామినమః ॥ బ్రహ్మాదిదేవతాస్తృప్యంతాం నమఇతివాదేవతీర్థేనఏకఃఏకఃసవ్యేనదేవాన్నివీతీ॥కృష్ణద్వైపాయనాది ఋషయస్తృప్యంతామితిద్వాద్వా ॥ విసృజేదపసవ్యేన॥ సోమఃపితృ మదాదిపితరస్తృప్యంతామిత్యంజలిత్రయం దత్వా॥ ఆచమ్య ॥

శ్లో॥యన్మయాదూషితం తోయం శారీర మలసంయుతం।తస్యపాపవిశు ద్ధ్యర్థం యక్ష్మాణం తర్పయామ్యహం ॥ అసంస్కారాశ్చయె కేచి జ్జలాశాఃపితరోమమ । తేషామాప్యాయనార్థాయదీయతే సలిలం మయా॥ ఇతి తటేహస్తాభ్యాముదకంనిక్షిప్య॥ వస్త్రంచతుర్గుణీకృత్య।

శ్లో॥ యేకేచాఽస్మత్కులేజాతా అపుత్రాగోత్రిణోమృతాః । తేగృ హ్ణంతుమయాదత్తంవస్త్ర నిష్పీడనోదకమ్ ॥ ఇతి ప్రాచీనావీతీ నావస్త్రం నిష్పీడ్య ॥ శ్రీరామరామ ॥ తృ-ము-న-సం॥

ఇతి స్నానప్రయోగస్సమాప్తః.

సింధుస్నానవిధిః.

(o)

శ్లో॥ అశ్వత్థసాగరౌసేవ్యౌ నస్ప్రష్టవ్యౌకదాచన । అశ్వత్థం మందవారేతు సాగరంపర్వణిస్పృశేత్॥ అత్రసముద్రోదకేన నాచమనంనకార్యం । కింతూదకాంతరేణైవకార్యం॥ ఆచమనయోగ్యస్థలాని॥ శ్లో॥ గోకర్ణేచ ప్రభాసేచగంగా సాగరసంగమే। జగన్నాథే రామసేతావబ్ధావాచమనంచరేత్ ॥ అత్రాయంప్రయోగః ॥ సింధుతీరంగత్వా॥ ధనుర్బాణౌలిఖిత్వా ॥శ్లో॥ రఘువీరపదాంభోజ పవిత్రీకృతపాంసవే దశకంఠశిరశ్ఛేద హేతవే సేతవే నమః ॥ తత్రఫలపుష్పహిరణ్యాంనిధాయ॥ యానికానిచపాపా + + + రక్షరక్షసరిత్పతే ॥ ఇతి ప్రదక్షిణత్రయంకృత్వా॥ ఫలత్రిలపుష్ప హిరణ్యాం గృహీత్వా ॥ సింధౌప్రక్షిప్య॥ శ్లో॥ పిప్పలాదాత్సముత్పన్నే కృత్యే లోకభయంకరి । పాషాణంతే మయాదత్తమాహారార్థం ప్రకల్ప్యతామ్॥ ఇతి పాషాణంప్రక్షిప్య॥ అథ ప్రార్థయేత్॥ శ్లో॥ విశ్వాచీచఘృతాచీచ విశ్వయోనేవిశాంపతే । సాన్నిధ్యంకురుమేదేవ సాగరేలవణాంభసి॥ త్రితత్త్వాత్మక మీశానంనమోవిష్ణుముమాపతింసాన్నిధ్యంకురుమేదేవ సాగరేలవణాంభసి॥ నమస్తేవిశ్వగుప్తాయ । నమస్తేస్వంభసాంపతే। నమోజలధిరూపాయనదీనాంపతయేనమః॥ ఇతిప్రార్థయేత్॥ సమస్తజగదాధారశంఖచక్రగదాధర । దేవదేహిమమానుజ్ఞాంతవతీర్థనిషేవణే । ఇత్యనుజ్ఞాంస్వీకృత్య ॥ నమోనారాయణా యేతిమంత్రం పఠేత్॥ నమోనారాయణాయనమః తతస్స్నాత్వా। ఆచమ్య...ఏవంగుణ ... ప్రీత్యర్థం మమసమస్త పాపక్షయార్థం స్నానమహాసంకల్పంపఠిత్వా। స్నాత్వా॥ తతోమార్జయేత్॥ అపవిత్రఃపవిత్రోవా... శ్శుచిః॥ శ్రీకాశ్యాంచ...యోగ్యఫలం॥ పునర్నిమజ్య॥ ఆచమ్య-ఏవం॥

ఏవం + + ర్థం ॥ ప్రా + తీ ॥ పితుఃపితౄణాం అక్షయపుణ్యలోక
ఫలావాప్త్యర్థంఅకామాసైప్రయుక్తమహాపర్వణి పుణ్యకాలే పితృ
పితామహప్రపితామహానాం...గోత్రాణాం..రూపాణాం ॥ మాతృ
పితామహీ ప్రపితామహీనాం ... గోత్రాణాం ... దాయినాం ॥
మాతామహమాతుః పితామహమాతుఃప్రపితామహానాం...గోత్రా
ణాం + రూపాణాంసపత్నీకానాం సర్వేషాం పితౄణామక్షయపుణ్య
లోకఫలావాప్త్యర్థం సింధుస్నానమహంకరిష్యామి ॥ స్నాత్వా॥ తతః
...ప్రీత్యర్థంసింధుస్నానాంగమర్ఘ్యప్రదానంకరిష్యామినమః॥శ్లో॥సర్వ
రత్నోద్భవశ్శ్రీమాన్ సర్వరత్నకరోయతః । సర్వరత్నప్రదాత స్త్వం
గృహాణార్ఘ్యంమహోదధే।ఇత్యర్ఘ్యందత్వా॥ఉదకాంతరేణాచమ్య
ఏవం...ప్రీత్యర్థం సింధుస్నానాంగ పిప్పలాదితర్పణంకరిష్యామి॥ పిప్ప
లాదంకలింకణ్వం కృతాంతం జీవనేశ్వరం । వసిష్ఠంవామదేవంచ
పరాశరమథాంపతిం॥ వాల్మీకింనారదంచైవ వాలఖిల్యాంస్తథైవచ।
నలంనీలంగవాక్షంచ గవయంగంధమాదనం॥ జాంబవంతం హనూ
మంతం సుగ్రీవంచాంగదంతథా మైందంచద్వివిదంచైవ వృషభంశరభం
తథా ॥ రామంచలక్ష్మణంచైవ సీతాంచైవయశస్వినీం। ఏతాంస్తుతర్ప
యేద్విద్వాన్ జలమధ్యేవిశేషతః॥ ఆబ్రహ్మస్తంబపర్యంతం య
త్కించిత్సచరాచరం । మయాదత్తేనతోయేనతృప్తిమేవాభిగచ్ఛతు
సూర్యాఽర్ఘ్య ప్రదానాని కరిష్యామినమః ॥ మిత్రరవిసూర్యభాను
ఖగపూషహిరణ్యగర్భమరీచ్యాఽదిత్యసవిత్రర్కభాస్కరేభ్యోనమః॥
ఇదమర్ఘ్యంసమర్పయామి ॥ ఆచమ్య ॥ యన్మయాదూషితంతోయం
శారీరమలసంయుతం । తస్యపాపవిశుద్ధ్యర్థం యక్ష్మాణం తర్పయా
మ్యహం॥ అసంస్కారాశ్చ యేకేచిజ్జలాశాఃపితరోమమ । తేషా
మాప్యాయనార్థాయ దీయతేసలిలంమయా॥ ఇతి తటహస్తాభ్యాం

ఉదకంనిక్షిప్య ॥ యేకేచాఽస్మత్కు ... నోదకం ॥ వస్త్రంనిష్పీడ్య ॥ బ్రాహ్మణేభ్యోయథాశక్తి దానానికుర్యాత్ ॥

ఇతి సింధుస్నానప్రయోగ స్సమాప్తః. 1-2-ము-చె॥

శ్రీరస్తు.

ఆ చ మ న వి ధిః.

శుచౌదేశేప్రాఙ్ముఖఉదఙ్ముఖో వోపవిశ్యాంతర్జాను కరంగో కర్ణాకృతింకృత్వాతాలుగాభిః శుద్ధాభిరద్భిః సకృదాచామేత్ త్రిర్వేతి స్మృతికౌముద్యాం॥ అంగుష్ఠమాత్రం స్పృశేదితిభట్టాః॥ తతోంగుష్ఠమూలేనోష్ఠౌద్విరున్మృజ్యాంగుష్ఠతర్జనీభ్యాం నాసికేంగుష్ఠమధ్యమాభ్యాం చక్షుషీఅంగుష్ఠాఽనామికాభ్యాం శ్రోత్రేంగుష్ఠకనిష్ఠికాభ్యాం నాభింపాణితలేనహృదయం సర్వైశ్శిరశ్చస్పృశేత్ ॥

శుద్ధమైనదేశమందు దూర్పుమొగముగనైన నుత్తరాభిముఖముగనైనను గూరుచుండి మొకులమధ్యమందు చేయుంచుకొని గోవుచెవివలె నంగుష్ఠతర్జనులు మాత్రము ముడిచినహస్తముచే జలముగ్రహించి దవడలకుమాత్ర మంటెడుజలము నొకమారు త్రాగవలెను. అదియే యాచమనము. మూడుమారులైన గావచ్చునని స్మృతికౌముదియందున్నది. అంగుష్ఠముమాత్రమే స్పృశింపవలెనని భట్టమతము. ఆపై నంగుష్ఠమూలముచే రెండుమారులు పెదవులొత్తి యంగుష్ఠతర్జనులు గలపి ముక్కుచెరమలు స్పృశించి యంగుష్ఠమధ్యమలు గలిపి నేత్రములముట్టి యంగుష్ఠానామికలచే శ్రోత్రములుముట్టి యంగుష్ఠకనిష్ఠకలచే నాభినఱచేతిచే హృదయమునున్ని వ్రేళ్లచే శిరసును భుజములను నంటవలెను.

శ్లో॥ విప్రాణాంక్షత్రియాణాంచ ప్రణవాదినమోంతకం। సువాసినీనాంవైశ్యానాం కేశవాదినమోంతకం। శూద్రాణాం విధవానాంచ నామమాత్రం విధియ్యతే॥

శ్లో॥ హస్తాద్బ్రహ్మతీర్థంచ హస్తాగ్రేదేవతీర్థకం। హస్తపార్శ్వేఋషితీర్థం తత్పార్శ్వేపితృతీర్థకం। తన్మధ్యేచాగ్నితీర్థంచ పంచతీర్థంప్రశస్యతే॥ బ్రహ్మతీర్థేన ఆచమనంగృహ్ణీయ్యాత్॥

కించ॥ తర్జనీమధ్యమామధ్యే యోవిప్రోదీయతేజలం। తేన తృప్త్యంతితేసర్వే యేచరౌరవవాసినః। కేచిజ్జీవ్యాఃకామ్యమానాః కేచిత్కర్మవశానుగాః। భుంజంతుచమమోచ్ఛిష్టం పాత్రశేషం మయార్పితం॥ ఇతి చోక్తమ్॥

ఆచమనవిధి స్సమాప్తః.

శ్రీరస్తు.

అథ తర్పణవిధిః.

వ్యాసః॥ ఏకైకమంజలిందేవా ద్వౌద్వౌతుసనకాదయః। అర్హంతిపితరస్త్రీంస్త్రీన్ స్త్రియస్త్వేకైకమంజలిం॥ పితృవర్గం అంజలిత్రయమేకైకస్య॥ విష్ణుపురాణేతు॥ త్రిరథః ప్రీణనార్థాయ దేవానామపినిర్వపేత్॥ ఇతి దేవేభ్యః త్రయఉక్తాః॥ పాద్మే॥ దేవాన్ బ్రహ్మర్షిముఖ్యాంశ్చ తర్పయేతాక్షతోదకైః। తర్పయేత్తుపితౄన్ భక్త్యాసతిలోదకచందనైః॥ శంఖః॥ సౌవర్ణేనరాజతేనౌదుంబరేణ శృంగపాత్రేణ కుశేనవాప్యుదకంపితృతీర్థంస్పృశన్ దద్యాత్॥ యోగయాజ్ఞవల్క్యః॥ తిలానామప్యలాభేతుసువర్ణ రజతాన్వితం। తదభావేనిషించేత్తు దర్భైర్మంత్రేణవాప్యథ॥ తృప్యధ్వమితిసముచ్చార్య తృ

ప్యతామిత్యథాపివా? విధిజ్ఞోనిక్షిపేత్తోయం దేవాదీనామశేషతః । సవ్యంజానుమధః కృత్వాసలిలందక్షిణాముఖః ॥ యమః ॥ ద్వౌహస్తౌ యుగ్మతః కృత్వాపూరయేసుదకాంజలిం । గోశృంగమాత్రముద్ధృత్య జలమధ్యేజలంక్షిపేత్ ॥ దక్షః॥ అగ్రైస్తుతర్పయేద్దేవాన్ మనుష్యాన్ కుశమధ్యతః । పితౄంస్తుకుశమూలాగ్రైర్విధిః కౌశోయథాక్రమమ్॥ మదనపారిజాతే యోగయాజ్ఞవల్క్యః ॥ బ్రహ్మాణంతర్పయేత్పూర్వంవిష్ణుంరుద్రంప్రజాపతిం। దేవాన్ ఛందాంసి వేదాంశ్చఋషీంశ్చైవసనాతనాన్ ।ఆచార్యాంశ్చైవగంధర్వానాచార్యతనయాంస్తథా।సంవత్సరం సావయవం (దేవీశ్చాప్సరసస్తథా)। తథా దేవానుగాన్నాగాన్ సాగరాన్ పర్వతానపి । సరితోథమనుష్యాంశ్చ యక్షాన్రక్షాంసిచైవహి । పిశాచాంశ్చ సుపర్ణాంశ్చ భూతాన్యథపశూంస్తథా । వనస్పతీనోషధీశ్చభూతగ్రామంచతుర్విధం ॥ విష్ణుః ॥ తతః కృత్వా నివీతంతు యజ్ఞసూత్రమతంద్రితః । ప్రాజాపత్యేనతీర్థేన మనుష్యాంస్తర్పయేత్పృథక్॥ తథా ॥ కాష్ణాజినిః ॥ సనకస్సనందనశ్చైవ తృతీయశ్చ సనాతనః । కపిలశ్చాసురిశ్చైవ వోఢుః పంచశిఖాస్తథా॥ పాద్మే॥ అస్యానంతరం ॥ మరీచిమత్ర్యంగిరసౌపౌలస్త్యంపులహంక్రతుం । ప్రాచేతసంవసిష్ఠంచ భృగుంనారదమేవచ ॥ యోగయాజ్ఞవల్క్యః॥ అపసవ్యం తతఃకృత్వా భూత్వాచపితృదిఙ్ముఖః । పితౄన్ దివ్యానదివ్యాంశ్చ పితృతీర్థేనతర్పయేత్ ।దివ్యాంబరధరో ధ్రువఇత్యాదయోనవసవః॥అజైకపాదాదయో రుద్రాః ఇంద్రధాత్రాదయ ఆదిత్యాశ్చప్రత్యేకంసముదితావా॥ సపవ॥ శ్లో॥ కవ్యవాహంనలంసోమంయమమర్యమణంతథా।అగ్నిష్వాత్తా స్సోమపాశ్చతథాబర్హిషదోపిచ । యదిస్యాజ్జీవపితృకా ఏతాన్విద్యాత్పితౄంస్తథా॥ స్మృతికౌముద్యాంతర్పణే యద్యనేకప్రకారాఃఉక్తాః ॥ తథాపికాత్యాయనసూత్రసంవాదాత్ ॥ శూద్రావాజసనేయినః॥ ఇతి గాడోక్తదక్షసంవాదా త్స్నానాదౌ దర్శనాచ్చ యోగయాజ్ఞవల్క్యోక్తఏవాఽయంప్రకారః॥శూద్రాణామితితత్త్వంఏవంవైశ్యేపిహాద్యపికాలీయమేవ ॥

ఇతి తర్పణవిధి స్సమాప్తః.

శ్రీరస్తు.

అథ తర్పణనిర్ణయః.

(o)

అంగతిలతర్పణవిధిరుచ్యతే॥ తత్రపితృతర్పణం ద్వివిధంనిత్యం నైమిత్తికంచేతి తత్రవర్గద్వయోద్దేశేన (వసురుద్రాదిత్య) ప్రద్యుమ్న సంకర్షణవాసుదేవ రూపరహిత తయాజలమాత్రేణ కర్తవ్య తయా యద్విహితంతన్నిత్యం తథా॥ పార్వణేనయుతేశ్రాద్ధే రూపముద్దిశ్య తర్పయేత్। అన్యథాతర్పయేద్విద్వాన్ నామగోత్రాదిసంయుతమితి॥ తన్నిత్యతర్పణం - తదాహయాజ్ఞవల్క్యః॥ సవర్ణేభ్యోజలందేయం నాసవర్ణేభ్యఏవచ॥ నామగోత్రస్వధాకారైః ప్రత్యహంతర్పయేత్సుధీరితి॥ సంహితాయామపి॥ తర్పయేత్త్రీన్పితౄనాదౌ తతశ్చైవతు మాతరం। సపత్నీమాతరంపశ్చా త్పితామహ్యాదికాఃక్రమాత్॥ ఆదిశబ్దాన్మాతామహాదీనామపిసంగ్రహః - తథాచాన్యత్రాపి॥ ఆదౌ పితా తథామాతా సాపత్నీజననీ తథా।మాతామహాస్సపత్నీకా ఆత్మపత్నీత్వనన్తరం॥ సుతభ్రాతృ పితృవ్యాశ్చ మాతులా స్సహభార్యకాః॥ దుహితాభగినీచైవ దౌహిత్రో భాగినేయకః। పితృష్వసామాతృష్వసా జామాతాభావుకస్నుషా। శ్వశురా చార్యగురవః స్వామిసఖ్యాదయస్తథా॥ ఇత్యేతేపితరస్తీర్థై స్తర్పణీయా యథావిధి॥ అన్యత్రాపి॥ పితృష్వసామాతృష్వసా జామాతాభావుకస్నుషా। శ్వశురశ్శ్యాలకశ్చైవ స్వామినో గురురర్థిన ఇతివదంతి॥ తథా॥ ఏకైకమంజలిం దేవాః ద్వౌద్వౌతుసనకాదయః। అర్హంతిపితరస్త్రీన్ స్త్రీన్ స్త్రియశ్చైకైకమంజలిం॥ అత్రవిశేషమాహ॥ మాతృముఖ్యాస్తు యాస్త్రీస్తిస్రస్తాసామేవాంజలిత్రయం। దద్యాదేకైక మన్యాసాం స్త్రీణాంచైవాంజలింబుధఇతి॥ నారాయణీయేపి॥ ఏకైకం

యోషితాందద్యాత్త్రీం స్త్రీన్పుంసాంహి చాంజలీన్ । ద్వాద్వా
సాపత్నీ మాతుస్తుత్రీన్ త్రీన్మాతృగణస్యచ॥ పితృణాంచైవదేశా
నాం జలేదద్యాజ్జలాంజలీన్। అసంస్కృతప్రమీతానాం స్థలేదద్యా
జ్జలాంజలీన్॥ భూమౌయస్తర్పణంకుర్యా త్సాగ్నికాంస్యేచమృణ్మ
యే। తర్జన్యంగుష్ఠయోగేచ సపుత్రఃపితృఘాతకః॥ స్థలేవాపి శుచౌ
దేశే కుశాస్తీర్ణేచభాజనే॥ తామ్రాది పాత్రేపర్ణేవాతర్పయేత్సలి
లైశ్శుభైః॥ వసిత్వావసనంశుష్కం స్థలేవిస్తీర్ణబర్హిషి । విధిజ్ఞస్తర్ప
ణంకుర్యాత్సర్వాన్పితృగణాం స్తథా॥ పాణిస్త్వేకగుణప్రోక్తం దర్భై
శ్శత గుణంతతః॥ అక్షయ్యంఖడ్గపాత్రేణ పితౄణాంతర్పణంప్రదేత్ ।
తృప్యంతేయేనతీర్థేన గృహ్ణీయాత్తేనతజ్జలం॥ అన్యథాకురుతేయస్తు
నరకంప్రతిపద్యతేఇతి॥ నైమిత్తికంతు ప్రత్యాబ్దికే శ్రాద్ధేషుయావంత
ఉద్దిష్టాస్తావన్మాత్రోద్దేశేన వసురుద్రాదిత్య స్వరూపత్వేతతియాతిల
మిశ్రోదకైః కాలవిశేషసంబంధిత్వ తయావిహితం। తథాచసంగ్ర
హః॥ దర్భతిలోదకంపూర్వం పశ్చాద్దద్యాత్సుగంధలమో। ఆబ్దికేనపరం
పూర్వం పరేహనితిలోదకం॥ ప్రత్యబ్దే తుపరేహని। నచేదంవచనం
నిత్యతర్పణస్యైవ తత్కాలవిశేష సంబంధబోధకంన తర్పణాంతర
బోధకమితివాచ్యం। తథాసతిప్రత్యాబ్దికాదావపిసర్వేషాం తర్పణం
ప్రసజ్యేత॥ కింతువచనాంతరసిద్ధ తత్కాలవిశేష సంబంధి తయా
విహితస్య తత్తచ్ఛ్రాద్ధాంగ తిలతర్పణస్యైవేదంవచనం సంగ్రాహ
కం॥ తథాహి॥ దర్శేపాతేచసంక్రాంతౌ యుగమన్వంతరాదిషు।తర్ప
యిత్వాపితౄన్పశ్చా చ్ఛ్రాద్ధంకుర్యాత్ప్రయత్నత ఇతివచనేనదర్శాది
శ్రాద్ధేషు పూర్వకాల సంబంధితయా అంగతిలతర్పణం విహితం॥
తథా॥ పక్షశ్రాద్ధేహిరణ్యేచ పశ్చాద్దద్యాత్తిలోదకం । తథాచైవా
ష్టకశ్రాద్ధే శ్రాద్ధేచైవాఽనుమాసికే । ఇతివచనేనపక్ష శ్రాద్ధాదిషు
శ్రాద్ధానంతర కాలసంబంధిత్వేనాంగతిలతర్పణం విహితమితి॥శ్లో॥సపిండీ

కరణేశ్రాద్ధే ప్రేతశ్రాద్ధానుమాసికే॥ సంవత్సరవిమోచకే నకుర్యా త్తిలతర్పణ మిత్యనుమాసికే తిలతర్పణస్య నిషిద్ధత్వాత్కథం॥ శ్రాద్ధానంతరకాలకర్తవ్యతోక్తిరితిచేత్ ॥ నైవం॥ ఇదంవచనం పరేహాని తిలతర్పణాని షేధతి । నతిలతర్పణమాత్రం॥ తథాచస్మృతిః । వృద్ధిశ్రాద్ధేసపిండేచ ప్రేతశ్రాద్ధానుమాసికే । పరేహానివిమోకేచ నకుర్యాత్తిలతర్పణం॥ స్మృత్యంతరేవిశేషమాహ । కృత్వానుమాసికం శ్రాద్ధం సపిండీకరణాత్పరం । వైశ్వదేవంతతఃకుర్యా త్తర్పణం తిలసంయుతమితి । శ్రాద్ధానంతరకాలఏవ తిలతర్పణంవిహితం॥ తథా ప్రత్యాబ్దికాదౌతు॥ తీర్థశ్రాద్ధేగయాశ్రాద్ధే శ్రాద్ధేప్రత్యాబ్దికేపిచ। పరేహానిద్విజఃకుర్యాత్తర్పణంతిలసంయుతమితి। పక్షశ్రాద్ధంతుసర్వత్ర తర్పణంతదనంతరం । సకృన్మహాలయేశ్రాద్ధే పరేహానితిలోదకమిత్యాదినా ప్రత్యాబ్దికాదిశ్రాద్ధేషుపరేద్యుః ప్రాతకాలవిశేషతయా శ్రాద్ధాంగతర్పణంవిహిత మస్తి॥ ఏవంతత్కాలవిశేషేషు కర్తవ్యతయా విహితం । తత్తచ్ఛ్రాద్ధాంగతిలతర్పణం నిత్యతర్పణ భిన్నమేవేతి తర్పణ ద్వైవిధ్యముక్తం । ఏవంద్వివిధమపితర్పణ ప్రత్యాబ్దికాది శ్రాద్ధదివసేషుసముచ్చిత్య కర్తవ్యం। తథాహినిత్యతర్పణస్య సూర్యోదయమారభ్యఅసాయంకాలో భవతి॥ తథాపిపిత్రోః ప్రత్యాబ్దికేశ్రాద్ధే నిత్యతర్పణం శ్రాద్ధానంతరమేవకర్తవ్యం॥ తథాచహారిలః॥ పిత్రోః ప్రత్యాబ్దికేప్రాప్తేతర్పణంతుకథంభవేత్ ॥ జలేనైవప్రకుర్వీత నివృత్తే పితృకర్మణీతి॥ పితృవ్యాదికారుణ్య శ్రాద్ధేతుఆబ్దికశ్రాద్ధే తదేవ నిత్యతర్పణంశ్రాద్ధా త్పూర్వమేవకర్తవ్యం । నిత్యతర్పణస్య పితృపూర్వకత్వాత్ ॥ తథాచకారికా॥ నిత్యకర్మాబ్దికశ్రాద్ధే కారుణ్యానాంకథంభవేత్ । ఆబ్దికాత్తర్పణంపూర్వం కుర్యాచ్ఛ్రాద్ధ మనంతరమితి॥ శౌనకోపి॥ పితృవర్గమాతృవర్గంవర్గంమాతామహస్యచ । తర్పయిత్వాథకారుణ్యానర్చ్యేదితిశౌనకఇతి॥ దర్శాదిశ్రాద్ధేషుసర్వేష్వపి

నిత్యతర్పణాం శ్రాద్ధానంతరమేవకర్తవ్యం॥ తథాచపైఠినసిః॥ శ్రాద్ధం కృత్వాతువిధివద్వైశ్వ దేవమతఃపరం। బ్రహ్మయజ్ఞంతతః కుర్యా త్తర్పణంతుతిలైర్వినేతి శ్రాద్ధాంగ తిలతర్పణ మపి శ్రాద్ధాదిషు తత్తత్కాలవిశేషేషుకర్తవ్యం। తథాహి। పిత్రోః ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధే తదంగతిలతర్పణం। పరేద్యుః ప్రాతస్త దేవకర్తవ్యం। తథాచహా రీతః॥ తతఃపరేహ్ని కుర్వీత తర్పణం పురుషస్సుధీః॥ తచ్ఛేషైస్తిల దర్భైస్తు ప్రీతస్స్నాత్వామృతైర్జలైః ఇతిపరేద్యుః ప్రాతస్తరాం తర్పణేకృతే తజ్జలం అమృతంభవతీతి జ్ఞాపనార్థం అమృతైర్జలైరిత్యు క్తం। తథాచ ప్రచేతాః। తర్పణంత్వమృతంప్రాతః ద్వితీయేప్రహ రేపయః। తృతీయేజలమిత్యాహు శ్చతుర్థేరుధిరంభవేత్॥ తస్మా చ్ఛ్రాద్ధంతుపూర్వేద్యుః కృత్వాస్నాత్వాపరేహని। ప్రాతఃపిత్రాం శ్చసంతర్ప్య పశ్చాత్సంధ్యాదికంచరేత్॥ అన్యత్రాపి॥ తిలదర్భ యుతంతోయం స్వధయాయత్ప్రదీయతే। తత్తోయమమృతంభూత్వా పితౄణాం తృప్తిదంభవేదితి। ప్రయోగపారిజాతేపి॥ పరేహన్యుషసి స్నాత్వాకృత్వా శ్రాద్ధాంగతర్పణం। పునస్స్నాత్వైవకుర్వీత ప్రాత స్సంధ్యాం సమాహితః॥ ఉదితేతురవౌస్నాత్వా సంధ్యాంకృత్వైవ తర్పయేదితి। యస్తుతర్ప యతిప్రాతఃకృత్వా శ్రాద్ధంపరేహని। పితర స్తస్య తృప్తిమాయాంతి నచేత్కుప్యంతినైధ్రువం। పరేద్యు శ్శ్రాద్ధ కృన్మర్త్యో యోనతర్పయతేపితౄన్ అతృప్తాఃపితరస్తస్య శాపందత్వా వ్రజంతితఇతి। ఏవం ప్రత్యాబ్దికవత్తీర్థ శ్రాద్ధేగయాశ్రాద్ధేచాంగ తిలతర్పణంపరేహన్యేవకర్తవ్యం। తథాచస్మృతిః। తీర్థశ్రాద్ధేగయా శ్రాద్ధే శ్రాద్ధేప్రత్యాబ్దికేపిచ। పరేహనిద్విజఃకుర్యా త్తర్పణంతిల సంయుతమితి। సకృన్మహాలయేపిపరేహన్యేవ కర్తవ్యం॥తథాచదక్షః శ్రాద్ధాంతే ప్రత్యహంకుర్యా త్పక్షశ్రాద్ధాంగతర్పణం। సకృన్మహా లయేశ్రాద్ధే పరేహనితిలోదకమితి। దర్శేపాతేచసంక్రాంతౌ యుగ

మన్వంతరాదిశ్రాద్ధేషు శ్రాద్ధాత్పూర్వమేవాంగ తిలతర్పణంకర్తవ్యం తథాహామత్స్యే పితృయజ్ఞంతునిర్వర్త్య తర్పణాఖ్యం ద్విజోత్తమః । పిండాన్వాహార్య కంశ్రాద్ధంకుర్యాదిందుక్షయేపిచ । పిండాన్వాహార్య కంశ్రాద్ధంస్మృత్యంతరేపి । దర్శేప్యాత్వాపితేంభస్తు దద్యాత్కృష్ణతిలోదకం । అన్నంచవిధివద్దద్యా త్పరతస్తన్నవర్ధతే॥ దర్శేపాతేచ సంక్రాంతౌ యుగమన్వంతరాదిషు తర్పయిత్వాపితౄన్ పశ్చాచ్ఛ్రాద్ధం కుర్యాత్ప్రియత్నత ఇతి । పక్షశ్రాద్ధహిరణ్యశ్రాద్ధ అష్టకశ్రాద్ధే అనుమాసికశ్రాద్ధేషు శ్రాద్ధానంతరమేవాంగ తిలతర్పణంకర్తవ్యం తథాచస్మృతిః । పక్షశ్రాద్ధేహిరణ్యేచ పశ్చాద్దద్యాత్తిలోదకం । తథా దేవాష్టకశ్రాద్ధే శ్రాద్ధేచైవానుమాసికఇతి । పక్షశ్రాద్ధాదిష్వంగతిల తర్పణానంతరం నిత్యతర్పణమపికర్తవ్యం । పైఠినసవచనంపూర్వమేవో దాహృతం । పితృవ్యాదికారుణ్య ప్రత్యాబ్ధికేశ్రాద్ధేచాంగ తిలతర్పణంపక్షశ్రాద్ధాచ్చ శ్రాద్ధానంతరమేన కుర్యుర్నపరేద్యుః । తథాచ స్మృతిః । శ్రాద్ధాంగతర్పణంకుర్యాత్సతిలత్వపరేహని । పిత్రోర్ద్విష యమేవస్యాన్న చాన్యవిషయేభవేదితి । నను । నైకశ్రాద్ధ ద్వయం కుర్యా త్సమానేహానికుత్రచిత్ । నయజ్ఞంనబలిందేవనదేవ ఋషి తర్పణమితి । శ్రైవేనిత్యతర్పణస్యప్రత్యాబ్ధికాదిషు నిషిద్ధత్వాత్కథం కర్తవ్యతాప్రతి పాదనమితిచేత్సత్యం । తస్యనిషేధస్య శ్రాద్ధాదర్వాగ్విషయత్వాత్ ॥అతఏవపైఠినసః। శ్రాద్ధంనిర్వర్త్యవిధివద్వైశ్వదేవ మతఃపరం। బ్రహ్మయజ్ఞంతతఃకుర్యా త్తర్పణంతుతిలైర్వినేతి। నన్వేవం॥ పితుఃక్షయాహేసంప్రాప్తే సర్వేషాంతర్పణంనహి।మాతుః క్షయాహే సంప్రాప్తేతద్వర్గేతర్పణంనహీంతివచనేన పితృమాతృవిభాగేనతర్పణని షేధఃకథమితిచేన్నైవం।ఇదంవచనంజీవపితృకస్యప్రమీతమాతృకస్య మాతుశ్శ్రాద్ధాంగతిల తర్పణనిషేధపరం । ననిత్యతర్పణనిషేధపరం తథాచాయం వచనస్యార్థః । పితుఃక్షయాహేసం ప్రాప్తేసతిశ్రాద్ధాం

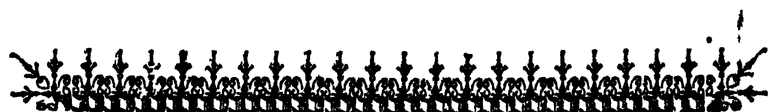
గతిలతర్పణం పితృపితామహప్రపితామహా నామేవకర్తవ్యం। సస ర్వేషాం। మాత్రాదీనామపి శ్రాద్ధేయావంతఉద్దిష్టాః ప్రాతస్తానేవత ర్పయేదితి విశేషితత్వాత్। తత్తత్కాల విశేషేణతర్పణంకార్యం జీవత్పితృకస్య ప్రమీతమాతృకస్య శ్రాద్ధాంగతర్పణంనకర్తవ్యం। మాతుఃక్షయాహేసంప్రాప్తే సతిజీవత్పితృకేణ మాతృవర్గోద్దేశేన మాతుశ్శ్రాద్ధాంగతిలతర్పణంనకర్తవ్యం తదాహ.॥ జీవమానః పితా యస్యమాతాయదిపిపద్యతే॥ మాతుఃశ్రాద్ధంసుతఃకుర్యాన్న కుర్యా త్తిలతర్పణమితి। విశేషనిషిద్ధత్వాత్। తథాపినిత్యతర్పణంశ్రాద్ధా హేతునానుష్ఠేయం। స్మృత్యంతరేవిశేషమాహ। సజీవపితృకఃకు ర్యాచ్ఛ్రాద్ధాంగతిలతర్పణం। శ్రాద్ధమాత్రంప్రకుర్వీతతర్పణంతుపితా చరేదితి॥ అథశ్రాద్ధద్వయసాన్నిపాతవిషయమాహ॥ మన్వాదిశ్రాద్ధేన ప్రసంగాద్దార్శికశ్రాద్ధసిద్ధివత్। శ్రాద్ధాంగతర్పణేన ప్రసంగాన్ని త్య తర్పణ సిద్ధిర్భవేదితిచేత్। నన్వేవమాద్యద్దార్శికమన్వాద్యోస్సం పాతే దేవతానామభేదాదేకానుష్ఠానె ఇతరస్యాపి సిద్ధిర్భవిష్యతి। ప్రకృతేతుదేవతాభేదసత్వాత్తు నైవంసిధ్యతి తథాహ। ప్రత్యాబ్దికే తావత్పితృపితామహ ప్రపితామహానాంత్రయాణామేవదేవతాత్వ మి త్యేతత్వంగతిలతర్పణే పితౄణామేవదేవతాత్వంనేతరేషాం పిత్రర్థాంగ తిలాంబుస్యాన్నిషిద్ధేపిపరేహని। శ్రాద్ధేయావంతఉద్దిష్టాప్రాతఃస్తానే వతర్పయేదితిస్మరణాత్। తథాచ-ప్రత్యాబ్దికేనిత్యశ్రాద్ధవన్నిత్యతర్ప ణమపికర్తవ్యం దేవతాభేదాత॥ తథాచదర్శాదావపి॥ పితరోయ త్రపూజ్యంతేతత్రమాతామహాఅపి। అవిశేషేణకర్తవ్యం విశేషాన్న రకం ప్రజేదితిస్మరణాత్॥ వర్గద్వయస్యైవదేవతాత్వమితితదంగతిలత ర్పణేపి తస్యైవదేవతాత్వంనాన్యేషామితి దేవతాభేదోస్తి। అతోద ర్శాదావపిదర్శశ్రాద్ధానంతరంతర్పణంకుర్యాత్। తథామహాలయేపి॥ వర్గద్వయంసముద్దిశ్య శ్రాద్ధంచాపరపక్షకమితివచనేన వర్గద్వయమా

త్రోద్దేశేనైవ అపరపక్షశ్రాద్ధస్యవిహితత్వాత్ । తదంగతిలతర్పణేపి
వర్గద్వయమాత్రస్యైవదేవతాత్వమితి దేవతాభేదోస్తి తస్మాచ్ఛ్రాద్ధే
ష్వశేషూభయవిధతర్పణమప్యనుష్ఠేయమేవమితియుక్తం॥ ననుపితృ
తర్పణస్యైవ విధ్యమేవేతినయుక్తం బ్రహ్మయజ్ఞాంగదేవరుషి పితృతర్ప
ణస్యాతిరిక్తనిత్యపితృతర్పణస్యాపినిత్యశ్రాద్ధాంగత్వాత్ తథాచ
ప్రత్యహంక్రియమాణనిత్య పితృతర్పణస్యాప్యంగపితృ తర్పణత్వమే
వేతిచేన్నైవంనిత్యపితృతర్పణస్య నిత్యశ్రాద్ధాంగత్వానుపపత్తేఃరూప
రహితత్వాద్భిన్నదేవతాకత్వాచ్చ యన్నిత్యతర్పణంకుర్యాద్రూపహీ
నందినేదినే। శ్రాద్ధాంగతర్పణంకుర్యాద్రూపయుక్తం తిలాంబుభిరితి
వచనాన్నిత్యతర్పణంవసురుద్రాదిత్యరూపరహితం । నిత్యశ్రాద్ధంచ
రూపయుక్తమితితయోర్నాంగాంగీభావః । నిత్యశ్రాద్ధంచషడ్దైవత్యం ।
నిత్యతర్పణంచపితృకారుణ్యాది దైవతమితితయోర్భిన్న దేవతాత్వం॥
కించ॥ కుర్యాదహరహశ్శ్రాద్ధమన్నాద్యేనోదకేనవేతి నిత్యశ్రాద్ధప్రతి
నిధిత్వేన స్మరణాదపినిత్యపితృతర్పణస్య నతదంగత్వంతథాచమనుః ।
అధ్యాపనంబ్రహ్మయజ్ఞః పితృయజ్ఞస్తుతర్పణం హోమోద్దేవ బలి
ర్భౌతోనృయజ్ఞోతిథిపూజనమితియత్పితృభ్యస్స్వధాకరోత్యపస్తత్పి
తృయజ్ఞస్సంతిష్ఠతఇతిశ్రుతేశ్చ । తస్మాన్నిత్యతర్పణంస్వతంత్రంనాం
గమితిప్రత్యాబ్దికాదావుభయోస్సంపాతే దేవతాభేదాచ్ఛ్రాద్ధద్వయ
వదుభయవిధతర్పణవచనమప్యనుష్ఠేయమేవేత్యలం ప్రపంచేన ఉభ
యమప్యత్రతత్తర్పణానుష్ఠానోత్కర్షః । పిత్రోఃప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధే పితృ
తర్పణంశ్రాద్ధానంతరమేవకర్తవ్యం । అంగతిలతర్పణంపరేద్యుః ప్రా
తస్తరాంత్రీనుద్దిశ్యకర్తవ్యం జీవపితృకేనమాతృప్రత్యాబ్దికే తదనంతరం
వాపరేద్యుర్వానాంగతిలతర్పణంవానిత్యతర్పణమపికర్తవ్యం॥ జ్యేష్ఠ
భ్రాతృపితృవ్యాది కారుణ్యశ్రాద్ధేప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధేతునిత్యతర్పణం

శ్రాద్ధాత్పూర్వం । అంగతిలతర్పణం శ్రాద్ధానంతర మేవకర్తవ్యం నపరేద్యుః॥ శ్లో॥ దర్శేషాతేచసంక్రాంతౌ యుగమన్వంతరాదిషు । అంగ తిల తర్పణం శ్రాద్ధాత్పూర్వం ॥ నిత్యతర్పణంతచ్ఛ్రాద్ధానంతర మేవ। పక్షశ్రాద్ధకారుణ్యశ్రాద్ధఅష్టక శ్రాద్ధాఽనుమాసికశ్రాద్ధేషు శ్రాద్ధానంతర మేవాంగతిలతర్పణంకర్తవ్యం । నపరేద్యుః । సకృన్మహాలయే తుపరేద్యురేవాంగతిలతర్పణం నిత్యతర్పణంతుశ్రాద్ధాంతరమేవేతి । మహాలయశబ్దోద్వివిధః॥ ముఖ్యోగౌణశ్చేతి తత్రపక్ష శ్రాద్ధంముఖ్యం సకృన్మహాలయోగౌణః । తత్రముఖ్యపక్షమహాలయ శ్రాద్ధాంగతిల తర్పణం తదనంతర మేవకార్యం । గౌణసకృన్మహాలయాఖ్యశ్రాద్ధే త్వంగతిలతర్పణంపరేద్యుఃప్రాతరేవేతిస్థితిః అతఏవపక్ష శ్రాద్ధదర్శాదిశ్రాద్ధాహేషు శ్రాద్ధానంతరమేవకర్తవ్యం । కర్తుస్తాంబూలచర్వణేపి నానుపపత్తిః । సాంగపితృకర్మణోనివృత్తత్వాత్ । తథాచప్రయోగ పారిజాతే ॥ పక్షశ్రాద్ధేతథాదర్శే యుగమన్వంతరాదిషు శ్రాద్ధం నిర్వర్త్యభుక్త్వాతు తాంబూలంఖాదయేద్ద్విజః॥ మోహాదకృత్వాయ శ్శ్రాద్ధం తాంబూలంయదిఖాదయేత్ । శ్రాద్ధహంతాభవేత్కర్తా రౌరవంనరకం వ్రజేదితి । పితృప్రత్యాబ్దికేశ్రాద్ధే దివారాత్రౌ తాంబూలచర్వణంనిషిద్ధం అంగతిలతర్పణస్య పరేద్యుఃప్రాతర్విహితత్వేనసాంగపితృకర్మానివృత్తేః । తథాచతత్రైవ । మృతాశౌచే తథాశ్రాద్ధేమాతాపిత్రోర్మృతేహని । ఉపవాసేచతాంబూలం దివారాత్రౌ విసర్జయేది॥ చ॥ నా॥ కు॥ ల॥

ఇతి తర్పణనిర్ణయ స్సమాప్తః.

శ్రీరస్తు.

అథ బ్రహ్మయజ్ఞః.

(౦)

వేదాథర్వపురాణాని సేతిహాసాని శక్తితః । జపయజ్ఞప్రసిద్ధ్యర్థం విద్యాంచాధ్యాత్మికీంజపేత్ ॥ ఇతియాజ్ఞవల్క్యోక్తేః॥ పురాణభారతాది పాఠవిధానేపికర్మస్య పాఠాప్రసక్తేః ॥ శ్రవణస్యైవ కర్మాంగత్వాత్పురాణశ్రవణమేవబ్రహ్మయజ్ఞమితి కేచిత్ ॥ తన్నమస్కారేణ మంత్రేణ పంచయజ్ఞాన్నహాపయేదితి యాజ్ఞవల్క్యోక్తేః ॥ తత్ర ॥ యోనమసాస్వధ్వరఃఇతి శ్రుతేర్యజ్ఞోవైనమ ఇతి హి బ్రాహ్మణంభవతీతివచనాచ్చ నమోనమఇతిత్రిర్జపేదితిస్మృతికౌముద్యాముక్తం ॥ తత్వంతు వేదాదీనామర్థభాగేస్వరూపస్యైవ గ్రహణాత్ ॥ నమ శ్రుతేశ్చతదంతత్వే నావ్యుపపత్తేర్నమోంతః శబ్దైఃకార్యమితి ॥ తద్యథాదర్భాసనేఉపవిశ్య ॥

తత్రాయంప్రయోగః॥ ఆచమ్య * ఏవంగుణ...శుభతిథౌఉపాత్తదురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరముద్దిశ్య + ప్రీత్యర్థం బ్రహ్మయజ్ఞం కరిష్యామినమః ॥ ఇతి సంకల్ప్య వ్యవస్థితిం కృత్వాదర్భ గర్భంబ్రహ్మాంజలింకృత్వా॥ నమోనమోనమః॥ ఇతిజపేత్ ॥ యథా॥ ఋగ్వేదాయనమః - యజుర్వేదాయనమః - సామవేదాయనమః - అథర్వవేదాయనమః-శిక్షాయైనమః-కల్పాయనమః- వ్యాకరణాయనమః - నిరుక్తాయనమః- జ్యోతిషాయనమః - ఛందోవిచిత్యైనమః - అధ్యాత్మవిద్యాయైనమః-ఇతిహాసపురాణేభ్యోనమః-తర్కవిద్యాయైనమః-పూర్వమీమాంసాయైనమః- ఉత్తరమీమాంసాయైనమః- ఇతిజపిత్వా ॥ దేవతాభ్యః పితృభ్యశ్చమహాయోగిభ్యఏవచ । నమస్స్వధాయై స్వాహాయై నిత్యమేవనమోనమః ॥ ఇతిత్రిర్జపిత్వా॥ విద్యాధ్వరతపోయోనిరయోనిర్విష్ణురీడితః । వాగ్యజ్ఞేనార్చితోదేవః ప్రీయతాంమేజనార్దనః ॥ ఏవముక్త్వా॥ ఉదకంస్పృశేత్ ॥ ఇతి బ్రహ్మయజ్ఞస్సమాప్తః.

ఏవం...ప్రీత్యర్థం దేవర్షి పిత్యానుద్దిశ్య దేవర్షి పితృప్రీత్యర్థం దేవర్షి పితృతర్పణంకరిష్యామివమః॥ తచ్చమదనపారిజాతేయా గయాజ్ఞవల్క్యాః । కాతీయసూత్రానుసారేణోచ్యతే॥ ఆసనందక్షిణంజాన్వా కృత్వాసమదర్భాక్షతైర్యక్తస్తద్వయేనదేవతీర్థేన తర్పయేత్॥ యథా॥ బ్రహ్మాతృప్యతాం - విష్ణుస్తృప్యతాం - రుద్రః-ప్రజాపతిః-దేవాః-ఛందాంసి-వేదాః- ఋషయః - పురాణాచార్యాః-గంధర్వాః - ఇతరాచార్యాః-సంవత్సరస్సావయవః - దేవ్యః-అప్సరసః దేవానుగాః-నాగాః-సాగరాః-పర్వతాః-సరితః-మనుష్యాః - యక్షాః-రక్షాంసి - పిశాచాః-సుపర్ణాః-భూతాని-పశవః-వనస్పతయః-ఓషధయః - భూతగ్రామశ్చతుర్విధాస్తృప్యతాం॥ ఆచార్యచూడామణౌతు - ప్రజాపతిస్తృప్యతాం॥ అథ॥ దేవాయక్షా స్తథానాగాగంధర్వాప్సరసోసురాః। క్రూరాస్సర్పాసుపర్ణాశ్చ తరవోజంబుకాఃఖగాః॥ విద్యాధరాజలాధారాస్తథేవాకాశగామినః । నిరాహారాశ్చ యేజీవాః పాపేధర్మే రతాశ్చయే । తేషామాప్యాయనాయైతద్దీయతే సలిలంమయా॥ ఇతి మాత్స్యోక్తేస్తర్పణముక్తం॥ అథఋషయః॥ నివీతీ॥ సనక స్తృప్యతాం-సనందనః సనాతనః * కపిలః * ఆసురిః * వోఢః * పంచశిఖః * అథపితృతర్పణం॥ దక్షిణాభిముఖః సవ్యంజానుమావర్జ్య॥ ప్రాచీనావీతీ॥ పితృతీర్థేనద్వి గుణదర్భైస్తిలమిశ్రాంస్త్రీ నంజలీన్ దద్యాత్॥ వసవస్తృప్యంతాం-రుద్రాః*ఆదిత్యామరుతః * అశ్వినౌతృప్యేతాం* కవ్యవాహన స్తృప్యతాం । సోమపాః-బర్హిషదః-ధర్మరాజస్తృప్యతాం-మృత్యుః-అంతకః-వైవస్వతః-కాలః-సర్వభూతక్షయః - ఔదుంబరః-దధ్నః-నీలః-పరమేష్ఠీ-వృకోదరః-చిత్రః-చిత్రగుప్తః జీవత్పితృకో ప్యేతదంతాన్ సర్వాన్ స్తర్పయేత్ ॥ అనేనపురాణోక్తబ్రహ్మాయజ్ఞేన దేవర్షి పితృతర్పణేనచభగవాన్ సర్వాత్మక శ్రీపరమేశ్వరార్పణమస్తు॥

కేచిత్పాఠః॥ ఆచమనంకృత్వా॥ + + ఏవంగుణం + ప్రీత్యర్థం దేవర్షిపితృతర్పణం కరిష్యామినమః॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ దేవాన్ తర్పయామినమః॥ దేవగణాన్ తర్పయామినమః॥ దేవపత్నీ స్తర్పయామినమః॥ దేవపుత్త్రాన్ తర్పయామినమః॥ దేవపౌత్రాన్ తర్పయామినమః॥ నివీతీ॥ ఋషీన్ తర్పయామి నమ స్తర్పయామినమః॥ ఋషిగణాన్ తర్పయామినమ స్తర్పయామినమః॥ ఋషిపత్నీ స్తర్పయామి నమ స్తర్పయామినమః॥ ఋషిపుత్త్రాన్ తర్పయామి నమ స్తర్పయామినమః॥ ఋషిపౌత్త్రాన్ తర్పయామి నమ స్తర్ప + నమః॥ అపసవ్యం॥ పితౄన్ తర్పయామి నమ స్తర్పయామి నమస్తర్పయామినమః॥ పితృగణాన్ తర్ప + నమః॥ పితృపత్నీ స్తర్పయామి + నమః॥ పితృపుత్త్రాన్ తర్ప + నమః॥ పితృపౌత్రాన్ త + నమః ఆనేన దేవర్షి పితృతర్పణేనభగవాన్ సర్వాత్మక... ఏతత్ఫలం శ్రీ పరమేశ్వరార్పణమస్తు.

ఇతి దేవాదితర్పణం సమాప్తమ్. పె॥ కు॥ సు॥

నిత్య పితృ తర్పణమ్.

మదనపారిజాతే హారీతః॥ శ్లో॥ వసిత్వావసనంశుక్లం స్థలేవిస్తీర్ణ బర్హిషి। విధిజ్ఞస్తర్పణంకుర్యా న్నతుపాత్రేకదాచన॥ తదమద్ధృతోదక స్థలతర్పణ పరం॥ ఉద్ధృతేసఏవ। పాత్రాద్వాజలమాదాయస్వయంపాత్రాంతరేక్షిపేత్। జలపూర్ణేథవాగర్తేనస్థలేనతు బర్హిషి॥ యోగయాజ్ఞవల్క్యః॥ యద్యుద్ధృతేనసించేత్తిలాన్ సంమిశ్రయేజ్జలే। అతోన్యథాతు సవ్యేనతిలాగ్రాహ్యావిచక్షణైః॥ ఏతచ్చ గృహేపుత్రవతానకార్యం॥ సప్తమ్యాం రవివారేచ గృహేజన్మదినేతథా॥ భృత్యపుత్రకళత్రార్థీనకుర్యాత్తిలతర్పణమితిమరీచిస్మృతేః॥

కించ॥ వ్యాసః॥ శ్లో॥ శూద్రోవర్ణశ్చతుర్థోపి వర్ణత్వాద్ధర్మమర్హతి। వేదమంత్రస్వధాస్వాహా వషట్కారాదిభిర్వినా॥

తా॥ చతుర్థుఁడైనశూద్రుఁడును నొకవర్ణమగుటచే ధర్మమాచరించుట కర్హుఁడు గాని వేదమంత్రములు, స్వధాశబ్దము, స్వాహాశబ్దము, వషట్ అనుశబ్దము, ప్రయోగములయందుచ్చరింపక తత్రనమశ్శబ్దము పఠింపఁదగునని వ్యాసవచనము.

తత్రాయంప్రయోగః॥ ఆచమ్య * ఏవం x ప్రీత్యర్థంఅస్మత్పితౄ నుద్దిశ్యాఽస్మత్పితృ ప్రీత్యర్థమస్మత్పితృతర్పణం కరిష్యామినమః॥ దక్షిణాభిముఖః - ప్రాచీనావీతీ॥ పితరంగోత్రం తర్పయామినమః॥ తృప్యతామితి కేచిత్ ఏవంత్రిఃపితామహం + గోత్రం + మినమః॥ 3॥ ప్రపితామహం + గోత్రం + మినమః॥ 3॥ మాతరం + గోత్రాం + నమః॥ పితామహీం + గోత్రాం + తర్పయామినమః॥3॥ ప్రపితామహీం + గోత్రాం + మినమః + మాతామహం + గోత్రంతర్పయామినమః॥ 3॥ మాతుఃపితామహం + గోత్రం తర్పయామినమః॥ 3॥ మాతుఃప్రపితామహం...గోత్రం * మినమః॥ 3॥ మాతామహీం + గోత్రాం + + తర్పయామినమః॥ 3॥ మాతుః పితామహీం + గోత్రాం + యామినమః॥ 3॥ మాతుః ప్రపితామహీం * గోత్రాం తర్పయామినమః॥ 3॥ అథ కారుణ్యతర్పణం కుర్యాత్ యథా॥ శ్లో॥ ఆదౌ పితాతథామాతా సాపత్నీ జననీ తథా। మాతామహాస్సపత్నీకా ఆత్మపత్న్యస్త్వనంతరం। సుతభ్రాతృపితృవ్యాశ్చ మాతులా స్సహభార్యకాః। దుహితాభగినీచైవ దౌహిత్రో భాగినేయకః। పితృష్వసా మాతృష్వసా। జామాతా భావుకస్స్నుషా। శ్వశురస్స్యాలకశ్చైవ స్వామినో గురవస్తథా॥ అథ॥ ఆబ్రహ్మస్తంబపర్యంతం దేవర్షిపితృమానవాః। తృప్యంతుపితరస్సర్వే మాతృమాతామహాదయః॥ అతీతకులకోటీనాం సప్తద్వీపనివాసినాం। ఆబ్రహ్మభువనాల్లోకా దిదమస్తుతిలోదకం॥ ఏవంతర్పణంకుర్యాత్॥ ఏకేచాస్మత్కులేజాతా అపుత్రాగోత్రిణోమృతాః। తేగృహ్ణంతు మయాదత్తంసూత్ర(వస్త్ర)నిష్పీడనోదకం॥ (నిత్యమునకు యీపము లేదు)

ఇతి నిత్యపితృతర్పణం సమాప్తమ్.

యమతర్పణమ్.

యమతర్పణం వృద్ధమనూక్తం॥ శ్లో॥ దీపోత్సవచతుర్దశ్యాం కార్యంచయమతర్పణం। కృష్ణాంగారచతుర్దశ్యామపికార్యంతథైవచ॥ నియమస్తు॥ దక్షిణాభిముఖోభూత్వాతిలైస్సవ్యంసమాహితః। దేవతీర్థేన దేవత్వాత్తిలైః ప్రేతాధిపత్యతః॥ ఏవంకుర్వతః ఫలమాహమనుః॥ యత్రక్వచన నద్యాంహిస్నాత్వా కృష్ణచతుర్దశీం॥ సంతర్ప్య ధర్మరాజానంముచ్యతే సర్వకిల్బిషైరితి॥ ఆచమ్య * ఏవం * త్యర్థందీపోత్సవ చతుర్దశ్యాంయమతర్పణం కరిష్యామినమః॥దక్షిణాభిముఖస్సీర్ణేబర్హిషి దేవతీర్థేన తిలమిశ్రితం జలందద్యాత్॥ యమంతర్పయామినమః॥ ౧॥ ధర్మరాజంతర్పయామినమః॥ ౨॥ మృత్యుం॥ ౩॥ అంతకం॥ ౪॥ వైవస్వతం॥ ౫॥ కాలం॥ ౬॥ సర్వభూతక్షయం॥ ౭॥ ఔదుంబరం॥ ౮॥ దధ్నం॥ ౯॥ నీలం॥ ౧౦॥ పరమేష్ఠినం॥ ౧౧॥ వృకోదరం॥ ౧౨॥ చిత్రం॥ ౧౩॥ చిత్రగుప్తం॥ ౧౪॥ ఇతితర్పయేత్॥ తర్పణసంగ్రహశ్లోకౌ॥ యమాయధర్మ రాజాయమృత్యవేచాంతకాయచ। వైవస్వతాయకాలాయసర్వభూతక్షయాయచ॥ ఔదుంబరాయదధ్నాయ నీలాయపరమేష్ఠినే। వృకోదరాయచిత్రాయ చిత్రగుప్తాయతేనమః॥ కృష్ణాంగారక చతుర్దశ్యామితితత్తిథిసంకల్పవిశేషః॥

ఇతి యమతర్పణం సమాప్తమ్.

భీష్మతర్పణమ్.

వ్యాసః॥ శుక్లాష్టమ్యాం తుమాఘస్యదద్యాద్భీష్మాయ యోజలం। సంవత్సరకృతంపాపం తత్క్షణాదేవనశ్యతి॥ ఆచమ్య ఏవం... ప్రీత్యర్థం మాఘశుక్లాష్టమ్యాం భీష్మతర్పణంకరిష్యామినమః॥ వైయాఘ్రపాదగోత్రం సాంకృతిప్రవరంగంగాపుత్ర వర్మాణంతర్పయామినమః॥ వైయాఘ్రపాదగోత్రం సాంకృతిప్రవరంభీష్మ వర్మాణంతర్పయామి

నమః॥ వైయాఘ్రపాదగోత్రం సాంకృతిప్రవరం అపుత్రవర్మాణం తర్పయామినమః॥ ఇతి తర్పయేత్ । అస్యైవాన్యశ్చకల్పః॥ వైయాఘ్రపాదగోత్రాయ సాంకృతిప్రవరాయచ । గంగాపుత్రాయ భీష్మాయ ప్రదాస్యేఽహంతిలోదకం॥ అపుత్రాయ దదామ్యేతజ్జలం భీష్మాయవర్మణ ఇతి॥

ఇతి భీష్మతర్పణం సమాప్తమ్.

వైశ్వదేవప్రకరణమ్.

శంఖః॥ పంచయజ్ఞవిధానంతు గృహేనిత్యం నహాపయేత్॥ యమః॥ బ్రహ్మయజ్ఞో దేవయజ్ఞః పితృయజ్ఞ స్తథైవచ। భూతయజ్ఞోఽన్యయజ్ఞశ్చపంచయజ్ఞాః ప్రకీర్తితాః॥ సచలౌకికాగ్నావిత్యాచార ఇతి విజ్ఞానేశ్వరః॥ అతఏవతంత్రరత్నే స్థపతీష్టిర్లౌకికాగ్నావుక్తా॥ యత్తు లౌకికాగ్నావపిష్ఠయోగస్య నభవతీత్యాహ స్తేమూర్ఖావేవ॥ విజ్ఞానేశ్వరాపరార్కమేధాతిథయో ప్యేవమాహుః॥ తత్రాపిపాకాగ్నౌకార్యః॥ గృహ్యాగ్నౌతుపచేదన్నం లౌకికేవాపినిత్యశః। యస్మిన్నగ్నౌపచేదన్నంతస్మిన్ హోమోవిధీయతే॥ ఇతిమనూక్తేః॥ అసంభవేశాతాతపః॥ లౌకికేవైదికేవాపిహుతోత్సృష్టేజలేక్షితౌ। వైశ్వదేవస్తుకర్తవ్యః పంచసూనాపనుత్తయే॥ సచపక్వేనాపికార్యః స్థపతీష్టివత్ అన్యథాతత్రాప్యామంస్యాదితికేచిత్ - పక్వముచ్ఛిష్టముచ్యతేఇత్యుక్తేః॥ స్వకర్తృకఆమెనైవేతి స్మార్తగాఢాః॥ తత్రవైశ్వదేవేమన్వాద్యైర్నానాప్రకారాఉక్తాః॥ తేషుమనూక్తోనిరగ్నిద్విజపరః॥

మార్కండేయపురాణే॥ తతస్సంపూజయేద్వహ్నిం దద్యాచ్చైవాహుతీః క్రమాత్ । ప్రథమాంబ్రహ్మణేదద్యాత్ప్రజానాంపతయేతతః । తృతీయాంచైవగృహ్యాభ్యః కశ్యపాయతథాపరామ్ । తతోఽనుమతయేదద్యాద్దద్యాద్గృహబలింతతః । పర్జన్యాంభోధరి

త్రీణాం దద్యాన్మధ్యే త్రయంతథా । వాయవే ప్రతిదిగ్భ్యశ్చ దిగ్భ్యః ప్రాచ్యాదితః క్రమాత్ । బ్రహ్మణేచాంతరిక్షాయ సూర్యాయచయథాక్రమం । విశ్వేభ్యశ్చైవదేవేభ్యో విశ్వభూతేభ్యఏవచ । ఉషసే భూతపతయే దద్యాచ్చోత్తరత స్తతః । స్వధానమఇత్యుక్త్వా పితృభ్యశ్చాపిదక్షిణె । కృత్వాఽపసవ్యం వాయవ్యాం యక్ష్మైతత్రాఽవనేజనమ్ । తతస్తోయముపాదాయ తేషాంనామ్నాక్షిపేద్భువి ॥

తా॥ సంకల్పముచేసి వహ్నినిబూజించి క్రమముగ నాహుతులీవలెను. ఎట్లనిన, మొదట బ్రహ్మకు నటుపైని ప్రజాపతికి నాపై గృహ్యాదేవతలకును పిమ్మట కశ్యపునికిని పిమ్మట అనుమతికి నీవలెను. ఆపైగృహాబలినీవలెను. పర్జన్యునికి జలదేవతలకు భూమికిని మధ్యమందీవలెను, వాయువునకు ప్రతిదిక్కులకు ప్రాచ్యాదిక్రమముగ నీవలెను. బ్రహ్మకు నంతరిక్షమునకు సూర్యునికిని విశ్వేదేవతలకును విశ్వభూతములకు ఉషస్సునకు భూపతికి నుత్తరమందును స్వధానమయని పితృదేవతలకు దక్షిణమందు నపసవ్యములో నిచ్చి వాయువ్యమందు యక్ష్మదేవతలకవనేజనము ఆపైనుదకము గ్రహించి వారినామములచే భూమియందు జల్లవలెను.

విష్ణుపురాణేప్యేవం హోమఉక్తః బలావిశేషఉక్తః ॥ తచ్ఛేషమశికెపృథ్వీ పర్జన్యాద్భ్యఃక్షిపేత్తతః । ద్వారేధాతుర్విధాతుశ్చ మధ్యేచబ్రహ్మణఃక్షిపేత్ ॥ ఇంద్రాయధర్మరాజాయ వరుణాయతథేందవే। ప్రాచ్యాదిషుబుధోదద్యాద్ధుతశేషాత్మకంబలిం। ప్రాగుత్తరేచదిగ్భాగే ధన్వంతరి బలింవిదుః। వాయవ్యే వాయవేదిక్షుసమస్తాసుతతోదిశామ్। బ్రహ్మణేచాంతరిక్షాయభానవేచక్షిపేద్బలిమ్। విశ్వేదేవాన్విశ్వభూతాం స్తతోవిశ్వ పతీన్పితౄన్। యక్ష్మాణంచసముద్దిశ్యబలిందద్యాన్నరేశ్వర ॥ కాత్యాయనసూత్రేపిఇదమేవ బలిహరణం కించిన్న్యూనం తేనశాస్త్రేపీదమేవ॥ తత్రస్వాహాకారోనమస్కారోమంత్రశ్శాస్త్రేవిధీయతే॥ ఇతిభారతోక్తె హోమేస్వాహాశబ్దోబలౌనమశ్శబ్దః ॥ ఇతిస్మృతికౌముదీ-తన్న నమస్కారేణ మంత్రేణేత్యే తద్విరోధాత్ । తచ్చబలిదానంగృహాదేశేషు కార్యంఅగ్నేః పశ్చాద్వాకార్యం.

* తత్రాయంప్రయోగః॥ ఆదౌ విభూతిధారణం. భూతిర్భూతక
రీపవిత్రజననీపాపస్యవిధ్వంసినీ। చిత్తానందకరీ యశశ్శుభకరీ సర్వార్థ
సంపత్కరీ। రక్షోభూతపిశాచ రాక్షసమహారక్షైక సంత్రాసినీ। తే
జోరాజ్యవిశేషపుణ్య జననీభూతిస్సదాధార్యతామ్॥ తతః సూర్యప్రా
ర్థనంకృత్వాచమ్య॥దర్భస్థః॥ ఆచమ్య ... శ్రీపరమేశ్వరముద్దిశ్య...
ప్రీత్యర్థం పంచసూనాపనుత్తయే వైశ్వదేవంకరిష్యామినమః॥ ఇతిసంక
ల్ప్య॥ స్థండిలంసమృజ్యోపలిప్యోల్లిఖ్యాంగుష్ఠానామికాభ్యాం మృద
ముద్ధృత్యాఽభ్యుక్ష్య- లౌకికాగ్నిం సంస్థాప్య ॥ అగ్నయేనమః॥
శ్లో॥ ముఖంయస్సర్వదేవానాం హవ్యభుక్కవ్యభుక్తథా। పితౄణాం
చనమస్తస్మై విష్ణవేతావకాత్మనే॥ ఇతిసంపూజ్య అభ్యుక్ష్యాఽగ్నౌ
చరుపాకంకృత్వా అథవాతండులైరాజ్యప్లుతైశ్శేషైర్వాకుర్యాత్॥తద్ద్రి
వ్యమగ్నౌనిధాయోద్వాస్యాఽభ్యుక్ష్య। హస్తేనఘృతప్లుతంజుహు
యాత్॥ ఆహుతీర్ద్వాదశపర్వపూరికా ఆమలకమాత్రంవాయథా॥ అ
గ్నయేనమః॥ ఏవం-వాయవే-సూర్యాయ-ప్రజాపతయే- అగ్నయే-
బ్రహ్మణేఇతిషట్ ఇతిశాకలప్రయోగః॥ అథపారాణః॥ బ్రహ్మణే-ప్ర
జాపతయే-గృహ్యాభ్యః-కశ్యపాయ-అనుమతయే-విశ్వేభ్యోదేవేభ్యః-
అగ్నయేస్విష్టకృతేఇతి॥ తతఃపరిషిచ్య॥విజ్ఞానేశ్వరమతే॥ దేవతాభ్యః
పితృభ్యశ్చమహాయోగిభ్యఏవచ।నమస్స్వధాయైస్వాహాయై నిత్యమేవ
నమోనమః ఇత్యేతేనసకృద్ధోమః॥ నమఃఇత్యేవమంత్రేణ హోమాయ
ఇత్యేకే॥ నమోమంత్రేణహోమమితితేషాం॥ మదనపారిజాతేపరి
శిష్టే॥శ్లో॥శాకంవాయదివాపత్రం మూలంవాయదివాఫలం। సంకల్ప
యేద్యదాహారే బుధోగ్నౌజుహుయాదపి॥ వ్యాసః॥ జుహుయాత్స
ర్పిషాభ్యక్తం తైలక్షారవివర్జితం। దధ్యక్తంపయసాభ్యక్తం। తదభా
వేంభసాపివా॥ చతుర్థాంశతిమతే॥

అలాభేయేన కేనాపి ఫలశాకోదకాదిభిః । పయోదధిఘృతైః కుర్యాద్వైశ్వదేవంస్రువేణతు ॥ హస్తేనామాదిభిః కుర్యాదద్భిరంజలినాజలే ॥ ఇతి దేవయజ్ఞః॥ అథభూతయజ్ఞః ॥ మధ్యేపర్జన్యాయనమః॥ అద్భ్యోనమః-పృథివ్యైనమః - ద్వారశాఖయోఃధాత్రేనమః - ఇదం ధాత్రేవమన్యేపి - విధాత్రేనమః - ప్రతిదిశంవాయవే ప్రతిదిగ్భ్యః- ఇంద్రాయ - ధర్మరాజాయ - వరుణాయ - ఇందవే-ఈశాన్యాం-ధన్వంతరయే - వాయవ్యాం - వాయవే - బ్రహ్మణే అంతరిక్షాయ - సూర్యాయ - ఉత్తరే - విశ్వేభ్యోదేవేభ్యోనమః - విశ్వేభ్యో భూతేభ్యోనమః-భూతానాంపతయేనమః-తతఃదక్షిణే॥ ప్రాచీనావీతి - పితృభ్యోనమః ॥ ఇదంపితృభ్యః - జలముపస్పృశ్య॥ అథుంకాతీయపక్షః॥

శ్వానబలి శ్లోకా.

శ్లో॥ శ్వానౌహిశ్యామశబలౌ వైవస్వతకులోద్భవౌ।తాభ్యాం బలింప్రదాస్యామి రక్షేతాంపథిసర్వదా॥శ్లో॥ఐంద్రవారుణవాయవ్యాస్సౌమ్యానైరృతాస్తథా। వాయసాఃప్రతిగృహ్ణంతు భూమౌపిండం మయాఽర్పితం॥ఇతికాకబలిందత్వా।ఇదంవాయసేభ్యః । ఇత్యుక్త్వా-పునర్గాదాయ-విష్ణుపురాణోక్తైఃమంత్రైర్బలిందద్యాత్ ॥ యథా॥ దేవామనుష్యాఃపశవోవయాంసి సిద్ధాస్సయక్షోరగదైత్యసంఘాః ప్రేతాఃపిశాచాస్తరవస్సమస్తాయేచాన్నమిచ్ఛంతిమయాప్రదత్తం॥ఇదందేవాదిపిశాచాంతానాం బలిందద్యాత్ ॥ ఇదందేవాదిభ్యః ఇత్యుక్తేః॥పిపీలికాః కీటపతంగకాద్యాబు భుక్షితాఃకర్మనిబంధబద్ధాః । ప్రయాంతు తే తృప్తిమిదంమయాన్నం తేభ్యో విసృష్టంసుఖినోభవంతు ॥ ఇదం పిపీలికాదిభ్యః ఇత్యుక్తేః ॥ యేషాంనమాతానపితా నబంధుర్నైవాన్నసిద్ధిర్న తథాన్నమస్తి । తత్తృప్తయేన్నంభువిదత్తమేత త్తేయాంతు తృప్తింముదితాభవంతు ॥ ఇదమనాథబంధుభ్యః ॥ భూతాని సర్వాణి తథాన్నమేతదహంచవిష్ణుర్న యతోన్యదస్తి ॥ తస్మాదహంభూతని

కాయభూత మన్నం ప్రయచ్ఛామి భవాయ తేషామ్॥ ఇదంభూతేభ్యః॥ చతుర్విధో భూతగణోయఏషః తత్రస్థితాయేఖిలభూతసంఘాః । తృప్త్యర్థమన్నం హిమయావిసృష్టం తేషామిదంతే ముదితాభవంతు ॥ ఇదం భూతగణాదిభ్యః ॥ ఇత్యుచ్చార్యనరోదద్యా దన్నం శ్రద్ధాసమన్వితః॥ భువిభూతోపకారాయ గృహీసర్వాశ్రయోయతః। శ్వచండాల విహంగానాం భువిదద్యాత్తతోనరః। యేచాన్యేపతితాః కేచిదపుత్రాభువిమానవాః ॥ తతోగోదోహమాత్రంవైకాలం తిష్ఠేద్గృహాంగణే ॥ తతఃక్రిమ్యాదిపతితపాపరోగిభ్యశ్చపంచమాదిభ్యో దద్యాదితి దేవాహ్నికేహరిహర భాష్యేచ తదేతద్వైశ్వదేవం ద్విజానాం:య ద్యపిసాయం ప్రాతరుక్తం తథాపి శూద్రాణాందివైవనతుసాయం పంచయజ్ఞమాత్రోక్తైః వైశ్వదేవవిధ్యభావాత్ । తదాహ మదన పారిజాతే జమదగ్నిః॥ వైశ్వదేవంతథారాత్రౌ కుర్యాద్బలిహృతిం తథా । మహతః పంచయజ్ఞాంస్తు దివైవేత్యాహధర్మవిత్ ॥ తేన రాత్రౌన వైశ్వదేవః కరణీయః॥

ఇతి వైశ్వదేవ ప్రకరణం సమాప్తమ్.

శమీప్రార్థనా.

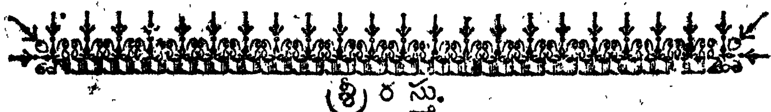
దశమ్యాంసాయాహ్నే శమీపూజాంకృత్వాతదనంతరంశమీం ధ్యాయేత్ ।ధ్యానమంత్రః॥ శమీశమయమేపాపంశమీశత్రువినాశనీ। అర్జునస్యధనుర్ధారీ రామస్యప్రియదర్శినీ॥ ౧ ॥ శమీంకమలపత్రాక్షీం శమీంకంటకధారిణీం। ఆరోహతుశమీంలక్ష్మీ ర్నృణామాయుష్యవర్ధినీ॥౨॥నమోవిశ్వాస వృక్షాయ పార్థశస్త్రాస్త్రధారిణే ॥ త్వత్తఃపత్రంప్రతీచ్ఛామి సదావిజయదోభవ ॥ ౩ ॥ ధర్మాత్మాసత్యసంధశ్చ రామోదాశరథిర్యది। పౌరుషేచాప్రతిద్వంద్వో మచ్ఛత్రూన్‌జహి సాయక ॥ ౪ ॥ అమంగళాది శమనీందుష్కృతస్యచనాశినీం । దుస్స్వప్నహారిణీంధన్యాం ప్రపద్యేహంశమీం శుభాం॥ ఇతినమస్కారః॥

మనుష్యయజ్ఞవిధానమ్.

ఇందు-హారీతః॥ సర్వా అస్యాదేవతా గృహానాగచ్ఛంతియస్యైవం బ్రాహ్మణోవిద్వాన్ గృహమభ్యేతితమభ్యు పతిష్ఠతః ప్రాణదేవతాఉపశమంతి॥ బృహస్పతిః॥ ప్రీయతేస్వాగతేనాగ్ని రాసనేనశతక్రతుః। పితరః పాదశౌచేన భోజనేనప్రజాపతిః॥ యాజ్ఞవల్క్యః॥ అధ్వనీనోఽతిథిర్జ్ఞేయశ్శ్రోత్రియోవేదపారగః। మాన్యావేతౌగృహస్థస్య బ్రహ్మలోకమభీప్సతః। అతిథింశ్రోత్రియంవృత్తమాసీమాంతమనువ్రజేత్ ॥ యమః॥ నపృచ్ఛేద్గోత్రప్రవరే దేశంనామకులంశ్రుతం అధ్వనోభ్యాగతంవిప్రంభోజనార్థముపస్థితం॥ విష్ణుపురాణే। దినేఽతిథౌతువిముఖేగతేయత్పాతకం నృణాంతదేవాష్టగుణంపుంసాం సూర్యోఢేవిముఖేగతే॥ ఇష్టోవాయదివాద్వేష్యోమూర్ఖః పండితఏవవా।సంప్రాప్తోవైశ్వదేవాంతేసోఽతిథిస్స్వర్గసంక్రమః। మదనపారిజాతేఋష్యశృంగః॥ గవాంగ్రాసంచకుర్వీతనిత్యమేవసమాహితః। గవాంకండూయనంస్పర్శంగ్రాసమాహ్నికమేవచ॥అథగ్రాసమంత్రః॥సౌరభేయ్యస్సర్వహితాః పవిత్రాఃపాపనాశనాః। ప్రతిగృహ్ణంత్విమం గ్రాసంగావస్త్రైలోక్యమాతరః॥ సురభిత్వంజగన్మాతర్దేవివిష్ణుపదస్థితా। గ్రాసంగృహాణమద్దత్తం గోమాతస్త్రాతు మర్హసి। శ్రీదత్తీయే భవిష్యః॥ తృణోదకేన సంయుక్తం ప్రదద్యాచ్చగవాహ్నికం॥ కపిలాశతదానస్యఫలం విందేన్నసంశయః॥ తత్రమంత్రః॥ పంచభూత శివేపుణ్యేపవిత్రే సూర్యసంభవే। ప్రతీచ్ఛేమం మయాదత్తం సౌరభేయినమోస్తుతే॥

ఇతి మనుష్యయజ్ఞవిధానం
సమాప్తమ్.

శ్రీరస్తు.

నిశ్చయతాంబూల ప్రకరణము.

ఇదుముందుగా వివాహభేదములనుగుఱించి కొంచము వ్రాయుచున్నాడను, ఎట్లనిన బ్రాహ్మము. దైవము, ఆర్షము, ప్రాజాపత్యము, ఆసురము, గాంధర్వము, రాక్షసము, పైశాచము, యెనిమిది విధములు వివాహములు.

౧ బ్రాహ్మవివాహము.

అందుయోగ్యమైన వరునిబిలచి యలంకరించి విధిప్రకారము కన్యాదానము చేయుట బ్రాహ్మవివాహము.

౨ దైవవివాహము.

యజ్ఞమందు ఋత్విజుడై కర్మచేయుచున్నవానికి దనకన్యనిచ్చుట దైవవివాహము.

౩ ఆర్షవివాహము.

వరునివలన రెండుగోవులను బుచ్చుకొని కన్యకనిచ్చిన నార్షవివాహము. ఇచ్చుటగోమిధునము గ్రహించుట నింద్యముగాదు ఏమనిన నదికుమారీ పూజనము కొఱకు గావున గన్యావిక్రయమనబడదు.

౪ ప్రాజాపత్యము.

మీరిద్దరుగూడి ధర్మమాచరింపుఁడని పలికి కన్యకనిచ్చిన ప్రాజాపత్యవివాహము.

౫ అసురవివాహము.

ధనముబుచ్చుకొని కన్యకనిచ్చెనేని యాసురవివాహము.

౬ గాంధర్వము.

దంపతులిద్దరు పరస్పరమొకరినొకరు ప్రేమించి విడువకుండగ శపథమున స్వయముగవివాహముచేసుకొనుట గాంధర్వము.

౭ రాక్షసము.

యుద్ధాదులచే గన్యనుబలాత్కారముగ గ్రహించుట రాక్షసము.

౮ పైశాచము.

దొంగతనమున గన్యనుహరించుట పైశాచవివాహము.

తత్ప్రమాణమ్ - యాజ్ఞవల్క్యః॥ శ్లో॥ బ్రాహ్మోవివాహ ఆహూయ దీయతేశక్త్యలంకృతా । యజ్ఞస్థఋత్విజేదైవ ఆదాయార్షస్తుగోద్వయమ్ । ఇత్యుక్త్వాచరతాంధర్మం సహయాదీయతేర్థినే । సకాయఃపావయేత్తజ్జ షడ్వంశ్యాన్ సహాత్మనా । ఆసురోద్రవిణాదానా ద్గాంధర్వస్సమయాన్మిథః । రాక్షసోయుద్ధహరణా త్పైశాచః కన్యకాఛలాత్ ॥

మఱియొక విషయము. సదరువివాహములలో విప్రునికి బ్రాహ్మదైవవివాహములు ప్రశస్తములు. క్షత్రియునికి గాంధర్వరాక్షసములు ప్రశస్తములు. వైశ్యునికాసురరాక్షసవివాహములుప్రశస్తములు.ఆర్ష ప్రాజాపత్య పైశాచములందరపసంకటమందు గ్రహింపవచ్చును. అందు రాక్షసము తప్పతక్కిన యేడును విప్రునికి, బ్రాహ్మదైవములు తప్పదక్కిన యారునుక్షత్రియునికి, వైశ్యశూద్రులకు బ్రాహ్మదైవరాక్షసములుతప్ప దక్కినయైదును గ్రహింపఁదగినది.

బ్రాహ్మవివాహముచే పెండ్లాడినస్త్రీయందు బుట్టినపుత్త్రుఁడు పదిమంది పూర్వులను పదిమందిపరులను వంశస్థులను దరింపఁజేయును. దైవవివాహముచే పెండ్లాడిన స్త్రీపుత్త్రుడు. పూర్వపరములయందు ఏడుగు రేడుగురు వంశస్థులదరింప.జేయును. ప్రాజాపత్యవివాహితురాలిపుత్త్రి దార్గురార్గురు నుదరింపఁజేయును. ఆర్షవివాహితపుత్త్రుడు ముగ్గురుముగ్గురు వంశస్థులను దరింపఁజేయును. ఆశ్వలాయనసూత్రమందు బ్రాహ్మము మొదలు నాల్గువివాహములందుఁ బుట్టినపుత్త్రులు క్రమముగ ౧౨ రేసియు పదుగు రేసియు ౮ మంద్రేసియు, ౭ ద్గురేసియు బురుషులను పూర్వులను పరులను గూడ దరింపఁజేయుదురని యున్నది.తక్కిన దుర్వివాహములందు బ్రహ్మ[illegible]ర్మద్వేషులైన పుత్త్రులుగలుగుదురు. వాగ్దానమైన పైనివరుడు దేశాంతరమునకు వెళ్లినయెడల నాలుమాసములపర్యంతము ప్రతీక్షించి మరియొకని కీయవలెను. కన్యకు శుల్కమునఁగ నలంకారమిచ్చి దూరదేశముపోయినచో నొక సంవత్సరము ప్రతీక్షింపదగియున్నది. ఇకబలాత్కారముగవివాహమాడినను సగోత్రత్వము నపుంసకత్వము మొదలగు మహాదోషములున్నను సప్తపదీవిధికిపైనగూడ మరియొకవరుని కివ్వవచ్చునని చెప్పుదురు.

పరివేత్తనిగుఱించి కొంచమువ్రాయఁబడును.

శ్లో॥ దారాగ్నిహోత్రసంయోగం కురుతేయోఽగ్రజేస్థితే ।
సకనిష్ఠఃపరివేత్తా జ్యేష్ఠస్తుపరివిత్తికః ॥

తా॥ జ్యేష్ఠునికంటే ముందు కనిష్ఠుడు వివాహముగాని యాధానముగాని జేసుకొనిన పరివేత్తియనఁబడును. జ్యేష్ఠుడు పరివిత్తియనఁబడును. ఇట్లు జ్యేష్ఠకన్యకంటే కనిష్ఠకన్యకు ముందువివాహముచేసిన కన్యయగ్రేదిధిషువనబడును. జ్యేష్ఠకన్యదిధిషువనబడును. అట్టి దోషములకు ప్రాయశ్చిత్తము జరుపుకొనవలెనని ధర్మశాస్త్రములు చెప్పుచున్నవి. పరివిత్తిపరివేత్తలగు సోదరులిద్దరు రెండేసికృఛ్రములు జేయవలయును. ఎట్లనినకన్యయొకకృఛ్రము, దాతయతికృఛ్రము, పురోహితుడు చాంద్రాయణమును జేయవలెను. పిత్రాదులకు సమాధానములేకున్నచో వివాహము బొత్తిగా చేయతగదు. పిత్రాదులు తప్పకచేయవలెనని సంకల్పించిచేసినచో మూడుమాసములు కృఛ్రము. ఈ దోషమున కపవాదము జ్యేష్ఠుడు సవతితల్లి కొడుకైనను దత్తుడైనను గనిష్ఠుడు వివాహము తప్పక చేసుకొనవచ్చును. దోషములేదు. జ్యేష్ఠునికి వివాహనిమిత్తము పిత్రాదులు కొంతద్రవ్యమిచ్చి వివాహమునకు అజ్ఞయిచ్చి కనిష్ఠుడైన సోదరునికిగాని - కనిష్ఠురాలైన సహోదరికిగాని వివాహముచేతురు. కొందరు జ్యేష్ఠునియొక్క ఆజ్ఞనుతీసుకొనిచేతురు. మఱియు నపుంసకుడైనను, మూగివాడైనను, చెవిటివాడైనను, సొట్టవాడైనను, మరుగుజ్జువాడైనను, దేశాంతరసంచారియైనను, వేశ్యాసక్తుడైనను, జాతిభ్రష్టుడైనను, దీర్ఘరోగియైనను, అతివృద్ధుడైనను, చోరుడైనను, వెర్రివాడైనను, వివాహమందు కోరికలేనివాడైనను, జ్యేష్ఠుడున్నచో గనిష్ఠునివివాహము చేసుకొనవచ్చును. అప్పుడుదోషములేదు. ఇట్లు జ్యేష్ఠకన్యభినోదరురాలైనను గనిష్ఠకువివాహము గావచ్చును.

పెద్దలయొక్క ఆజ్ఞానుసారముగ వివాహముచేయునప్పుడు పురోహితునకు దోషములేదు.

కన్యాదానముగాని వాగ్దానముగాని చేయుటకధికారులనిర్ణయము.

తండ్రియు, తాతయు, సోదరుడు, పినతండ్రి, మొదలగు పితృవంశస్థులు, మాతృవంశస్థులగు మాతామహుడు మేనమామ, మొదలగువారును, నెవ్వరులేనిచో తల్లియును సోదరులుపనయనమైన వారేయధికారులు. అనుపనీతుడైన సోదరునికంటే తల్లి యధికారము - ఇట్లధికారు లెవ్వరులేనిచో గన్యచో గన్యస్వయముగానే వరుని వరించవలెను. అట్టి స్వయంవరమందును తల్లి కన్యాదానముచేయునప్పుడును నాందీశ్రాద్ధము వారేచేయవలెను. అప్పుడు తల్లిగాని కన్యయేగాని తానుప్రధాన సంకల్పమును మాత్రముచేసి తక్కినది బ్రాహ్మణునిచే జేయింపవలెను. ఉపవీతుడైన భ్రాత మొదలగువారుండునప్పుడు తల్లినాందీశ్రాద్ధసంకల్పము చేయగూడదు.

కొందరికి పుత్రికాసంతానము లేక యుండును. అప్పుడు పరకీయకన్యను సువర్ణముచే కన్యనుకొని దానముచేతురు, తత్ప్రమాణము "ఆత్మీకృత్యసువర్ణేన పరకీయాంతుకన్యకామ్ । ధర్మేణవిధినాదాన మసగోత్రేపియుజ్యతే ॥ అని యుండెను గనుక యీ కన్యాదానమువలన దాతకు బహువిశేషముగలదు. యిట్టి కన్యాదానము చేయునప్పుడే విధమైనదోషములును లేవు.

గండనక్షత్రములనుగుఱించి కొంచము వ్రాయుచున్నాను.

మూలానక్షత్రము మొదటి మూడుపాదములందుబుట్టిన వధూవరులు మామగారికి హానికరులు. ఆశ్లేషద్వితీయపాదము మొదలు మూడుపాదములందు బుట్టినచో నత్తగారికి గండము, జ్యేష్ఠాంత్యపాదమందు బుట్టినచో నన్యోన్యజ్యేష్ఠభ్రాతలకును స్యాలకునికి భావుకునకును గండము, విశాఖాంత్యపాదమందుబుట్టినచో నన్యోన్యకనిష్ఠభ్రాతలకుగూడదు. మఖాప్రథమపాదమైనచో మూలానక్షత్రమువలె ఫలమని కొందఱుచెప్పుదురు. ఈనక్షత్రగండములనుగుఱించి కొంతవిషయము ప్రసూతిచంద్రికయను జ్యోతిషగ్రంథమందు వ్రాసియున్నాను ఆగ్రంథమందు జూడదగును.

కన్యావిక్రయమునుగుఱించి కొంచము వ్రాయుచున్నాను.

కాశ్యపః ॥ శ్లో ॥ శుల్కేనయేప్రయచ్ఛంతి స్వసుతాంలోభమోహితాః । ఆత్మవిక్రయిణఃపాపా మహాకిల్బిషకారిణః । పతంతినరకేఘోరే ఘ్నంతిచాసప్తమంకులమ్ ॥

తా॥ ధనలోభముచే మోహితులై శుల్కముగా ధనముగ్రహించి కన్యకనిచ్చువారు తనశరీర మాసమమ్మినవారనఁబడుదురు. అట్టిమహాపాపులు ఘోరనరకమందు బడుదురు మఱియేకదా సప్తమపురుషుని పర్యంతము కులమును జెరుపుదురని తాత్పర్యము.

సప్తపదినిగుఱించి వ్రాయుచున్నాను.

వసిష్ఠః ॥ శ్లో॥ నోదకేనవవాచా కన్యాయాఃపతిరుచ్యతే । పాణిగ్రహణసంస్కారా త్పతిత్వంసప్తమేపదే ॥

తా॥ ఉదకదానముచేతను వాగ్దానముచేతను బతిత్వముసిద్ధింపదు, మఱియేమనిన పాణిగ్రహణసంస్కారమైనపిమ్మట సప్తపదముల త్రొక్కినచో బతియనఁబడును.

కించ॥ మనుస్మృతిః॥ శ్లో॥ పాణిగ్రహణికామంత్రా నియతం దారలక్షణమ్ । తేషాంనిష్ఠాతువిజ్ఞేయా విద్వద్భి స్సప్తమేపదే ॥

కించ॥ స్మృతికౌముద్యాం॥ శ్లో॥ యుక్తంతుపాణిగ్రహణం సర్వవర్ణేషుసర్వశః । జలపూర్వంతువిప్రాణా మన్యేషామపికామ్యయా॥

అనిచెప్పఁబడినది తక్కినవిషయములు నిర్ణయసింధువునందు జూడవలెను.

అథవాగ్దానమ్.

అథాతోషోడశ మహాదానాం తద్గతకన్యా మహాదానాంగవాగ్దానం వ్యాఖ్యాస్యామః ఉదగయన ఆపూర్యమాణ పక్షే॥ మలమాస గురు శుక్రమూఢా శూన్యమాసాన్ వర్జయిత్వా శుద్ధమాసాన్ మాఘ ఫాల్గుణ చైత్రవైశాఖ జ్యేష్ఠకార్తీక మార్గశీర్షమాసేషు శుక్లపక్షేషుపూర్ణతిథిషు పుణ్యనక్షత్రేషు అథవావివాహనక్షత్రేషు యజమానః పత్న్యాసహ బ్రాహ్మణైర్బంధుభిస్సహవరస్యగృహంగత్వా॥ ఉపవిశ్య కులశీలాది విచార్య॥

అత్రవరలక్షణమ్.

శ్లో॥ కులంచ శీలంచవయస్స్వరూపం విద్యాంచ విత్తంచసనాథతాంచ । ఏతాన్ గుణాన్ సప్తసమీక్ష్యదేయా కన్యాబుధైశ్శేషమచిన్తనీయమ్॥

ఆదౌ గణపతిప్రార్థనంకృత్వా॥ బంధుమహాజనేభ్యోనమః॥ ఇతి పఠిత్వా॥

ప్రాఙ్ముఖమ్.	ప్రత్యఙ్ముఖమ్.
కన్యాదాత	ప్రతిగ్రహీత
నిశ్చయ తాంబూలంవరస్య పితేదద్యాత్ ॥	నిశ్చయతాంబూలం వధూ పితేదద్యాత్ ॥

తత్రకన్యాదాతృప్రమాణమ్॥ శ్లో॥ వాచాదత్తామయాకన్యా వరార్థంస్వీకృతాత్వయా । కన్యావలోకనవిధౌ నిశ్చితస్త్వంసుఖీభవ॥ ఇతి పఠిత్వాతాంబూలదద్యాత్॥ తత్రవరస్యపితాప్రమాణమ్॥ శ్లో॥ వాచాదత్తాత్వయాకన్యా వరార్థంస్వీకృతామయా । వరావలోకనవిధౌ నిశ్చితస్త్వంసుఖీభవ॥ ఇతిపఠిత్వా॥ తాంబూలందద్యాత్॥

{ అయ్యా! ఒకనికినొకరు చందనము పుష్పహారము కస్తూరిమొదలగు సుగంధద్రవ్యములచేతను నూతన వస్త్రాభరణములచేతను పూజించుకోనదగును. }

తదుపరి చూర్ణికాదిమంత్రాన్ వాచయేదితికేచిత్ ॥ తతః బంధుమహాజనేభ్యో తాంబూలాదికందద్యాత్ ॥

యోగ్యకన్యాలక్షణమ్.

శ్లో॥ అవ్యంగాంగీంసౌమ్యనామ్నీం హంసవారణగామినీం ।
మృదులోమకేశదశనాం మృద్వంగీముద్వహేత్త్స్రియమ్ ॥

తా॥ వక్రములుగాని అవయవములు కలిగినట్టియు, మనోహరమయిన నామము గలదియు, హంసవలెను గజమువలెను నడకకలిగినదియు, మృదులోమములు కలిగినదియు, సూక్ష్మకేశములు కలదియు, సూక్ష్మదంతములుకలదియు, మృదువైన యంగముగలదియు వివాహముచేసికొనుటకుఁ దగినది. లోకములో సర్వజంతువులకును తల్లిక్షేత్రమనియు, తండ్రిబీజమనియుఁబ్రసిద్ధము. క్షేత్రబీజములురెండును కలిసి యంకురమును పుట్టించుచున్నది. కావున క్షేత్రరూపమయిన కన్యక సులక్షణము గలదిగా నుండవలెను.

అయోగ్యకన్యాలక్షణమ్.

శ్లో॥ నోద్వహేత్కపిలాంకన్యాం నాధికాంగీంసరోగిణీం ।
నాలోమికాంనాతిలోమాం నవాచాలాంనపింగళామ్ ॥

తా॥ కపిలవర్ణము కలిగినచిన్నదానిని, తనకంటెపొడుగుగనుండుదానిని, రోగముగలదానిని, రోమములులేనిదానిని, మిక్కిలిరోమములుకలదానిని, ఎక్కువ మాటలాడుదానిని, పింగళవర్ణముకలదానిని వివాహముచేసికొనరాదు. ఇదియునుగాక దుష్టస్వభావముకలదానిని, దుష్టవాక్యమును నుడువుదానిని, తల్లిదండ్రుల పోలిక లేనిదానిని, ముఖమందురోమములు కలదానిని, పురుషాకారముకలదానిని, పెండ్లాడకూడదని శాస్త్రప్రమాణము కన్యవయస్సుకంటే వరుడధికవయస్సుగలవాడుగా నుండుటయుక్తము సమానవయస్సుకూడదు.

సపిండులలో వివాహమునగుటించి.

("అసగోత్రా మసపిండా మసమాన ప్రవరాం కన్యాం వరయేత్")

అనఁగా సగోత్రయును, సపిండయును, సమానప్రవరయుఁ గానట్టి కన్యను గోరవలయునని తాత్పర్యము. సగోత్రమనఁగా నొకవంశము. వరుఁడును గన్యయునొకటే వంశమునకుఁ జేరకుండుట యసగోత్రమనఁబడును. వివాహమందుఁ గన్యతండ్రియొక్కయు, వరునియొక్కయు, మూలపురుషుఁ డొకఋషిగా నుండగూడదు. ఈ నిబంధనను మొదటనుండి హిందువులందఱు ననుసరించుచున్నారు. ఇప్పుడు గోత్రానుక్రమ

ము బ్రాహ్మణులందుమాత్రము, పరంపరగాఁ జెప్పుచుండినను, నితరులుసయితము, గోత్రసంబంధమైన సంకేతము ననుసరించి యొక వంశమునకుఁ జేరినవారిలో వివాహముఁ జేసికొనుట లేదు.

అసపిండవివాహము.

ఇచ్చట నసపిండమనఁగా ("సమానః ఏకః పిండో దేహావయవో యేషాంతే సపిండాః నసపిండా అసపిండాః") అనఁగా దేహసంబంధమువలన నేకపిండ మెవరికిం గలదోఁ వారు సపిండులు, కానివా రసపిండులు ఎట్లనగా:— ("మాతృష్వస్రుమాతులాదిభిస్సహ మాతామహాదేరన్వయాత్, తథా పితృవ్యపితృష్వస్రాదిభిరపి పితామహాదేరన్వయాత్, ఏవంతత్రసాక్షాత్ పరంపరయావా ఏకశరీరావయ వాన్వయేన సాపిండ్యం యోజనీయం") అనఁగాఁ దల్లి యొక్క తండ్రిదేహసంబంధమువలనఁ దల్లి యొక్క యక్కచెల్లెండ్రును, మేనమామలును, తండ్రియొక్క దేహసంబంధము వలనఁ దండ్రి యక్కచెల్లెండ్రు మొదలగువారును, సపిండులని తెలియవలయును. ఇందుచే మేనత్తగారివంశములోను, మేనమామగారివంశములోను, దల్లియక్కచెల్లెండ్ర వంశములోను, తనయక్కచెల్లెండ్ర వంశములోను, సపిండత్వ బాధకమునుబట్టి పెండ్లి సేసికొనఁగూడదని విశదమగుచున్నది. ఇంకొక స్మృతియందు. శ్లో॥ పితుఃపితృష్వసుః పుత్రాఃపితుర్మాతృష్వసుస్సుతాః । పితుర్మాతులపుత్రాశ్చ విజ్ఞేయాః పితృబాంధవాః । మాతుఃపితృష్వసుఃపుత్రాః మాతుర్మాతృష్వసుస్సుతాః । మాతుర్మాతులపుత్రాశ్చ విజ్ఞేయా మాతృబాంధవాః॥ అనఁగా:— తండ్రితండ్రియొక్క యక్కసెల్లెండ్ర కొడుకులును, తండ్రితల్లియొక్క యక్కసెల్లెండ్రకొడుకులును, తండ్రి మేనమామగారి కొడుకులును పితృబంధువులనియుఁ దల్లితండ్రియక్కసెల్లెండ్రకొడుకులును, దల్లితల్లియక్కసెల్లెండ్ర కొడుకులును, తల్లి మేనమామగారి పుత్త్రులును, మాతృబంధువులని యెఱుంగవలయు. సపిండత్వ మీవంశమువా రందఱికిని వ్యాపించియున్నది కనుక నీవంశములో వివాహము సేసికొనఁ దగదు. "ఆయాహీంద్రపథిభిరళీతేభిర్యజ్ఞ మిమంనోభాగధేయం జుషస్వతృప్తాంజుహు ర్మాతులస్యేవయోషా భాగస్తే పైతృష్వసేయీవపామితి॥" అనుమంత్రప్రమాణము ననుసరించి మేనమామ కొమార్తె వివాహమునకు యోగ్యమని చెప్పుదురు. ఈమంత్రార్థ మేమన నోయింద్రుఁడా స్తుతులతోఁగూడ మాయొక్కయీయజ్ఞమును గూర్చిరమ్ము, వచ్చిమాచే నియ్యఁబడిన హవిర్భాగమును గ్రహింపుము. ఆజ్యాదులచే సంస్కరింపఁబడినవపను నీయుద్దేశముచే విడుచుచున్నాను. ఎట్లనఁగా:— మేనమామకొమార్తెయు, మేనత్తకొమార్తెయు, మేనల్లుని కట్టగ్గామోయటులనే యయిన నీమంత్ర మర్థవాదముగా నెంచవలెనని తలంచి మేనమామ మేనత్తకొమార్తెలను వివాహముఁ జేసికొనఁదగదని యనేకులు

నిషేధించియున్నారు. శాతాతపధర్మశాస్త్రమందు. శ్లో॥ మాతులస్య సుతామూఢ్వా మాతృగోత్రాం తథైవచ । సమానప్రవరాంచైవ ద్విజశ్చాంద్రాయణంచరేత్ ॥ అనఁగా మేనమామకొమార్తెను, తల్లిగోత్రముయొక్క కన్యను, సమాన ప్రవరగలవంశములోని పడుచును వివాహముఁ జేసికొనినద్విజుఁడు చాంద్రాయణ మాచరింపవలెననియును, పైఠీనసమందు "పితృమాతృస్వస్రుదుహితరో మాతులస్యసుతాధర్మతో భగిన్యస్తా వర్జయే దితివిజ్ఞాయతే" అనఁగా తండ్రియక్క చెల్లెండ్రయొక్కయు, తల్లి యక్క చెల్లెండ్రయొక్కయు, మేనమామగారియొక్కయు పుత్రికలును న్యాయముగాఁ జెల్లెండ్రగుచున్నారుగాన వివాహమందు విడువఁదగినవారనియును; సుమంతువు "పితృపత్న్యస్సర్వామాతరస్తద్భ్రాతరోమాతులాస్తద్దుహితరశ్చభగిన్యః" తండ్రి భార్యలందఱును దల్లులును, వారిసోదరులందఱును, మేనమామగారును,వారికొమార్తెలు నక్క చెల్లెండ్రుగాన వివాహము సేసికొనఁదగనివారనియును; వ్యాసులు "మాతుస్సపిండా యత్నేన వర్జనీయాద్విజాతిభిః" తల్లి పార్శ్వసపిండులలో సర్వప్రయత్నములచే ద్విజులు వివాహముఁజేసికొనుట విడువవలయునని చెప్పిరి. ఉత్తరదేశమం దనఁగా గోదావరీనది కుత్తరమునుండి హిమవత్పర్వతప్రదేశమువఱకు మేనమామ మేనత్తకొమార్తెలను వివాహముఁ జేసికొనుట కేవలము నిషేధముగా నెంచియున్నారు. ఆభాగమందు, ముఖ్యముగా నర్మదానది కుత్తరమునుండి మేనమామ మేనత్తకొమార్తెలను బొత్తిగా వివాహముఁ జేసికొనుటయే లేదు. దక్షిణదేశమందు విశిష్టాద్వైతులగు శ్రీవైష్ణవులీ నిబంధన ననుసరించియున్నారు. ఇతరులలో నిషేధమని యెంచక వివాహము సేసికొనుచున్నారు. వైశ్యులలోమాత్రము మేనమామకొమార్తెను వివాహముఁ జేసికొనుట విధిగా నొంద నెంచియున్నారు. మఱియు మేనమామకుమార్తెను మేనల్లుని కీయకుండుట గొప్పతప్పిదముగా వారెంచెదరు. మేనమామకొమార్తెలను వివాహముఁ జేసికొనుటవలన నావంశములలో రూపవంతులును, ధైర్యవంతులును, బలిష్ఠులును బుట్టుట తగ్గుచున్నదని యూహింపవలసినదిగానున్నది. ఉత్తరదేశమందువలె దక్షిణదేశమందు జనులు దార్ఢ్యముగను, రూపవంతులుగను, దఱుచుగాలేరు దక్షిణదేశమందు మేనమామకొమార్తెలను తప్పక వివాహముసేసికొను వైశ్యులలో రూపవంతులు మిక్కిలి యరుదు, ధైర్యగుణమంతకన్నఁ దక్కువ. ఇది యనుభవసిద్ధమని నాకుఁదోచుచున్నది. మేనమామ మేనత్తకొమార్తెలను వివాహముఁ జేసికొనుటను గుఱించి తాత్పర్యభేదమున్నదిగనుక నంగీకరించిన నంగీకరింపవచ్చునను కొందఱు. బొత్తిగా నంతటను నిషేధింపఁబడియుండెను అక్కచెల్లెండ్ర బిడ్డలు మొదలగువారిని సర్వసాధారణముగా వివాహముఁ జేసికొనుచున్నారు. ఇందుకే మనవలయు.

శ్రీరస్తు.

పురాణోక్తాష్టావాక్యజపమంత్రాః.

శ్లో॥ కృత్తికాఃపాతునక్షత్రం అగ్నిరస్యాధిదేవతా । ఆదిమం సకలర్క్షాణాం జ్ఞేయంతద్ధిసదాబుధైః ॥ భానోర్యస్యప్రదీప్యంతి భువనే సచరాచరే । తద్వృక్షేణసమాయుక్తః దద్యాత్సోఽగ్నిశ్శివానినః ॥శ్లో॥ రోహిణీపాతునక్షత్రం బ్రహ్మాయస్యాధిదేవతా । బృహజ్జ్యోతిర్జగద్వృద్ధ్యై వర్ధయేదాయురుచ్ఛ్రితం । ప్రదీవ్యంతిసదాయస్యై సకలామరసేవితా । ఆమోదంసందిశంత్వస్మాన్ రోహిణీసావతాత్సదా ॥ శ్లో॥ మృగశీర్షంతునక్షత్రం సోమోయస్యాధిదేవతా । యస్యధాన్యప్రియం లోకే వర్ధతేఽనేకధాన్యకం । సోమస్యరాష్ట్రస్తత్ప్రియః ఓషధీశస్య సంతతం। తంనఃప్రియకరంభూయా దారోగ్యాదిప్రవర్ధనాత్ ॥శ్లో॥ఆర్ద్రానక్షత్రమవ్యాన్నః రుద్రోయస్యాధిదేవతా। పూజ్యోఽమరాణాంసర్వేషాంసవైశం సంతనోతునః । అస్మాకం దురితాన్యద్య మోచయత్వఘనాశనం । తన్నస్సర్వాశిభదాత్రి సంతతంపరివర్ధయేత్ ॥ శ్లో॥ పునర్వస్వాఖ్యనక్షత్రం అదితిర్యస్యదేవతా । పునఃపునశ్శుభంకుర్యాత్పునర్వసుచవర్ధయేత్ । అదితిర్జీవపుత్రాసా లోకానాంశర్మవర్ధినీ । జగత్ప్రతిష్ఠాసంధాతా జీవపుత్రాన్ పునాతునః॥ శ్లో॥ తిష్యనక్షత్రమవ్యాన్నః జీవోయస్యాధిదేవతా।ఆరాధ్యోమరుతాంసాక్షాత్సోఽహంజసాపరిరక్షితాత్ । యేనాభయంప్రపద్యంతే లోకేమర్త్యాచరాచరే । సహాఅంగిరసోదేవః పునానోమాంసదావతాత్ ॥ శ్లో॥ వ్యాళనక్షత్రమవ్యాన్నః సర్పాయస్యాధిదేవతాః । యేరోచమానాస్సర్వత్ర దయుమూవోఽనాగసే । యేసర్పాఅభిశోకూర్వంతిరాః విందతేచాప్యనుద్ధతిం । తేభ్యఏవనమస్కుర్మః ఆరోగ్యాభిప్రవృద్ధయే॥ శ్లో॥ మఘానక్షత్రమవ్యాన్నః పితరోయస్యదేవతా । యేవైయజ్ఞే ప్రసిద్ధాస్యుః

సర్వదావందితాజనైః । సర్వకర్మసువిఖ్యాతాః పావయంతిచరాచరం।
తేషాంప్రియతమంనిత్యం దిశతుశ్రేయఉత్తమమ్ ॥ శ్లో ॥ పుష్యానక్షత్ర
మవ్యాన్నః అర్యమాయస్యదేవతా । భాగ్యప్రదాయినీతస్మాత్ సాభా
గ్యాదిప్రదాతిచ । పూర్వాతుఫల్గునీసావై సద్భిస్సంపరికీర్తితా । సకలా
గమశాస్త్రేషు తారాసంపరిచోదితా ॥ శ్లో ॥ ఉత్తరాఫల్గునీనామ నక్ష
త్రంయస్యదేవతా । ఋషిభిస్సంపరిఖ్యాతం భగోయస్యాధిదేవతా ।
ఉత్తమాసర్వతారాణాం ఉత్తమోత్తమభూతిదం । ఉత్తమంశుభమా
దద్యా దుత్తరోత్తరవృద్ధయే ॥ శ్లో ॥ హస్తానక్షత్రమవ్యాన్నః రవిర్య
స్యాధిదేవతా । యోమృతంసందిశంత్యద్ధా సనఃపుష్ణాతుసంపదః ।
యంకర్మసాక్షిణంసాక్షాత్పరమాహుర్మనీషిణః । తంవందేశిరసాదేవం
జగచ్చక్షుమహీశ్వరమ్ ॥ శ్లో ॥ చిత్తానక్షత్రమవ్యాన్నః త్వష్టాయ
స్యాధిదేవతా । చిత్రంసముపగీతం తచ్చిరసౌఖ్యం ప్రయచ్ఛతి । త్వ
ష్టాహివిశ్వకర్మాసా విశ్వస్మిన్పరిగీయతే । దేవానాం సపురోధాహి
రోచమానోజయత్యరమ్ ॥ శ్లో ॥ స్వాతీనక్షత్రమవ్యాన్నః వాయుర్య
స్యాధిదేవతా । సపవబలమత్యర్థం విష్ణోశ్చజగతామపి । తన్నఃపాతుస
మీరోసౌ సమీరయతివిష్టపం । యస్సర్వత్రాభిగమ్యాత్మా జగ
త్ప్రాణోహిగీయతే ॥ శ్లో ॥ విశాఖభంశుభం దద్యాదింద్రాగ్నీయస్య
దేవతే । ఆరాధ్యమానేవిశ్వస్మిన్ జగద్భారవహౌప్రభో । యజ్ఞేయజ్ఞే
సమిద్ధాంశౌ భాగ్యస్వీకరణాయనై । తావేతౌరక్షతాం సమ్యక్సర్వ
ధర్మాభివృద్ధయే ॥ శ్లో ॥ అనూరాధర్క్షమవ్యాన్నః మిత్రోయస్యాధి
దేవతా । అవతాన్మిత్రవన్నిత్యం అమిత్రపరివర్జనం । ఆపదాంపరిహర్తా
సా సంపదామభివర్ధనః । తస్మాదాపదమాహృత్య సంపదంపరివర్ధయే
త్ ॥ శ్లో ॥ జ్యేష్ఠానక్షత్రమవ్యాన్నః ఇంద్రోయస్యాధిదేవ॰ ।యస్మిన్
వృత్రంజఘానాసౌ విశ్వస్యాపన్నివారకః । సవాఇద్ధాను భావోగ్రే
దేవానాంచసమాహితః । విరరాజసదావిద్వాన్ విహరన్నభతో దివి ॥

శ్లో॥ మూలానక్షత్రమవ్యాన్నః దనుజాయస్యదేవతాః । యోఽజస్రం
సమనుప్రాప్తాః ఏధంతేకామగానిశి । మూలంప్రజానాం సమభూత్
తస్మాన్మూలాభిధానకం । సంపదామపిమూలంస్యా దిత్యాత్మనిభ జేషు
హి॥ శ్లో॥ పూర్వాషాఢాఖ్యనక్షత్రం ఆపోయస్యాధిదేవతాః।యాఃకూ
ల్యాశ్చనదీస్సింధూః, అభియాతిపునఃపునః।తాఏవపావనీఃపుంసాం భా
హ్యాంతర్మలమోచనీః । ఆపోయాచామవృధ్యర్థం నిత్యంసజ్జీవనప్రదః॥
శ్లో॥ ఉత్తరాషాఢనక్షత్రం విశ్వేయస్యాధిదేవతాః । యత్ప్రసా
దాత్ప్రపద్యన్తె పశుధాన్యాదిసంపదః। కన్యాశ్చచారుసర్వాంగీస్సుపు
త్రాంశ్చసువర్చసః । వాహనాంబరభూషాది తన్నస్సమభిరక్షతాత్ ॥
శ్లో॥ అభిజిన్నామనక్షత్రం బ్రహ్మాయస్యాధిదేవతా । అభితస్సర్వశత్రు
ఘ్నం శుభంనస్సంప్రయచ్ఛతు॥యస్మిన్ బ్రహ్మాభిసంధత్తాంచరాచరవి
ధాతృమః । ఆబభౌసోఽతిరిక్తాత్మా సర్వదేవైర్నమస్కృతః శ్లో॥ శ్రవ
ణర్క్షంసమవ్యాన్నః విష్ణుర్యస్యాధిదేవతా । యస్మిన్ దేవాస్తుశృణ్వంతి
పుణ్యాపుణ్యాఫలం హరేః ॥ ఆనందవర్ధనంనిత్యం అనంతం సచ్చిదా
త్మకం। అభిరక్షతుసర్వత్ర విష్ణునాసంప్రచోదితః॥ శ్లో॥ శ్రవిష్ఠానక్షత్ర
మవ్యాద్వ సవోయస్యదేవతాః । వసూనామభివృధ్యర్థం వసుకా
మిభిరీడ్యతే। యదతాప్రముత్రభదాణి ధారయత్యనిశంనృణాం।దద్యా
త్సర్వాణివస్తూని దిశతుశ్శ్రేయసాధృవం॥ శ్లో॥ శతతారాఖ్యనక్షత్రం
వరుణోయస్యదేవతా।అవతాచ్ఛతభిషజ్నామనక్షత్రాణాంమహత్తమం
శ్లో॥ పూర్వాభాద్రాఖ్యనక్షత్రం యదజైకాంఘ్రిదైవతం, । వితన్వత్స
ర్వభూతాని విశ్వవ్యాపిమహాదధి । సోవ్యాదజైకపాద్దేవః శుభద
స్సర్వదేహినాం । విశ్వాత్మావిశ్వమవ్యగ్రం విశ్వగోవిశ్వభావనః॥
శ్లో॥ ఉత్తరాభాద్రనక్షత్రం యదహిర్బుధ్న్యదైవతం ।, అధికై
శ్వర్యసంధాన మవతాన్నః పదేపదే॥ యేనాప్తకామోహిర్బుధ్న్యశ్శా
శాశ్వతీంకీర్తిమశ్నుతే। తస్మాఅస్మైనమస్కుర్మః అహయేబుధ్న్య

యాయచ ॥ శ్లో ॥ రేవతీనక్షత్ర మవ్యాత్పూషాయ స్యాధిదేవతా । యఃపుష్టాతితరాం శ్రేయః సదసద్గోచరఃప్రభుః । విశ్వవిద్యాప్రసన్నాత్మా లోకలోచనఈశ్వరఃబ్రహ్మావిష్ణుశివాత్మాసౌసర్వదేవమయోవిభుః శ్లో ॥ అశ్వినీనక్షత్రమవ్యా దశ్వినాయస్యదేవతే । మరుతాంభిష జావేతౌ మహితావఖిలోన్నతౌ । ఆరోగ్యాదిప్రదానిత్య మభిత్యోతి తవైభవౌ । అనంతభోగదాస్యాతాం । అప్సరోగీతవైభవౌ ॥ శ్లో॥ భరణీనక్షత్రమవ్యాద్య మోయస్యాధిదేవతా । కాలస్వరూపీ ప్రాణశ్రీః ధర్మాధర్మఫలప్రదః । యమాయరాజ్ఞేజగతాం క్షేమస్థైర్య ప్రదాయచ । పితౄణామధినాధాయ శాశ్వతాయనమోనమః ॥

అథ నక్షత్ర దేవతాధ్యానాది.

కృత్తికాదిక్రమేణ॥ శ్లో॥ కృత్తికాహ్యగ్నిదైవత్యా మేషవాహ నసంస్థితాః । స్రుక్స్రువాభీతివరద చతుర్హస్తాన మామ్యహమ్। కృత్తి కానక్షత్ర దేవతామగ్నిమా—మి॥ ౧॥ ప్రజాపతి శ్చతుర్బాహుః కమండల్వక్షసూత్రధృత్ । వరాభయకరశ్శుక్లోరోహిణీదేవతాఽస్తు మే ॥ రోహిణీనక్షత్ర దేవతాంప్రజాపతిమా—మి॥ ౨॥

మృ॥ శ్లో ॥ శ్వేతవర్ణాకృతి స్సోమో ద్విభుజోవరదండ భృత్ । దశాశ్వరథమారూఢో మృగశీర్షోఽస్తు మేముదే॥ మృగ శీర్షానక్షత్రదేవతాంసోమమా—మి॥ ३॥

ఆర్ద్రా ॥ శ్లో॥ రుద్రశ్శ్వేతవృషారూఢ శ్శ్వేతమాల్యశ్చతు ర్భుజః। శూలఖడ్గాభయవరాన్ దధానో మేప్రసీదతు॥ ఆర్ద్రానక్షత్ర దేవతాంరుద్రమా—మి॥

పునర్వసు॥శ్లో॥ అదితిః పీతవర్ణాచస్రుక్స్రువం దర్భసంయుతం। దధానాశుభదాభూయాత్పునర్వసుకృతాహ్వయా॥ పునర్వసూనక్షత్ర దేవతాంఅదితిమా—మి॥

పుష్య॥శ్లో॥ వందేబృహస్పతిం పుష్యదేవతాంమానుషాకృతిం। సర్వాభరణసంపన్నందేవమన్త్రిణమాదరాత్ ॥ పుష్యనక్షత్రదేవతాం బృహస్పతిమా—మి॥

ఆశ్లేష॥ శ్లో॥ సర్పోరక్తస్త్రినేత్రశ్చ ఫలరాశికరద్వయః। ఆశ్లేషాదేవతాపీతాంబరధృగ్వరదోఽస్తుమె॥ ఆశ్లేషానక్షత్రదేవతాం సర్పమా—మి॥

మఖ॥ శ్లో॥ పితరః పిండహస్తాశ్చకృశాధూమ్రాః పవిత్రిణః। కుశలందదత్వ్యరస్మాకం మఘానక్షత్ర దేవతాః॥ మఖానక్షత్ర దేవతాం పిత్రూనా—మి॥

పుబ్బ॥శ్లో॥ సంపూజయామ్యర్యమణం ఫల్గునీతార దేవతామ్। ధూమ్రవర్ణ రథారూఢం సశక్తికరసంయుతమ్॥ పూర్వఫల్గునీ దేవతాంసూర్యమా—మి॥

ఉత్త॥శ్లో॥ భగంవరరథారూఢం ద్విభుజంశంఖచక్రిణం। ఫల్గునీదేవతాంధ్యాయేద్భక్తాభీష్టవరప్రదం॥ ఉత్తరఫల్గునీ నక్షత్రదేవతాం భగమా—మి॥

హస్త॥ శ్లో॥ సవితారమహంవందే సప్తాశ్వ రథవాహనమ్। పద్మాసనస్థంఛాయే శంహస్త నక్షత్రదేవతామ్॥ హస్తానక్షత్ర దేవతాంఅర్యమణమా—మి॥

చిత్తా॥శ్లో॥ త్వష్టారంరథమారూఢం చిత్రానక్షత్రదేవతాం। శంఖచక్రాన్వితకరం కిరీటి నమహంభజే॥ చిత్తానక్షత్ర దేవతాంత్వష్టారమా—మి॥

స్వాతి॥ శ్లో॥ వాయుంమృగ వరారూఢం స్వాతీనక్షత్ర దేవతామ్। ఖేటచర్మోజ్జ్వలకరద్వితయంప్రణమామ్యహమ్॥ స్వాతీనక్షత్రదేవతాంవాయుమా—మి॥

విశాఖా॥ శ్లో॥ ఇంద్రాగ్నీశుభ దాస్యాతాం విశాఖాదేవతే ఉభౌ। నమామ్యేకరథారూఢౌ వరాభీతికరాంబుజౌ॥ విశాఖానక్షత్ర దేవతేఇంద్రాగ్నీ ఆవా—మి॥

అనూరాధా॥ శ్లో॥ మిత్రంపద్మాసనారూఢ మనూరాధేశ్వరంభజే। శూలాంకుశధరంబాహ్వోః దేవంశోణితవర్ణకమ్॥ అనూరాధానక్షత్రదేవతాంమిత్రం ఆ—మి॥

జ్యేష్ఠ॥ శ్లో॥ ఇంద్రంగజవరారూఢం వజ్రపాశవరాభయమ్। కరైశ్చతుర్భిర్దధతంజ్యేష్ఠా ధీశ్వరమాశ్రయే॥ జ్యేష్ఠా నక్షత్రదేవతాం ఇంద్రమావాహయామి స్థాపయామిపూజయామి॥

మూల॥ శ్లో॥ కరాళవదనంకృష్ణం యాతుధానంన్రువాహనం। ఊర్ధ్వకేశం విరూపాక్షం భజేమూలాధిదేవతామ్। మూలానక్షత్ర దేవతాం అసురమా—మి॥

పూషా॥ శ్లో॥ ఆషాఢాదేవతానిత్య మాపస్సంతుశుభప్రదాః। సముద్రగాస్తరంగిణ్యః పావిన్యస్సర్వదేహినామ్॥ పూర్వాషాఢానక్షత్రదేవతాఆపఆవా—మి॥

ఉషా॥ శ్లో॥ విశ్వాన్ దేవానహంవందేఽషాఢానక్షత్రదేవతాః శ్రీపుష్టికీర్తి ధీదాత్రీస్సర్వ పాపాపనుత్తయే॥ ఉత్తరాషాఢా నక్షత్ర దేవతావిశ్వాన్ దేవానా—మి॥

అభిజతు॥ శ్లో॥ నిర్గుణంబ్రహ్మభూయా స్మేజ్ఞానైశ్వర్యప్రదం సదా। అభిజిత్తారకేశానం వేదాంతకృతసంశ్రయమ్॥ అభిజిన్నక్షత్ర దేవతాంబ్రహ్మణమావా—మి॥

శ్రవణ॥ శ్లో॥ శాన్తాకారంచతుర్హస్తం శ్రోణానక్షత్రవల్లభమ్। విష్ణుంకమలపత్రాక్షం ధ్యాయేద్గరుడవాహనమ్॥ శ్రవణనక్షత్రదేవతాం విష్ణుమా—మి।

ధనిష్ఠా॥ శ్లో॥ శ్రవిష్ఠాదేవతాంవందేవసూన్రథవర్త్యాశ్రితాన్ । శంఖచక్రాంకితకరాన్ కిరీటాంకితమస్తకాన్ । ధనిష్ఠానక్షత్రదేవతా వసూనావా—మి॥

శతతారా॥ శ్లో॥ వరుణంసతతంవందే సుధాకలశధారిణమ్ । పాశహస్తంశతభిష గ్దేవతాందేవవందితామ్ ॥ శతభిషఙ్నక్షత్ర దేవ తాంవరుణమా—మి॥

పూర్వాభాద్ర॥ శ్లో॥ శిరసాహమజంవందే ఏకపాదంతమోప హమ్ । ముద్రేప్రోష్ఠపదేశానం సర్వదేవనమస్కృతమ్॥ పూర్వాభాద్ర పదనక్షత్రదేవతా మజైకపాదమా—మి॥

ఉత్తరాభాద్ర॥ శ్లో॥ అహిర్బుధ్న్యోభూయా న్మేదేపోష్ఠపదేశ్వరః । శంఖచక్రాంకితకరః కిరీటోజ్జ్వలమాళిమాన్॥ ఉత్తరా భాద్రదేవతా మహిర్బుధ్న్యమా—మి॥

రేవతీ॥ శ్లో॥ పూషణంద్విపదంవందే రేవతీశంసమృద్ధయే । వరాభయోజ్జ్వలకరం రత్నసింహాసనేస్థితమ్ । రేవతీనక్షత్రదేవతాం పూషణమావా—మి॥

అశ్విని ॥ శ్లో ॥ అశ్వినాదేవతేశ్వేత వర్ణౌతౌద్విభుజౌస్తుమః । సుధాసంపూర్ణకలశ కరాబ్జావశ్వవాహనా ॥ అశ్వినీనక్షత్రదేవతే అశ్వినావాహయామి॥

భరణి॥ శ్లో॥ పాశదండోజ్జ్వల భుజ ద్వయంమహిషవాహనమ్। యమంనీలతనుంభీమం భరణీదేవతాంభజే॥ భరణీనక్షత్రదేవతాంయమ మావాహయామి॥

ఇతి నక్షత్రదేవతాధ్యానాది

సమాప్తమ్. చ॥ ల॥

శ్రీ ర స్తు.

అథ పునస్సంధానమ్.

ఆచమ్య-వధూము త్తరత ఉప వేశ్యస్వయం దక్షిణతఆసీనః—
ఏవం...త్యర్థంలౌకిక పునస్సంధానాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ స్తదంగత్వేన తదాదౌ శుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం శాంత్యర్థమభ్యు దయార్థంచ మహాజనైః స్సహస్వస్తిపుణ్యాహ వాచనం కరిష్యామినమః॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతి పూజాంకరిష్యామినమః। గణాధిపతిపూజాంకృత్వా। పుణ్యాహంవాచయిత్వాపునః ఆచమ్య। ఏవం...త్యర్థంఔపాసనాతిక్రమణదోష నివృత్త్యర్థంయథాసంభవత్ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యామినమః॥ అథ పంచప్రస్థతండులతాంబూల ఫలదక్షిణాదీన్గృహీత్వా॥ శ్లో॥ సమస్తసంపత్సమవాప్తి హేతవస్సముత్థితాపత్కులధూమకేతవః। అపార సంసారసముద్రసేతవః పునంతుమాం బ్రాహ్మణ పాదపాంసవః॥ ఆపద్ఘనధ్వాంతసహస్ర భానవస్సమీహితార్థార్పణ కామధేనవః। సమస్తతీర్థాంబుపవిత్ర మూర్తయోరక్షంతుమాం బ్రాహ్మణపాదపాంసవః। ఆధివ్యాధిహరంన్ణాం మృత్యుదారిద్ర్యనాశనం। శ్రీపుష్టికీర్తిదంవందే విప్రశ్రీపాదపంకజమ్॥ అశేషేహేపరిషన్మదీయాం విజ్ఞాపనామవధార్యమయాసమర్పితాం పరిషద్దక్షిణాంయథోక్త దక్షిణామివస్వీకృత్య। మమౌపాసనాంత రితదినాదారభ్య ఏతత్క్షణపర్యంతంలౌకిక ఔపాసనాతిక్రమణ దోషనివృత్త్యర్థం మమఆయుర్బలాభి వృద్ధ్యర్థం తదుక్తప్రాయశ్చిత్తం నిశ్చిత్య ఉపదిశ్య మామనుగృహ్ణంతు భవతః॥ అనుగృహాణ॥ పునస్సంధానాధికారసిద్ధిరస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు। పునస్సంధానాఽధికార సిద్ధిరస్తు॥ పునః ఆచమ్య-ఏవం...త్యర్థం ధర్మపత్నీసమేతస్య మమశరీర శుద్ధ్యర్థం స్వర్ణాజ్యధాన్యకృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే॥ శ్లో॥ స్వర్ణంపవిత్రమమలం స్వర్ణం

పాపప్రణాశనం । స్వర్ణంహిశంకరంయస్మా దతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ ౧॥ కామధేనోస్సముద్భూతం సర్వక్రతుషుసంస్థితం । దేవానామాజ్య మాహార మతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ధన్యంకరోషిదాతార మిహ లోకేపరత్రచ । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతింప్రయచ్ఛ మే ॥ 3 ॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ బ్రాహ్మణాయ మమశరీరశుద్ధిం కామయమానః శ్రీమహావిష్ణుప్రీతయే కృచ్ఛ్రత్రయప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యంతుభ్య మహంసంప్రదదేనమమ ॥ పూర్వోక్త ఏవం...తిథౌ మయాకృతైరేభి స్స్వర్ణాజ్యధాన్యకృచ్ఛ్రైర్భగవాన్ సర్వాత్మకః శ్రీమహావిష్ణుస్సుప్రీతోవరదోభూత్వామమ శరీరశుద్ధిర స్త్వితిభవంతోబ్రువంతు । శరీరశుద్ధిరస్తు. పునఃఆచమ్య ఏవం...తిథౌ ...ర్థం హోమద్రవ్యదానం కరిష్యామినమః । బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య అస్మైబ్రాహ్మణాయ హోమాతిక్రమణ దోషనివృత్త్యర్థం హోమ ద్రవ్యం తుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ ॥ పునఃఆచమ్య- ఏవం...తిథౌ మమ ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం పునస్సంధానాఖ్యంకర్మకరిష్యామినమః। బ్రాహ్మణైస్సహ । స్థండిలోల్లేఖనాద్యగ్ని ప్రతిష్ఠాపనాంతంకృత్వా। తత్రచతుష్పాత్ర ప్రయోగంకుర్యాత్ । పూర్వపరిషేచనం కృత్వా స్రువేణచతుర్గృహీతంగృహీత్వా ॥ శ్లో ॥ పృథివీజలమగ్నిశ్చ వాయు రాకాశమేవచ । భూతాత్మకంధనందేహి పుత్రందేహిహుతాశన ॥ ఇద మగ్నయేనమః॥రసంస్పృష్ట్వాసుమేధాస్త్రీ మమశుక్లస్తథైవచ । ఆత్మా నంసంభవందేహి పుత్రందేహిదివాకర ॥ ప్రజాపతయేనమః ॥ మిథునం గర్భసంజాతం దశమాసాన్ ప్రసూతికాన్ । సుగుణంధార్మికందేహి యజ్ఞవంతంక్రియాయుతం ॥ అగ్నయేనమః ॥ ప్రతాపవన్ దేహిపుత్రం ధీవంతంచదేహిమే । ఆత్మానమాత్మసంభూతో రూపవాన్ రూప సంభవః ॥ బ్రహ్మణేనమః ॥ అథనవగ్రహహోమంకుర్యాత్ ॥ అస్మిన్ పునస్సంధానకర్మణి మంత్రవిపర్యాస తంత్రవిపర్యాసే కర్మవిపర్యాస

సమస్తదోష నివారణార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యామినమః॥ పృథివ్యాదిషుభూతానాం తుష్ట్యర్థంపావకేనవై। వేదీపూర్ణేనహోమేన దత్తమాజ్యం సమర్పయే॥ అగ్నయేనమః॥ ఉత్తరపరిషేచనంకృత్వా ఆచమ్య। ఏవం—ప్రీత్యర్థం ప్రాతఃకాలే తండులహోమం కరిష్యామినమః॥ తతఃఅగ్నిప్రార్థనంకుర్యాత్ పూర్వపరిషేచనంకృత్వా। పీఠిస్థాత్రేనమః - విధాత్రేనమః॥ ఇత్యాహుతిద్వయం ప్రాతరగ్నౌనిక్షిపేత్॥ మార్కండాయనమః। విధాత్రేనమః। ఇత్యాహుతిద్వయంసాయమగ్నౌనిక్షిపేత్॥ అథవనస్పతిహోమంకరిష్యామి, నమః॥ శ్లో॥ వనస్పతేమహీజాత సర్వాభీష్టఫలప్రద। జుహోమ్యద్యైవతే ప్రీత్యై ఆజ్యాదిభిరతంద్రితః। వనస్పతయేనమః॥ ఉత్తరపరిషేచనాంతే - అథ ఉదీచ్యాంగపూజాం కరిష్యామినమః॥ షోడశోపచార...మి॥ అథప్రదక్షిణమ్॥ శ్లో॥ నమస్తేయజ్ఞభోక్త్రేచ నమస్తే హవ్యవాహన। నమస్తేపింగళాక్షాయ సప్తజిహ్వాయతేనమః॥ గోవింద పుండరీకాక్షయజ్ఞేశాచ్యుతమాధవ। రామకృష్ణహృషీకేశనారాయణ నమోస్తుతే॥ స్థాణుశ్శంభుశ్శివశ్శూలీ శర్వఈశానశంకరః। పినాకీచంద్రమౌళిశ్చ సదాశివనమోస్తుతే॥ తతఃబ్రాహ్మణాశీర్వాదః॥

ఇతి పునస్సంధానప్రయోగస్సమాప్తః.

నాళవేష్టనశాంతిః.

అతఃపరంప్రవక్ష్యామి నాళవేష్టనజంఫలం। శిరఃకంఠేచ నాభౌచ వేష్టతేచేద్భవేన్మృతిః॥ తత్పితృర్దక్షిణేబాహౌ పితృవ్యస్యోత్తరేభుజే। మాతృష్వసుర్భవేన్మృత్యు రుదరేమాతులస్యచ॥ పార్శ్వయోస్సహజా పార్శ్వే త్సర్వనాశోభవేద్ధ్రువం। నాభ్యాదిమాలాకారేణ సర్వమృత్యుప్రదంభవేత్॥ తద్దోషపరిహారార్థం శాంతింకుర్యాద్విచక్షణః॥

సీమంతోన్నయనం ప్రథమేగర్భేచతుర్థే మాసిషష్ఠేష్టమేవా శుభేహాని దంపతీమంగళస్నానౌభూత్వా - వధూందక్షిణతఉపవేశ్య స్వయముత్తరతఆసీనః॥ ఏవంగుణ—తిథౌఅస్యాంమమభార్యాయాం జనిష్యమాణసర్వగర్భాణాం బీజగర్భసముద్భవైనోనిబర్హణద్వారా ప్రతిగర్భసంస్కారాఽతిశయద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం సీమంతోన్నయనం కర్మకరిష్యమాణః తదాదౌశుద్ధ్యర్థం...సహస్వస్తి పుణ్యాహవాచనం కర్మకరిష్యామినమః-ఆదౌనిర్విఘ్నేనపరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాం కరిష్యామినమః। గణాధిపతిపూజాంపుణ్యాహవాచనంచకృత్వా - ఆచమ్య - ఏవంగుణ...తిథౌఅస్యాంమమ భార్యాయాం—ర్థంసీమంతోన్నయనంకర్మకరిష్యామినమః। పునఃఆచమ్య - ఏవంగుణ—పత్నీసమేతోఽహం సీమంతోన్నయనాంగత్వేనోభయోఃరక్షార్థం రక్షాబంధనంకరిష్యామినమః అథషోడశోపచారైరభ్యర్చ్య॥

బధ్నామివామహస్తేషు స్త్రీణాంసౌభాగ్యవర్ధనమ్ । బధ్నామి దక్షిణహస్తే పురుషస్యసుఖప్రదమ్॥ వధ్వావామకరేబధ్నాతి॥

రక్షాబంధనముహూ...అస్తు॥ ఏవం—తిథౌ అస్యాం...ర్థం సీమంతోన్నయనాంగత్వేన ఆభ్యుదయికం కర్మకరిష్యామినమః-తదంగ బ్రాహ్మణపూజాంకరిష్యామినమః- శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయబ్రాహ్మణాయాఽభ్యుదయకప్రత్యామ్నాయయథాశక్తిహిరణ్యంతుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ । తదంగకర్మణః పుణ్యాహంవాచయిష్యే కర్మణః పుణ్యాహంభవంతో బ్రువంత్విత్యాదీపత్నీ మార్జనాంతంకుర్యాత్ - అత్రసీమంత హోమవిషయేవైకల్పికః। తత్కరణే-ఏవంగుణవిశిష్టాయాం శుభతిథౌమమభార్యాయాం + ర్థం సీమంతహోమం కరిష్యామినమః। బ్రాహ్మణైస్సహస్థండిలోల్లేఖనాద్యగ్ని ప్రతిష్ఠాపనాంతంకుర్యాత్॥

(షట్పాత్రప్రయోగః) ఈ సీమంతకర్మయందలి పాత్రాసాదనముచేయునప్పుడు యవాంకురములను ఏదుపందిముల్లును, మేడికొమ్మును కట్టితోడనుగూడ నాసాదించవలయును.

తతః అగ్నింప్రజ్వాల్య॥ శ్లో॥ ఆత్మానమాత్మసంభూతో రూపే వారూపసంభవః । తస్మాల్లేచవరంపుత్రం దాతుమేసర్వదేవతాః ॥ ధాత్రఇదంనమమ॥ అథనవగ్రహహోమంకుర్యాత్ । తతః కేశవాది హోమంసమాపయేత్ ॥ ఉత్తరపరిషేచనాంతే బ్రహ్మత్వపూజనం కుర్యాత్ - అక్షతాంశ్శిరసిధారయేత్ ॥ తతఃదంపత్యోః నూతన వస్త్రాణిధారయేత్ ॥

సీమంతక్రియ.

శుభముహూర్తమునందు పత్నినిఅగ్నికిపడమరవైపు ప్రాఙ్ముఖముగా గూర్చుండబెట్టి తానుపశ్చిమముఖుడయియుండి నవగ్రహాష్టకమంత్రములనుచెప్పుచు ఏదు బందిముల్లును మూడుదర్భకట్టలను మేడికొమ్మలోచేర్చి వక్రమార్గగ్రహించి నాభిప్రదేశము మొదలు పాపిటవఱకు నూర్ధ్వముగాబొందించి పడమరవైపు పారవేసి ఉదకమును స్పృశించవలయును. అప్పుడు వీణాగానముచేయించవలయును. యవాంకురములను పత్నిశిరస్సుయందుకట్టవలెను. సాయంత్రంవరకువుంచి నక్షత్రోదయమయిన తరువాత విడువలెను.

తతోనీరాజనంతదుత్సంగే ఫలలక్షుకాదిదత్వా। బ్రాహ్మణాన్ సంతోషయేత్ ॥ తతఃఅగ్నిప్రదక్షిణం॥ ఆశీర్వాదః॥ సీమంతోన్నయనే ప్రాప్తేపశ్చాత్పూర్వంసమాపయేత్ ॥యస్మిన్కాలేసీమంతోక్తచతుర్థమాసాదికాలేసీమంతంపుంసవనంచకరోతి । తదాస్యకాలబలవత్తరేణ సీమంతంకృత్వాపశ్చాత్పుంసవనంకుర్యాత్ । నత్వేకదినే తత్రాప్యేకస్మిన్నహన్యేవకుర్యాచ్చేత్తదావాచం యచ్ఛత్యానక్షత్రేభ్య ఇతి వచనబలాత్పూర్వం పుంసవనం పశ్చాత్సీమంతంకుర్యాత్ ॥ శ్లో॥ సీమంతోన్నయనంకర్మయస్మిన్నేకదినేభవేత్ । తత్రపుంసవనంచేత్తు పూర్వాపుంసవనక్రియా॥ ఏకస్మిన్దివసేచేత్తు యుగపద్గర్భకర్మణి।తత్ర పుంసవనంపూర్వం పశ్చాత్సీమంతమాచరేత్ ॥ సత్యవ్రతః ॥ స్త్రీయదాకృతసీమంతా ప్రసూయేతకథంచన । గృహీతపుత్రావిధివత్పునస్సంస్కారమర్హతి॥ ఇతి సీమంతప్రయోగ

స్సమాప్తః.

శ్రీరస్తు.

అథ జాతకర్మప్రయోగః.

(౦)

శ్లో॥ పుత్రేజాతేపితుస్స్నానం సచేలంతువిధీయతే। యావన్నచ్ఛిద్యతేనాళం తావన్నాప్నోతిసూతకమ్॥ ఛిన్నేనాళేతతఃపశ్చాత్సూతకంతువిధీయతే ॥ శ్లో॥ తస్మిన్ జన్మముహూర్తేపి సూతకాంతేథవా శిశోః। జాతకర్మచకర్తవ్యం పితృపూజనతత్పరైః॥ పృథ్వీచంద్రోదయేశాణ్ణాజనిః ॥ శ్లో ॥ ప్రాదుర్భావేపుత్రపుత్ర్యోశ్చంద్రసూర్యగ్రహేతథా। స్నాత్వానంతరమాత్మీయాన్ పితౄన్ శ్రాద్ధేనతర్పయేత్ ॥ ఆచమ్య - ఏవంగుణ విశేషణ—ప్రీత్యర్థం శ్రీమతః గోత్రస్య నామధేయస్య పత్నీసమేతస్య మమకుమారస్యాయుష్యాభి వృద్ధ్యర్థంగర్భాంబుపాన జనితదోష పరిహారద్వారా బీజగర్భ సముద్భవైనోనిబర్హణద్వారా బలాయురభివృద్ధ్యర్థం జాతకర్మాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణః తదంగత్వేన తదాదౌశుద్ధ్యర్థం ... సహస్వస్తిపుణ్యాహవాచనం కరిష్యామినమః - ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాంకరిష్యామినమః। గణాధిపతిపూజాంపుణ్యాహవాచనంచకృత్వాఅథహిరణ్యద్రవ్యేణ నాందీంసమాపయేత్ ॥ ఆభ్యుదయిక బ్రాహ్మణభోజనప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తిహిరణ్యంతుభ్య మహంసంప్రదదేనమమ॥ ఏవంగుణ - ప్రీత్యర్థం శ్రీమతః గోత్రస్య నామధేయస్య పత్నీసమేతస్య మమకుమారస్య యుష్యాభివృద్ధ్యర్థం గర్భాంబుపానజనితదోషపరిహారద్వారాబీజ గర్భసముద్భవైనోనిబర్హణద్వారా బలాయురారోగ్య సిద్ధ్యర్థం జాతస్య కుమారస్య జాతకర్మ కరిష్యామినమః॥ కుమారమభిమృశ్య ॥ శ్లో॥ ఆదిత్యోర్కోరవిర్భానుర్భాస్కరశ్చదివాకరః॥ మార్తాండస్సవితాహేళి స్తిగ్మాంశుర్మిహిరోరవిః॥ చం॥ దళ॥ శీ

శశాంకశ్చవిధుస్సోమోనిశాకరః॥ శీతాంశురుడువాథశ్చ ఇందుశ్చంద్ర స్తథావిధుః ॥ ఆరోవక్రోమహీజశ్చ రుధిరోరక్తఏవచ । అంగారకః కుజోభౌమోలోహితాంగో మహీసుతః॥ సౌమ్యోవిజ్ఞో బుధోహేమ స్సోమజోబోధనః క్రమాత్ ॥ జీవఅంగీరసోవాచస్పతిశ్చిత్ర శిఖండిజః ఆర్యోబృహస్పతి స్సూరిర్వాగీశో వచసాంపతిః ॥ శుక్రోభృగుర్భృగు సుత స్త్వచ్ఛజశ్చసితశ్చసః । ఉశనాదైత్య పూజ్యశ్చకావ్యః కవిరితి స్మృతః॥ కోణోమందశ్శనిః కృష్ణ స్సూర్యపుత్రోయమశ్చసః । పంగు శ్శనైశ్చరస్సౌరిః కాలశ్ఛాయాసుతశ్చసః ॥ రాహుస్తమస్సు రోగశ్చ స్వర్భానుశ్చవిధుంతుదః । పాతశ్చసైంహికేయశ్చ భుజగాఖ్య ఇతి స్మృతః ॥ కేతుశ్శిఖధ్వజోధూమ్ర ఉత్పాతో బహురూప కృత్ । శిరోహీనోఘోరరూపశ్చిత్రవర్ణస్సు కేతనః॥ ఇతి కుమారమభిమృశ్య॥ శ్లో॥ అంగాదంగాచ్చసంభూతో రూపాదూపాచ్చసంభవః । దీర్ఘా యుష్మాన్భవోదార పుత్రవంశహితంకర॥ జాతస్య దక్షిణేకర్ణే పఠి త్వా॥ అంగాదంగా...తంకర॥ నక్షత్రనామచనిర్దిశతి - తద్రహస్యం భవతి॥ అథస్వర్ణరజతకాంస్య పాత్రాణిమధు ఘృతశర్కరా మిశ్రి తాన్యానీయప్రవాళమౌక్తికైః సువర్ణేనాలోడ్య ॥ ప్రాశనంశుభదం కుర్యాత్పవిత్రం పాపనాశనం । ఆయుస్తేజోబలంసౌఖ్యం స్వస్వకర్మ క్రియాత్మకం ॥ ఏవంజాతస్యశిశోఃసువర్ణేనమధుత్రివారం ప్రాశయేత్ ॥

తతః మధుఘృతంజాతస్యశిశోఃకర్ణయోర్మూర్ధ్ని ధాయ॥ దేవాయసవి త్రేనమః। సరస్వత్యైనమః।అశ్విభ్యాంనమః।ఇత్యుక్త్వా॥తతఃకుమారం మాతురంకఆదాయ ॥ శ్లో॥ కుమారీదేవతాసేయం భూయాజ్జాతాయ వృద్ధిదా । ఆయుష్మంతం యశస్వంతం తేజస్వినమపిక్రియాత్ ॥ మాతు ర్దక్షిణస్తనం ప్రతిధాప్య॥ దీర్ఘమాయుః ॥ తతః పృథివీ మభిమృశ్య॥ శ్లో॥ సముద్రమేఖలేదేవి పర్వతస్తనమండలే। విష్ణుపత్ని నమస్తుభ్యం భూమిదేవినమోస్తుతే॥ యుతకుమారశ యిష్యతేత తతం కుమార

మభిమృష్టాయాం భూమావూతా సంవేశయతి । దీర్ఘమాయుః॥ శిశోఃశిరస్సమీపే ఉదకుంభంనిధాయ ॥ శ్లో॥ పానీయంపావనం శ్రేష్ఠం గంగాదిసరిదుద్భవం । సర్వపాపప్రశమన కుంభోదకనమోస్తుతే॥ తతః ఏవంగుణ...తిథౌమమకుమారస్యా యుష్యాభివృద్ధ్యర్థం బాల సూతికయోశ్చండాలాది పిశాచేభ్యస్సంరక్షణార్థం ఫలీకరణహోమం కరిష్యామినమః । స్థండిలోల్లేఖనాద్యగ్ని ప్రతిష్ఠాపనాంతం కృత్వా॥ అత్ర చతుష్పాత్రప్రయోగం కుర్యాత్॥ తూష్ణీంసర్షపాన్ఫలీకరణ మిశ్రానంజలినా సకృదవదాయ॥ అథ నవగ్రహహోమం కుర్యాత్ ॥ అథ ఇంద్రాయనమః అగ్నయేనమః - యమాయనమః- నిర్ఋతయేనమః - వరుణాయనమః వాయవేనమః-కుబేరాయనమః - ఈశానాయనమః - అథఉత్తరపరిషేచనంకుర్యాత్ ॥ అథ బ్రాహ్మణాన్ సంతుష్టయేత్ ॥ ఆశీర్వాదః॥ స్త్రీణాంతు ॥ శ్లో॥ అంగాదంగాత్సంభూతే రూపాదూర్ధ్వసంభవే । దీర్ఘాయుష్మాన్భవోధారే పుత్రివంశహితంకరే॥ ఇతి వక్తవ్యం॥

ఇతి జాతకర్మప్రయోగస్సమాప్తః.

అథ ముఖావలోకనమ్.

దేశకాలౌసంకీర్త్య ॥ అథముఖావలోకన విధింవ్యాఖ్యాస్యామోపుణ్యాహే దంపత్యోశ్చంద్రతారాబలాన్వితే పూర్వాహ్ణేదంపతీ మంగళస్నాతౌభూత్వా । ఏవంగుణ...తిథౌ ఉత్తరానక్షత్ర ప్రథమ చరణౌజాతస్యకుమారస్య తిథివారనక్షత్ర వర్జ్యాదిజనితసకలారిష్ట నివృత్తి ద్వారాజాయా పత్యోశ్చక్షుశ్శోత్రయోణాం ఆయుష్యాభి వృద్ధ్యర్థం శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం ముఖావలోకన పూర్వకం గ్రహమఖాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ స్తదంగత్వేన తదాదౌ వృద్ధ్యర్థం...సహస్వస్తి పుణ్యాహవాచనం కరిష్యామినమః । ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం

శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాంకరిష్యామినమః। గణాధిపతిపూజాం కృత్వా పునః సంకల్ప్య - ఏవంగుణ...తిథౌ ఉత్తరానక్షత్ర ప్రథమ చరణే యుక్తగండేజాతస్య కుమారస్యతిథివారనక్షత్ర వర్జ్యాదిజనిత సకలారిష్టనివృత్తిద్వారా జాయాపత్యోస్సర్వేషాం క్షేమస్థైర్యాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థంమమకుమారస్య ముఖావలోకనాఖ్యం కర్మకరిష్యామినమః॥ గంధమాల్యైరలం కృత్య। స్వర్ణయుక్తం కాంస్యపాత్రం గోఘృత పూరితం ॥ శ్లో॥ రూపగుంజననం పుణ్యం సర్వకల్మషనాశనం। ఆయుర్వృద్ధికరం యస్మాత్కుర్యా దాజ్యావలోకనమ్॥ ముఖావలోకన ముహూర్తస్సుముహూర్తోఅస్తు॥ఇత్యేతాభ్యామాజ్యమవలోక్యసదక్షిణాజ్యకాంస్యపాత్రంమృత్యుంజయస్వరూపిణేదద్యాత్॥ శ్లో॥చత్వారింశత్పలాదూర్ధ్వ మయఃపిండంసదక్షిణం।తవాధీనానిసర్వాణి। శస్త్రాణ్యస్త్రాణియానిచ॥అయఃపిండనమస్తుభ్యం। దుష్టారిష్టంనివారయ॥ ఇతిసదక్షిణమయః పిండదానందద్యాత్॥ పాదప్రక్షాళ్యాచమ్య॥ తతః పుణ్యాహవాచనం సమాపయేత్॥

అత్ర శాంతిసంకల్ప నవగ్రహారాధనాది సర్వంప్రకారేణ విధి సమాప్య- శాస్త్రోక్తయథావిధిశాంతింకుర్యాత్॥ కేవలముఖావలోకనపక్షే ఆదౌ గణాధిపతిపూజాం ముఖావలోకనం పుణ్యాహవాచనంచ సమాచరేత్॥ తతః ఆశీర్వాదః॥

ఇతి ముఖావలోకనం సమాప్తమ్.

శాంతిసంకల్పః.

అథాతశ్శాంతి సంకల్పవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామో పుణ్యాహేదంపత్యోశ్చంద్రతారాబలాన్వితే పూర్వాహ్ణేదంపతీ మంగళస్నాతౌ భూత్వాపుణ్యాహం వాచయిత్వా। ఏవంగుణ—తిథౌ శ్రీపరమేశ్వర

ప్రీత్యర్థం జాతస్యకుమారస్య తిథివారనక్షత్రవర్జ్యాది జనితసకలారిష్ట
నివృత్తి ద్వారాజాయాపత్యోశ్శిశోశ్చత్రయాణామాయుష్యాభి వృ
ద్ధ్యర్థం జననక్షత్రపూర్వకమాదిత్యాది నవగ్రహదేవతా ముద్దిశ్య...
ప్రీత్యర్థం-మమజన్మరాశివశాత్ - నామరాశివశాత్ -జన్మనక్షత్రవశా
త్ - నామనక్షత్రవశాత్ -జన్మలగ్నవశాత్ -నామలగ్నవశాత్ -జన్మాం
శవశాత్ - నామాంశవశాచ్చ - మహాదశాధివశాత్ - షడ్బలవేధ
వశాత్ - గోచారవేధవశాద్వా మవేధవశాత్ త్రివిధ శాస్త్రోక్త
వేధవశాత్కాల చక్రవశాత్సర్వతో భద్రచక్రవశాచ్చ - అష్టకవర్గ
వశాచ్చ - అంగగ్రహవశాచ్చ - భావగ్రహ వశాత్పతు గ్రహవ
శాచ్చ-అథనక్షత్రగ్రహవశాచ్చ - అథనామాంశవశాద్భూత గ్రహవ
శాచ్చ-భూతాద్యంతరిక్ష మహోత్పాతకదు స్స్వప్న దుశ్శకునవశాచ్చ-
యోఽరిష్టస్సూచితఃతదరిష్టపరిహారద్వారాఽయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం యే
యేగ్రహాః శుభస్థానేషుస్థితాః తేషాంగ్రహాణా మతిశయఫలావాప్త్య
ర్థం యే యేగ్రహాః అరిష్టస్థానేషుస్థితాః తైస్తైః క్రియమాణకరిష్యమాణ
వర్తమాన వర్తిష్యమాణ సూచితాగామిసర్వారిష్ట పరిహారద్వారా
శుభస్థాన ఫలావాప్త్యర్థం యజమానీసహితయజమానస్య గోత్రో
ద్భవస్యనామధేయస్య మమక్షేమ...వృద్ధ్యర్థంఅస్యాంగోమయేనాను
లిప్తాయాం భూమారంగవల్లీ విరచితశ్వేతతండులోపరి విరచితాష్టదళ
పద్మకర్ణికోపరినవకోష్ఠాదిమధ్యమ కోష్ఠే ఏకైకగ్రహస్య అధిదేవతా
ప్రత్యధిదేవతాసహితం తత్తద్దిక్షుతత్తన్మంత్రైరావాహ్య సంభవద్భి
ర్ద్రవ్యైస్సంభవద్భిః పదార్థైస్సంభవద్భిరుపచారైః స్సంభవతానియ
మేన పూజాంచ మమ ఆయురభివృద్ధ్యర్థం + నక్షత్ర పూర్వక ఆది
త్యాది నవగ్రహాణాం తత్తత్సమిదాజ్యం ప్రత్యేకం ప్రతిద్రవ్యంహోమ
కర్మచ మమ ఆయురభివృద్ధ్యర్థం అభిమంత్రిత కలశపూజాంచ, దుర్గా
గణపతి క్షేత్రపాలకాఽభయంకర మృత్యుంజయ సదాశివముద్దిశ్య...

ప్రీత్యర్థం। త్ర్యంబకమంత్రేణ న్యాసపూర్వకంమృత్యుం జయజపంచ హోమంచ మమఆయురభివృద్ధ్యర్థం అవేక్షితాజ్యపూరిత కాంస్య పాత్రదానంచ నక్షత్రదేవతాముద్దిశ్య...ప్రీత్యర్థం స్వర్ణ స్వర్చితవస్త్ర ప్రతిమాదానంచ అభిమంత్రిత కలశోదకేన మార్జనంచ నక్షత్ర పూర్వక షోడశదానానిచ మమఆయురభివృద్ధ్యర్థం ఛాయోపాసమేత శ్రీసూర్యనారాయణ దేవతాముద్దిశ్య...ప్రీత్యర్థం కల్పోక్తప్రకారేణ సూర్యనమస్కారాః అశ్వత్థప్రదక్షిణానిచ-మమ...ర్థం। జాపకేభ్యో దక్షిణాదానంచ -బ్రహ్మత్వదక్షిణాదానంచ - దశదానానిచ - గోదానంచ - భూదానంచ మహిషదానంచ - గజదానంచ - అనడుహదానంచ - అయః ఖండకార్పాస లవణదానానిచ - బ్రాహ్మణేభ్యో మృష్టాన్న దానంచ - ఇతరేషాం భూరిదానంచ - తదనంతరం తాంబూల దానంచఏవంకల్పోక్తవిధినా-మమ కుమారస్య జననసమయే పుత్రారిష్ట - పితృరిష్టభ్రాతృరిష్ట మాతులారిష్టాది సర్వారిష్ట నివృత్త్యర్థం మాతాపిత్రోర్భ్రాత్రోశ్చ...ర్థం ధనకనక వస్తువాహన సమృద్ధ్యర్థం అపమృత్యు పరిహార ద్వారాఽయుష్యాభి వృద్ధ్యర్థం-ఏవంసాంగోపాంగం నక్షత్రపూర్వక నవగ్రహమఖాఖ్యం కర్మకరిష్యామినమః—తదంగ ఆచార్యబ్రహ్మఋత్విగ్వరణం కరిష్యామినమః॥ ఆచార్యంత్వా మహం వృణే॥ బ్రహ్మాణంత్వామహంవృణే॥ నక్షత్రపూర్వకాదిత్యాది నవగ్రహజపమస్మదర్థం భవంతఃకుర్వంతు॥ ...రుద్రాభిషేకార్థ + తు॥ సూర్యనమస్కారార్థం + తు॥ అశ్వత్థప్ర + తు॥ వృతోస్మికరిష్యామీతి ప్రతివచనమ్॥ శ్లో॥ ఏకస్మిన్నేవ నక్షత్రే భ్రాత్రోర్వా పితృపుత్రయోః। ప్రసూతిశ్చేత్తయోర్మృత్యుర్భ వేదేకస్యనిశ్చితః॥ ఇత్యేక నక్షత్రజనన సంభవేయథా విధిశాంతిం కుర్యాత్॥

శాంతిసంకల్పస్సమాప్తః.

శ్రీరస్తు.

అథ నవగ్రహాణాం సవర్ణాది నియమః.

శ్లో॥ ప్రభవాస్సౌమ్యరాక్షస్చ ఆంగీరసచధాతయోః।
పార్థివేచప్రమోదూత రాక్షసోరాక్షసస్తథా॥ ౧॥

శ్లో॥ మాఘేచకార్తికేమాసి హ్యాషాఢేమార్గశీర్షకే।
వైశాఖేశ్రావణేపుష్యే మాసేభాద్రేచచైత్రకే॥ ౨॥

శ్లో॥ సప్తమ్యాంచదశమ్యాంచ చతుర్దశ్యాంచసప్తమీం।
చతుర్దశ్యాంచద్వాదశ్యా మష్టమ్యాంతిథిరేవచ।
చతుర్దశ్యాంచతుర్దశ్యాం సూర్యాదీనాంయథాక్రమమ్॥ 3॥

శ్లో॥ శుక్లపక్షేద్వయంచైవ కృష్ణేశుక్లేచపక్షకే।
కృష్ణపక్షేశుక్లపక్షే కృష్ణపక్షత్రయంతథా॥ ౪॥

శ్లో॥ కృత్తికాచోత్తరాభాద్రా మృగశీర్షంతథైవచ।
పూర్వాభాద్రాచభరణీ జ్యేష్ఠస్వాతీతథైవచ।
హస్తస్చరేవతీచైవ జన్మనక్షత్రసంజ్ఞికాః॥ ౫॥

శ్లో॥ సింహస్యాధిపతిస్సూర్యశ్చంద్రః కర్కటకప్రభుః।
మేషవృశ్చికయోర్భౌమః కన్యామిథునయోర్బుధః।
ధనుర్మీనద్వయోర్మంత్రీ తులావృషభయోర్భృగుః।
మకరేకుంభరాశౌచ నాయకస్సూర్యనందనః॥ ౬॥

శ్లో॥ అర్కఃపలాశఃఖదిర అపామార్గోథపిప్పలః।
ఔదుంబరశ్శమీదూర్వా కుశాశ్చసమిధస్మృతాః॥ ౭॥

శ్లో॥ గోధూమస్తండులాశక్యః ముద్గాశ్చణకబర్బరాః।
తిలమాషకుళుద్ధాశ్చ నవధాన్యాఃప్రకీర్తితాః॥ ౮॥

మధ్యేవర్తులమండల మాదిత్యాయ । ఆగ్నేయ్యాం సమచతురశ్రమగ్ం సోమాయ । దక్షిణేత్రికోణమండల మంగారకాయ । ఈశాన్యాంబాణాకార మండలంబుధాయ । ఉత్తరేదీర్ఘచతురశ్రమండలం బృహస్పతయే । ప్రాక్పంచకోణమండలగ్ం శుక్రాయ । పశ్చిమేధనురాకార మండలగ్ం శనైశ్చరాయ । నిర్ఋత్యాంశూర్పాకారమండలగ్ం రాహవే । వాయవ్యాం ధ్వజాకారమండలం కేతవే॥

శ్లో॥ తామ్రకాత్స్ఫటికాద్రక్త చందనాత్స్వర్ణకాదుభౌ ।
రాజతాదయసస్సీసాత్కాంస్యాత్కార్యాగ్రహాఃక్రమాత్ ॥

అథప్రతిమానియమః.

నక్షత్రప్రతిమ బంగారము.

సూర్యప్రతిమ బంగారము.

చంద్రప్రతిమ వెండి.

ప్రతిమయెత్తుసరి ౮౦ చిహ్నములు.

అథవా ౪౦ చిహ్నములు, అథవా ౨౦ చిహ్నములు, అథవా ౧౦ చిహ్నములు, అథవా ౫ చిహ్నములు, అథవా యథాశక్తి ప్రతిమ లుండవలయును.

ప్రమాణములు గ్రంథవిస్తరభీతిచే వ్రాయలేదు.

అథనవగ్రహారాధనమ్.

ప్రాగ్భాగే నూతనవస్త్రద్వయేన మంటపద్వయమాసాద్య ॥ తస్యోపరియథాశక్తి తండులాన్నిక్షిప్య ॥ తత్రతామ్రనిర్మితకలశద్వయంనిధాయ ॥ తత్రపంచపల్లవాని నారికేళాది ఫలపుష్పాదికలశే నిధాయ ॥ నూతనవస్త్రేణావేష్ట్య ॥

పత్న్యాసహ ఆచమ్య - ఏవంగుణేత్యాది శుభతిథౌ—నక్షత్ర పూర్వక ఆదిత్యాదీనాం నవానాం గ్రహాణాం మధ్యే యే యే గ్రహాః అరిష్టస్థానేషుస్థితాః తేషాం గ్రహాణా మనుకూలత్వ సిద్ధ్యర్థం యే యే గ్రహాః శుభస్థానేషుస్థితాః తేషాం గ్రహాణాం అత్యంత శుభ ఫలావాప్త్యర్థం అపమృత్యు పరిహారద్వారా ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం ఆదిత్యాది నవగ్రహదేవతా ఉద్దిశ్య ... ప్రీత్యర్థం నవగ్రహప్రసాద సిద్ధ్యర్థం నవగ్రహ మంటపారాధనాఖ్యం కర్మకరిష్యామినమః । గృహస్య ఈశాన్యదిగ్భాగే గ్రహారాధనం కుర్యాత్ ॥ తదంగ ప్రతిమా శోధనం కరిష్యామినమః॥ శ్లో॥ దధిసర్పిర్మధుక్షీరై శ్శర్కరేణ ఫలై స్సహా। ప్రక్షాళనం ప్రకుర్వీత ప్రతిమాం శోధయే త్తతః॥ ఇతి పంచామృతేన శుద్ధోదకేన ప్రక్షాళ్య ॥ కృత్తికాబహుళా జ్ఞేయా...జ్వలన స్తథా ॥ కృత్తికా నక్షత్రదేవతా...మి॥ నక్షత్రేశామధి దేవతా ప్రత్యధిదేవతా మావాహ్య-యథా॥ అధిదేవత భరణి - ప్రత్యధిదేవత రోహిణి-సూర్య

అథ సూర్యగ్రహారాధనమ్.

ధ్యానం ॥ శ్లో ॥ సూర్యారిష్టేతు సంప్రాప్తే సూర్య పూజాంచ కారయేత్ । సూర్యధ్యానం ప్రవక్ష్యామి ఆత్మపీడోపశాంతయే ॥ శ్లో॥ వేదీమధ్యే లలితకమలే కర్ణికాయాం రథస్థ స్సప్తాశ్వోరో- రుణ రుచివపుస్స ప్తరజ్జుర్ద్విబాహుః। గోత్రేరమ్యేబహువిధగుణె కాశ్యపాఖ్యే ప్రసూతః కాళింగాఖ్యేవిషయజనితః ప్రాఙ్ముఖఃపద్మహస్తః। పద్మాసనః పద్మకరోద్విబాహుః। పద్మద్యుతి స్సప్తతురంగవాహః। దివాకరోలోక వపుఃకిరీటీ। మయిప్రసాదం విదధాతుదేవః॥ శ్లో॥ జపాకుసుమ===కరం॥ సూర్యగ్రహేహాగచ్ఛ-సూర్యగ్రహం-రక్తవర్ణం రక్తగంధం రక్తపుష్పం రక్తమాల్యాంబరధరం రక్తచ్ఛత్ర ధ్వజరథపతాకాదిశోభితం దివ్యరథ సమారూఢం మేరుం ప్రదక్షిణీకుర్వాణం ప్రాఙ్ముఖంపద్మాసనస్థం - ద్విభుజం-సప్తాశ్వం - సప్తరజ్జుం-కళింగదేశాధిపతిం- కాశ్యపసగోత్రం

విశ్వామిత్రఋషిః ప్రభవసంవత్సరేమాఖమాసే శుక్లపక్షేస ప్తమ్యాం కృత్తికానక్షత్రేజాతం సింహారాశ్యధిపతిం-భానువారాధిపతిం కిరీటినం సుఖాసీనం పత్నీపుత్రపరివారసమేతం గ్రహమండలే ప్రవిష్టమస్మి న్నధికరణే మధ్యేవర్తులాకారమండలే గోధూమధాన్యస్యోపరిసూర్య గ్రహమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ॥ జటిలం హేమ మారాధ్యం శక్తిస్వస్తికధారిణం। వరదాభయహస్తంచ ధ్యాయే ద్వహ్నింజపారుణం ॥ సూర్యగ్రహాధిదైవతం అగ్నింసాంగంసాయుధం సవాహనంసశక్తిపత్నీపుత్ర పరివారసమేతం సూర్యగ్రహస్యదక్షిణతః అగ్నిమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥ జ్వాలామాలా వృతంరుద్రం వహ్నిమండల మధ్యగం। ధ్యాయేత్కళా దశయుతం శక్తిస్వస్తికధారిణమ్॥ సూర్యగ్రహప్రత్యధిదైవతం రుద్రంసాంగం... సమేతం సూర్యగ్రహస్యోత్తరతః రుద్రమావాహయామి స్థా...మి॥

అథ చంద్రగ్రహారాధనమ్.

శ్లో॥ చంద్రారిష్టేతుసంప్రాప్తే చంద్రపూజాంచకారయేత్ । చంద్ర ధ్యానంప్రవక్ష్యామి మనఃపీడోపశాంతయే॥ చంద్రధ్యానం॥ శ్లో॥ ఆగ్నేయభాగేసరథో దశాశ్వ శ్చాత్రేయజో యామునదేశజశ్చ। ప్రత్యఙ్ముఖస్థ శ్చతురశ్రపీఠేగదా ధరాంగోహిమవత్స్వభావః। శ్వే తాంబర శ్శ్వేతవపుః కిరీటీ శ్వేతద్యుతిర్దండధరోద్విబాహుః। చం ద్రోఽమృతాత్మావరదః కిరీట్శ్రేయాంసి మహ్యంవిదధాతుదేవః॥ శ్లో॥ దధిశంఖ...భూషణం॥ చంద్రగ్రహేహాగచ్ఛ చంద్ర గ్రహం శ్వేతవర్ణం శ్వేతగంధం శ్వేతపుష్పం శ్వేతమాల్యాంబరధరం శ్వేత చ్ఛత్రధ్వజ రథపతాకాదిశోభితం దివ్యరథసమారూఢం మేరుంప్రద క్షిణీకుర్వాణం దశాశ్వరథవాహనంప్రత్యఙ్ముఖంపద్మాసనస్థంద్విభుజం దండధరం యామునదేశాధిపతిం ఆత్రేయసగోత్రం సౌమ్యవత్సరేకార్తీక మాసే శుక్లపక్షేదశమ్యాం ఉత్తరాభాద్రానక్షత్రేజాతంకర్కటకరా

శ్యధిపతిం ఇందు వాసరాధిపతిం - కిరీటినం సుఖాసీనం పత్నీ పుత్రపరి వార సమేతం గ్రహమండలే ప్రవిష్టమస్మిన్నధికరణే సూర్యగ్రహ స్యాగ్నేయ దిగ్భాగే సమచతురశ్రమండలే తండుల ధాన్యస్యోపరి చంద్రగ్రహ మావాహయామి స్థా...మి॥ శ్లో॥ ధవళంమకరారూఢం పాశపాణిం ప్రచేతసం। శాంతాయుధంసుశాంతంచ చింతయేద్ధ్యాన గోచరం॥ చంద్రగ్రహాధిదైవతం అపః సాంగం...తం చంద్రగ్రహస్య దక్షిణతః అప ఆవాహయామి స్థా...మి ॥ శ్లో॥ గౌరీం సువర్ణ వర్ణాభాం। స్వర్ణపద్మసువాసినీం। పాశాంకుశధరాంభూతిధరాంధ్యా యామివల్లభాం ॥ చంద్రగ్రహ ప్రత్యధిదైవతం గౌరీంసాంగాం... తాం చంద్రగ్రహస్యోత్తరతః గౌరీ మావాహయామి స్థాపయామి॥

అథ అంగారకగ్రహారాధనమ్.

శ్లో॥కుజార్తిస్తేతుసంప్రాప్తే కుజపూజాంచకారయేత్।కుజధ్యానంప్రవ క్ష్యామి రోగపీడోపశాంతయే॥ కుజధ్యానం॥ శ్లో॥ యామ్యేగదా శక్తిధరస్త్రిశూలీ వరప్రదోయామ్యముఖోతిరిక్తః। కుజస్త్వవంతీ విషయస్త్రికోణ స్తస్మిన్ భరద్వాజకులేప్రసూతః। రక్తాంబరోరక్త వపుః కిరీటీ చతుర్భుజో మేష గమోగదాభృత్ । ధరాసుతశ్శక్తి ధ రశ్చశూలీ సదామమస్యాద్వరదఃప్రశాంతః॥ శ్లో॥ ధరణీగర్భ...ప్రణ మామ్యహం॥ అంగారక గ్రహేహాగచ్ఛ- అంగారక గ్రహం రక్త వర్ణం రక్తగంధం రక్తపుష్పం రక్తమాల్యాం బరధరం రక్తచ్ఛత్ర ధ్వజ రథపతాకాది శోభితం - దివ్యరథసమారూఢం - మేరుంప్రద క్షిణీ కుర్వాణం - మేషవాహనం దక్షిణాభిముఖం - చతుర్భుజం - గదాశూలశక్తిధరం - అవంతిదేశాధిపతిం - భారద్వాజసగోత్రం - రాక్షసనామ సంవత్సరే ఆషాఢమాసే కృష్ణపక్షే చతుర్దశ్యాం మృగశీర్షానక్షత్రేజాతం మేషవృశ్చిక రాశ్యధిపతిం - భౌమవారాధి పతిం కిరీటినం సుఖాసీనం-పత్నీ పుత్ర పరివారసమేతం- గ్రహమండలే

ప్రవిష్టమస్మిన్నధికరణే సూర్య గ్రహస్య దక్షిణదిగ్భాగే త్రికోణా కారమండలే ఆఢక ధాన్యస్యోపరి అంగారకగ్రహ మావాహయామి స్థా...మి॥ శ్లో॥ చిత్రవర్ణాంధరాం సౌమ్యాం సర్వసస్యా లయాం శుభాం। చింతయే ద్భక్తిమాన్రక్త బలయుక్తకరాం బుజామ్॥ అంగారక గ్రహాధి దైవతం పృథివీం సాంగాం...తాం అంగారక గ్రహస్య దక్షిణతః పృథివీ మావాహయామిస్థా...మి॥ శ్లో॥ శుద్ధస్ఫటికసంకాశం సహ స్రాదిత్య వర్చసం। నీలజీమూతసంకాశం నీలాంజనసమప్రభం॥ అంగా రక గ్రహా ప్రత్యధిదైవతం క్షేత్రపాలకం సాంగం...తం అంగారక గ్రహాస్యోత్తరతః క్షేత్రపాలక మావాహయామి స్థా...మి॥ బుధ

అథ బుధగ్రహారాధనమ్.

ధ్యానం॥ శ్లో॥ ఉదఙ్ముఖో మాగధజో . హారిస్థశ్చాత్రేయ గోత్రశ్శర మండలస్థః । సఖడ్గచర్మోరుగదాధరో జ్ఞః స్త్వైశానభాగే వరదస్సుపీ తః। పీతాంబరః పీతవపుః కిరీటీ చతుర్భుజో దండధరశ్చసౌమ్యః। చర్మా సిధృతోస్సోమసుతస్సు మేరుస్సింహాధిరూఢో వరదోబుధశ్చ॥ శ్లో॥ ప్రి యంగు...నందనం॥ బుధగ్ర హేహాగచ్ఛ - బుధగ్రహం పీతవర్ణం పీత గంధం పీతపుష్పం పీతమాల్యాంబరధరం పీతచ్ఛత్రధ్వజ రథపతాకాది శోభితం దివ్యరథసమారూఢం మేరుం ప్రదక్షిణీకుర్వాణం సింహావా హనం - ఉదఙ్ముఖం - మగధదేశాధిపతిం - చతుర్భుజం - ఖడ్గచర్మాం బరధరం - ఆత్రేయసగోత్రం - ఆత్రేయ ఋషిం - ఆంగీరసనామసంవ త్సరే మార్గశీర్షమాసే శుక్లపక్షే సప్తమ్యాం పూర్వాభాద్రానక్షత్రే జాతం కన్యామిధున రాశ్యోధిపతిం - సౌమ్యవారాధిపతిం - కిరీటినం సుఖాసీనం పత్నీపుత్ర పరివారసమేతం - గ్రహమండలే ప్రవిష్టమస్మి న్నధికరణే సూర్యగ్రహస్యైశానదిగ్భాగే విరచిత బాణాకారమండలే ముద్గధాన్యస్యోపరి, బుధగ్రహమావాహయామి స్థా.........మి॥ శ్లో॥ మహావిష్ణుం శంఖపద్మ సుదర్శన గదాధరం। ధ్యాయేహం నీల

గౌరాంగం పద్మస్థకమలాపతిం ॥ బుధగ్రహాధిదైవతం విష్ణుంసాం
గం...తం । బుధగ్రహస్యదక్షిణతః విష్ణుమావాహయామి స్థా...మి॥
శ్లో॥ పీతపద్మాసనా సీనం చతుర్బాహుం కిరీటినం । చింతయేశం
ఖచక్రాభ్యాం గదాధారిణమచ్యుతమ్ ॥ బుధగ్రహప్రత్యధిదైవతం
నారాయణం సాంగం ... తంబుధగ్రహస్యోత్తరతః నారాయణమా

అథ బృహస్పతిగ్రహారాధనమ్.

వాహయామి స్థా...మి॥ శ్లో॥ గుర్వరిష్టేతుసంప్రాప్తేగురుపూజాంచ
కారయేత్ । గురుధ్యానంప్రవక్ష్యామి పుత్రపీడోపశాంతయే ॥ బృ
హస్పతిధ్యానం॥ శ్లో ॥ సౌమ్యేసుదీర్ఘేచతురశ్రపీఠేరథేంగిరాః పూర్వ
ముఖస్వభావః । దండాక్షమాలా జలపాత్రధారీ సింధ్వాఖ్యదేశేవరద
స్సురేశః । కనకాంబరః కనక వపుః కిరీటీచతుర్భుజో దేవగురుః ప్ర
శాంతః । తథాసిదండంచకమండలుంచ తథాక్ష సూత్రంవరదోస్తు
మహ్యం॥ శ్లో॥ దేవానాంచ...బృహస్పతిం॥ బృహస్పతి గ్రహేహా
గచ్ఛ - బృహస్పతిగ్రహం కనకవర్ణం - కనకగంధం - కనకపుష్పం -
కనకమాల్యాంబరధరం - కనకఛత్రధ్వజరథ పతాకాదిశోభితం - దివ్య
రథసమారూఢం-మేరుంప్రదక్షిణీకుర్వాణం - ఉదఙ్ముఖం - పద్మా
సనస్థం - చతుర్భుజం - దండాక్షమాలాధారిణం - సింధుద్వీప దేశాధి
పతిం ఆంగీరసగోత్రం ధాతనామసంవత్సరే వైశాఖమాసే కృష్ణపక్షే
చతుర్దశ్యాం భరణీనక్షత్రేజాతం - ధనుర్మీనరాశ్యధిపతిం గురువారాధి
పతిం కిరీటినం సుఖాసీనం పత్నీపుత్రపరివారసమేతం-గ్రహమండలే
ప్రవిష్టమస్మిన్నధికరణే సూర్యగ్రహస్యోత్తర దిగ్భాగే దీర్ఘచతురశ్ర
మండలే చణక ధాన్యస్యో పరిబృహస్పతి గ్రహమావాహయామి
స్థా...మి॥ శ్లో॥ బ్రహ్మాణంరక్తగౌరాంగం చతుర్వక్త్రంజగత్ప్రభుం ।
అక్షస్రక్కుండికాభీతివరపాణింవిచింతయే॥ బృహస్పతిగ్రహాధిదైవతం
బ్రహ్మాణంసాంగం...తం బృహస్పతి గ్రహస్య దక్షిణతః బ్రహ్మాణ

షమావాహయామి స్థాపయామి॥ శ్లో॥ ఇంద్రమైరావతారూఢం వజ్రాయుధ ధరంప్రభుం। పూర్వాదిక్పాలకందేవం సర్వదేవనమస్కృతమ్॥ బృహస్పతి గ్రహప్రత్యధిదైవతం ఇంద్రంసాంగం...తం బృహస్పతి గ్రహ

అథ శుక్రగ్రహారాధనమ్.

స్యోత్తరతః ఇంద్రమావాహయామి స్థా...మి॥ శ్లో॥ శుక్రారిష్టేతు సంప్రాప్తే శుక్రపూజాంచకారయేత్ ॥ శుక్రధ్యానం ప్రవక్ష్యామి పత్నీపీడోపశాంతయే॥ శుక్రధ్యానం॥ శ్లో॥ ప్రాచ్యాంభృగుర్భోజ కట్రిప్రదేశ స్సభార్గవఃపూర్వ ముఖస్స్వభావః। సపంచకోణేశరథాధి రూఢోదండాక్షమాలా వరదోంబుపాత్రః। శ్వేతాంబర శ్శ్వేతవపుః కిరీటీచతుర్భుజో దైత్యగురుః ప్రశాంతః । తథాసిదండంచకమండ లుంచ తథాక్షసూత్రం వరదోఽస్తుమహ్యం॥శ్లో॥ హేమకుంభ...మ్యా హమ్॥ శుక్రగ్రహేహాగచ్ఛ శుక్రగ్రహం శ్వేతవర్ణం- శ్వేతగంధం - శ్వేతపుష్పం - శ్వేతమాల్యాంబరధరం - శ్వేతచ్ఛత్రధ్వజరథ పతా కాదిశోభితం దివ్యరథసమారూఢం - మేరుంప్రదక్షిణీకుర్వాణం ప్రా ఙ్ముఖం - పద్మాసనస్థం - చతుర్భుజం - దండాక్షమాలా జటా వల్కలధారిణం - కాంభోజదేశాధిపతిం భార్గవసగోత్రం పార్థివనామ సంవత్సరే శ్రావణమాసే శుక్లపక్షే ద్వాదశ్యాం జ్యేష్ఠానక్షత్రేజాతం- తులావృషభ రాశ్యధిపతింభృగువారాధిపతింకిరీటినంసుఖాసీనం పత్నీ పుత్ర పరివారసమేతం గ్రహమండలే ప్రవిష్టమస్మిన్నధికరణే సూర్య గ్రహస్య ప్రాగ్భాగే పంచకోణాకారమండలే రాజమాషధాన్యస్యో పరిశుక్రగ్రహమావాహయామిస్థా...మి॥ శ్లో॥ సింహాసనస్థాం ద్విభు జాం స్వర్ణాభాంచసుసుందరీం । శిలాసనాంశచీంధ్యాయే రక్తాంబుజ కరాంబుజామ్ । శుక్రగ్రహాధిదైవతం ఇంద్రాణీం సాంగాం ... తాం శుక్రగ్రహస్యదక్షిణతః ఇంద్రాణీమావాహయామి స్థా... మి॥ శ్లో॥ ఇంద్రంశేతంచతుర్బాహుం సహస్రనయనోజ్జ్వలం । వజ్రాంకుశాసి

సంయుక్త పాణింధ్యాయేత్సుసంయుతమ్॥ శుక్రగ్రహ ప్రత్యధిదైవతం ఇంద్రమరుత్వంతంసాంగం...తం శుక్రగ్రహాస్యోత్తరతః ఇంద్రమరు

అథ శనిగ్రహారాధనమ్.

త్వంత మావాహయామి స్థా...మి॥ శ్లో॥ శన్యరిష్టేతుసంప్రాప్తే శని పూజాంచకారయేత్ । శనిధ్యానంప్రవక్ష్యామి ప్రాణపీడోపశాంత యే॥ శనైశ్చరధ్యానమ్॥ శ్లో॥ చాపాసనోగృధ్ర రథస్సునీలః ప్రత్య ఙ్ముఖఃకాశ్యపజః ప్రతీచ్యామ్ । సశూలచాపేషు వరప్రదశ్చ సౌ రాష్ట్రదేశే ప్రభవశ్చసౌరిః । నీలద్యుతిర్నీలవపుః కిరీటీ గృధ్రస్థితి శ్చాపకరో ధనుష్మాన్ । చతుర్భుజ స్సూర్యసుతః ప్రశాంతస్స చాస్తుమహ్యాం వరమందగామీ ॥ శ్లో ॥ నీలాంజన ... మ్యహం । శనైశ్చర గ్రహేహాగచ్ఛ - శనైశ్చరగ్రహం నీలవర్ణం - నీలగంధం నీలపుష్పం - నీలమాల్యాంబరధరం - నీలచ్ఛత్రధ్వజ రథపతాకాది శోభితం - దివ్యరథసమారూఢం మేరుంప్రదక్షిణీ కుర్వాణం, చాపా సనస్థం - ప్రత్యఙ్ముఖం - గృధ్రరథం - చతుర్భుజం శూలాయుధ ధరం సౌరాష్ట్రదేశాధిపతిం కాశ్యపసగోత్రం విశ్వామిత్రఋషిం-ప్ర మోదూతనామసంవత్సరే పుష్యమాసే కృష్ణపక్షే అష్టమ్యాం స్వా తీనక్షత్రేజాతం - మకరకుంభరాశ్యధిపతిం మందవారాధిపతిం - కిరీ టినం సుఖాసీనం పత్నీపుత్ర పరివారసమేతం గ్రహమండలే ప్రవిష్ట మస్మిన్నధికరణే సూర్యగ్రహస్య పశ్చిమదిగ్భాగే ధనురాకారమండ లే తిలధాన్యస్యోపరిశనైశ్చర గ్రహమావాహయామి స్థా.....మి॥ శ్లో॥ దండపాణింయమందేవం మహిషోత్తమ వాహనం । యమునా భ్రాతరంప్రీత్యా యమమావాహయామ్యహమ్ ॥ శనైశ్చరగ్రహాధి దైవతం యమంసాంగం... తం శనైశ్చర గ్రహస్య దక్షిణతః యమ మావాహయామి స్థా.....మి ॥ శ్లో ॥ విరించింవాక్పతిం శ్వేతం పంక జాసనమచ్యుతం । అక్షస్రక్కుండికాభీతి వరపాణింవిచింతయే॥ శనై

శ్చర గ్రహప్రత్యధి దైవతం ప్రజాపతిం సాంగం ... తం శనైశ్చర గ్రహస్యోత్తరతః ప్రజాపతిమావాహయామి స్థా...మి॥ శ్లో॥ రాహ్వా

అథ రాహుగ్రహారాధనమ్.

రిష్టేతుసంప్రాప్తే రాహుపూజాంచకారయేత్ । రాహుధ్యానంప్రవక్ష్యామి చక్షుఃపీడోపశాంతయే ॥ రాహుధ్యానం॥శ్లో॥ పైఠీనసోబర్బరదేశజాతశ్శూర్పాసన స్సింహగతస్వభావః । యామ్యాననో నైరృతదిక్కరాళో వరప్రదశ్శూల సచర్మఖడ్గః । నీలాంబరో నీలవపుః కిరీటీ కరాళవక్త్రః కరవాలశూలీ । చతుర్భుజశ్చర్మధరశ్చరాహు స్సింహాధిరూఢో వరదోఽస్తు మహ్యం॥ శ్లో॥ అర్ధకాయం...మ్యహం॥ రాహుగ్రహే హాగచ్ఛ - రాహుగ్రహం - నీలవర్ణం - నీలగంధం - నీలపుష్పం నీలమాల్యాం బరధరం-నీలఛత్రధ్వజరథపతాకాదిశోభితం-దివ్యరథసమారూఢం - మేరుమ్ప్రదక్షిణీకుర్వాణం సింహవాహనం-దక్షిణాభిముఖం శూర్పాసనస్థం- చతుర్భుజం కరాళవక్త్రం - ఖడ్గచర్మవరకరం పైఠీనసగోత్రం బర్బరదేశాధిపతిం రాక్షససంవత్సరేభాద్రపదమాసే కృష్ణపక్షే చతుర్దశ్యాం హస్తానక్షత్రే జాతం - భానువారే సింహరాశిప్రయుక్తం కిరీటినం సుఖాసీనం పత్నీపుత్ర పరివార సమేతం గ్రహమండలే ప్రవిష్టమస్మిన్నధికరణె సూర్యగ్రహస్య నైరృతి దిగ్భాగే శూర్పాకారమండలే మాషధాన్యస్యోపరి రాహుగ్రహమావాహయామి స్థా...మి॥ శ్లో॥ నీలోత్పలదళశ్యామాం దీర్ఘశృంగోపశోభితాం। మూర్ధజంపాశదండంచ దధానాంసర్వమంగళామ్॥ రాహుగ్రహాధిదైవతంగాం సాంగాం...తాంరాహుగ్రహస్య దక్షిణతఃగామావాహయామి స్థా...మి ॥ శ్లో ॥ కిరీటినంద్విబాహుంచ ఖడ్గచర్మగదాధరం । కరాళవదనంభీమం దీర్ఘపుచ్ఛం మహాబలమ్ ॥ రాహుగ్రహప్రత్యధిదైవతం సర్పం సాంగం ... తం రాహుగ్రహస్యోత్తరతః సర్ప

అథ కేతుగ్రహారాధనమ్.

మావాహయామి స్థా...మి ॥ శ్లో ॥ కేత్వరిష్టేతుసంప్రాప్తే కేతుపూ

జాంచకారయేత్ । కేతుధ్యానంప్రవక్ష్యామి జ్ఞానపీడోపశాంతయే॥ కేతుధ్యానం ॥శ్లో॥ ధ్వజాసనో జైమినిగోత్రజో ఽంతర్వేదేషు దేశేషు విచిత్రవర్ణః । యామ్యాననో వాయుదిశిప్రఖడ్గ శ్చర్మాసిభిశ్చాష్టసుత శ్చకేతుః ॥ ధూమ్రోద్విబాహుర్వరదోగదాభృ ద్గృధ్రాసనస్థోవికృతాననశ్చ । కిరీటకేయూరవిభూషితాంగ స్సదాస్తుమే కేతు గణఃప్రశాంతః ॥ శ్లో॥ పాతాళధూమ్ర...మ్యహమ్॥ కేతుగ్రహేహాగచ్ఛ- కేతుగ్రహంచిత్రవర్ణం - చిత్రగంధం చిత్రపుష్పం చిత్రమాల్యాంబరధరం చిత్రచ్ఛత్రధ్వజ రథపతాకాది శోభితం దివ్యరథ సమారూఢం మేరుమప్రదక్షిణీకుర్వాణం-ధ్వజాసనస్థం దక్షిణాభిముఖం చతుర్భుజం గృధ్రవాహనారూఢం అంతర్వేదిదేశాధిపతిం ద్విబాహుం గదాధరం జైమినిగోత్రం రాక్షసనామసంవత్సరే చైత్రమాసే కృష్ణపక్షే చతుర్దశ్యాం రేవతీనక్షత్రేజాతం ఇందువారే కర్కటకరాశిప్రయుక్తం గ్రహమండలే ప్రవిష్ట మస్మిన్నధికరణే సూర్యగ్రహస్య వాయవ్యదిగ్భాగే ధ్వజాకారమండలే కుళుత్థధాన్యస్యోపరి కేతుగణ మావా...మి. స్థా...మి॥శ్లో॥చిత్రగుప్తంమహాప్రాజ్ఞం వేత్రధారిణమవ్యయం । రక్తవర్ణాంబరధరం సర్వపాపహరంవిభుమ్॥ కేతుగణాధిదైవతం చిత్రగుప్తంసాంగం...తం కేతుగణస్యదక్షిణతః చిత్రగుప్తమావా...మి స్థా...మి॥శ్లో॥ బ్రహ్మాణంరక్తగౌరాంగం।చతుర్వక్త్రంజగత్ప్రభుం। అక్షస్రక్కుండికాభీతి వరపాణింవిచింతయే॥ కేతుగణప్రత్యధిదైవతంబ్రహ్మాణంసాంగం...తం కేతుగణస్యోత్తరతఃబ్రహ్మాణమావాహయామిస్థా...మి॥శ్లో॥ దుర్గాం సింహాసనారూఢాం సర్వాయుధ పరిష్కృతాం । పూజయేద్భక్తి సంయుక్తం మనోభీష్టస్యసిద్ధయే ॥ దుర్గామావాహయామి స్థా*మి॥ శ్లో॥ విఘ్నేశ్వరమహంవందే చింతితార్థ ప్రదాయకం । శైలాత్మజా సుతందేవం సర్వేషామగ్రపూజ్యం గణాధిపమ్ ॥ శ్రీమహాగణాధిపతి మా*మి॥ శ్లో॥ శుద్ధస్ఫటికసంకాశం సహస్రాదిత్య వర్చసం।నీలజీమూతసంకాశం

నీలాంజన సమప్రభమ్ ॥ క్షేత్రపాలక మా...మి ॥ శ్లో॥ అభీష్టమ భయంశీఘ్రం మనసాచింతయన్నపి । పూజయే త్సర్వకార్యేషు గృహేచ జయసిద్ధయే ॥ అభయంకరమా॥మి॥ శ్లో॥ ఇంద్రో౽మరావతీ నాథ శ్శచీదేవ్యాస్తునాయకః । వజ్రాయుధశ్చ ప్రాగీశ స్తస్యచైరావతోగజః ॥ ఇంద్రంలోకపాలక మా...మి ॥శ్లో॥ అగ్ని స్తేజోవతీ వాసీ స్వాహాదేవ్యాః ప్రియఃపతిః । మేషారూఢశ్శక్తిధరః దిశ్యాగ్నేయ్యాం ప్రతిష్ఠితః॥ అగ్నింలోకపాలకమావాహ...యామి॥ శ్లో॥ యమస్సంయమనీనాథశ్శ్యామలాయామనఃప్రియః॥ దండభృన్మహిషారూఢోదక్షిణస్యాందిశిస్థితః॥ యమం లోకపాలకమావాహ...యామి॥శ్లో॥కృష్ణాంగనాపురంయస్య దీర్ఘాభార్యానరోహయః । శస్త్రంకుంతో నిరృతిశ్చనైరృత్యాందిశిసంస్థితః ॥ నిర్ ఋతింలోక...మి॥ శ్లో ॥ పురీశ్రద్ధావతీ యస్య ప్రియభార్యాచకాళికా । నక్రవాహఃపాశధరో వరుణఃపశ్చిమేశ్వరః ॥ వరుణం లోక...మి ॥ శ్లో ॥ వాయుర్గంధవతీనాథః కించతస్యాంజనాప్రియా । సారంగవాహోహ్యాధ్వజ భృద్వాయువ్యాందిశివర్తతే॥ వాయుంలోక*మి॥

శ్లో॥ కుబేరశ్చాలకాయాంతు చిత్రరేఖా ప్రియాంగనా । హయోవాహః ఖడ్గధరః ఉదీచ్యాందిశివర్తతే॥ కుబేరంలోక...మి॥ శ్లో॥ యశోవతీశఈశానః పార్వతీపరమేశ్వరః॥ఈశాన్యాందిశిసంభాతివృషారూఢ స్త్రిశూలభృత్ ॥ ఈశానంలోక*మి॥శ్లో॥ ఊర్ధ్వస్థితం మహాకాయమంతరిక్షేమరుత్పథే । పూజయేద్భక్తియుక్తంచ మనోగత విధాయినమ్॥ ఊర్ధ్వపురుషమా...మి॥శ్లో॥చిత్రవర్ణాంబరాంసౌమ్యాం సర్వసస్యాలయాంశుభాం । చింతయేద్భక్తిమాత్రస్తబలయుక్త కరాం బుజామ్॥ పృథివీమా...మి ॥ శ్లో ॥ మందిరాదిగృహస్థాయ వాస్తవే పురుషాయవై । సాంగాయశక్తియుక్తాయ నమఃకల్యాణహేతవే॥ వాస్తుపురుషమా...మి॥ *

శ్లో॥ బ్రహ్మాణంరక్తగౌరాంగం చతుర్వక్త్రంజగత్ప్రభుం।అక్ష స్రక్కుండికాభీతి వరపాణిం విచింతయే ॥ బ్రహ్మాణమా...మి॥ శ్లో ॥ శారదాశారదాంభోజ వదనావదనాంబుజే। సర్వదా సర్వదాస్మాకం సన్నిధిస్సన్నిధింక్రియాత్ ॥ సరస్వతీమా...మి ॥ శ్లో ॥ మహావిష్ణుం శంఖపద్మం సుదర్శన గదాధరం। ధ్యాయేత్సువర్ణగౌరాంగం వద్మస్థ కమలాపతిమ్ ॥ విష్ణుమా...మి॥ శ్లో॥ కరద్వయేనకమలేధారయంతీం స్వలీలయా । హారనూపురసంయుక్తాం లక్ష్మీందేవీంనమామ్యహమ్ ॥ లక్ష్మీమా...మి॥ శ్లో॥ జ్వాలామాలాపరివృతం వహ్నిమండలమధ్య గం।ధ్యాయేత్కాదశయుతం శక్తిధారిణమీశ్వరం॥ రుద్రమా...మి॥

శ్లో॥ గౌరీంసువర్ణవర్ణాభాం స్వర్ణపద్మ సువాసినీం । పాశాం కుశధరాంభూతి ధరాంచ శివవల్లభామ్ । గౌరీమావాహయామి॥ శ్లో॥ భవత్యశ్విని——హరిః॥అశ్వినీ దేవతామావాహయామి ॥ శ్లో ॥ కుంకు మాంకిత వర్ణాయ కుందేందు ధవళాయచ । విష్ణువాహనమస్తుభ్యం పక్షిరాజాయతేనమః॥ గరుడమా... మి॥ శ్లో॥ ధన్వంతరిం సుధ న్వానం సర్వరోగ వినాశనం । నమామిదేవ భిషజం సర్వ కా ర్యేషు సర్వదా॥ ధన్వంతరిమా...మి ॥ ఇంద్రాగ్నీ తేజసాయుక్తౌ సహస్ర నయనోజ్వలౌ । వజ్రాంకుశ ధరాభూతి యుతౌధ్యాయేసు సంయుతౌ॥ ఇంద్రాగ్నీ ఆ...మి॥ శ్లో॥ దేశాశ్చనగరగ్రామా మనో భీష్టస్యసిద్ధయే । త్వయావిలోకితాస్తేచ మమభూయాసురద్యవై ॥ శత్రుఫలమా...మి॥ శ్లో॥ విశాఖంశూర్పమింద్రాగ్నిం ద్విదైవత్యం విశాఖభం॥ విశాఖనక్షత్రమా...మి॥ శ్లో॥ త్రియంబక మహాదేవ త్రాహిమాంశరణాగతం । జన్మమృత్యుజరారోగైః పీడితంకర్మ బం ధనైః। తావక స్త్వద్గతప్రాణ స్తచ్చిత్తో హంసదామృడ॥ త్ర్యంబక మా...మి॥ శ్లో॥ మృత్యుంజయనమస్తుభ్యం । త్రాహిమాంశరణా గతం । తావక స్త్వద్గతః ప్రాణ స్త్వచ్చిత్తోహంసదాసుఖి॥ మృత్యుం

ఇయమా...మి॥ శ్లో॥ పాశహస్తంచ...శ్వరం॥ వరుణమా...యామి॥ శ్లో॥ అచ్యుతః కల్పవృక్షశ్చ అనంతఃకామధేనవః। చింతామణిస్తు గోవిందో నామత్రయముదాహృతమ్॥ అచ్యుతమా...మి॥అనంతమా...మి॥ గోవిందమా...మి॥ శ్లో॥ అపమృత్యుంనమస్యామి మనసా చింతయన్నపి। దేహిచారోగ్యమైశ్వర్యం గ్రహపీడాంవ్యపోహతు। మమసర్వాపమృత్యుర్నశ్యతుఆయుర్వర్ధతామ్ ॥ మంటపస్థ నక్షత్ర పూర్వక ఆదిత్యాదినవగ్రహ దేవతాభ్యోనమః ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలక దేవతాభ్యోనమః - దుర్గాగణపతి క్షేత్రపాలక అభయంకర వాస్తుపురుషాది దేవతాభ్యోనమః॥ ధ్యానాది షోడశోపచారపూజాం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ ఆదిత్యంచంద్రభౌమౌ బుధగురు భృగుజాన్ భానుజం రాహుకేతూ। నత్వానిత్యంత్రిసంధ్యం జగదుదయలయ స్థైర్యసంపత్తి హేతూన్। జ్యోతిశ్చక్రేచరంతౌ హ్యుడుగణసహితౌ మేషరాశ్యాది రాశీ। నేతానాసక్తమూర్తీన్ ఖచరసురవరాన్ భక్తితః ప్రార్థయామః॥ ఇతి నవగ్రహప్రార్థనం కృత్వా॥ అనయాపూజయా మంటపస్థ దేవతాస్సుప్రీతాస్సుప్రసన్నా వరదాభవంతు॥

ఇతి నవగ్రహారాధనం సమాప్తమ్.

అథ నవగ్రహ మంత్రాః.

←—(o)—→

రవిః ॥ శ్లో॥ జపాకుసుమసంకాశం కాశ్యపేయంమహాద్యుతిం। తమోఘ్నం సర్వపాపఘ్నం ప్రణమామి దివాకరమ్॥ చంద్రః॥ శ్లో॥ దధిశంఖతుషారాభం క్షీరోదార్ణవసంభవం। నమామి శశినం దేవం శంభోర్మకుటభూషణమ్॥ కుజః॥ శ్లో॥ ధరణీగర్భసంభూతంవిద్యుత్కాంచన సన్నిభం। కుమారం శక్తిహస్తంచ మంగళం ప్రణమామ్యహం॥ బుధః॥ శ్లో॥ ప్రియంగు కలికా భాసం రూపేణా ప్రతి

మంబుధమ్ । సౌమ్యం సర్వగుణోపేతం నమామి శశినందనమ్॥ గురుః ॥ శ్లో ॥ దేవానాంచఋషీణాంచ గురుంకాంచనసన్నిభం । వంద్యం భక్త్యా త్రిలోకేశం తం నమామి బృహస్పతిమ్ ॥ శుక్రః ॥ శ్లో ॥ హేమకుంభమృణాళాభం దైత్యానాంపరమంగురుం । సర్వశాస్త్రప్రవక్తారంభార్గవంప్రణమామ్యహమ్॥ శనిః॥శ్లో॥నీలాంజనసమాకారం రవిపుత్రంమహాప్రభుం ఛాయాయాగర్భసంభూతం శనించప్రణమామ్యహమ్ ॥ రాహుః ॥ శ్లో ॥ అర్ధకాయంమహావీర్యం చంద్రాదిత్యవిమర్దనమ్ । సింహికాగర్భసంభూతం రాహుంతం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ కేతుః ॥శ్లో॥ పాతాళధూమ్రసంకాశం తారకాగ్రహమస్తకం। రౌద్రం రుద్రాధికంఘోరం కేతుంచప్రణమామ్యహమ్ ॥ ఇదంవ్యాసముఖోద్గీతంయఃపఠేత్సుసమాహితః । దివావాయదివారాత్రౌ విఘ్నశాంతిర్భవిష్యతి॥ ఐశ్వర్యమతులంచైవ ఆరోగ్యంపుష్టివర్ధనం । నరనారీనృపాణాంచ భవేద్దుస్స్వప్ననాశనమ్॥ అథదేవతాప్రత్యధిదేవతామంత్రైః నవగ్రహారాధనే జ్ఞేయాః॥ *

కేచిత్పాఠః.

శ్లో॥ దివాకరందీప్తిసహస్ర రశ్మింతేజోమయంజగతః కర్మసాక్షిం । హంసంభానుం సూర్యమాదిం గ్రహాణాం రవింసదాహం శరణంప్రపద్యే॥ ౧॥ శ్లో॥ యఃకాలహేతోః క్షయవృద్ధిమేతియం దేవతాః పితరశ్చాపిబంతి । తం నైవరేణ్యాం బ్రహ్మేంద్రవంద్యం సోమం సదాహం శరణంప్రపద్యే॥ ౨॥ శ్లో॥ మహేశ్వరంచానల సన్నికాశం భూమాజాతంరక్త మాల్యాంబరాఢ్యం । సువర్ణసంలోహితాంగం కుమారంకుజంసదా...ద్యే॥ ౩॥ శ్లో॥ విశుద్ధబుద్ధిం శుచికాలబోధం సత్యావాచం సోమవంశప్రదీపం । ప్రజాపతేరాత్మజం ధర్మనిత్యం బుధంసదా...ద్యే॥ ౪॥ శ్లో॥ బుధ్యాసనోయశ్చానఘశ్చధన్యమతిర్దేవా దయోజీవంతియస్మాత్ ।. తంభార్గవంఛాందసం విశ్వరూపం గురుం సదా...ద్యే॥ ౫॥ శ్లో॥ వర్షప్రదంచింతితార్థానుకూలంనయప్రదానం

విషయాతిరిక్తం । తంభార్గవం యోగినం శుద్ధసత్వంశుక్రంసదా...ద్యే॥ ౬॥ శ్లో॥ శనైశ్చరంరాజితాయోధ నేషుశనైర్భ్రామా గమనంచేష్టితంచ । సూర్యాత్మజంక్రోధనం సుప్రసన్నంశనింసదా...ద్యే॥ ౭॥ శ్లో॥ యం విష్ణునైవామృతంభోజ్య మానంహృత్వాశిరోగ్రం గ్రహభావేనియుక్తః । యోఽర్కచంద్రాగ్రసతిపర్వకాలే రాహుంసదా...ద్యే॥ ౮॥ శ్లో॥ యోబ్రహ్మపుత్రో గ్రహభావేనియుక్త బ్రహ్మోద్భవం బ్రహ్మవిదుఃకుమారం । బ్రహ్మాత్మజంహృదయేజామదగ్నిం కేతుంసదాహం శరణంప్రపద్యే॥

ఇతి నవగ్రహమంత్రాస్సమాప్తాః.

నవగ్రహస్తోత్రమ్.

అథ సూర్యకవచ ప్రారంభః.

అస్య శ్రీసూర్యకవచస్తోత్ర మహామంత్రస్య - కణ్వఋషిః - అనుష్టుప్ఛన్దః - శ్రీసూర్యనారాయణోదేవతా - మమ సూర్యనారాయణ - ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే - జపే వినియోగః ॥ ధ్యానమ్ ॥ దేవాసురవరైర్వన్ద్యంగ్రహైశ్చపరిసేవితమ్ । ధ్యాయేత్పఠేత్సువర్ణాభం శ్రీసూర్యకవచంసదా ॥ అథనాసంప్రవక్ష్యామి కవచంసర్వకామదమ్ । ఇదంతుకవచంబుధ్వా విచరేద్వీరభైరవః ॥ ఘృణిఃపాతు శిరోదేశం సూర్యఃపాతు లలాటకమ్ । ఆదిత్యోలోచనేపాతు శ్రుతీపాతుదివాకరః । ఘ్రాణంపాతు సదాభానుః ముఖంపాతుసదారవిః ॥ జిహ్వాంపాతుజగన్నేత్రః కంఠంపాతువిభావసుః ॥ స్కంధాగ్రహపతిఃపాతు భుజౌపాతుప్రభాకరః ॥ కరావుష్ణకరఃపాతు హృదయంపాతుభానుమాన్ । మధ్యంపాతుచసప్తాశ్వో నాభింపాతునభోమణిః ॥ ద్వాదశాత్మాకటింపాతు సవితాపాతుసక్థినీ । ఊరూపాతుసురశ్రేష్ఠో జానునీపాతుభాస్కరః । జంఘేమేపాతు మార్తాండో గుల్ఫౌపాతుత్విషాంపతిః ॥ పాదౌదినమణిః పాతుపాతు మిత్రోఽఖిలంవపుః । య ఇదంసూర్యకవచంపురుషార్థప్రదంనృణామ్ ॥ సతతంప్రాతరుత్థాయ పఠేన్నియతమానసః । సతురాజాముఖేశ్లాఘ్యః శ్లాఘ్యోబుద్ధిమతామపి ॥ సర్వకామ మవాప్నోతి సూర్యసాయుజ్యమాప్నుయాత్ । గ్రహరోగభయాత్పాపాన్ముచ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ ఆదిత్యకవచంపుణ్య మభేద్యంవజ్రసన్నిభం । సర్వరోగభయాదిభ్యోముచ్యతే నాత్రసంశయః ॥ సంవత్సరముపాసిత్వా సామ్రాజ్యపదవీంలభేత్ । అనేకరత్న

సంయుక్తం స్వర్ణాభరణభూషితమ్॥ కల్పవృక్షసమాకీర్ణం కదంబకుసుమప్రభం । అశేష రోగశాంత్యర్థం ధ్యాయేదాదిత్యమండలమ్॥ ఇతి సూర్యకవచం సమాప్తమ్.

అథ చంద్రకవచప్రారంభః.

అస్యశ్రీ చంద్రకవచ స్తోత్రమహామంత్రస్య - గౌతమఋషిః- అనుష్టుప్ ఛందః సోమోదేవతా మమ సోమప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః॥ధ్యానం॥ సోమంచతుర్భుజం దేవం కేయూరమకుటోజ్జ్వలం । వాసుదేవస్యనయనం శంకరస్యచభూషణమ్॥ ఏవం ధ్యాత్వాజపేన్నిత్యం సర్వాభీష్టప్రదాయకమ్ ॥ ఓమథీశశ్శిరఃపాతుపాతుఫాలంకళానిధిః।చక్షుషీచంద్రమాఃపాతు శ్రుతీపాతుకళాత్మకః । ఘ్రాణంతుపాకరఃపాతు ముఖం కుముదబాంధవః। సోమఃకరౌచమేపాతు స్కంధౌపాతుసుధాత్మకః।వక్షోద్విజాత్మకః పాతుమధ్యం పాతునిశాకరః॥ కటింతుపాకరః పాతుఊరూశశధరోఽవతు। మృగాంకో జానునీపాతుజంఘే పాతుద్విజాధిపః॥ పాదౌహిమకరః పాతుపాతుచంద్రోఖిలంవపుః। ఏతద్ధికవచంపుణ్యం భుక్తిముక్తిప్రదాయకమ్॥ యఃపఠేచ్ఛృణుయాద్వాపి సర్వత్ర విజయీభవేత్ ॥ ఇతి శ్రీబ్రహ్మవైవర్తే - దక్షిణఖండే - చంద్రకవచం సమాప్తమ్.

అథ అంగారకకవచప్రారంభః.

అస్యశ్రీ అంగారక కవచస్తోత్రమహామంత్రస్య విరూపఋషిః-అనుష్టుప్ ఛందః- మమఅంగారక ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః ॥ ధ్యానం ॥ నమామ్యంగారకందేవం రక్తాంగంవరభూషణం । జానుస్థవామహస్తాభ్యాం సాభయేతరపాణినం ॥ చతుర్భుజం మేషవాహంవరదంచధరాసుతమ్॥ అంగారకః శిరోరక్షేత్ ముఖంవై ధరణీసుతః॥ కర్ణౌ రక్తాంబరః పాతు నేత్రేమేరక్తలోచనః । నాసికాంమేశక్తిధరః । ఓష్ఠంమే పాతు భూమిజః । భుజౌచరక్తమాలీచ హస్తౌశక్తిధరస్తథా । చతుర్భుజోమేహృదయం కుక్షింరోగాపహారకః । కటింమేభూమిజఃపాతు ఊరూపాతుగదాధరః । జానుజంఘే కుజఃపాతు పాదౌభౌమఃసదావతు । సర్వాణియానిచాంగాని పాతుమేమేషవాహనః॥ య ఇదం కవచంనిత్యం సర్వశత్రువినాశనమ్ । భూతప్రేతపిశాచానాం నాశనంసర్వ సిద్ధిదం । సర్వరోగహరంచైవ సర్వసంపత్ప్రదంశుభం । భుక్తిముక్తికరంన్రాణాంసర్వ సౌభాగ్యవర్ధనం ॥ ఋణబాధవిమోక్షంచ సత్యమేవనసంశయః॥ స్తోత్రపాఠస్తుకర్తవ్యో దేవస్యాగ్రేమహాద్యుతేః । రక్తగంధైశ్చపుష్పైశ్చ ధూపదీపగుడోదనైః । మంగళం పూజయిత్వాతు మంగళేహనిసర్వదా। బ్రాహ్మణాన్భోజయిత్వాతు చతురోద్వాదశాష్టవా । అనేనవిధినాయస్తు కృత్వావ్రతమనుత్తమం । నచైనంవేధయంతీహావృశ్చికా దుష్టగజంతవః । తమోమిహిరసంబంధాక్ష మార్తాండస్యోదయేయథా। విలయంయాంతి పాపానిశతజన్మార్జితాన్యపి । ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం ప్రదదాతిసదాన్నృణాం॥ ఇతి

మార్కండేయపురాణే - కాశీఖండే - మార్కండేయసనత్కుమారసంవాదే - అంగారకకవచం - సమాప్తమ్.

అథ బుధకవచప్రారంభః.

అస్యశ్రీ బుధకవచస్తోత్ర మహామంత్రస్య - కాత్యాయనఋషిః - అనుష్టుప్ఛందః - బుధోదేవతా - మమబుధగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః॥ధ్యానం॥ బుధ పుస్తకహస్తశ్చ కుంకుమస్యసమద్యుతిః । పీతాంబరధరస్రగ్వీ పీతమాల్యానులేపనః ॥ బుధఃపాతు శిరోదేశం సౌమ్యఃపాతుచఫాలకం । నేత్రేజ్ఞానమయః పాతుశ్రుతే పాతు విధోస్సుతః ॥ ఘ్రాణంగంధధరఃపాతు భుజౌపుస్తకభూషితః । మధ్యంపాతు సురారాధ్యః పాతునాభింఖగేశ్వరః ॥ కటింకలాత్మజఃపాతు ఊరూపాతుసురేశ్వరః। జానునీ రోహిణీసూనుః పాతుజంఘేఫలప్రదః॥ పాదౌబాణాసనః పాతుపాతు సౌమ్యోఖిలం వపుః । ఏతద్ధికవచంపుణ్యం సర్వోపద్రవనాశనం॥ సర్వరోగప్రశమనం సర్వదుఃఖనివారణం । ఆయురారోగ్యఫలదం పుత్రపౌత్రఫలప్రదం ॥ యఃపఠేచ్ఛృణుయాద్వాపి శ్రావయేద్వాసమాహితః ॥ సర్వాన్ కామానవాప్నోతి దీర్ఘమాయుశ్చవిందతి ॥ ఇతి శ్రీ స్కాందపురాణే ఉత్తరఖండే - బుధకవచం సమాప్తమ్.

అథ బృహస్పతి కవచప్రారంభః.

అస్యశ్రీ బృహస్పతి కవచస్తోత్ర మహామంత్రస్య-ఈశ్వరఋషిః అనుష్టుప్ఛందః బృహస్పతిర్దేవతా - మమబృహస్పతి గ్రహప్రసాద సిద్ధ్యర్థేజ పేవినియోగః॥ ధ్యానం అభీష్టఫలదందేవం సర్వజ్ఞం సురపూజితం । సర్వకార్యార్థసిద్ధ్యర్థం ప్రణమామి గురుంసదా॥ బృహస్పతిశ్శిరః పాతులలాటం పాతు మేగురుః । కర్ణౌసురగురుః పాతు నేత్రేమే భీష్టదాయకః॥ నాసాంపాతుసురాచార్యోజిహ్వాంమే వేదపారగః । ముఖం మేపాతు సర్వజ్ఞోభుజౌపాతుశుభప్రదః । కరౌవజ్రధరః పాతువక్షోమే పాతుగీష్పతిః స్తనౌమేపాతు వాగీశః కుక్షింమేశుభలక్షణః । నాభింమేపాతునీతిజ్ఞః కటింమే పాతుసర్వగః॥ ఊరూమేపాతు పుణ్యాత్మా జంఘేమే జ్ఞానదః ప్రభుః । పాదౌమే పాతువిశ్వాత్మా సర్వాంగం సర్వదాగురుః॥ ఇత్యేతత్ కవచందివ్యంత్రి సంధ్యంయః పఠేన్నరః । సర్వాన్ కామానవాప్నోతి సర్వత్రవిజయీ భవేత్ ॥ ఇతి వామనపురాణే బృహస్పతికవచం సమాప్తమ్.

అథశుక్రకవచ ప్రారంభః.

అస్యశ్రీ శుక్రకవచస్తోత్ర మహామంత్రస్య - భరద్వాజఋషిః - అనుష్టుప్ఛందః శుక్రోదేవతా మమశుక్రగ్రహ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః॥ ధ్యానం ॥ మృణాళకుందేందుపయోజసుప్రభం సితాంబరం సిగ్ధవరాతుమాలినం । సమస్తశాస్త్రార్థవిధి

తత్వదర్శినం ధ్యాయేత్ కవింవాంఛితశస్తు సిద్ధయే॥ శిరోమేభార్గవః పాతుఫాలం పాతుగ్రహాధిప॥ నేత్రేదైత్యగురుః పాతుశ్రోత్రే శ్రీచందనద్యుతిః॥ నాసికాంమేనాసికాం పాతువదనందైత్య వందితః। రసనామశనాః పాతుకంఠంశ్రీకంఠభక్తిమాన్॥ భుజౌతేజోనిధిః పాతువక్షోరోగవిదాంవరః॥ అక్షమాలాధరో రక్షేత్కుక్షింమేశాస్త్రపారగః॥ కటింమేపాతువిశ్వాత్మా సక్థినీసర్వపూజితః। జానునీభృగుజః పాతు జంఘేమే దేవతాంవరః। గుల్ఫౌగుణనిధిఃపాతుపాదౌమెపాండురాంబరః॥ సర్వాణ్యంగాని మేపాతుశుక్రః కవిరహర్నిశం॥ ఇదంతుకవచందివ్యం పఠేచ్ఛ్రద్ధయాన్వితఃనతేషాం జాయతేపీడాభార్గవస్య ప్రసాదతః॥ ఇతిశ్రీస్కాన్దపురాణే - శుక్రకవచం।సమాప్తమ్.

అథశనైశ్చరకవచ ప్రారంభః.

అస్యశ్రీ శనైశ్చరకవచ మహామంత్రస్య - కాశ్యపఋషిః అనుష్టుప్ ఛన్దః। శనైశ్చరోదేవతా - శంబీజం - నంశక్తిః - మంకీలకం శనైశ్చరకృత పీడాపరిహారార్థ జపేవినియోగః - శనైశ్చరాయ - అంగుష్ఠాభ్యాంనమః - మందగతయె తర్జనీభ్యాం నమః - అథోక్షజాయమధ్యమాభ్యాంనమః - సౌరయే అనామికాభ్యాంనమః-శుష్కోదరాయకనిష్ఠికాభ్యాంనమః - ఛాయాత్మజాయకరతలకర పృష్ఠాభ్యాంనమః - శనైశ్చరాయ హృదయాయనమః॥మందగతయేశిరసెస్వాహా। అథోక్షజాయ శిఖాయైవషట్ శుష్కోదరాయకవచాయహుం। ఛాయాత్మజాయనేత్రత్రయాయవౌషట్-శనైశ్చరాయ, అస్త్రాయఫట్ - భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానం॥ నీలద్యుతిశ్శూలధరః కిరీటీగృధ్రస్థితశ్శూలధరోధనుష్మాన్। చతుర్భుజ స్సూర్యసుతః ప్రశాంతస్సదాస్తు మహ్యంవరమందగామీ ॥ ౧ ॥ కృష్ణాంబరధరందేవం ద్విభుజం గృధ్రసంస్థితం। సర్వపీడాహరం నౄణాంధ్యాయేత్ గ్రహాగణోత్తమం ॥ ౨॥ శనైశ్చరశ్శిరోరక్షే న్ముఖం భక్తార్తిభంజనః। కర్ణౌకృష్ణాంబరోరక్షే న్నేత్రే సర్వభయంకరః ॥౩॥ కృష్ణాంగోనాసికాం రక్షేత్కంఠంమేశితకంఠకః। భుజౌమేసుభుజః పాతుహస్తౌనీ లోత్పలప్రభః॥౪॥ పాతుమేహృదయం కృష్ణః కుక్షింశుష్కోదరస్తథా। కంఠంమేవికటః పాతుసక్థినీ ఘోరరూపవాన్॥ ౫॥ జానునీపాతుదీర్ఘో మేజంఘెమేమంగళప్రదః। గుల్ఫౌగుణకరఃపాతు పాదౌమేపంగుపాదకః॥ ౬ ॥ సర్వాణ్యపిమమాంగాని పాతుభాస్కరనందనః॥ యఇదంకవచందివ్యం సర్వపీడాహరంనృణాం। పఠతిశ్రద్ధయాయుక్తో సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్॥ ౭॥ తిలధాన్యేచసంస్థాప్యయంత్రలోహ వినిర్మితం। కృష్ణగంధాక్షతైః పుష్పైరర్చయేన్మూలమంత్రతః ॥౮॥ కృష్ణవస్త్రయుతందద్యాచ్ఛ్రోత్రియాయకుటుంబినే। ప్రీతశ్శనైశ్చరస్తస్యసర్వ బాధాంవ్యపోహతి ॥౯॥ దద్యాత్సర్వ సమృద్ధించ పుత్రపౌత్రాదిసంతతిం। ఆయుష్యందీర్ఘమారోగ్యం సర్వత్రవిజయందిశేత్ ॥౧౦॥

ఇతిదశరథరాజవిరచితం - శనైశ్చరకవచం, సమాప్తమ్.

కథారంభః.

సూతః॥ శృణుధ్వం మునయస్సర్వే శనిపీడాహరం శుభమ్। [illegible]తిక శనిస్తోత్రం సర్వాభీష్టఫలప్రదమ్ ॥౧॥ ఈశ్వరః॥ రఘువంశే తివిఖ్యాతో రాజా దశరథః ప్రభుః। బభూవ చక్రవర్తీ చ సప్తద్వీపాధిపో బలీ॥ ౨॥ కృత్తికాంతే శనిర్యాతో దైవజ్ఞైర్జ్ఞాపితో హి సః। రోహిణీం భేదయిత్వాతు శనిర్యాస్యతి సాంప్రతమ్॥ ౩॥ శకటం భేదయిత్వాతు సురాసురభయంకరః। ద్వాదశాబ్దం తు దుర్భిక్షం భవిష్యతి సుదారుణమ్ ॥ ౪ ॥ ఇతి శ్రుత్వా తతో వాక్యం [illegible]త్రిభిస్స మహాపార్థివః। మంత్రయామాస కిమిదం భయంకరముపస్థితమ్ ॥౫॥ దేశాశ్చ నగరగ్రామా భయభీతా స్తదాభవన్। బ్రువంతి సర్వలోకాశ్చ భయమేవ సమాగతః ॥౬॥ ఆకులం చ జగద్దృష్ట్వా పౌరజానపదాదిషు। పప్రచ్ఛ ప్రయతో రాజా వసిష్ఠం మునిపుంగవమ్ ॥౭॥ సంవిధానం కిమస్యాస్తి వదస్వ ద్విజసత్తమ॥ వసిష్ఠః ప్రజానాం పరిరక్షార్థం తస్మిన్ భిన్నే కుతః ప్రజాః ॥౮॥ ప్రాజాపత్యం స నక్షత్రం శనిర్యాస్యతి సాంప్రతం। ఇదం తు యోగమసాధ్యం తు బ్రహ్మశక్రాదిభిస్సురైః ॥ ౯ ॥ స్కాందః॥ తతస్సంచింత్య మనసా సాహసం పరమం నృపః। సమాదాయ ధనుర్దివ్యం దివ్యాయుధసమన్వితమ్ ॥౧౦॥ రథమారుహ్య వేగేన గతో నక్షత్రమండలే। శకటం యోజనం లక్షం సూర్యస్యోపరి సంస్థితమ్॥ ౧౧॥ రోహిణీం పృష్ఠతః కృత్వా రాజా దశరథస్తదా। రథే చ కాంచనే దివ్యమణిరత్నవిభూషితే॥ ౧౨ ॥ హంసవర్ణైర్హయైర్యుక్తే మహాకేతు సమన్వితే। దీప్యమానో మహారత్నైః కేయూరమకుటోజ్జ్వలః॥ ౧౩॥ విరాజిత స్తదాకాశే ద్వితీయ ఇవ భాస్కరః। ఆకర్ణపూరితం చాపి సంహారాస్త్రం నియోజయత్ ॥౧౪॥ కృత్తికాంతే శనిః స్థిత్వా ప్రవిశన్ కిల రోహిణీమ్। దృష్ట్వా దశరథస్యాగ్రే సౌరిశం భ్రుకుటీముఖమ్॥ ౧౫ ॥ సంహారాస్త్రం శనిర్దృష్ట్వా సురాసురభయంకరమ్। హసిత్వా తద్భయాత్సౌరి రిదం వచన మబ్రవీత్ ॥ ౧౬ ॥ పౌరుషం తవ రాజేంద్ర పరం రిపుభయంకరమ్ దేవాసుర మనుష్యాశ్చ సిద్ధవిద్యాధరోరగాః॥ ౧౭॥ మయా విలోకితా రాజన్ భస్మసాచ్ఛ భవంతి తే। తుష్టోహం తవ రాజేంద్ర తపసా పౌరుషేణ చ॥ ౧౮ ॥ వరం బ్రూహి ప్రదాస్యామి యదిష్టం రఘునందన॥ దశరథః॥ రోహిణీం భేదయిత్వాతు న గంతవ్యం త్వయా శనే ॥౧౯॥ సరితస్సాగరా యావ ద్యావ చ్చంద్రార్కమేదినీ। యాచితం తు మయా సౌరే నాన్యమిచ్ఛామ్యహం వరమ్॥ ౨౦॥ ఏవమస్తు శనిః ప్రాహ వరం దత్వా తు శాశ్వతమ్। ప్రాప్యైవం తు వరం రాజా కృతకృత్యో భవ త్తదా ॥౨౧॥ ద్వాదశాబ్దం న దుర్భిక్షం భవిష్యతి కదాచన। కీర్తిరేషా మదీయా చ త్రైలోక్యే తు భవిష్యతి॥ ౨౨॥ తతో వరం చ సం ప్రాప్య హృష్టరోమా స పార్థివః। ఉపరిస్థితధను స్త్యక్త్వా భూత్వా చైవ కృతాంజలిః ॥ ౨౩ ॥ ధ్యాత్వా సరస్వతీం దేవీం గణనాథం వినాయకమ్। గురుపాదాంబుజం స్మృత్వా స్తోత్రం

కర్తుంప్రచక్రమే ॥౨౪॥ రాజాదశరథస్తోత్రం సౌరేరిదమథాకరోత్ ॥ ఓం నమఃకృష్ణా
యనీలాయశితికంఠనిభాయచ ॥ నమః పురుషగాత్రాయ స్థూలరోమాశ్రితాయచ ॥౨౫॥
నమోనీలమణిగ్రీవ నీలోత్పలనిభాయచ । నమోనిత్యంక్షుధార్తాయ హ్యతృప్తాయనమో
నమః ॥౨౬॥ నమఃకాలాగ్ని రూపాయకృతాంతాయ నమోనమః । నమోఘోరాయ
రౌద్రాయభీషణాయకరాళినే॥ ౨౭॥నమస్తేసర్వభక్షాయ వలీముఖనమోస్తుతే । సూర్య
పుత్రనమస్తేస్తు కాశ్యపాయనమోనమః॥ ౨౮॥ నమోమందగతేతుభ్యం కృష్ణవర్ణనమో
స్తుతే । తపసాదగ్ధదేహాయనిత్యం యోగరతాయచ॥ ౨౯ ॥ జ్ఞానచక్షుర్నమస్తేస్తు కాశ్య
పాత్మజసూనవే । తుష్టోదదాతిరాజ్యంచ రుష్టోహరతితత్ క్షణాత్ ॥ ౩౦॥ దేవాసుర
మనుష్యాశ్చ పశుపక్షిమహోరగాః। త్వయావిలోకితా స్సర్వేదైన్యమాశువ్రజంతితే॥౩౧॥
శక్రాదయస్సురాశ్చైవ మునయస్సప్తతారకాః । స్థానభ్రష్టాభవంత్యేతే త్వయాదృష్టి
విలోకితాః॥౩౨॥ దేశాశ్చనగరగ్రామా ద్వీపాశ్చైవద్రుమాస్తథా। త్వయావిలోకితా
స్తేచ వినాశంయాంతిమూలతః॥ ౩౩॥ ప్రసాదంకురుమేసౌరే వరార్థంత్వాముపాగతః ।
ఏవముక్తస్తదాసౌరిర్గ్రహరాజోమహాబలః॥ ౩౪॥ అబ్రవీచ్ఛశనిర్వాక్యం హృష్టరో
మాసభాస్కరిః। తుష్టోహంతవరాజేంద్ర స్తవేనానేనసువ్రత॥ ౩౫॥ వరంబ్రూహి ప్రదా
స్యామియథేష్టం రఘునందన॥ రాజా॥ అద్యప్రభృతిమేసౌరేపీడా కార్యానకస్యచిత్ ॥
౩౬॥దేవాసురమనుష్యాణాం పశుపక్షిసరీసృపాః॥శని॥ గృష్ణంతీతిగ్రహాజ్ఞేయా స్తేచపీ
డాకరాస్తథా॥౩౭॥అద్యత్వత్ప్రార్థితంరాజన్ యుక్తంచైవదదామితే॥రాజా॥ఆదిశత్వం
వరంమహ్యంయుక్తమస్మిన్ మహాశయతే॥౩౮॥ శని॥ త్వయాప్రోక్తమిదం స్తోత్రంయః
పఠిష్యతి మానవః । ఏకకాలం ద్వికాలంవా పీడాంముంచామి తస్యతు ॥ ౩౯ ॥
శ్రావణేమాసియోధ్యానం కుర్యాచ్ఛనిదినేతదా । మాషాస్తిలాకంబలంచనతంవై పీడ
యామ్యహం॥ ౪౦॥ పురుషాశ్చస్త్రియోవాపి మద్భయేనోపపీడితాః । స్తోత్రమేతత్పఠి
ష్యంతిస్నాత్వాచవిజితేంద్రియాః ॥౪౧॥ పీడాంతేషాంనచైవాహంకరిష్యామికదాచన।
దేవాసురమనుష్యాశ్చ సిద్ధవిద్యాధరోరగాః॥ ౪౨॥ యేపఠిష్యంతిమత్ స్తోత్రంనాహం
తేషాంప్రపీడకః । యఃపునశ్శ్రద్ధయాయుక్త శ్శుచిస్స్నాత్వతస్సమాహితః॥ ౪౩॥ శని
యంత్రంసమభ్యర్చ్యప్రతిమాంలోహజాంమమ । మద్దినేగంధపుష్పైశ్చదీపైర్నైవేద్య
ధూపకైః॥ ౪౪॥ తిలమాషప్రదానైశ్చకృష్ణాసురభిదానతః । మాషదానంతిలైర్మిశ్రం
దద్యాన్నైవేద్యముత్తమం॥ ౪౫॥ లోహంచదక్షిణాందద్యాద్వృషభంచధురంధరం ।
తిలదానేనసంతోష్య స్తోత్రేణానేనసంస్తుతః॥ ౪౬॥ గోచారేజన్మలగ్నేచ దశాస్వంత
ర్దశాసుచ । రక్షామిసతతంతంచపీడా భోన్యగ్రహాదపి ॥ ౪౭ ॥ పూజయిత్వాజపేత్
స్తోత్రంభూత్వాచైవకృతాంజలిః । తస్యపీడాంనచైవాహం కరిష్యామికదాచన॥ ౪౮॥
మృత్యుస్థానగతోయద్వాదశా జన్మగతోపివా । తస్యపీడామత్ప్రిభావాస్య చేనాహ

గ్రహపీడావిహీనః॥ చతుర్థస్థానగోవాపి అద్యాత్సప్తమగోపివా । అనేనచవిధానేన పీడా ముక్తంజగద్భవేత్ । వరద్వయంతుసంప్రాప్యరాజా దశరథస్తదా ॥ ౧౦ ॥ మేనే కృతార్థమాత్మానంనమస్కృత్యశనైశ్చరం । శనినాసమనుజ్ఞాత స్స్వస్థానమగమత్తతః॥ ౧౧॥ స్వస్థానంచన్నృపోగత్వా ప్రాప్తసౌఖ్యోశ్వశ్వత్తదా।తదిదంప్రాతరుత్థాయ సౌరే ర్వారేయదాపఠేత్ ॥ ౧౨॥ పూజయిత్వాశనించైవతస్యతువ్యతిభాస్కరిః । సర్వాభీష్ట ప్రదోనిత్యం భవిష్యతినసంశయః॥ ౧౩॥ శ్లోకః ॥ కోణశ్చపింగళోబభ్రుః కృష్ణోరౌద్రోంతకోయమః । సౌరిశ్శనైశ్చరోమందః పిప్పలాదానసంయుతః॥ ౧౪ ॥ ఏతానిదశ నామాని ప్రాతరుత్థాయయఃపఠేత్ । శనైఃకృతాతస్యపీడానభవేత్తుకదాచన॥ ౧౫॥ ఏతత్తేకథితందేవి మాహాత్మ్యంశనిదైవతమ్ । సర్వదుఃఖప్రశమనం సర్వాభీష్టఫలప్రదమ్॥ ఇతిశ్రీస్కాందపురాణే ప్రభాసక్షేత్రమాహాత్మ్యేదశరథకృతం శనిస్తోత్రం సంపూర్ణమ్

రాహుకవచప్రారంభః.

అస్యశ్రీరాహుకవచస్తోత్రమహామంత్రస్య-చంద్రఋషిః అనుష్టుప్ఛందః రాహుర్దేవతా - మమసర్వాభీష్టసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః॥ ధ్యానం॥ ప్రణమామి సదారాహుం సర్పాకారం కిరీటినమ్ ॥ సైంహికేయంకరాళాస్యం భక్తానామభయప్రదమ్ । నీలాంబరఃశిరఃపాతు లలాటంలోకవందితః చక్షుషీపాతుమేరాహుః శ్రోత్రేత్వర్ధశరీరవాన్॥ నాసికాంమేకరాళాస్యశ్శూలపాణిర్ముఖంమమ । జిహ్వాంమేసింహికాసూనుః కంఠం మేకంఠనాశనః ॥ భుజగేశోభుజౌపాతు నీలమాల్యాంబరఃకరౌమమ । పాతువక్షస్తమో మూర్తిఃపాతుకుక్షింవిధుంతుదః । కటింమేవికటఃపాతు ఊరూమేసురపూజితః స్వర్భానుర్జానునీపాతు జంఘేమేపాతుచాప్యహిః । గుల్ఫౌగ్రహాధిపః పాతుపాదౌమే భీషణాకృతిః॥ సర్వాణ్యంగానిమేపాతు నీలచందనభూషితః ॥ రాహోరిదంకవచమిష్టద సిద్ధిదంయోభక్త్యాపఠత్యనుదినం నియతశ్శుచిస్సన్ । ప్రాప్నోతికీర్తిమతులాం శ్రియమృద్ధిమాయురారోగ్య మాత్మవిజయిత్వమహిప్రసాదాత్ ॥ ఇతి శ్రీస్కాందేశంకరసంహితాయాం రాహుకవచం సమాప్తమ్.

కేతుకవచ ప్రారంభః.

అస్యశ్రీ కేతుకవచస్తోత్రమహామంత్రస్య - పురందరఋషిః - అనుష్టుప్ఛందః - కేతుర్దేవతామమసర్వాభీష్టసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః ॥ ధ్యానం ॥ కేతుంకరాళవదనం చిత్రవర్ణంకిరీటినం। ప్రణమామిసదాకేతుం ధ్వజాకారంగ్రహేశ్వరం చిత్రవర్ణశ్శిరఃపాతు ఫాలంమేధూమ్రవర్ణకః । పాతునేత్రేపింగళాక్షః శ్రోత్రేమేరక్తలోచనః। ఘ్రాణం పాతుసువర్ణాభః చుబుకంసింహికాసుతః । పాతుకంఠంచమేకేతుస్స్కంధౌపాతుగ్రహాధిపః॥ బాహూపాతుసురశ్రేష్ఠః కుక్షింపాతుమహోరగః । భీమాకారోమేకటిం పా

తు మధ్యంపాతుమహాసురః । ఊరూపాతుమహాశీర్షా జానునీశ్రవకోపనః । పాతు పాదౌచమేకూరః సర్వాంగంనరపీడకః ॥ య ఇదంకవచందివ్యం సర్వరోగవినాశనమ్ । సర్వశత్రుప్రశమనం ధారయేత్సోస్మృతో వరః॥

ఇతి నవగ్రహస్తోత్రం సమాప్తమ్.

అథ నవగ్రహజపాదికమ్.

స్నాత్వాఆచమ్య ఆదౌ అఖండదీపారాధనం కృత్వా॥ ప్రణమ్య - బ్రాహ్మణానాహూయ, నక్షత్రపూర్వక నవగ్రహజపార్థం బ్రాహ్మణేభ్యో ఋత్విగ్వరణం దద్యాత్॥ వృతోస్మి కరిష్యామీతి ప్రతివచనం ॥ అత్రసంకల్పక్రమః॥ ఏవంగుణ + ర్థం మమశరీరేవర్తమాన వర్తిష్యమాణవాతపిత్తశ్లేష్మకఫోద్భవనానాప్రకారనిమిత్తజ్వరక్షయ పాండుకుష్ఠశూలాఽతిసార ధాతుక్షయవ్రణమేహ భగంధరాదినానామేహసమస్తామయనిదానహేతుర్భూతదురితక్షయద్వారాక్షిప్రమేవాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం సమస్తపాపక్షయార్థం నక్షత్రపూర్వక ఆదిత్యాది నవగ్రహప్రసాద సిద్ధ్యర్థం పురాణోక్తవిధానేన నక్షత్ర పూర్వక నవగ్రహమంత్రజపం (హోమం) కరిష్యామినమః॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ (నవగ్రహారాధనమందు నవగ్రహమంత్రములు జూడదగును.) గ్రంథవిస్తరభీతిచే వ్రాయనైతిని.

ఇతి నవగ్రహజపాదికం సమాప్తమ్.

నవగ్రహజపసంఖ్యాదినియమః.

శ్లో॥ ఆయుతంచసహస్రంచ షట్ఛతంద్విసహస్రకం। చతుఃషంచసహస్రేణ త్రిశతందిననిర్ణయః॥

తా॥ రవికి ౧౦ వేలు, చంద్రునకు వేయి, కుజునకు ౬ నూఱులు, బుధునకు ౨ వేలు, గురునకు ౪ వేలు, శుక్రునకు ౫ వేలు, శనికి 300 మున్నూరు. ఈప్రకారము దినము ౧-కి జపసంఖ్య. ఈప్రకారము ౪౦ దినములు గానిలేక తదర్థముగానియథాశక్తి గ్రహజపము చేయింపవలెను, పిమ్మట అయిన జప సంఖ్యలో పదియవయంశము తర్ప

ణము. ఆసంఖ్యలో దశాంశముహోమము,ఆసంఖ్యలో దశాంశము బ్రాహ్మణభోజనము.

శ్లో॥ గ్రహాణాంనవధాన్యాని సద్విప్రాయని వేదయేత్ । గ్రహ హోమంనిహంత్యాశు గార్గేయవచనంతథా ॥అపిచ॥ అరిష్టకాలేచారిష్ట గ్రహామంత్రంజపేత్సుధీః । మహాసౌరవిధానేన మండలంబ్రాహ్మణైనచ అరుణోక్తప్రకారేణ చార్కమారాధయేత్సుధీః ॥ పూర్వజన్మకృతం పాపం వ్యాధిరూపేణబాధతే । తచ్ఛాంతిరౌషధైర్దానైర్జప హోమా ర్చనాదిభిః ॥ నవగ్రహజపసంఖ్యావిషయ స్సమాప్తః.

అథ నవగ్రహతర్పణమ్.

ఆచమ్య...ఏవంగుణ ... ప్రీత్యర్థం యజమానస్య శరీరే వర్త మాన వర్తిష్యమాణ వాతపిత్త శ్లేష్మకఫోద్భవ నానాకారణ నిమిత్త జ్వరక్షయ పాండుకుష్ఠ శూలాఽతిసారధాతుక్షయ వ్రణమేహభగం ధరాదినానామేహ సమస్తామయ నిదాన హేతుభూత దురితక్షయ ద్వారాక్షిప్రమే వాయురారోగ్యైశ్వర్యాభి వృద్ధ్యర్థం నక్షత్రపూర్వక ఆదిత్యాది నవగ్రహ దేవతా...ప్రీత్యర్థంయవసహితక్షీరతర్పణంకరిష్యా మినమః ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ [illegible] కార్యమ్॥ నక్షత్రాది నవగ్ర హమంత్రములన్నియు ఈగ్రంథములో వ్రాయఁబడియున్నందున నిచ్చ టచేర్చనైతిని॥

నవగ్రహతర్పణమ్ సమాప్తమ్.

అథనవగ్రహదానవిధిః.

గ్రహధాన్యాః ॥ శ్లో ॥ గోధూమా స్తండులాఃఖల్వాః ముద్గా శ్చణకబర్బరాః । తిలమాషకుళుత్థాశ్చ గ్రహధాన్యాః ప్రకీర్తితాః॥ ఆచ మ్య-ఏవం...ప్రీత్యర్థం ఉత్తరానక్షత్ర ప్రథమచరణే జాతస్య కుమా రస్య తిథివారనక్షత్రవర్జ్యాది సకలారిష్ట నివృత్తిద్వారా - జాయాప త్యోశ్శిశోశ్చత్రయాణామాయురారోగ్యైశ్వర్యాభి వృద్ధ్యర్థం నక్షత్ర

పూర్వోక్తాదిత్యాది నవగ్రహదేవతా ఉద్దిశ్య...ప్రీత్యర్థం కల్పోక్తప్రకా రేణ తత్తద్ధాన్య దానాదికం కరిష్యామినమః॥ తతః ప్రత్యేకం బ్రాహ్మణ పూజాంకరిష్యామినమః॥ ప్రతిగృహీతారం బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య॥ శ్రీమ హావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనంనమః॥ఉభాభ్యామిదం పాద్యంనమః॥ శ్లో॥ నమో స్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్ర పాదాక్షి శిరోరుబాహవే ॥ సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటి యుగధారిణేనమః ॥ అయంవోగంధః । అలంకారార్థా ఇమే అక్షతాః । సకలారాధనైః స్వర్చితమస్తు ॥ శ్లో ॥ పుండరీకాక్ష గోవిందవాసుదేవ జనార్దన । మయార్పితమిదం ద్రవ్యంపవిత్రం కురు సర్వదా॥ ధాన్యేజలం సంప్రోక్ష్య అస్మై బ్రాహ్మణాయ... ప్రతిగ్రహీ త్రె శ్రీమాన్...గోత్రః——పత్నీసమేతోహంమమసకలారిష్టనివృత్త్యర్థం నక్షత్రప్రీతయే శ్వేతతండులాన్ తుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ ॥ శ్లో॥ దేవస్యప్రీతయేదానం గృహ్ణామ్యర్యమతుష్టయె । బాహుభ్యాం పుష్ట హస్తాభ్యాం పుణ్యకర్మప్రసూతయె ॥ ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం తుభ్య మహంసంప్రదదేనమమ - ఇతిదక్షిణాందద్యాత్ ॥

తాంబూలఫలదానం తుభ్యమహం + నమమ॥ ఏవంనవగ్రహా త్ర్యంబకమృత్యుంజయ, అయఃపిండ, శ్రీమహావిష్ణు, తాంబూల, ఫల దానాదిపృథక్ పృథక్,తత్తన్మంత్రైఃపూర్వోక్తమ్॥ఏవంసమాపయేత్. ఏవం...తిథౌ- మంటపస్థదేవతానాంపునః పూజాంకరిష్యామినమః॥... ఛత్రంధారయామి - చామరంవీజయామి- నృత్యందర్శయామి- గీతం శ్రావయామి - వాద్యంఘోషయామి, ఆందోళికా నారోపయామి అశ్వానారోపయామి ॥ గజానారోపయామి, సమస్తరాజోప...మి॥ అనయాపూజయా...భవంతు॥ మంటపస్థితదేవతాః యథాస్థానంప్రతి ష్ఠా...మి ॥ అథస్వర్ణస్వర్చితవస్త్రప్రతిమా మంటపదానం కరిష్యామి నమః పూర్వోక్తమేవబ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య॥తతఃమంటపదానందద్యాత్.

బ్రాహ్మణేభ్యో ఋత్విగ్భ్యశ్చ దక్షిణాందద్యాత్ । నవగ్రహమఖాఽభిషేకజపాది బ్రాహ్మణేభ్యో యథాశక్తిదక్షిణాందద్యాత్ । తతః బ్రాహ్మణాన్భోజయేదితి ॥

నవగ్రహదానవిధి స్సమాప్తః॥

అథ నామకరణమ్.

మదనరత్నే బృహస్పతిః ॥ శ్లో ॥ ద్వాదశేదశమేవాపి జన్మతో పిత్రయోదశే। షోడశేవింశతౌచైవ ద్వాత్రింశేవర్ణతఃక్రమాత్ ॥నారదీయె॥ సూతకాంతేనామకర్మ విధేయంస్వకులోచితం నామపూర్వం తుబాలస్య మంగళంసుసమాత్కరైః ॥ తత్రైవగార్గ్యః ॥ మాసనామగురోర్నామ దద్యాద్బాలస్యవైపితా । నక్షత్రనామాపికార్యం కులదేవతానక్షత్రసంబంధం పితానామకుర్యాదితి తత్రైవశంభూక్తిః॥ పరిశిష్టేపి ॥ తదక్షరాదికంనామ । యస్మిన్ధిష్ణ్యే యదక్షరం॥ తత్ర చాశౌచాంతే ద్వాత్రింశేవాహ్ని పితాదేశకాలౌస్మృత్వా - మాతాపితరామంగళస్నాతౌ భూత్వోపవిశ్య ఆచమ్య ఏవంగుణ + శుభతిథౌ మమకుమారస్య(మమకుమార్యాః) ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థంనామప్రకటన సిద్ధ్యర్థం, నామకరణాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణః...మహాజనైస్సహ స్వస్తి పుణ్యాహవాచనం కరిష్యామినమః, ఆదౌగణపతి మభ్యర్చ్య పుణ్యాహవాచన నాందీమాతృకాపూజాం సమాపయేత్ ॥ నూతన వస్త్రాదికంధారయిత్వా॥ ఏవం...తిథౌ మమకుమారస్య(మమకుమార్యాః) ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం సభాయాం సకలసత్పురుషమధ్యేనామ ప్రకటనసిద్ధ్యర్థం మాసనామ్నా నక్షత్రనామ్నా వ్యావహారికనామ్నాచ వక్ష్యామి ॥ ఉత్తరోవరః ॥ తండులపూర్ణకాంస్యపాత్రేమాసనామనక్షత్ర నామవ్యావహారిక నామానిచలిఖిత్వా వ్యవహారనామ సమాక్షరంపుసః - విషమాక్షరం స్త్రియః॥ శ్లో॥ కృష్ణోనంతోచ్యుత

శ్చక్రీ వైకుంఠోఽధజనార్దనః । ఉపేంద్రో యజ్ఞపురుషో వాసుదేవస్తథా హరిః । యోగీశః పుండరీకాక్షో మాసనామాన్యనుక్రమాత్ ॥ చైత్రాది ఫాల్గునాంతాః క్రమేణ విజ్ఞేయాః ॥ ఏవం పురుషాణాం ॥ స్త్రీణాంతు ॥ శ్లో ॥ మార్గశీర్షేచవార్గ్దేవి పుష్యే పద్మావతీ తథా । శ్రీదేవీ చాపి సావిత్రీ భూమిః కళ్యాణికా తథా । సత్యభామా పుణ్యావతీ రూపిణీ చేందుమత్యపి । చంద్రావతీ చలక్ష్మీశ్చ స్త్రీనామకరణే విదుః ॥ ఏవం నామత్రయేపి స్త్రీపుంనామ్నో రాద్యంతయోః శ్రీకారం లిఖిత్వా - నామత్రయదేవతాభ్యోనమః - ధ్యానాదిషోడశోపచారపూజాం సమర్పయామి ॥ మమ (కుమార్యాః) కుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధిరస్తు ॥ అథ పుత్రస్య దక్షిణకర్ణే పఠిత్వా ॥ శ్లో ॥ అంగాదంగాచ్చసంభూతో రూపాద్రూపాచ్చసంభవః । దీర్ఘాయుష్మాన్భవోదార । పుత్రవంశహితంకర ॥ స్త్రీణాంతు ॥ శ్లో ॥ అంగాదంగాచ్చసంభూతా రూపాద్రూపాచ్చ సంభవా । దీర్ఘజీవిన్యుదారాచ పుత్రివంశహితాభవ ॥ తతః జాతస్య దక్షిణకర్ణే జపేత్ ॥ అముకభక్తోసి, (అముకభక్తాసి.) అముకోసి, (అముకాసి.) అగ్నిరివశుచిర్భవ ఆదిత్య ఇవ తేజోభవ విష్ణురివ శ్రీమాన్భవ బ్రహ్మేయుర్వాయుర్భవ ధాన్యంధనం పశుంబహుపుత్రలాభగం శతసంవత్సరం దీర్ఘమాయుః ॥ మాసనామనక్షత్ర నామవ్యావహారిక నామాన్ధృత్వాత్వం దీర్ఘాయుష్మాన్భవ ॥ నామకరణముహూర్త స్సుముహూర్తోఽస్త్విత్యను గృహ్ణంతు సుముహూర్తోఽస్తు ॥ తతః బ్రాహ్మణాన్ సంతోషయేత్ ॥ దక్షిణాతోవరః అథ ఆశీర్వాదః ॥ శ్లో ॥ నామాదినాందీకరణం పుణ్యాహం ద్విజభోజనమ్। రక్షాబంధన మన్నాది చౌలాద్యం కురమేపచ ॥

నామకరణం సమాప్తమ్.

అథ నిష్క్రమణమ్.

జ్యోతిర్నిబంధేయమః॥ శ్లో॥ తృతీయేవాచతుర్థేవామాసి నిష్క్రమణంభవేత్ ॥ మనుః॥ మాసేచతుర్థేకర్తవ్యం శిశోర్నిష్క్రమణం గృహాత్ ॥ షష్ఠేఽన్నప్రాశనం మాసియద్వేష్టంమంగళంకులే॥ అత్ర శిశూక్తిర్నతుద్విజోక్తిః॥ అత్ర మేధాతిథిః ॥ మదనరత్నే బృహస్పతిః॥ అన్నప్రాశనకాలేవా కుర్యాన్నిష్క్రమణక్రియామ్ ॥ విష్ణుధర్మోత్తరే॥ శ్లో॥దిగీశానాందినేత్రతథాచంద్రార్కయోర్ద్విజ।పూజనంవాసుదేవస్యగగనస్యచకారయేత్ ।బహిర్నిష్క్రమయేద్గేహాచ్ఛంఖపుణ్యాహనిస్వనైః॥ మాతాపితాశిశుశ్చైవ త్రయస్స్నాతాయథావిధి॥ ఆచమ్య- ఏవం...శుభతిథౌ అస్యశిశోర్బీజగర్భ సముద్భవైనో నిబర్హణద్వారా బలాయురారోగ్య సిద్ధ్యర్థంనిష్క్రమణాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణః ... స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం కరిష్యామినమః । ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతి పూజాంకరిష్యామినమః గణపతిమభ్యర్చ్య పుణ్యాహవాచనాది నాందీమాతృకాపూజాం సమాపయేత్ ॥ ఏవం...తిథౌ అస్యశిశోఃనిష్క్రమణాఖ్యం కర్మకరిష్యామినమః । తతః మంటపారాధనంకుర్యాత్ ॥ విధిప్రకారేణ మంటపమాసాద్య॥

శ్లో॥ సంజ్ఞాచ్ఛాయా సమాయుక్తం భాస్కరం విశ్వరూపిణమ్ । త్రయీమయతనుంధ్యాయే జగత్సాక్షిణమీశ్వరమ్ ॥ సూర్యనారాయణం సాంగం...తం సూర్యనారాయణ మావాహయామిః స్థా...మి॥ శ్లో॥ గ్రహాదీపందీప్తిమంతం లోకస్థిత్యంతకారకం । ప్రత్యక్షఫలదంలోకే ధ్యాయేసోమంనిశాకరమ్ ॥ చంద్రంసాంగం...మి॥ శ్లో॥ మహావిష్ణుం శంఖపద్మం సుదర్శన గదాధరమ్ । ధ్యాయేత్సువర్ణగాత్రాంగం పద్మస్థకమలాపతిమ్ ॥ విష్ణుంసాంగం...మి॥ తతఃఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలకానావాహ్య - పూర్వోక్తప్రకారేణగ్రాహ్యాః । అథషోడశో:

త్ ॥ శ్లో॥ చంద్రార్కయోర్దిగీశానాం దిశాంచగగనస్యచ । నిక్షేపార్థమిదందద్మి తేత్వాంరక్షంతుసర్వదా ॥ అప్రమత్తంప్రమత్తంవా దివారాత్రమథాపివా । రక్షంతుసతతంసర్వే దేవాశ్శక్రపురోగమాః ॥ ఆశీర్వాదః ॥ (బియలుదేరడం) ఇతి నిష్క్రమణం సమాప్తమ్.

అథ ఉపవేశనమ్.

ప్రయోగపారిజాతే॥ శ్లో॥ పంచమేచతథామాసి భూమౌసముపవేశయేత్ । తత్రసర్వేగ్రహాశ్శస్తా భౌమోప్యత్రవిశేషతః ॥ విష్ణుధర్మోత్తరే॥ శ్లో॥వారాహంపూజయేద్దేవం। పృథ్వీంచైవతథాద్విజమ్ ॥ పితాదేశకాలౌస్మృత్వా - అస్యకుమారస్యసర్వారిష్ట శాంత్యాయురారోగ్య క్షేమార్థముపవేశనాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణః...పుణ్యాహవాచనంకరిష్యామినమః । ఆదౌ నిర్విఘ్నేనపరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాంకరిష్యామినమః । గణాధిపతిపూజాంపుణ్యాహవాచనంచకృత్వా॥ ఏవం...థౌ అస్యకుమారస్య సర్వారిష్టశాంత్యాయురారోగ్యసిద్ధ్యర్థం ఉపవేశనం కరిష్యామినమః॥ శ్లో॥ ధరణీగర్భ...మ్యహమ్॥అంగారకగ్రహామావా...మి స్థా...మి॥ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలకావాహనంకృత్వా॥ తతఃవరాహం - పృథివీంచ నామ్నా సంపూజ్య॥ తదగ్రేపంచసప్తవా ధాన్యస్య ప్రస్థానినిక్షిప్య, తన్మధ్యే కరోతుస్వస్తితే బ్రహ్మాఇత్యాది పూర్వోక్తమంత్రైః శిశుముపవేశ్య॥ తతఃమృత్యుంజయప్రార్థనంకుర్యాత్ ॥శ్లో॥ మృత్యుంజయ నమస్తేస్తు త్రాహిమాంశరణాగతం । తావకస్త్వద్గతప్రాణః త్వచిత్తోహం సదాసుఖీ॥ తతఃభస్మధారణంకుర్యాత్॥ శ్లో॥ భూతింభూతకరీ ... ధార్యతామ్ ॥ అథప్రార్థనా॥ శ్లో॥ రక్షైనంవసుధేదేవి సదాసర్వగతంశుభే। ఆయుఃప్రమాణంసకలం నిక్షిపస్వహరిప్రియే॥ అచిరాదాయుషస్త్వస్య యేకేచిత్పరిపంథినః। జీవితారోగ్యవిత్తేషు నిర్దహస్వాచిరేణతాన్॥

ధారిణ్యశేషభూతానాం మాతాత్వమసికామధుక్ । అజరాచాప్రమేయాచ సర్వభూతనమస్కృతా ॥ చరాచరాణాంభూతానాం ప్రతిష్ఠా చావ్యయాహ్యసి । కుమారంపాహిమాత స్త్వం బ్రహ్మతదనుమన్యతామ్ ॥ ఇతి అత్రైవకటి సూత్రబంధనం శిష్టాస్త్వన్నప్రాశనదినే నిష్క్రమణ ముపవేశనంచకుర్వంతి ॥ తతః బ్రాహ్మణపూజాం సమాపయేత్ ॥ (శిశువును భూమియందు కూర్చుండబెట్టడము)

ఇతి ఉపవేశనం సమాప్తమ్.

అన్నప్రాశనమ్.

విష్ణుధర్మోత్తరే॥ శ్లో॥ బ్రహ్మాణంశంకరంవిష్ణుం చంద్రార్కౌచదిగీశ్వరాన్ । భువందిశశ్చసంపూజ్య హుత్వావహ్నౌతథాచరుమ్॥ దేవతాపురత స్తస్య ధాత్ర్యుత్సంగగతస్యచ । అలంకృతస్యభూషాభిరన్నపాత్రేచవాంఛితే । మధ్వాజ్యకనకోపేతే ప్రాశయేత్పాయసం శుభమ్॥ విశేషశ్చ నిర్ణయసింధౌజ్ఞేయః॥ దేశకాలౌసంకీర్త్య॥అద్యమ్య॥ ఏవంశుభతిథౌపత్నీసమేతస్య మమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం అన్నప్రాశనాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణః...పుణ్యాహవాచనం కరిష్యామి నమః । ఆదౌ నిర్విఘ్నేనపరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహా...నమః॥ గణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచకృత్వా । అథనాందీమాతృకా పూజనంకుర్యాత్ ॥ ఏవం...శుభతిథౌ మమకుమారస్యాయుష్యాభి వృద్ధ్యర్థం ఇమం శ్రీనివాసం కుమారమన్న ప్రాశనాఖ్యంకర్మకరిష్యామి నమః॥ అన్నప్రాశనాంగత్వేన రక్షార్థంరక్షాబంధనంకరిష్యామినమః॥ శ్లో॥ బధ్నామిదక్షిణేహస్తే నవసూత్రంచకంకణమ్ । ఆయురారోగ్య వృద్ధ్యర్థం పురుషస్యసుఖప్రదమ్ ॥ రక్షాబంధనముహూర్త...అస్తు॥ పూర్వోక్తమేవ ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలకపూజాంకుర్యాత్ ॥ తతః ఆజ్య

దధిమధుయుతమన్నం పాయసంవాకుమారం ప్రాశయేత్ ॥శ్లో॥కుమా రంగుణసంపన్నం వంశవృద్ధిహితంకరం । ఆయుష్మంతం యశస్వంతం ప్రాశయామియథావిధి॥ ఇతిపుత్రస్య॥శ్లో॥పుత్రీంసౌభాగ్యసంపన్నాం సతీందీర్ఘసుమంగలీం । ఆయుష్మతీంసుచారిత్రీం ప్రాశయామియథా విధి ॥ ఇతి కుమార్యాః ॥ అగ్రేసువర్ణంపుస్తకాణి రత్నహేమ మణి భాజనాదీనిచ నిధాయ । బాలేనస్పర్శయే త్సమ్యక్ జీవికేపిపరీక్ష యేత్ ॥ స్త్రీణాంతు ॥ కుంకుమహరిద్రా చూర్ణాదీని నిధాయ ॥ చూర్ణికాదిపరిత్యా ॥ ఆశీర్వాదః ॥

ఇత్యన్నప్రాశనం సమాప్తమ్.

అబ్దపూర్త్యుత్సవప్రయోగః.

జన్మతిథౌ-అథవా జన్మనక్షత్రే ప్రతివార్షిక అబ్దపూర్త్యుత్సవంకా ర్యం॥శ్లో॥మార్కండేయంనరోభక్త్యా పూజయేత్ప్రియత స్తథా। తతో దీర్ఘాయుషంవ్యాసం రామందౌణిం కృపంబలిం॥ ప్రహ్లాదంచహనూ మంతం విభీషణమథార్చయేత్ । స్వనక్షత్రం జన్మతిథిం ప్రాప్యసంపూ జయేన్నరః॥ షష్ఠీంచదధిభక్తేన వర్షేవర్షేపునఃపునః । సర్వైశ్చజన్మది వసేస్నాతైర్మంగళవారిభిః॥ గురుదేవాగ్నివిప్రాశ్చపూజనీయాః ప్రయ త్నతః । స్వనక్షత్రంచపితర స్తథాదేవః ప్రజాపతిః॥ శ్లో॥కుముదామా ధవీగౌరీరుద్రాణీ పార్వతీఉమా । కాళీసరస్వతీచైవసావిత్రీ బ్రహ్మణ ప్రియా । సతీసంజ్ఞాతథామేధా పుష్టితుష్టిసమన్వితా । నృపడింభపరి త్రాణాజీవంతీనామషోడశ । పూజనీయాః ప్రయత్నేనసూర్యంమధ్యే విరచ్యతు ॥ ప్రతిసంవత్సరంయత్నా త్కర్తవ్యశ్చమహోత్సవః ॥ అ యం ప్రయోగః॥స్నాత్వాఆచమ్య॥ నూతనవస్త్రాభరణకటిసూత్రంచ ధారయిత్వా॥ యాజ్ఞికః నూతనవస్త్రంధృత్వా ॥ ఆదౌభూమింగోమ యేనవిలిప్య॥ రంగవల్ల్యాదిభిరలంకృత్య ॥ తదుపరిపీఠంనిక్షిప్య॥నూతన

వస్త్రంనిధాయ ॥ తదుపరిపంచ ప్రస్థపరిమిత తండులాన్నిధాయ॥ దీపా రాధనంకృత్వా॥ ప్రణమ్య॥ శ్లో ॥ శుక్లాంబరధరం... మహాజనేభ్యో నమః॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ...శుభతిథౌ-శ్రీమాన్...గోత్రః...నామ ధేయః శ్రీమతః...గోత్రోద్భవస్య...నామధేయస్య మమఆయుష్యాభి వృద్ధ్యర్థం (స్త్రీకైతే) శ్రీమాన్ శ్రీమతీ...గోత్రవతీ...నామధేయవతీ శ్రీమత్యాః...గోత్రవత్యాః ... నామధేయవత్యాః మమఆయుష్యాభి వృద్ధ్యర్థం అబ్దపూర్త్యుత్సవాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ...పుణ్యాహావాచ నం కరిష్యామినమః ॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం గణాధిపతి పూజాంకరిష్యామినమః॥ విధిప్రకారేణ గణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహ వాచనంచకుర్యాత్ ॥ పునఃఆచమ్య...ఏవం...ర్థం మమఆయుష్యాభి వృద్ధ్యర్థం అబ్దపూర్త్యుత్సవాఖ్యం కర్మకరిష్యామినమః॥ ఆదౌమార్కం డేయప్రతిమా శోధనం కరిష్యామినమః పాత్రేప్రతిమాం నిధాయ॥ శ్లో॥ దధిసర్పిమధుక్షీరైః శర్కరేణఫలైస్సహ। ప్రక్షాళనంప్రకుర్వీత ప్రతిమాంశోధయేత్తతః ॥ ఇతిపంచామృతేనశుద్ధోదకేనచ ప్రక్షాళ్య ప్రతిమామలంకృత్య॥ ఆదౌగణాధిపతి మావాహనం॥ శ్లో ॥ విఘ్నే శ్వరమహంవందే చింతితార్థప్రదాయకం ।, శైలాత్మజాసుతం దేవంనిర్వి ఘ్నార్థంగణాధిపమ్॥ గణాధిపతిమావాహయామి॥ ... స్వనక్షత్రమా వాహయామి॥ శ్రీమార్కండేయమా + మి॥ వ్యాసమా + మి॥ రామ మా + మి॥ ద్రోణిమా + మి॥ పరశురామమా + మి॥ అశ్వత్థామా + మి॥ ప్రహ్లాదమా + మి॥ హనుమంతమా + మి॥ విభీషణమా + మి॥ ప్రజాపతిమావా + మి॥ కుముదామా + మి॥ మాధవీమా + మి॥ రుద్రాణీమా + మి। ఉమామహేశ్వరమా + మి॥ కాళీమా + మి॥ సరస్వతీమా + మి॥ సావిత్రీమా + మి॥ బ్రహ్మాణమా + మి॥ సతీమా + మి॥ సంజ్ఞామా + మి॥ మేధామా + మి॥ పుష్టిమా + మి॥ తుష్టిమా + మి॥ ఆత్మనః కులదేవతామా + మి॥ పూర్వోక్తప్రకారేణ

సూర్యాదినవగ్రహానష్ట దిక్పాలకాంశ్చావాహ్య॥ అథషోడశోపచారై రభ్యర్చ్య ॥ తతః గుగ్గులునింబసర్షప దూర్వాగోరోచన గుడాక్ శిశుహస్తేబధ్వా॥ తతః ప్రార్థయేత్ ॥ శ్లో ॥ చిరంజీవియథాత్వంభో భవిష్యామి తథామునే । రూపవాన్ విత్తవాంశ్చైవ శ్రియాయుక్తశ్చ సర్వదా ॥ మార్కండేయనమస్తేస్తు సప్తకల్పాంతజీవన । ఆయురారోగ్యసిద్ధ్యర్థం ప్రసీదభగవన్మునే। చిరజీవీయథాత్వంతు మునీనాంప్రవరద్విజ । కురుష్వమునిశార్దూల తథామాంచిరజీవినం॥మార్కండేయ మహాభాగ సప్తకల్పాంతజీవన । ఆయురారోగ్యసిద్ధ్యర్థ మస్మాకంవరదోభవ॥ఏవంపితావదేత్ ॥ తతోదుగ్ధమాదాయ ॥శ్లో॥ సదుగ్ధంగుడసంమిశ్ర మంజల్యర్థమితంపయః। మార్కండేయాద్వరంలబ్ధ్వా పిబామ్యాయుర్వివృద్ధయే ॥ ఇతిపీత్వా ॥ తతః గుడదానం - తిలదానం వేణుపాత్రదానందద్యాత్ ॥ తతః పితృమాతృవందనంకుర్యాత్ ॥ఆశీర్వాదః॥ హోమంకేచిత్ కుర్వంతి॥తత్కారణేనవగ్రహహోమం బ్రాహ్మణైః కార్యమ్॥ ఇతి అబ్దపూర్త్యుత్సవప్రయోగస్సమాప్తః.

అథ చూడాకర్మప్రయోగః.

బృహస్పతిః॥ శ్లో ॥ పాపగ్రహాణాంవారాదౌ విప్రాణాం శుభదంభవేత్ । క్షత్రియాణాంకుమాసూనావిట్ఛూద్రాణాంశనౌశుభమ్॥ శ్లో ॥ జన్మతస్తుతృతీయేబ్దేశ్రేష్ఠమిచ్ఛంతి పండితాః । పంచమేసప్తమే వాపిజన్మతోమధ్యమంస్మృతం । అధమంగర్భతస్స్యాత్తునవమే దశమేపివేతి॥ సూనోర్మాతరిగర్భిణ్యాం చూడాకర్మనకారయేత్ । పంచమాసాదధః కుర్యాదతఊర్ధ్వంనకారయేత్ ॥ శుభేహనిదంపతీ మంగళస్నాతౌభూత్వా - ఏవం...పత్నీసమేతస్యమమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థంచూడాకర్మకరిష్యమాణః*పుణ్యాహవాచనం కరిష్యామినమః

నమః। గణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచ కృత్వా॥ తతః నాన్దీ మాతృకాపూజాంసమాపయేత్ ॥ ఏవంగుణ...పత్నీసమేతస్య మమ కుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం చూడాకర్మకరిష్యామినమ ఇతిసంకల్ప్య ఏవం...వృద్ధ్యర్థం చూడా కర్మాంగత్వేనరక్షార్థం రక్షాబంధనం కరిష్యామినమః॥ శ్లో॥ బధ్నామిదక్షిణేహస్తే।పంచసూత్రంచకంకణం పుత్రపౌత్రాభివృద్ధ్యర్థం। పురుషస్యసుఖప్రదం॥ శిశోర్దక్షిణకరే కంకణం బద్ధ్వా। అస్మిన్విషయేహోమోవైకల్పికః-తత్కరణే॥ ఏవం...ర్థంఅస్య శిశోర్బీజగర్భ సముద్భవదోష వినాశద్వారా బలాయురారోగ్య సిద్ధ్యర్థంచూడాకర్మహోమం కరిష్యామినమః॥

మినమః॥ షట్పాత్రప్రయోగకాలే॥ శ్లో॥ జలద్వయంకుశాన్యవాన్ శలాలుదర్భపుంజలాన్ । శకృచ్ఛలల్యసీన్ క్షిపేత్సహైవచౌలకర్మణి॥ అథ బ్రాహ్మణేనవగ్రహహోమంకుర్యాత్ ॥ తతః కేశవాదిహోమం సమాపయేత్ ॥ కుమారం ప్రాచీముపవేశ్య - తతఃకుమారస్యశిరసి కుంభోదకేనప్రోక్ష్య॥ శ్లో ॥ క్షురేణయేనసవితా త్వష్టోల్లేఖమవాపసః॥ వపామి తేనకూటేన బృహస్పతిసమోభవేత్ ॥ ఇతిమంత్రేణదక్షిణకర్ణప్రదేశేశిరఃపృష్ఠే మూలేచవామకర్ణప్రదేశేత్రీన్దర్భాన్ విచ్ఛిద్యతత్కుమారాంజలౌ నిక్షిపేత్ ॥ శిఖాంకేశపఙ్క్తింవాసర్వంవావపనంయథాచారం కార్యంఅథకుమారఃస్నానమాచరేత్ ॥ హోమాంతేశ్రీయజ్ఞ పురుషాయనమః-అనేనచూడాకర్మ హోమేన భగవాన్ సర్వాత్మకశ్శ్రీయజ్ఞేశ్వరఃప్రీణాతు ॥ తతః బ్రాహ్మణాశీర్వాదః॥

: ఇతి చూడాకర్మప్రయోగ స్సమాప్తః॥

అథ విద్యారంభః.

మదవరత్నేనృసింహః॥ శ్లో ॥ అక్షరస్వీకృతిం కుర్యాత్ప్రాప్తే పంచమహాయనే। ఉత్తరాయణగేసూర్యే కుంభమాసంవివర్జయేత్ ॥

ఏవం...ర్థం అస్యకుమారస్యా యుష్యాభివృద్ధ్యర్థం సకలవిద్యాపారం గతసిద్ధ్యర్థం విద్యారంభకర్మకరిష్యమాణః...పుణ్యాహవాచనం కరిష్యామినమః ఆదౌనిర్విఘ్నేనపరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతి పూజాంకరిష్యామినమః గణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచ కృత్వా॥ ఏవ...ర్థం విద్యారంభసమయే శ్రీమహాసరస్వతీపూజాం కరిష్యామి నమః॥ శ్వేతతండులపుంజేషు॥శ్లో॥ శారదాశారదాంభోజ। వదనావదనాంబుజే। సర్వదాసర్వదాస్మాకం। సన్నిధిసన్నిధింక్రియాత్॥సరస్వతీమా...మి॥శ్లో॥కరద్వయేన...నమామ్యహమ్॥ లక్ష్మీమా...మి॥ శ్లో॥ సంజ్ఞాఛాయాసమాయుక్తం భాస్కరంవిశ్వరూపిణం॥ త్రయీమయతనుంధ్యాయే జగత్సాక్షిణమీశ్వరమ్॥శ్రీసూర్యనారాయణ మా...మి స్థా...మి ॥ పూర్వోక్తమేవ అష్టసుదిక్షుదిక్పాలకానావాహ్య ॥ అథ షోడశోపచార పూజాంకృత్వా॥ శ్లో ॥ సర్వాయుధమహామాత్రసర్వదేవారిసూదన। చాపమాంసమరేరక్ష సాకంశరవరైరిహ। ధృతం కృష్ణేనరక్షార్థం సంహారాయహరేణచ। త్రయీమూర్తిగతం దేవం ధనురస్త్రం వహామ్యహమ్॥ ఇతిమంత్రేణ సంపూజ్య నత్వాబాణం ప్రాచ్యాంముక్త్వా - తతఃవిప్రాన్ పూజయేత్॥ అథఆశీర్వాదః॥ అత్ర కేచిత్॥ శ్లో ॥ శుభేలగ్నే శుభేఋక్షే చంద్రతారాబలాన్వితే। శ్రద్ధామేధాతథాప్రజ్ఞావిద్యా సుజ్ఞానసిద్ధయే। తత్త్వయుక్తంగణాధ్యక్షంశారదాం వనమాలికామ్। పూజయేద్భక్తియుక్తశ్చప్రసంఖ్యానేన సంయుతః। విద్యారంభమితి ప్రోక్తం ఆయుర్వర్చోబలంతథా॥

ఇతివిద్యారంభస్సమాప్తః॥

అథ ఛురికాబంధనమ్.

జ్యోతిర్నిబంధేనారదః॥ శ్లో॥ ఛురికాబంధనంవక్ష్యే నృపాణాం ప్రాక్కరగ్రహాత్। వివాహోక్తేషుమాసేషు శుక్లపక్షేప్యవస్తగే।

జీవేశుక్రేచభూపుత్రే చంద్రతారాబలాన్వితే । మౌంజీబంధర్క్షతిథిషు కుజవర్జితవాసరే ॥ సంగ్రహే ॥ శ్లో ॥ శూద్రాణాం రాజపుత్రాణాం మౌంజ్యభావేస్త్రబంధనం । మౌంజీబంధోక్తతిథ్యాదౌ కార్యంథౌమదినంవినా ॥ విష్ణుధర్మే ॥ శ్లో ॥ పూజయిత్వా హరింలక్ష్మీంతథాదేవీం సరస్వతీమ్ । స్వవిద్యాసూత్రకారాంశ్చస్వాంచ విద్యాంవిశేషతః । ఏతేషామేవదేవానాం నామ్నాతు జుహుయాద్ఘృతమ్ । దక్షిణాభిర్ద్విజేంద్రాణాంకర్తవ్యం చాత్రపూజనమ్ ॥ మంత్రస్తు ॥ శ్లో ॥ సర్వాయుధానాం ప్రథమంనిర్మితాసిపినాకినా । శూలాయుధాద్వినిష్కృష్య కృత్వాముష్టిగ్రహంశుభమ్ । చండికాయాః ప్రదత్తాసి సర్వదుష్టనిబర్హణీ । తయావిస్తారితాచాసి దేవానాంప్రతిపాదితా । సర్వసత్వాంగభూతాసి సర్వాశుభనిబర్హణి । ఛురికేరక్షమాంనిత్యంశాంతింయచ్ఛనమోస్తుతే ॥ ఇతి సంపూజ్యనత్వాదక్షిణే కటిభాగేబధ్నీయాత్ అపరార్కే-వృద్ధశాతాతపః ॥ శ్లో ॥ శిశోరభ్యుక్షణంప్రోక్తం బాలస్యాచమనంస్మృతం । జలస్థలాదిసంస్పర్శే స్నానమేవకుమారకే ॥ ప్రాక్చూడాకరణాద్బాలః ప్రాగన్నప్రాశనాచ్ఛిశుః । కుమారస్సతు విజ్ఞేయో యావన్మౌంజీనిబధ్యతే ॥ బాలస్యపంచమాద్వర్షాద్రక్షౌర్ధ్వం శౌచమాదిశేదిత్యాది నిర్ణయసింధౌజ్ఞేయమ్ ॥

ఛురికాబంధనం సమాప్తమ్.

అథ ముద్రికారంభః.

* కాలామృతే ॥ ముద్రారంభవిధౌత్రయోదశ వసుశ్రోణాత్రిపూర్వోత్తరా । బ్రాహ్మ్యాదిత్యకృశానుశక్రపవనా పుత్రార్థదాస్తారకాః ॥ వారాజీవశవిజ్ఞమం దశశినాం శ్రేష్ఠాఅథాశోభనా । రిక్తామాదివసాదివిష్టితిథయః పాతోవమావైధృతీః ॥ శుభేహ్నిశోభనద్రవ్యేణ కన్యాగృహమాంగల్య-ప్రాఙ్ముఖం కన్యాద్వయుండుపవిశ్య ॥ తతఃగణాధి

పతి పూజాంకుర్యాత్ ॥ అథ ముద్రికారంభః - ఏవం ... ఆయుష్యాభి వృద్ధ్యర్థం ముద్రికారంభసమయే శ్రీమహాలక్ష్మీపూజాంకరిష్యామినమః॥ శ్లో॥ కరద్వయేన...మ్యహం ॥ శ్రీమహాలక్ష్మీమా...మి ॥ శ్లో ॥ శార దా...క్రియాత్ ॥ సరస్వతీమా...మి॥ శ్లో॥ గౌరీంసువర్ణ...వల్లభాం ॥ గౌరీమా...మి॥అథధ్యానావాహనాదిషోడశోపచారపూజాం సమర్ప యామి ॥ తతోమంగళద్రవ్యాదీన్ కన్యాద్వయాయాదద్యాత్ ॥ అథ మంగళాష్టకాదిచూర్ణికాది బ్రాహ్మణాన్ వాచయేత్ ॥ లక్ష్మీశ్రియ స్తథాకామో కామాలక్ష్మీయశ స్తథా । శిరసాధారయిష్యామి అక్షు తారోపణంకురు॥ముద్రికారంభ...సుముహూర్తోఽస్తు॥అథఆశీర్వాదః॥

ముద్రికారంభ స్సమాప్తః.

అథ లగ్నపత్రికా.

బృహస్పతిః॥ శ్లో॥ శుభేదినేదేవవిదంత్వభిజ్ఞం తాంబూల పు ష్పాక్షతపూర్ణపాణిః । కర్తాచగత్వాప్రణిపత్య పృచ్ఛేన్నివేద్య తస్మై వరకన్యయోర్భం॥ దంపత్యోర్జన్మతారాభ్యాం నామర్క్షాభ్యామథా పివా । స్త్రీజన్మతారాపూర్వాభ్యాం బ్రూయాత్ప్రశ్న శ్శుభాశుభ మ్॥ అథ జ్యోతిశ్శాస్త్రోక్తఫలంవదేత్ ॥ తతః॥ పంచాంగశుద్ధదివసే చంద్రతారాబలాన్వితే । నిష్పంచకేసులగ్నేచ క్రూరదోషాదివర్జితే॥ ఇతిజ్యోతిశ్శాస్త్రోక్త శుభసమయేదంపత్యోః సుఖప్రాప్తయే॥ ఏవం శుభముహూర్తంలిఖిత్వా॥ తతఃఆదిత్యాదిగ్రహాన్ సంపూజ్య అథ దైవజ్ఞేనాశీర్వాదఃకర్తవ్యః॥ తత్సమయేలగ్నపత్రికాందద్యాత్ ॥

ఇతి శుభలేఖనవిధి స్సమాప్తా.

అంకురారోపణమ్.

స్మృతికౌముద్యాంబ్రాహ్మే॥ శ్లో॥ ఇష్టింవైనాయకీం కృత్వా శచీయాగంచశోభనమ్ । నాందీముఖేభ్యశ్శ్రాద్ధంచ పితృభ్యఃకార్య

సిద్ధయే॥ వారాహసంహితాయామ్॥ శ్లో॥ గృహేస్థితాంవై పురు
షూతపత్నీం ప్రాఙ్మధ్యసంధ్యాసమయేషుకన్యా। స్రగ్గంధధూపైః
ప్రతిపూజయేత్తుపాణిగ్రహేయాసముపాగతేతి॥ శ్లో॥ సర్వేషు మం
గళేష్వాదావంకురార్పణమిష్యతే। పూర్వంవాత్రిదినేసప్త దివసేపం
చమేపివా॥ పంచాంగశుద్ధదివసే బీజనక్షత్రసంయుతే। సహమంగళ
ఘోషాద్యైర్విప్రపుణ్యాంగనాదిభిః॥ స్వగ్రామాత్ప్రాగుదగ్వాత్తు మృ
త్తికానయనంశుభమ్॥ అత్రాయంప్రయోగః॥ అయంముహూర్తస్సు
ముహూర్తోఽస్తు॥ శ్లో॥ యశ్శివోనామ ... సర్వేభ్యోమహాజనేభ్యో
నమః॥ ఆచమ్య॥ ఏవంగుణ...శుభతిథౌ। మమకుమార్యాః (మమ
కుమారస్య) ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థంశుభకర్మాంగభూత మంకురారోప
ణాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ స్తదంగత్వేన తదాదౌశుద్ధ్యర్థం ... మహా
జనైస్సహస్వస్తి పుణ్యాహవాచనంకరిష్యామినమః॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేన
పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాంకరిష్యామినమః॥ గణాధి
పతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచకృత్వా॥ ఆచమ్య...తిథౌ॥ అంకు
రా...ష్యామినమః॥ శుచౌదేశేభూమిం గోమయేనవిలిప్య। రంగవల్లీ
భిరలంకృత్య। గంధపుష్పాక్షతైస్సంకీర్య పంచపాలికా స్స్వవర్ణరజిత
తామ్రమృణ్మయైర్వాయథా సంభవంగృహీత్వా॥ శ్లో॥ మధ్యేచతు
ర్ముఖంవిద్యాత్పూర్వేవజ్రిణమేవచ। దక్షిణేచయమంవిద్యాత్పశ్చిమే
వరుణంతథా। ఉత్తరేశశినంవిద్యాత్పాలికాస్థాపనంక్రమాత్॥ దూ
ర్వామశ్వత్థపర్ణంచ శిరీషంబిల్వపత్రకమ్। తాసాంమూలేతుబధ్నీయా
చ్ఛ్వేతసూత్రేణవేష్టయేత్॥ శుద్ధప్రదేశేభూమిమభిమంత్ర్య॥ శ్లో॥
సర్వాధారధరేదేవి త్వద్రూపాంమృత్తికామిమాం। గృహిష్యామి
ప్రసన్నార్థం వల్మీకీంమృత్తికామిమామ్॥ ఇతిమృదమభిమంత్ర్య॥ భూ
మింఖాత్వామృదమాదాయ॥ శ్లో॥ వల్మీకమృత్తికాంచైవ గోమయంచ
తథైవచ। ఏతాన్విప్రక్షిపేత్తాసు పాలికాసుయథాక్రమమ్॥ ఇతి మధ్యే

బ్రహ్మపాలికాయాం । ప్రాచ్యాంఇంద్రపాలికాయాం । దక్షిణస్యాం యమపాలికాయాం । పశ్చిమేవరుణపాలికాయాం । ఉత్తరేసోమపాలికాయాంచ । క్రమేణమృదంపూరయిత్వా ॥ తిలమాషయవవ్రీహిముద్గసర్షపచణకకుళుత్థ గోధూమప్రియంగుశ్యామా కాదిచతుర్దశద్వాదశవాయథా సంభవంగృహీత్వా॥ శ్లో॥ దధిసర్పిమధుక్షీరైశ్శర్కరేణఫలైస్సహ । ప్రక్షాళనప్రకుర్వీత గోధూమచణకాదికాన్ ॥ ఇతి తానోషధీన్ క్షీరాదినా శుద్ధజలేనవాప్రక్షాళ్య ॥ బ్రహ్మాదిపంచపాలికాసు క్రమేణసంవాప్య ॥ తదుపరిమృత్తికాంనిక్షిప్య । తాసు శుద్ధజలమవోక్ష్య ॥ తతఃపాలికా సుబ్రహ్మాదీనావాహయేత్ ॥ శ్లో ॥ బ్రహ్మాణంరక్తగౌరాంగం చతుర్వక్త్రంజగత్ప్రభుం । అక్షస్రక్కుండికాభీతివరపాణింవిచింతయేత్ ॥ మధ్యమపాలికాయాం । బ్రహ్మాణమావాహయామి । ప్రజాపతి మావాహయామి । చతుర్ముఖ మావాహయామి । హిరణ్యగర్భమావాహయామి ॥ శ్లో ॥ ఇంద్రస్తైరావతారూఢం వజ్రాయుధధరంశుభమ్ । పూర్వదిక్పాలకందేవం సర్వదేవనమస్కృతమ్ ॥ పూర్వపాలికాయాం । ఇంద్రమావాహయామి । వజ్రిణమావాహయామి । శతక్రతుమావాహయామి । శచీపతిమావాహయామి॥ శ్లో॥ దండపాణింయమందేవం మహిషోత్తమవాహనమ్ । యమునాభ్రాతరంప్రీత్యా యమమావాహయామ్యహమ్ ॥ దక్షిణపాలికాయాం । యమమావాహయామి । వైవస్వతమావాహయామి । పితృపతిమావాహయామి । ధర్మరాజమావాహయామి ॥ శ్లో॥ ప్రాచేతసంప్రభుం నాథం మకరారోహణోత్సుకమ్ । పాశహస్తం విచిత్రాంగం వరుణంపూజయామ్యహమ్ ॥ పశ్చిమపాలికాయాం । వరుణమావాహయామి । ప్రచేతసమావాహయామి । సురూపిణమావాహయామి । అపాంపతిమావాహయామి ॥ శ్లో ॥ గ్రహాదీపం దీప్తిమంతం లోకస్థిత్యంతకారకం । ప్రత్యక్షఫలదంలోకే ధ్యాయేత్సో

మంనిశాకరమ్॥ ఉత్తరపాలికాయాం॥ శశినమావాహయామి। నిశాకరమావాహయామి। సోమమావాహయామి। ఇందుమావాహయామి॥ తతఃఅష్టదిక్పాలకానావాహ్య॥ ఇంద్రాణీంచావాహయేత్॥ శ్లో॥ ఇంద్రాణిత్వాంనమస్యామి శుభకర్మసుసర్వదా। ప్రసీదవరదాభూత్వా శచిత్వంసుస్థిరాభవ॥ శచీమావాహయామి స్థాపయామిపూజయామి॥ బ్రహ్మాదిపంచపాలికదేవతాభ్యోనమః। ఇంద్రాద్యష్ట దిక్పాలకేభ్యోనమః। శచీదేవ్యైనమః। ధ్యాయామీతిషోడశోపచారాంతపూజాంకృత్వా॥ తతఃనాందీదేవతావాహనంకుర్యాత్॥ సంకల్ప్య॥ మమకుమార్యాః (మమకుమారస్య) ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం॥ శుభకర్మాంగభూతం నాందీదేవతావాహనం కరిష్యామినమః॥ నాందీవృద్ధప్రపితామహవృద్ధపితామహవృద్ధపితరః। సత్యవసుసంజ్ఞకా విశ్వేదేవాః। నాందీముఖాఃనాందీ। నాందీవృద్ధప్రపితామహీవృద్ధ పితామహీవృద్ధమాతరః। సత్యవసుసంజ్ఞకావిశ్వేదేవాః। నాందీముఖాః నాందీ। నాందీమాతామహమాతుః పితామహమాతుః ప్రపితామహాస్సదారాః। సత్యవసుసంజ్ఞకావిశ్వేదేవాః। నాందీముఖాఃనాందీ॥ అత్రదేవతాశ్శోభనదేవతాః। నాందీదేవతాః। తత్తద్దేవతాః। త్రయస్త్రింశత్కోటిదేవతాశ్చ। మమకుమార్యాః। (మమకుమారస్య) తత్తచ్ఛుభకర్మకాలే వేదికాయాంప్రథమదినమారభ్య దేవతోద్వాసనపర్యంతం సుఖేననివసంతు। శోభనమితిత్రివారంపఠేత్॥ అంకురారోపణాంగత్వే నహిరణ్యాభ్యుదయికంకుర్యాత్॥ శ్లో॥ హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావసోః। అనంతపుణ్యఫలదమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ ధనంకరోషిదాతార మిహలోకేపరత్రచ। యస్మాత్ప్రీముచ్యతే ధాన్యమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ కామధేనోస్సముద్భూతం సర్వక్రతుషుసంస్థితం। దేవానామాజ్యమాహారమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ బ్రాహ్మణేభ్యోభోజనార్థం హిరణ్యందద్యాత్॥ ఆయుష్యాభివృద్ధి

రస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ ఆయుష్యాభివృద్ధిరస్తు॥ శ్లో॥ దిశాంవలీన్నమ స్యామి సర్వకామఫలప్రదాన్ । కుర్వంతుసఫలంకర్మకుర్వంతుసతతం శుభమ్ ॥ ఇతి ఆవాహితదేవతాభ్యోనమస్కృత్య ॥ తతస్తాఃపాలికాః మంటపేయావత్కార్యాంతం సురక్షితంకృత్వా దేవతామంటపస్థలే పార్శ్వేశేవివాహాఃదౌ ఐరిణీంసంస్థాప్య అత్రదీపాదికంప్రజ్వాల్య॥ షోడశ దినపర్యంతం సుస్థిరంయథానిక్షిపేత్ ॥ వివాహవేదింకుర్యాత్ యథా॥ శ్లో॥ హస్తోచ్ఛ్రితాంహస్త చతుష్టయేన విస్తీర్ణతాంమందిర వామ భాగే । విచిత్రితాం స్తంభచతుష్కయుక్తాం సోపానరమ్యాంచ వి వాహ వేదిమ్ ॥

తా. ఒక మూరయెత్తుగలదియు, నాలుగుమూరలు వెడల్పును నాలుగుమూరలు పొడవును గలదియు, నాలుగు స్తంభములు గలదియు, గడపలచే నందముగానుండు నదియు, మరియునసేకచిత్రములుగల పెండ్లి అరుగును యింటికి నెడమభాగమున నిర్మింప వలయును.

ఇత్యంకురారోపణం సమాప్తమ్.

వివాహపీఠలక్షణమ్.

శ్లో॥ కుర్యాద్వివాహపీఠంతు । శుభలక్షణసంయుతమ్। సప్త త్రింశతికందీర్ఘ మాయామంపంచకంతథా ॥ షడున్నతంచాంగుళానాం వివాహేపీఠముచ్యతే ॥

తా. పెండ్లిపీటను ముప్పదియేడంగుళములు పొడవును అయిదు అంగుళములు వెడల్పును ఆరుఅంగుళములు యెత్తుగలుగునట్లుగాను శోభస్కరమగు చిహ్నములు గలుగునట్లుగాను నిర్మింపవలయును.

వివాహపీఠలక్షణమ్ సమాప్తమ్.

మహాసంకల్పః.

అథ మహాసఙ్కల్పమాహ ॥ — ॥ దేవలః ॥ మహాదానేషు యజ్ఞాదౌ ప్రాయశ్చిత్తేషు కర్మసు । కన్యాదానే నదీస్నానే. మహా

సఙ్కల్పమాచరేత్ ॥——॥ మరీచిః॥ కన్యాదానేనదీస్నానేతులాదానాదిషుద్విజః॥ప్రాయశ్చిత్తేషుయజ్ఞాదౌ వ్రతాదిషువిశేషతః॥ ఏతదాదిషు సర్వత్ర మహాసఙ్కల్పమాదరాత్ । కృత్వాయత్కురుతే కర్మతదానన్త్యాయకల్పతే॥——॥సఙ్కల్పప్రకారః॥

ఏవంగు...తిథౌ॥ ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం॥కన్యాదానకాలేమహాసంకల్ప మంత్రపఠనం కరిష్యామినమః॥ అథానంతవీర్యస్య శ్రీమదాదినారాయణస్యాచింత్యాపరిమితశక్త్యా భ్రియమాణస్య మహాజలౌఘమధ్యేపరిభ్రమమాణానా మనేకసూర్యేందుకోటి బ్రహ్మాండానామేకతమేవ్యక్తావ్యక్త మహదహంకారపృథివ్యాపస్తేజో వాయ్వాకాశాద్యావరణైరావృతేస్మిన్ మహతి బ్రహ్మాండఖండయోర్మధ్యే ఆధారశక్తి శ్రీవరాహకూర్మానంతాష్టదిగ్గజో పరిప్రతిష్ఠితస్య అతలవితలసుతలతలాతల రసాతలమహాతలపాతాళ నాగలోకాత్మకస్య సప్తపాతాళస్యోపరితలే భూలోకభువర్లోకసువర్లోక మహర్లోక జనలోకతపోలోక సత్యలోకాదిలోక సప్తకస్యాధోభాగే మహానాళాయమానఫణిరాజరాజస్య మహాశేషస్యసహస్ర ఫణిఫణామండలమండితే ఐరావతపుండరీకవామనకుముదోంజనపుష్పదంతసార్వభౌమ సుప్రతీకాఖ్యాష్టదిగ్దంతశుండాదండోత్తంభితేలోకాలోకాచలేనవలయితే । లవణేక్షుసురాసర్పిదధిక్షీర జలార్ణవపరివృతే । అమరావత్యం భోజవతీసైనవతీగాంధర్వవతీకాంచీవతీ లంకాపురీయశోవతీ నామపురప్రతిష్ఠితే । ఇంద్రాగ్నియమనైరృతి వరుణవాయువ్య కుబేరేశానాదిదిక్పత్యధిష్ఠితే । జంబూప్లక్షకుశక్రౌంచ శాకశాల్మలపుష్కరాఖ్యసప్తద్వీపదీపితే । మహేంద్రమలయ సహ్యాశక్తిరక్షావతివింధ్యాద్రిపారియాత్రాహ్వాయ సప్తకులపర్వతవిరాజితే । ఇంద్రఖండక శేరుఖండతామ్రఖండగభస్తి ఖండనాగఖండసౌమ్య ఖండశరుఖండ శారుఖండభరతఖండాది నవఖండఖండాత్మికే। మహామానస్సరోరుహాకారే

పంచాశత్కోటియోజనవిస్తీర్ణ భూమండలే।సుమేరునిషధహేమకూట హిమవింధ్యాచలానాం హరివర్షకిన్నరకింపురుష పరుషయోశ్చక హిరణ్యమాల్యవంతకిష్కింధఋష్యమూకాదిపంచమానకసహితే।ప్రత్యేకం నవసహస్రయోజనవిస్తృతే। భరతవర్ష ఇలావృతకురుభద్రాశ్వక హిరణ్మయతమాలాఖ్యేతి నవవర్షాణాంమధ్యే భరతవర్షే। స్వర్ణప్రస్థ చంద్రసూర్యావర్తకలవణాకమదహారుణకలుహారుణసింహాచలలంకేతి నవఖండఖండితే। అంగవంగకుళింగకళింగ కురుకొంకణకుంకణ మరుహాటపానాట చోళమహారాష్ట్ర సౌరాష్ట్ర సింహలావణ్యా ధ్యాంధ్ర కర్ణలబహుళకాశ్మీరచీని మహాచీనిఘోటలాట మగధమాగధ కేరళ ద్రవిళద్రావిళనేపాళబంగాళ గౌళమలయాళ కిరాతపాంచాల బర్బర బహుధాన్యకవత్సివల్లీ కవత్సపీంధ్రసింహశూర శకశాల్మలఛేదివిదేహ విదర్భసింధుకోసల ఖూర్జరకర్నాటకలుహాట పుళింధ్రజాలాం ధ్రజ్వాలాంధ్రానేకభాషాభూపాలవిరాజితే। ప్రజాపతిక్షేత్రే దండకారణ్య వింధ్యారణ్యబదరికారణ్య చంపకారణ్య నహుషారణ్య నైమిశారణ్య గుహారణ్య కదళికారణ్య దేవదారుకారణ్యాది దశారణ్యాయుతే। స్వామ్యవంతికురుక్షేత్రే। గంగాభాగీరథీగౌతమీ నర్మదాకృష్ణవేణీ బాహుదాభీమరథీతుంగభద్రా వేణీమలాపహారీ కృతమాలాతామ్రపర్ణీ చంద్రభాగాతాపీపయోష్ణీవక్రగా పూర్ణిమావిశాలా వేత్రవతీ వేగవతీ కౌశికీగండకీ గోమతీవసిష్ఠాప్రవరకాశ్యపీ సరయూసరస్వతీ కుశావతీ ఫల్గునీకరతోయాపుణ్యాదాద్యనేక పుణ్యతీర్థవిలసితే। అయోధ్యామధురామాయా కాశీకాంచీ అవంతికాపురీద్వారవతీచైవ మహాముక్తిప్రతిష్ఠితే । సగరనగవత్స నగకూర్మనగస్వామి నగసరోరుహ మరావతీం శాహితాదిచ కోరశ్రీ శైలకైలాసానా ముపరిసమ భూమధ్యరేఖాయాః పూర్వదిగ్భాగే శ్రీశైలస్యేశాన్యప్రదేశే సాలగ్రామ హరివిశ్వేశ్వర సమస్తదేవతా బ్రాహ్మణసన్నిధౌ। అస్యశ్రీమజ్జలధి

మధ్యే । సితభోగభుజగపర్యంకశయన వనజనాభనాభి సరోరుహదేవ తిర్యఙ్మనుష్య భూధరాదిసకల జగత్స్రష్టాత్సమానే। అపరార్ధద్వయ జీవితో ఆదిమబ్రహ్మణః । ప్రథమపరార్ధే పంచాశతాదతీతే ద్వితీయ పరార్ధేపంచాశదాదివర్షే ప్రథమప్రాణాయామకాలే శ్వేతవరాహ కల్పకూర్మకల్ప పార్థివకల్ప కూర్మప్రళయకల్ప సావిత్రీకల్ప వరాహ కల్ప బ్రహ్మకల్పేతి సప్తకల్పానాం మధ్యేపంచమే శ్వేతవరాహకల్పే। బ్రహ్మమానదేవమాన మనుమాన పితృమాన సౌరమాన సావనమాన చాంద్రమాన నక్షత్రమానగురుమానానా మితినవమానానాంమధ్యేచాంద్రమానే। స్వాయంభువస్వారోచి షోత్తమతామసరైవత చాక్షుషవైవస్వత సూర్యసావర్ణి బ్రహ్మసావర్ణీంద్ర సావర్ణి రుద్రసావర్ణి దక్షసావర్ణి రౌచ్యభౌచ్యక ఇతిచతుర్దశమనూనాంమధ్యే సప్తమేవైవస్వతమన్వంతరే యుగానాంత్రిషుజాతేషు । ఇదానీంవిగ్ంశత్సహస్రాన్వితచతుస్త్రిగ్ంశల్లక్షయుతే। కృతయుగేచయాతే అష్టావింశత్సహస్రాన్వితసప్తదశలక్షాబ్దే। త్రేతాయుగేచయాతే షణ్ణవతిసహస్రాన్విత ద్వాదశలక్షాబ్దే। ద్వాపరయుగేచయాతే చతుష్షష్టిసహస్రాన్విత అష్టలక్షాబ్దే। కలియుగేచయాతేద్వాత్రిగ్ంశత్సహస్రాన్విత చతుర్లక్షయుతే। ఆదిమహావిష్ణోర్మత్స్యాది దశావతారేషు । మత్స్యః కూర్మః వరాహ నారసింహ వామన పరశురామ దశరథరామ బలరామ బౌద్ధకలికీతిదశానాం మధ్యే నవమే బౌద్ధావతారే । యుధిష్ఠిరవిక్రమార్క శాలివాహన విజయాభినందన నాగార్జునకలిభూపతిశకనృప ఇతి షట్త్రింశపంచోత్తరశతయుతే । పుణ్యాదివసేపుణ్యకాలే । సోమసూర్యోపరాగవ్యతీపాత మన్వాదియుగాది గజచ్ఛాయార్ధోదయపద్మకతిథిషు । సముద్రాదిపుణ్యతీర్థేషు పుణ్యక్షేత్రేషు॥ ఏవంగుణ... తిథౌ॥ అనాద్యవిద్యావాసనయా ప్రవర్తమానే సంసారచక్రే విచిత్రాభిః కర్మగతిభిః । విచిత్రాసుయోనిషుపునః పునరనేకధాదిజనితా

కేనవాకర్మవిశేషేణేదానీం।అముకగోత్రస్యాఽముకనామధేయస్యతవ జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్ క్షణపర్యంతం బాల్యయౌవనకౌమారవార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాది మనోవాక్కాయ కర్మేంద్రియ వ్యాపారైస్సంభావితానాంపాపానాం త్వక్చక్షుశ్శ్రోత్ర జిహ్వాఘ్రాణానాంపంచానాం జ్ఞానేంద్రియాణాం। వాక్పాణిపాదపాయూపస్థానాంపంచానాంకర్మేంద్రియాణాంవ తేషాంప్రేరకస్యాఽంతఃకరణస్య మనసశ్చస్వస్వగోచరైస్స్వస్వసంబంధేనతత్ త్సవికల్పకజ్ఞానేభ్యః। ప్రవృత్తైఃకామక్రోధలోభమోహమదమత్సరైరాంతరైర్నిరంతరైశ్శత్రుభిః సంభావితమహాపాతకాది సకలపాపనివృత్తిద్వారాగంగావాలుకాభిస్సప్తఋషిమండలపర్యంతం కృతరాశీర్వర్ష సహస్రావసానేఏకైకవాలుకాపకర్షక్రమేణ సర్వరాశ్యపకర్ష సమ్మితకాలే బ్రహ్మలోకే నివాససిద్ధ్యర్థం। తిలైస్సూర్యమండలపర్యంతం కృత...ర్థం॥ యవైశ్చంద్రమండలపర్యంతంకృత...ద్ధ్యర్థం॥మాషైర్ధ్రువమండలపర్యంతంకృత...ద్ధ్యర్థం॥ శతగవ్యూతిమానేనగో వృషలోమ్నా వర్షసహస్రావసానేఏకైకలోమాపకర్షక్రమేణ సర్వరాశ్యపకర్ష సమ్మితకాలే బ్రహ్మలోకే నివాససిద్ధ్యర్థం। యథాత్రిగుణీకృతాగ్నిష్టో మాత్యగ్నిష్టో మోక్థ్యషోడశ్యతి రాత్రాప్తోర్యామసాంతపనవాజపేయపౌండరీకాశ్వమేధాది శతక్రతూనాంసంపూర్ణ సకలఫలావాప్త్యర్థం। దశపూర్వేషాందశాపరేషాంమద్వంశ్యానాం మయాసహపిత్రూణాం నరకాదుత్తీర్య శాశ్వత్బ్రహ్మలోకే నివాససిద్ధ్యర్థం। హరేస్సాలోక్యసామీప్య సాయుజ్యపదప్రాప్త్యర్థం శ్రీలక్ష్మీనారాయణముద్దిశ్యశ్రీలక్ష్మీనారాయణప్రీత్యర్థం నానాస్మృతి పురాణ మార్గేణ షోడశ దానాంతర్భూత మత్స్యపురాణోక్త స్వగృహ్యోక్తప్రకారేణ సాలంకృతసహిరణ్యోదకకన్యాదానమహంకరిష్యామినమః॥శ్లో॥ కన్యాంకనకసంపన్నాం కనకాభరణైర్యుతాం। దాస్యామివిష్ణవేతుభ్యం బ్రహ్మలోకజిగీషయా॥౧॥

కన్యేమమాగ్రతోభూయాత్కన్యామేదేవిపార్శ్వతః। కన్యామేసర్వతోభూయాత్త్వద్దానాన్మోక్షమాప్నుయామ్॥ ౨॥ విశ్వంభరాఃపంచభూతా స్సాక్షిణ్యస్సర్వదేవతాః। ఇమాంకన్యాంప్రదాస్యామి పితౄణాం తారణాయవై॥ ౩॥ కన్యాంసాలంకృతాంసాధ్వీం సుశీలాయసుధీమతే। ప్రయతోహంప్రయచ్ఛామి ధర్మకామార్థసిద్ధయే ॥ ౪ ॥ గౌరీరూపామిమాంకన్యాం యథాశక్తి విభూషితాం । వరాయవిష్ణవేతుభ్యం దత్వాముక్తింసమాశ్రయే॥ ౫॥ యావంతిసంతిరోమాణి కన్యాయాశ్చతనూపరి । తావద్వర్ష సహస్రాణి స్వర్గలోకేమహీయతే॥ ౬॥ వధూపూర్వకంప్రవరంవదేత్ ॥ వరపూర్వకంద్వితీయమ్ ॥ అత్ర చూర్ణికాం పఠేత్॥ తుభ్యంప్రజాసహత్వకర్మభ్యః ప్రతిపాదయామి॥ కన్యాముదకాక్షతసువర్ణ పూర్వకఫలానిదత్వా । తతః గోదానాది దశదానాని కుర్యాత్॥

మహాసంకల్ప స్సమాప్తః.

చూర్ణికా.

స్వస్త్యష్టాశీతి సహస్రాణాం ద్విజగురు దైవత్యానాం సమస్త జగదాధార మహామండూక కూర్మయజ్ఞ వరాహ శేషపృథివీనాం పురందర పావక యమనిరృతి వరుణ వాయు కుబేర ఈశానాద్యష్ట దిక్పాలకానాం । జలజభవహరిహర ముఖ్యదేవ గణానాం। నారద విశ్వామిత్ర పరాశరాత్రి వాల్మీకి గౌతమ భృగు వ్యాసాది మహర్షీణాం । సీతాఽరుంధత్యహల్యా ద్రౌపదీ తారామండోదరీ పాంచాలీ దమయంత్యాది మహాపతివ్రతానాం । హరిశ్చంద్ర నలకార్తవీర్య విక్రమార్క భోజరాజాది పుణ్యపురుషాణాం । గంగా

నర్మదాతుంగభద్రా మలాపహారిణీ శ్రీకృష్ణవేణీ గోదావరీభీమరథ్యాది మహానదీనాం । జంబూ నింబ కదంబ చూత క్రముకనారికేళ ఖర్జూర ధాత్రీ దాడిమ్యాది ఫలవృక్షాణాం । పున్నాగ జాజీవకుళ కేతకీ చంపక మల్లికా మాధవీ మాలత్యాది వివిధకుసుమానాం । కస్తూరీ కుంకుమాగరు గోరోచనాది సుగంధానాం । అపరిమిత కనకకలశ కన్యకా గృహమేధిక విశ్వవీణావాదిమేఘ ధ్వనీనాం । అయోధ్యా కాశీ పురుషోత్తమరామేశ్వరాది పుణ్యనగరీణాం । శ్రీశైలవింధ్య హేమాచల గోవర్ధన కైలాసాది మహాశైలానాం । తర్కమీమాంసా సాన్యాయ వైశేషిక భాట్టప్రాభాకర వ్యాకరణాది షట్ఛాస్త్రాణాం । ఋగ్యజుస్సామాథర్వణ వేదానాం । లగ్న హోరా ద్రేక్కాణ నవాంశ ద్వాదశాంశ త్రింశాంశ త్రింశదంశకానాం । నిరంతరమనుకూలాశ్శుభాశ్శోభనాః। అస్య...ముహూర్తస్య సుతిథిం సువారం సునక్షత్రం సుయోగం సుకరణం సుచంద్రతారాబలం అనుకూలం శుభశోభనా స్సర్వేగ్రహా స్సునక్షత్రా శ్శుభైకాదశస్థాన ఫలదా స్సుప్రీతా స్సుముహూర్తా స్సుప్రసన్నా వరదా భవంతు ॥

చూర్ణికా సమాప్తా.

అథమంగళాష్టకాని.

శ్లో॥ ప్రహ్లాదందురవాప శోకజలధే రుత్తారయన్నైనగమామ్। బాహ్యాంతఃపరిపూర్ణతాం ప్రకటయన్ స్తంభంవిభిందన్ బలాత్। హేమాక్షాగ్రజమాజఘాన నఖరై ర్యోమంగళానాంనిధిః । శ్రీమాన్ శ్రీవిభురీశ్వరో నరహరిః కుర్యాజ్జగన్మంగళమ్॥ ౧॥ శ్లో ॥ సోమేశాబ్జభవాష్టదిక్పతి ముఖై ర్దేవై ర్వసిష్ఠాదిభి ర్బ్రహ్మర్షి ప్రవరైశ్చ నారద ముఖై ర్దేవర్షి భిర్భూషితే । ఆసీనోరమయాభువాసహామహా వైవాహికే మంటపేశ్రీమాన్...మంగళమ్॥ ౨॥ శ్లో॥ యత్పాదాబ్జమరంద బిందుస

దృశీ గంగాజగత్పావనీయన్నామస్మరణం దదాతిసకలాన్కామాన్ స్వ
ణామన్వహమ్ । యత్సేవాభవసాగరైకతరణిస్సోయం జగన్నాయక
శ్రీమాన్ ...మంగళమ్॥౩॥ శ్లో॥ కల్యాణైకనికేతనస్సుజనితా కల్యాణ
సంధాయకః।కల్యాణప్రదకీర్తనోగుణనిధిః కల్యాణకల్యాణదః।కల్యాణా
ద్రిసమానసారవిభవః కల్యాణసారాత్మక శ్రీమా...మంగళమ్ ॥ ౪ ॥
అన్యోన్యాభినవాతుతార్పణవిధా శృంగారభంగ్యావహాం।లక్ష్మీవీక్షణ
వైఖరీమనుభవన్ తత్పాణిసంగోత్సవే।సానందస్స్మరపారవశ్య పిశునం
రోమాంచముద్వేలయన్ శ్రీమాన్...మంగళమ్॥౫॥లక్ష్మీదత్తవరాంపు
ళిందతనయాం లావణ్యసారాత్మికాం । సంరక్తాంసుమ మంజరీం కరుణ
యాజగాహలీలాస్పదః। సర్వజ్ఞఃప్రథితశ్చిరంతనమునిస్సుబ్రహ్మచారీ
తియశ్శ్రీమాన్...మంగళమ్॥౬॥ సత్యాసత్యవివేచనైకకుశలస్సత్యప్రి
యస్సత్యవాక్సత్యజ్ఞాన సుఖాత్మక స్సుఖకరస్సత్యావతారోహరిః।సత్యః
కేవలజన్మయోనతజనా సత్యాపహస్సర్వదా శ్రీమాన్...మంగళమ్॥౭॥
రాజీవాయతలోచనః ప్రవిలసద్రాజీవమిత్రప్రభుః।రాజీవాంఘ్రిరజో
విధూతవృజినబ్రహ్మర్షిరాజిస్సదా। రాజీవైకనికేతనాముఖలసద్రాజీవ
పుష్పంధయ శ్రీమాన్...మంగళమ్॥౮॥ శ్లో॥ఇత్యేతద్వరమంగళాష్టక
మిదం లక్ష్మీనృసింహస్యయః । కల్యాణోత్సవవేదికాసుపఠతేవధ్యావ
రస్యశ్రియై । మాంగల్యంసుతసంపదంసువిమలాం కీర్తించదత్వావిభు
శ్రీమాన్ శ్రీవిభురీశ్వరోనరహరిః కుర్యాజ్జగన్మంగళమ్॥ ౯ ॥

ఇతి మంగళాష్టకాని సమాప్తాని.

అథ లగ్నాష్టకాని.

శ్లో॥ లక్ష్మీర్యస్యపరిగ్రహః కమలభూస్సూనుర్గరుత్మాన్రథః పౌ
త్రశ్చంద్రవిభీషణౌసురగురు శ్శేషశ్చ శయ్యాసనమ్।బ్రహ్మాండంవర

మందిరంసురగణా యస్యప్రభోస్సేవకా। స్త్రైలోక్య కుటుంబపోషణ
పరఃకుర్యాత్సదామంగళమ్॥౧॥ బ్రహ్మావాయుగిరీశ శేషగరుడా దేవేంద్ర
కామాగురు । శ్చంద్రార్కా వరుణానలా మనుయమా వి త్తేశవిఘ్నే
శ్వరా । నాసత్యౌనిరృతిర్మరుద్గణయుతాః పర్జన్యమిత్రాదయ స్సస్త్రీ
కాస్సుర పుంగవాః ప్రతిదినం కుర్యాత్సదామంగళమ్॥౨॥ విశ్వామిత్ర
పరాశరౌర్వభృగవోఽగ స్త్యః పుల స్త్యః క్రతుః । శ్రీమానత్రిమరీచి
కౌత్సపురవశ్శ క్తిర్వసిష్ఠోంగిరాః । మాండవ్యోజమదగ్నిగౌతమ భర
ద్వాజాదయస్తాప సాస్స స్త్రీకామునిపుంగవాః ప్రతిదినం కుర్యాత్సదా
మంగళమ్॥ 3॥ మాంధాతానహుషాంబరీషసగరా రాజాపృథుర్హై
హయ శ్రీమాన్ ధర్మసుతోనలోదశరథో రామోయయాతిర్యదుః ।
ఇక్ష్వాకుశ్చవిభీషణశ్చభరత శ్చోత్తానపాదధ్రువా । వి త్యేతే భువిభూ
భుజఃప్రతిదినం కుర్యాత్సదా మంగళమ్॥౪॥అశ్వత్థోబదరీచ చందనతరు
ర్మందారకల్పద్రుమా। జంబూనింబకదంబచూతసరళావృక్షాశ్చ యేక్షీ
రిణః।సర్వే తేఫలమిశ్రితంవనచయంవై భ్రాజితంభ్రాజితమ్।రమ్యంచైత్ర
రథం సునందనవనం కుర్వంతు వాంమంగళమ్॥౫॥ గౌరీశ్రీరదితిశ్చ కద్రు
వినతేజ్యోతిస్తుపూర్ణావతీ । సావిత్రీచసరస్వతీచ సురభిస్సత్యా వ్రతా
రుంధతీ । స్వాహాజాంబవతీ చరుక్మభగినీదుస్స్వప్న విధ్వంసినీ । వేలా
చాంబునిధేస్సమీరసహితా కుర్యాత్సదామమ్గళం॥౬॥ఆదిత్యాదినవ
గ్రహాశ్శుభఫలా మేషాదయోరాశయో । నక్షత్రాణి సయోగకాశ్చ
తిథయ స్తద్దేవతా స్తద్గణాః । మాసా బ్దాఋుత వ స్తథైవదివసా స్సంధ్యా
దయోరాత్రయ । స్సర్వేస్థావరజంగమాఃప్రతిదినంకుర్యాత్సదామంగ
ళమ్॥ ౭॥ గంగాసింధుసరస్వతీచయమునా గోదావరీనర్మదా।కృష్ణాభీమ
రథీచ ఫల్గుసరయూశ్శ్రీగండకీగోమతీ । కావేరీకపిలాప్రయాగ విరజా
వేత్రావతీత్యాదయో । నద్యశ్శ్రీహరిపాదపంకజభవాః కుర్వంతువాం
మంగళమ్॥౮ ॥

శ్లో॥ లక్ష్మీశోభువనత్రయే నివసతో దేహినాం మనుష్యోరగాణాం। సంస్థాతుం కరుణానిధిః కరుణయా మార్తాండ వంశేయయా । కౌసల్యా నిజగర్భసంభవభృతే జన్మన్యసాధారణేజాతే శ్రీరఘునాయకస్య జననం దేయాదిదంమంగళమ్॥౧॥ వైదేహీవదనాభిలాషణయుతంకామం సకామంకృతమ్। విఖ్యాతంభువనత్రయేహరధనుర్భగ్నీకృతం లీలయా। విశ్వామిత్రపరాశరాదిమునిభి స్తత్సన్నిధానాంచితం।సీతారాఘవయోర్వివాహసమయే దేయాదిదంమంగళం ॥ ౨ ॥ ఉత్ఫుల్లామల నీలవారిజదళశ్యామోన్నతంకోమలమ్। పార్వత్యాచ మహేశ్వరేణచశిరశ్లాఘీకృతం సర్వదా। శాపాత్తిర్వరగౌతమస్య వనితా శైలాసుశీలాకృతా దంపత్యోరిహ వామభాగవనితం దేయాదిదంమంగళమ్॥౩॥శ్రీరామంజనకాత్మజా సురగురుంప్రత్యఙ్ముఖమ్ప్రాఙ్ముఖం। దోర్భ్యామంజలిమంచితైశ్చవనితా మాపూర్వముక్తాఫలైః। నానారత్న విరాజమానకలశైరానీయతంసాగరాత్ । సీతారాఘవయోర్వివాహసమయే దేయాదిదంమంగళమ్॥౪॥ కల్యాణం కమనీయ కోమల కరైరార్ద్రాక్షతారోపణమ్।కన్యాదానపురస్సరంసురగురోర్విప్రాశిషానుగ్రహమ్। బాహ్వోః కంకణబంధనందశగుణం మాంగల్యసూత్రాన్వితమ్।సీతారాఘవయోర్వివాహసమయేదేయాదిదంమంగళమ్॥ ౫॥ తదేవలగ్నంసుదినంతదేవ తారాబలం చంద్రబలంతదేవ। విద్యాబలం దైవబలంతదేవ లక్ష్మీపతేతేంఘ్రి యుగంస్మరామి॥ ౬ ॥ శ్రీరామపత్నీ జనకస్యపుత్రీ సీతాంగనాసుందరకోమలాంగీ। శ్రీవిష్ణుపత్నీ భువనైకమాతా వధూవరాభ్యాం వరదాభవంతు ॥ ౭ ॥ జానక్యాఃకమలామలాం జలిపుటేయాః పద్మరాగాయితాః। న్యస్తారాఘవమస్తకేచవిలసత్కుంద ప్రసూనాయితాః స్రస్తాశ్యామలకాయకాంతికలితాయా ఇంద్రనీలాయితాః। ముక్తాస్తాశ్శుభదాభవంతు భవతాం శ్రీరామవైవాహికాః॥ ౮ ॥

లగ్నాష్టకాని సమాప్తాని.

అథ నవగ్రహమంగళాష్టకమ్.

శ్లో॥ భాస్వాన్కాశ్యపగోత్రజోఽరుణరుచిర్యస్సింహపో ఽర్కస్సమిత్ । షట్త్రిస్థోదశశోభనోగురుశశీ భౌమాస్సుమిత్రాస్సదా ॥ శుక్రోమందరిపుఃకళింగజనిత శ్చాగ్నీశ్వరాదేవ తే । మధ్యేవర్తులపూర్వదిగ్దినకరః కుర్యాత్సదామంగళమ్॥ ౧ ॥ శ్లో ॥ చంద్రఃకర్కటకప్రభుస్సితనిభ శ్చాత్రేయగోత్రోద్భవ । శ్చాత్రేయశ్చతురశ్రవారుణముఖ శ్చాపోఉమాధీశ్వరః ॥ షట్సప్తాగ్నిదశైకశోభనఫలో నోరిర్బుధార్కౌప్రియా । స్వామీయామునజశ్చపర్ణసమిధః కుర్యాత్సదామంగళమ్॥ ౨ ॥ శ్లో ॥ భౌమోదక్షిణదిక్త్రికోణయమజో వంతీశ్వరఃఖాదిరః । స్వామీవృశ్చికమేషయోస్సురగురు శ్చార్కశ్శశీసౌహృదః ॥ జ్ఞోరిష్టత్రిఫలప్రదశ్చ వసుధా స్కందాక్రమాగ్నేవతా । భారద్వాజకులోద్భవోఽరుణరుచిః కుర్యాత్సదామంగళమ్॥౩॥ శ్లో ॥ సౌమ్యఃపీతఉదఙ్ముఖస్సమిదపా మార్గోఽత్రిగోత్రోద్భవః । బాణేశానదిశస్సుహృద్[illegible]విసిత శ్చేషాస్సమా శ్శీతగోః ॥ కన్యాయుగ్మపతిర్దశాష్టచతుర షణ్నేత్రగశ్శోభనో। విష్ణుర్దేవ్యధిదేవతేమగధపఃకుర్యాత్సదామంగళమ్॥ ౪ ॥ శ్లో ॥ జీవశ్చాంగిరగోత్రజో త్తరముఖో దీర్ఘోత్తరాశాస్థితః । పీతోఽశ్వత్థసమిచ్చసింధుజనిత శ్చాపోథమీనాధిపః।సూర్యేందుక్షితిజాఃప్రియాబుధసితౌశత్రూసమా శ్చాపరే। సప్తద్వేనవపంచమే శుభకరః కుర్యాత్సదామంగళమ్॥ ౫॥ శ్లో॥ శుక్రోభార్గవగోత్రజస్సితనిభః పూర్వాముఖఃపూర్వది । క్పాఞ్చాంగస్థవృషస్తులాధిపమహా రాష్ట్రాధిపోదుమ్బరః ॥ ఇన్ద్రాణీమఘవాబుధశ్చరవిజో మిత్రోఽర్కచన్ద్రావరీ । షట్త్రిస్థోదశవర్జితేభృగుసుతః కుర్యాత్సదామంగళమ్॥౬ ॥ శ్లో॥ మన్దఃకృష్ణనిభస్సపశ్చిమముఖః సౌరాష్ట్రపఃకాశ్యపః । స్వామీనక్రసుకుంభయోర్బుధసితౌ మిత్రౌకుజేందూద్విషౌ । స్థానంపశ్చిమదిక్ప్రజాపతియమౌ దేవౌధనుష్యాసన । షట్త్రిస్థశ్శుభకృచ్ఛమీరవి

సుతః కుర్యాత్సదామంగళమ్ ॥౭॥ శ్లో॥ రాహుస్సింహళదేశపోనిర్ఋతిః కృష్ణాఙ్గశూర్పాసనో। యః పైఠీనసగోత్రసంభవసమిద్దూర్వాముఖోదక్షిణః। యస్సర్పఃపశుదైవతోఖిలగత స్సాన్వమ్యాద్విశేష ప్రద। షట్త్రిస్థశ్శుభకృచ్చసింహికసుతః కుర్యాత్సదామంగళమ్॥ ౮॥ శ్లో॥ కేతుర్జైమినిగోత్రజఃకుశసమిద్వాయవ్యకోణేస్థితః। చిత్రాంగధ్వజలాంఛనోహిభగవాన్యోదక్షిణాశాముఖః। బ్రహ్మాచైవచచిత్రగుప్తపతిమాన్ ప్రీత్యాధిదేవస్సదా। షట్త్రిస్థశ్శుభకృచ్చబర్బరపతిః కుర్యాత్సదామంగళమ్॥ ౯॥ శ్లో॥ ఇత్యేవంగ్రహమంగళాష్టకమిదం లోకోపకారప్రదం। పాపౌఘప్రశమంమహాఽభయకరం సౌభాగ్య సంవర్ధనమ్॥ యఃప్రాతశ్శ్రుణుయాత్పఠేదనుదినం శ్రీకాళిదాసోదితం। భక్తింముక్తిమసౌభజేచ్చసతతం విందేత్సదామంగళమ్॥

ఇతి శ్రీ ఆదిత్యాదినవగ్రహ మంగళాష్టకం
సంపూర్ణమ్.

కృష్ణాపుష్కర స్నానాది ప్రయోగః.

ఏవ * ప్రీత్యర్థం కన్యాగతేదేవగురౌసార్ధత్రికోటితీర్థ సహిత పుష్కరప్రయుక్త మహాపర్వణిపుణ్యకాలే కేశావపనంకుర్యాత్॥ కృష్ణవేణీస్నానమహం కరిష్యామినమః॥ అతాద్రా స్నానమహాసంకల్ప మంత్రపఠనం కరిష్యామినమః॥ స్నానమహాసంకల్పం పఠిత్వా॥ స్నాత్వా ఆచమ్య॥ ఏవంగుణ + + + ప్రీత్యర్థం ప్రాచీనావీతీ- పితృవర్గత్రయ మాతృవర్గత్రయ - మాతామహవర్గత్రయ- మాతామహీ వర్గత్రయ సర్వేషాం కారుణ్యానా ముచ్చార్య స్నాత్వాచమ్య॥ తతః స్నానాంగత్వేన చతుర్ముఖాదీనాం తర్పణాని కరిష్యామి నమః॥ శ్లో॥ చతుర్ముఖ జగత్స్రష్ట స్సర్వలోక గతావ్యయ। సరస్వత్యా చసహిత అర్ఘ్యంకన్యాగతేగురౌ॥ చతుర్ముఖాయనమః। అర్ఘ్యం

సమర్పయామి॥ శ్లో॥ పుష్కరాక్షజగన్నాథ భక్త్యాసహజనార్దన। అర్ఘ్యంగ్రహాణ హే కృష్ణ తవకన్యాగతే గురౌ॥ విష్ణవేనమః అర్ఘ్యంసమర్పయామి॥ అష్టమూర్తే మహేశాన గంగాధరకృపానిధే గౌర్యాసహ గృహాణార్ఘ్యం తవకన్యాగతే గురౌ। అష్టమూర్తయేనమః। ఇదమర్ఘ్యంసమర్పయామి॥ శ్లో॥ ఇంద్రాద్యావసవోరుద్రా స్సాధ్యావిశ్వే తథాశ్వినౌ। సానుగాశ్చసురాస్సర్వే అర్ఘ్యంకన్యాగతేగురౌ॥ ఇంద్రాదిదేవతాభ్యోనమః। ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ మునయోవాలఖిల్యాద్యా స్సప్తచైవమహర్షయః। తేగృహ్ణంతుమయాదత్తమర్ఘ్యం కన్యాగతేగురౌ॥ వాలఖిల్యాదిమునిభ్యోనమః॥ ఇదమ...మి॥ శ్లో॥ అగ్నిష్వాత్తా బర్హిషదోఽనగ్న యస్సాగ్నయస్తథా। ఆజ్యపాః పితరశ్చార్ఘ్యం గృహ్ణంత్వపిచసోమపాః॥ అగ్నిష్వాత్తాదిపితృభ్యోనమః॥ ఇదమ...మి॥ శ్లో॥ బృహస్పతేసురాధ్యక్ష సర్వదేవనమస్కృత। కన్యాగతే సురాచార్య గృహాణార్ఘ్యంనమోస్తుతే॥ బృహస్పతయేనమః॥ ఇదమ...మి॥ త్వంరాజాసర్వతీర్థానాం సర్వతీర్థ ఫలప్రద। గ్రహాణార్ఘ్యం మయాదత్తం పుష్కరాక్షనమోస్తుతే॥ పుష్కరాక్షాయనమః॥ ఇదమ...మి॥ కృష్ణవేణినమస్తుభ్యం సర్వపాపప్రణాశని। భక్త్యాదత్తంమయాదేవి గృహాణార్ఘ్యం నమోస్తుతే॥ కృష్ణవేణ్యైనమః। ఇదమ...మి॥ అథ సూర్య అర్ఘ్యప్రదానానిచ కుర్యాత్॥ తతః హిరణ్యశ్రాద్ధంవా, ఆమశ్రాద్ధంవా కుర్యాత్॥ తతః గోదానత్రయం అతిశయేన గోభూహిరణ్య వస్త్రధాన్య కన్యాదాన సువర్ణదాన గృహదానానిచ కారయేత్॥ తత్రనదీతీరే పితృదేవతాః ప్రీత్యర్థం తిలతర్పణం కుర్యాత్॥ అనంతఫలమితి॥ నదీతీరేపరదినేస్నాత్వా॥ శూర్పవాయనదానాని కుర్యాత్॥

ఇతి కృష్ణాపుష్కర స్నానాది ప్రయోగస్సమాప్తః.

పుష్కరనదీనిర్ణయః.

శ్లో॥మేషేగంగావృషేరేవా గతేయుగ్మేసరస్వతీ।యమునాకర్కటేచైవ గోదాసింహేంగతేపిచ । కన్యాయాం కృష్ణవేణీచకావేరీచతులాగతే। వృశ్చికేస్యాద్భీమరథీ। చాపేపుష్కరవాహినీ। మృగేతుంగాఘటేసింధుప్రణీతాతటినీఝషే । తిష్ఠన్నబ్దాత్సురగురుఃక్రమాత్సర్వేమునీశ్వరాః। ఆద్యంతద్వాదశదినేపిత్రూణాం దత్తమక్షయమ్॥

ఇతి పుష్కరనిర్ణయ స్సమాప్తః.

స్నానమహాసంకల్పః.

పురుషవిషయః॥ శ్లో॥ నివేద యితుకామోహం పాపంపరిషదిస్వకం । స్నానంశరీరశుద్ధ్యర్థం కరిష్యఇతికీర్తయేత్ ॥ తతోబ్రాహ్మణాన్ ప్రార్థయేత్॥ ఆచమ్య...ఏవం...ప్రీత్యర్థం అముకగోత్రస్య అముకనామధేయస్య మమజన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతంమధ్యేవర్తినికాలే బాల్యయౌవనకౌమార వృద్ధత్వేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్య వస్థాసుమనోవాక్కాయ కర్మేంద్రియవ్యాపారైః రహసిప్రకాశేచజ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చ మయాకృతానాం ప్రకాశకృత మహాపాతకచతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకాఽతిదిష్ట రూపమహాపాతక వ్రతాఽతిదేశికరూపాతి పాతకానాం ప్రకాశకృత మహాపాతకసమరూపాఽతిపాతకానాం ఉపపాతకానాం సంకిలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం రహస్యకృతానాం మహాపాతకానాం రహస్యకృతమహాపాతకసమరూపాఽతిపాతకానాం ఉపపాతకానాం అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం అజ్ఞానతోఽభ్యస్తానాంజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం జ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాత్యంతాఽభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ నిరంతరాభ్యస్తానాం అజ్ఞా

నతోఽజ్ఞానతశ్చ చిరకాలాఽభ్యస్తానాం - గంగాసింధు సరస్వతీ యము నానర్మదాగోదావరీకృష్ణ వేణీకావేర్యాది మహానదీస్నానే సంజ్ఞాపక హేతూపపాతక బ్రహ్మహత్యాగోవధ గురుతల్పక స్వర్ణస్తేయ సురాపా నాదిమహా పాపానాం - ద్విజపత్నీ గురుపత్నీ రాజపత్నీ - పరస్త్రీ గమన దేవబ్రాహ్మణ వృత్తిచ్ఛేదన - తటాకచ్ఛేదన - మిత్రద్రవ్యాప హరణ నిషిద్ధాన్న పతితాన్న గణాన్న గణికాన్న దురన్న దుర్దాన భార్యా విసర్జన మాతాపితృతిరస్కార బ్రాహ్మణదోషనిరూపణ ఛండాల స్త్రీస్పర్శ రజస్వలాస్త్రీస్పర్శ అసాక్షిభోజనాదీనాం ఏవంబహూ నాంబహువిధానాం సర్వేషాంపాపానామపనోదకం...మహానదీస్నాన మహంకరిష్యామినమః॥ తతఃస్నానమాచరేత్ "

మహానదీస్నానసమయే స్నానమహాసంకల్ప స్సమాప్తః.

స్త్రీస్నానమహాసంకల్పః.

తతోబ్రాహ్మణాన్ప్రార్థయేత్ ॥ ఆచమ్య ఏవం ... ప్రీత్యర్థం అముక గోత్రవత్యాః అముకనామధేయవత్యాః మమజన్మాభ్యాసా జన్మప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యంతంమధ్యేవర్తినీకాలే బాల్యయౌవనకౌ మారవృద్ధత్వేషు సంభావితానాంపాపానాం పతివంచననిరాకరణపర దూషణ బ్రాహ్మణదూషణ గురుతిరస్కారదేవతాదూషణ పరస్త్రీ దోషనిరూపణ - ఆత్మవిక్రయ - ఆరబ్ధవ్రతత్యాగ - సదా దుర్భాషణ దురాచార - గ్రహణసమయేపురుషసంయోగ - శిశుహత్యా-గోహత్యా పరద్రవ్యాపహరణ - మిత్రద్రోహ-భోజనసమయేపఙ్క్తిభేదన - భర్తృ శ్వశురశిశ్రూషరాహిత్య - సదాన్యగృహవాస - భర్తరిదేశాంతర గతేదేహాలంకరణ - కన్యావిక్రయ - గవాదివిక్రయ - రసద్రవ్యాది విక్రయ - ఋతుకాలిక శాస్త్రనియమలోప - అజ్ఞానతో రజస్వలా న్యస్పర్శాది - సంపాదితమహాపాపానాంకాయిక వాచిక మానసికా

వ్యతమవ్యభిచార పురుష స్త్రీసంభాషణాది-పాతివ్రత్యధర్మలోపానాం-అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం - అజ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం - ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకచతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం - ప్రకాశకృతానాంమహాపాతకాఽతిదిష్ట రూపమహాపాతక వ్రతాఽతిదేశిక రూపాఽతిపాతకానాం ప్రకాశకృతమహాపాతక సమరూపాఽనుపాతకానాం ఉపపాతకానాంసంకిరీకరణానాంమలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాంఅవకీర్ణకానాం - ప్రకీర్ణకానాం రహస్యకృతానాం - మహాపాతకానాం-రహస్యకృత మహాపాతక సమరూపాఽతి పాతకానాం ఉపపాతకానాం - ఏవంబహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానా మపనోదకం......మహానదీస్నాన మహంకరిష్యామినమః॥ తతఃస్నానమాచరేత్ ॥

ఇతి స్త్రీస్నానమహాసంకల్ప స్సమాప్తః.

అర్ధోదయనిర్ణయః.

శ్లో॥ అమార్కపాతశ్రవణై ర్యుక్తాచేత్పౌష మాఘయోః। అర్ధోదయస్సవిజ్ఞేయః కోటిసూర్య గ్రహైస్సమః ॥ కించిన్న్యూనం మహోదయః॥

తా॥ పుష్యమాఘములలో అమావాస్య-ఆదివారము-వ్యతీపాత శ్రవణము-వీనితోగూడినయెడ అర్ధోదయపర్వంబనఁబడును-అది కోటిసూర్య గ్రహణములకుసమము-పాఠాంతరమునందీ మూడిటిలో నొకటితప్పిపోయినచో మహోదయ మనఁబడుననియర్థము.

శ్లో॥ దివైవయోగశ్శస్తోయం నతురాత్రౌకదాచన। అర్ధోదయేతుసంప్రాప్తే సర్వంగంగాసమంజలం। శుద్ధాత్మా నోద్విజాస్సర్వేభవే యుర్బ్రహ్మసన్నిభాః। యత్కించిద్దీయతేదానం దద్దానంమేరుసన్నిభమ్॥

తా. ఈ అర్ధోదయయోగము పగటియందే ప్రశస్తము- రాత్రి గాదు-అర్ధోదయము రాగానే సర్వదేశముల జలముగంగాతుల్యమగును సమస్తద్విజులు శుద్ధాంతః కరణులై బ్రహ్మతుల్యులు-అపుడెంతమాత్ర ముదానముచేసినను మేరుతుల్యమగునని యర్థము.

శ్లో॥ పూర్వాహ్ణే సంగవేస్నాత్వా శుచిర్భూత్వా సమాహితః। సర్వపాపవిశుద్ధ్యర్థం నియమఞ్చాభవేన్నరః॥ త్రిదైవత్యంవ్రతం దేవాః కరిష్యేముక్తిదంపరం। భవంతుసన్నిధౌమేద్య త్రయోదేవాస్త్రయోగ్నయః॥ ఇతి నియమమంత్రః॥ తత్రబ్రహ్మవిష్ణు శివమూర్తి సువర్ణప్రతిమాః కారయిత్వా శయ్యామంత్రే సదుపస్కరయుతే సంపూజ్య బ్రాహ్మణేభ్యోదద్యాత్ ॥ గోదానత్రయం అతిశయేనగో భూహిరణ్య వస్త్రధాన్యాది దానానిచకారయేత్ ॥ తత్రనదీతీరేపితృదేవతాః ప్రీత్యర్థం తిలతర్పణాది కంకుర్యాత్ ॥ అనంతఫలమితి॥ స్నానకాలేమహాసంకల్పంపఠిత్వా ॥ విధిప్రకారేణస్నానాదికం కుర్యాత్ ॥ దేవాలయే రుద్రాభిషేకంకుర్యాత్॥ మహాఫలమితి ॥ ఆచమ్య—ప్రీత్యర్థం అర్ధోదయపర్వకాలే - బ్రహ్మాదిసకలదేవతా ప్రీత్యర్థం మమసకుటుంబక్షేమ—వృద్ధ్యర్థంనక్షత్ర పూర్వకఆదిత్యాది నవగ్రహప్రీత్యర్థం కాంశ్యపాత్రదానంకరిష్యామినమః॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ కాంస్యపాత్రే బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరపూజాదికం కుర్యాత్ ॥ కాంశ్యపాత్రంబ్రాహ్మణాయదద్యాత్ ॥ ఇతి అర్ధోదయనిర్ణయ స్సమాప్తః.

అర్క వివాహప్రయోగః.

శ్లో॥ తృతీయాం మానుషీకన్యాం నోద్వాహ్యేత్ప్రమియతేహిసా।
విధవావాభవేత్తస్మాత్తృతీయేఽర్కంసముద్వహేత్॥

తా. మూడవ వివాహముమనుష్య కన్యనుగూడదు - అట్లైనచో భార్యామృతి గలుగును-విధవయయిన నగును-కాబట్టి తృతీయము నర్కవివాహము కేయవలయును కొందరు మూడవది కదళీవివాహము అనిచెప్పుదురు - గాని ప్రమాణమగానరాదు-

ఈఅర్క వివాహము రవిశని వారములందును - హస్తనక్షత్రమందైనను మఱియొక శుభదినము నందైనను - పూర్వాహ్ణమందు - పుష్పఫలవస్త్రచందన తాంబూలాది శోభన ద్రవ్యములతోఁగూడి జిల్లేడుచెట్టువద్దకు వెళ్ళి- అచ్చటబాగుచేసి - గోమయాదులతో స్థలశుద్ధి నిజేసి-అవృక్షమునకు నూతనవస్త్రముఁజుట్టి కాటుక మొదలుగాఁగల సర్వమునలంకరించి వివాహవరుడు స్నానముజేసి-గణపతిపూజపుణ్యాహవాచనములను జరపి-పిమ్మట అర్కకన్యాదాతగా నాచార్యునివరించి-వివాహమును జరుపవలయును ఆచమ్య—ప్రీత్యర్థం మమతృతీయమానుషీ వివాహజన్యదోషపరిహారార్థం తృతీయమర్క వివాహాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ—కరిష్యామినమః॥ అనిసంకల్పము నాందీసమారాధనము ఆచార్యునిచేతనే జరుపవలెను - పాణిగ్రహణప్రయోగవిధి వరుసగాకంకణము మొదలగు సర్వముజరుపవలయును పిమ్మట సూర్యుని కెదురుగనిలిచి.

శ్లో॥ త్రిలోకవాసినీ సప్తా శ్ఛాయాసహితోరవే।
తృతీయోద్వాహజం దోషం నివారయసుఖంకురు॥

తా. అని ధ్యానముచేయవలయును పిమ్మట బ్రాహ్మణులచేత మార్జనాదికం చేయించి సూర్యునియొక్క మంత్రముచేతపూజించి - శ్వేతవస్త్రముచేతను- సూత్రముచేతను జుట్టి - గుడోదనమునివేదనముచేసి - తాంబూలమీయవలెను.

శ్లో॥ మమప్రీతికరాయేయం మయాసృష్టాపురాతనీ।
అర్కజాబ్రహ్మణాసృష్టా౽ద్యాస్మాంత్సంప్రతిరక్షతు॥

తా. పూర్వమందు బ్రహ్మచేసృజింపఁబడి పురాతనియైన ఈ యర్కజకన్య నాచేస్పృశింపఁబడి నాకుప్రీతినిచ్చుచు మమ్మురక్షించు గాకయని యర్కజకన్యకు ప్రదక్షిణంబుజేసి.

శ్లో॥ నమస్తేమంగళేదేవి నమస్సవితురాత్మజే।
త్రాహిమాంకృపయాదేవి పత్నీత్వం మఇహాగతా॥
అర్కత్వంబ్రహ్మణాసృష్టః సర్వప్రాణిహితాయచ।
వృక్షాణామధిభూతస్త్వం దేవానాంప్రీతివర్ధని।
తృతీయోద్వాహజంపాపం మృత్యుంచాశువినాశయ॥

తా. మంగళప్రదురాలవైన యోయర్కజకన్యకా నీకు నమస్కారము నీవు నాకుపత్నివగుట కంగీకరించి నన్నురక్షింపుము బ్రహ్మచేసృజింపఁబడిన సమస్తప్రాణులకు హితమునుదేవతలకు సంతోషమునిచ్చుచు వృక్షజాతిలోనధికమైతివి తృతీయ వివాహదోషము నాకునంటకుండజేసి మృత్యువు దప్పింపుమని ప్రార్థించిమధ్యమందు

తెరబట్టుట మొదలుగ కన్యాదానాంతము అనఁగా మహాసంకల్పము మొదలగు విధు లన్నియు మానుషవివాహ ప్రయోగమువలెనే జరుపవలెను అచ్చట ప్రవర ఎట్లనగా!- ఆదిత్యస్యప్రపౌత్రీం ॥ సవితుఃపౌత్రీం ॥ అర్కస్యపుత్రీం కాశ్యపగోత్రా మర్కకన్యా మముకగోత్రాయ వరాయతుభ్యంసంప్రదదే॥ శ్లో॥ అర్కకన్యామిమాంవిప్ర యథా శక్తివిభూషితామ్॥ యని దానముజేసి దక్షిణనిచ్చి పిమ్మట సూత్రధారణము అక్షతా రోపణముచేయవలయును పిమ్మట అర్కవృక్షమునకు నాలుగుదిక్కుల కలశముల యందు విష్ణువును పూజింపవలయును.

ఇచ్చట హోమమువైకల్పికము అందువలనవ్రాయఁబడలేదు.

శ్లో॥ మయాకృతమిదంకర్మ స్థావరేషుజరాయుణా।
అర్కాపత్యానినోదేహితత్సర్వం క్షంతుమర్హసి ॥

తా. మావితోబుట్టిన జాతిలోనున్న నేను స్థావరజాతిలోనున్న నీకీ వివాహ కర్మనుజేసితిని దీనిక్షమించినాకుసంతతి నిచ్చవలెనని ప్రార్థించిశాంతిసూక్తము పఠిం చినపైని గోమిథునమాచార్యునకిచ్చి తాను ధరించిన వస్త్రములుగురునకిచ్చి యన్య వస్త్రములు ధరించునది పదుగురుగాని ముగ్గురుగాని బ్రాహ్మణులకుభోజనము పెట్ట వలయును. ఇది దేవాలయమందుగాని నదీతీరము మొదలగు వానియందు జరుపవలయు ను. తక్కినవిషయములు పెద్దలవలన తెలియవలయును. గ్రంథవిస్తరభీతిచేముగించితి

ఇతి అర్కవివాహప్రయోగ స్సమాప్తః.

అశ్వత్థోపనయనప్రయోగః.

ఈవృక్షము స్థాపించినది మొదలుగ నెనిమిది పదునోకండు, పండ్రెండు సంవ త్సరములలో మాఘ-ఫాల్గున - చైత్ర-వైశాఖ - జ్యేష్ఠమాసములయందును ॥ శ్లో॥ ద్వితీ యాచతృతీయాచ పంచమీస్సప్తమీతథా । త్రయోదశీ చ దశమీ ప్రశస్తా స్తిథయో వ్రతే॥ ౨-౩-౫-౭-౧౩-౧౦ ఈ తిథులు ప్రశస్తములైనవి. ఈ తిథులయందును బుధ గురు-శుక్ర-వారములయందును అనూరాధ - రేవతి-అశ్విని - మృగశిర- ఉత్తర - ఉషా- ఉభా-పునర్వసు-పుష్యమి-శ్రవణము-ధనిష్ఠ-శతభిషము-హస్త-చిత్త- స్వాతి-రోహిణి- ఈనక్షత్రములయందును పూర్వాహ్ణమందును శుభలగ్నమునందు బ్రాహ్మణులతోడను బంధువులతోడను స్త్రీలతోడను గూడి అశ్వత్థోపనయనము ప్రారంభింపవలెను. ఇది శూద్రుఁడు స్థాపించినచో ఉపనయనముగూడదుప్రతిష్ఠమాత్రముపురాణమంత్రములతో జరుపవచ్చును. కడమవిషయములు రాబోవు చతుర్థముద్రణమునందు జేర్పఁబడును.

అథ వివాహాబ్దేఆషాఢే భర్తృగృహేవాసనిషేధః.

శ్లో॥ వివాహాత్ప్రథమేపుష్యేత్వాషాఢేచాధిమాసకే। నైవ భర్తృ గృహేవాసః చైత్రే తాతగృహేతథా । వంశదానంగృహే యస్తు మంటపోద్వాసనంయది । అజ్ఞానాత్కురుతేమూఢో దంపత్యోః క్షయమాయుషః॥

తా. వివాహమయిన సంవత్సరమునందలి యాషాఢమాసమునందు భర్తృగృహ మునందుండఁ గూడదనియును, వివాహమయిన సంవత్సరమునందు, పుష్యమాస - ఆ షాఢమాస, అధికమాసములలో భర్తృగృహమునకు కవ్యపోఁగూడదనియును, ఈమాస ములయందు వంశదానమంటపో ద్వాసనములను నాచరించుటదగదు. ఒకవేళ అవివేక మువలన జేసినయెడల దంపతుల కాయుర్దాయము నశించిపోవునని తా.

అథద్వాదశాబ్దా దూర్ధ్వమవలోకనవిధిః.

మాత్స్యమార్కండేయః॥ శ్లో॥ దంపతీపితృపుత్రౌచస్వసారో భ్రాతరాతథా । పితృవ్యమాతులౌచైవదౌహిత్రోభాగినేయకః॥ పుత్రికాపితరౌచైవభగినీ భ్రాతరౌతథా। ద్వాదశాబ్దేవ్యతీతేతు దూరదేశ గతేయది । ఏతేషామేకమేకోపినాన్యోన్య మవలోకయేత్ । ఇచ్ఛంతి కేచిదాచార్యా అన్యోన్యమవలోకనం।శివాలయేఽథవాతీర్థేస్నాత్వా ప్రజ్వాల్యదీపకం।శివంసంపూజ్యవిధివ దుభౌతౌదేవమధ్యతః। దృష్ట్వా కాంస్యమయంపాత్రం సజలంరత్నపూరితం । శాంతికైర్మంత్రఘోషైశ్చసద్విజై రవలోకయేత్ । ఆసనంచైక మేకస్య దృష్ట్వా సమ్యక్శివం నమేత్ । బ్రాహ్మణేభ్యో యథాశక్త్యా దద్యాత్పాత్రం సదక్షిణం । అన్యేభ్యశ్చా థవిప్రేభ్యో యథావిత్తానుసారతః। తేభ్యోపి దక్షిణాందత్వాపూజయేచ్ఛపునశ్శివం । నత్వాదేవంద్విజాన్ సూర్య మాగత్య స్వస్యమందిరం ॥ ఇత్థంయఃకురుతేమర్త్య స్తస్యారిష్టం నవిద్యతే । ఆయుష్కామీనరశ్చైవ మకృత్వానా వలోకయేత్ ॥ పూర్వావలోకితానాంతు విధిరేషఉదాహృతః॥ నచైవాపూర్వదృష్టానాం మిత్రీణాహుర్మనీషిణః॥

తా॥ దూరదేశమునకుఁ బోయినవాఁడు పదిరెండు సంవత్సరములు గతించిన పిమ్మట వచ్చెనేని చూడఁదగిన విధియెట్లనిన. దంపతులును, పితృపుత్రులును, అక్కచెల్లెండ్రును, అన్నదమ్ములును, పినతండ్రి, పెదతండ్రులును, మేనమామలును, దౌహిత్రులును, భాగినేయులును, పుత్రికయును, తల్లిదండ్రులును, భగినీభ్రాతలును, ౧౨-సంవత్సరములకు దూరదేశమునందుండివచ్చిరేని వచ్చినతోడనే పరస్పరావలోకనమును జేయఁగూడదు. ఎట్లనిన శివాలయమునందైనను తీర్థమునందైనను స్నానమును జేసి దీపమును బెట్టి శివునిబూజించి రత్నపూరితమగు కాంస్యపాత్రయందు దుదకమును బోసి శాంతికమంత్రములను బ్రాహ్మణులచేత నుచ్చరింపఁజేయుచుఁ జూడవలయును పిమ్మట నయ్యిరువురును నొక్కయాసనమునందుఁ గూర్చుండి శివునకు నమస్కారమును జేయవలయును. పిమ్మట బ్రాహ్మణులకు శక్త్యానుసారముగ దక్షిణనొసంగవలయును. దేవబ్రాహ్మణారాధనముజేసి గృహమునకు రావలయును. ఇవ్విధముగఁ జేసిన వానికి సర్వారిష్టములును నశించును. ఆయుష్కాముఁడగు వాఁడిట్లు చేయక పోయెనేని నాశనమునుబొందును పూర్వమందనఁగా దేశాంతరమునకుఁ బోవునప్పుడెయగని వారలీవిధముగఁ జూడనక్కరలేదు.

ఇతి ద్వాదశాబ్దా దూర్ధ్వమవలోకనవిధి స్సమాప్తః.

అథ దీపవిధిః.

శ్లో॥ రవేరస్తంసమారభ్య యావత్సూర్యోదయోభవేత్ ॥ యస్యతిష్ఠేద్గృహేదీప స్తస్య నాస్తిదరిద్రతా । ఆయుర్ధః ప్రాఙ్ముఖో దీపోధనదస్స్యాదుదఙ్ముఖః। ప్రత్యఙ్ముఖోదుఃఖదోఽసౌహానిదో దక్షిణాముఖః । స్థాపితాయదిచైవస్యు ర్దిక్షుదీపాశ్చ తస్ర్పుషు । శుభదాస్తేసదాసర్వే నదోష స్తత్రకశ్చన ॥

తా. సూర్యాస్తమయ సమయము మొదలుకొని సూర్యోదయము వఱకును దీపముగల గృహమునందు దారిద్ర్యముండనేరదు. తూర్పుమొగముగఁబెట్టిన దీపమాయుర్వృద్ధిని గలుగఁజేయును, ఉత్తరాభిముఖముగఁబెట్టిన దీపముధనాభివృద్ధినిజేయును. పశ్చిమాభిముఖముగుదీపమును దక్షిణాభిముఖముగఁ బెట్టినదీపము హానినిగలుగఁజేయును. ఏ దిక్కులయందునునొక్కతూరిగదీపమును బెట్టిరేనిదోషమేమియును లేదు.

ఇతి దీపవిధి స్సమాప్తః.

అథ శయనవిధిః.

శ్లో॥ స్వగృహేప్రాఙ్ముఖఃకుర్యాత్ శ్వశురేదక్షిణాముఖః ప్రత్యఙ్ముఖః ప్రవాసేచ నకదాచిదుదఙ్ముఖః । తృణేదేవాలయే చైవ పాషాణేచైవపల్లవే । అంగణేద్వారదేశేతు మధ్యభాగేగృహస్యచ । రిక్తభూమౌతదాలోష్టే పాశ్వే౽వోచ్ఛిష్టసన్నిధౌ । శూన్యాలయేశ్మశానేచ వృక్షమూలేచతుష్పథే । మాతావా భగినీవాపి తథాచాన్యస్త్రియో౽పివా । ఏతాసాంసన్నిధౌ చైవ నస్వపేత్పురుషఃక్వచిత్ । చందనంచాను లిప్తాంగేకృత్వా పుష్పాణిదంపతీ తాంబూలచర్వణం కృత్వా ప్రదీపోమైథునంచరేత్ । దీపేనస్తేతుయస్సంగం కరోతిమనుజోయది । యావజ్జన్మదరిద్రత్వం సంతతేర్నాత్రసంశయః॥

తా. స్వగృహమునందు ప్రాఙ్ముఖుడై శయనించవలయును శ్వశురగృహము నందు దక్షిణాభిముఖుడై శయనించవలయును ప్రవాసమునందు ప్రత్యఙ్ముఖుడై శయనించవలయును ఉత్తరాభి ముఖముగ నెప్పటికిని శయనింపగూడదు తృణము నందును దేవాలయమునందును, పాషాణమునందును, పల్లవమునందును, అంగణము నందును, ద్వారదేశమునందును గృహమునకు మధ్యభాగమునందును. రిక్తభూమియందును, లోష్టములయందును, పార్శ్వమునందును, ఉచ్ఛిష్టసన్నిధియందును, శూన్యాలయమునందును, శ్మశానమునందును, వృక్షమూలమునందును, నాలుగు త్రోవలుగల స్థలమునందును - తల్లి - అక్క - మొదలగు స్త్రీలయొక్క సన్నిధియందును శయనించగూడదు. దంపతులిరువురును - చందనాను లిప్తదేహులై పుష్పాదులను ధరించి తాంబూల చర్వణమునుజేసి చక్కగదీపమును వెలిగించికొని మైథునకర్మ నాచరింపవలయును - దీపములేకయేదంపతులు సంభోగ కర్మనాచరించి రేని వారిసంతానము బ్రతికియున్నంతవఱకును దారిద్ర్యమునసనుభవించును - సందేహములేదని తా.

శ్లో॥ ప్రభాతేమైథునేచైవ ప్రస్రావేదంతధావనే ।
స్నానేభోజనకాలేచ మౌనంమట్సువిధీయతే॥

తా. ప్రాతః కాలమునందును మైథునమునందును- మూత్రపురీషములను వదలు సమయమునందును- స్నానసమయమునందును- భోజనకాలమునందును-దంతధావన సమయమునందును. మౌనమవలంబింపవలయును.

అథ ధర్మనిరూపణమ్.

వ్యాసః॥ శ్లో॥ సత్యందమస్తపశ్శౌచం సంతోషో హ్రీఃక్షమార్జవం। జ్ఞానంశమోదయాధ్యాన మేషధర్మస్సనాతనః॥

తా. సత్యము, ఇంద్రియనిగ్రహము, తపము, ఆచారము, సంతోషము, సిగ్గు, ఓర్పు, ఋజుత్వము, వక్రస్వభావముగాక శిష్టాచారము,ననుసరించుట బ్రహ్మవిషయక జ్ఞానము, మనశ్శాంతి, దయ, ధ్యానము, ఇవికలిగి యుండుటచే సనాతనధర్మము.

అథ ఆచారనియమః.

పరాశరః॥ శ్లో॥ చతుర్ణామపివర్ణానా మాచారోధర్మపాలకః। ఆచారభ్రష్టదేహానాం భవేద్ధర్మఃపరాఙ్ముఖః॥ వసిష్ఠః॥ ఆచారహీనం నపునంతివేదాయద్యప్యధీతా స్సహషడ్భిరంగైః। ఛందాంస్యేనం మృత్యుకాలేత్యజంతినీడంశకుంతా ఇవజాతపక్షాః॥ భారతే॥అనుశాసనికే॥ ఆచారాల్లభతేహ్యాయు రాచారాల్లభతేశ్రియం। ఆచారాల్లభతేకీర్తిం పురుషః ప్రేత్యచేహచ॥ పారిజాతే॥ సదాచారేణదేవత్వ మృషిత్వం చతథైవచ। ప్రాప్నువంతికుయోనిత్వం మనుష్యాస్తద్విపర్యయాః॥ బృహస్పతిః॥ శౌర్యవీర్యార్థరహితస్తపోజ్ఞానవివర్జితః। ఆచారహీనః పుత్రస్తుమాతృచ్చారసమః స్మృతః॥

తా. నాలుగువర్ణముల వారికిని ధర్మమును కాపాడునట్టిది ఆచారము అట్టి యాచారము లేనివారలకు ధర్మముతొలిపోవును, షడంగములతోడ వేదమును అధ్యయనముచేసినను, ఆచారములేనియెడ పరిశుద్ధులు కానేరరు రెక్కలు వచ్చిన వెనుక పక్షులుగూళ్లను విడుచునట్లు ఆచారహీనుఁడగు పురుషుఁడు మరణించినప్పుడు వేదములు వానిని విడిచిపోవుచున్నవి - ఆచారమువలన నాయువును, సంపదను, కీర్తినిఁ ఉభయలోకములయందును పొందుచున్నారు. సదాచారమువలన - జన్మాంతరంబున దేవత్వమును ఋషిత్వమును - దురాచారమువలన హీనజన్మములను పొందుదురు- పరాక్రమము-బలము-పురుషార్థచతుష్టయము తపస్సు జ్ఞానము-ఇవిలేనివాఁడును ఆచారహీనుడునగు పురుషుడు వారితల్లికి పుత్రుండనబడక మూత్రసమానుండనఁబడును.

సదాచారలక్షణమ్.

శ్లో॥ యస్మిన్దేశేయఆచారః పారంపర్యక్రమాగతః। శ్రుతిస్మృత్యవిరోధేన సదాచారస్సఉచ్యతే॥మనుః॥ ధర్మవ్యతిక్రమోదృష్టో

మహతాంసాహసంతథా । తదన్వీక్ష్యప్రయుంజానస్సం సీదత్యవరోఽబలః ॥ తేజోమయానిపూర్వేషాం శరీరాణీంద్రియాణిచ । దోషైస్తే నోపలిప్యంతే పద్మపత్రమివాంభసా॥ బోధాయనః ॥ అనుష్ఠితంతుయద్దేవైర్మునిభిర్య దనుష్ఠితం । నానుష్ఠేయం మనుష్యైస్తదుక్తం కర్మ సమాచరేత్ ॥

తా. ఏదేశమునందే యాచారము శ్రుతిస్మృతుల ననుసరించి శిష్టానుచరణంబుగ వచ్చుచున్నదో అదియేసదాచార మనఁబడు, స్మృత్యుక్తములగు ధర్మములకు విరుద్ధముగ మహర్షులాచరించి నట్టుగనఁబడినయెడల వానినిజూచి జ్ఞాన తేజో మహిమలచే కొఱవడినయబలుండగు మనుష్యుండట్టి యాచారముల నాచరించిన క్లేశమునొంది చెడిపోవును - పూర్వులశరీరంబులు ఇంద్రియములును - తేజస్స్వరూపంబు లగుటంజేసి॥ ఉదకములు, తామరాకునువలె దోషములువారినంటవు - కావునదేవతలు ఋషులును అనుష్ఠించినధర్మములను మనుష్యులాచరింపక వారుచెప్పినధర్మముల నాచరింపవలయును.

అథ ధర్మ శాస్త్ర విషయః.

పరాశరః॥ శ్లో॥ కల్పేకల్పేక్షయోత్పత్త్యా బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః । శ్రుతిస్మృతిసమాచార నిర్ణేతారశ్చసర్వదా ॥ సంగ్రహే ॥ ఏతైర్యాన్ప్రణీతాని ధర్మశాస్త్రాణివైపురా। తాన్యేతాని ప్రమాణాని నహంతవ్యాని హేతుభిః॥యస్తాని హేతుభిర్వ్యాహన్యాత్సోఽంధేతమసిమజ్జతి॥

తా. బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరులవలె నేశ్రుతిస్మృతిసమాచారనిర్ణేతలగు మన్వాదిమహర్షులును, ఉత్పత్తిక్షయములనొంది ధర్మసంస్థాపనార్థము శ్రుతుల ననుసరించి ధర్మశాస్త్రములను జేయుచున్నారు-కావున నట్టివారేర్పఱచిన శాస్త్రములను హేతువాదముల చేతను - కుయుక్తుల చేతను కొట్టివేయగూడదు- అట్లొనర్చినవాడు,అంధతమస్సను నరకమునఁబడును.

అథ ధర్మాఽనుష్ఠాన ఫలమ్.

మనుః॥ శ్లో ॥ ధర్మంశనైస్సంచినుయాద్వల్మీకమివపుత్తికా । పరలోకసహాయార్థం సర్వభూతాన్యపీడయన్ ॥ నాముత్రహిసహాయార్థం పితామాతానతిష్ఠతః । నపుత్రదారా నజ్ఞాతిర్ధర్మస్తిష్ఠతికేవలః॥ ఏకః ప్రసూయతే జంతు రేకఏవప్రలీయతే । ఏకోఽనుభుంక్తేసుకృత

మేక ఏవచదుష్కృతం ॥ మృతం శరీరముత్సృజ్య కాష్ఠలోష్ఠ సమం క్షితౌ॥ విముఖాభాంధవాయాంతి ధర్మస్తమనుగచ్ఛతి ॥ తస్మాద్ధర్మం సహాయార్థం నిత్యంసంచినుయాచ్ఛనైః॥ ధర్మేణహిసహాయేన తమస్తరతిదుష్కృతం॥ ఆపస్తంబః॥సర్వవర్ణానాం స్వధర్మానుష్ఠానేపరమపరిమితం సుఖంతతః పరివృత్తౌ కర్మఫల శేషేణ జాతి రూపం వర్ణం బలంమేధాం ప్రజ్ఞాంద్రవ్యాది ధర్మానుష్ఠానమితి ప్రతిపద్యతే। తచ్చక్రవదుభయోర్లోక యోస్సుఖ ఏవవర్తతే॥

తా. మనుష్యుండెట్టిజంతువులకును బాధనుగలుగఁజేయక పరలోకసహాయము నిమిత్తము చెదలుపురుగు పుట్టనువలె మెల్ల మెల్లగ ధర్మమును సంగ్రహింపవలయును తలిదండ్రులు పుత్రులు భార్య, జ్ఞాతులు మొదలగు వారెవ్వరును పరలోక సహాయార్థముకూడ రాజాలరు ధర్మమొక్కటియే కూడవచ్చును మనుష్యుఁడు పుట్టునప్పుడు తానొక్కడే పుట్టుచున్నాడు మరణించునపుడు తానొక్కడేమృతిబొందుచున్నాడు తానుజేసిన పుణ్యపాపములను దానొక్కడే యనుభవించుచున్నాడు, మృతశరీరమును కొయ్యవలెను, మట్టిపేళ్లనువలెను, నేలపైబారవైచి దేహబంధువులు వెనుకకు దిరిగి పోవుచున్నారు - కావున మనుజుఁడు పాపసమూహమును దొలగించుకొని పరలోకమునందపరిమిత సౌఖ్యముగలుగును అట్టిసుఖానుభవము జెందినపిదప తిరిగి భూలోకమునజనించి శేషించినకర్మఫలముచేత ఉత్తమజాతిని సౌందర్యాదులను, శరీరవర్ణమును, బలమును, ధారణాశక్తిని, బుద్ధిని, ధనాదివస్తువులను, ధర్మానుష్ఠానమును బొందుచున్నారు. కావునుభయలోకములయందును సుఖమేమనుజుని జెంది చక్రమువలే తిరుగుచుండును.

క్షణశఃకణశశ్చైవ విద్యామర్థంచ సాధయేత్ ॥ నిమిషకాలమైనను విద్యను ధనమును ఆర్జింపవలయునని నీతిశాస్త్రము చెప్పుచుండెను. విద్యామర్థ కరిష్యత్నాదార్జయే ద్బుద్ధిమాన్నరః॥ బుద్ధిమంతుఁడు ప్రయత్నముచేసి ప్రయోజనకరమయిన విద్యను అభ్యసింపవలయును. పిమ్మట శ్రీగురోఃకృపయానరః। తామేవప్రాప్నుయాద్ధీమాన్ బ్రహ్మవిద్యాంసుఖావహామ్॥ తా॥ ధర్మాదిత్రివర్గసాధకములయిన ౬౩ విద్యలను కుక్షిపూరణాది నశ్వరఫలంబు లగుటవలన క్షుద్రములనఁదగును అటువదిరాలవ వేదాంతవిద్య యొక్కటిమాత్రమే నిత్యానందస్వరూపమైన మోక్షము నొసంగునది గావున మనుష్యుఁడు దేహమనిత్యమని తలంచి ప్రయత్నపూర్వకముగ సద్గురుసేవజేసి బ్రహ్మవిద్యాభ్యాసమొనరింప దగినదని సనత్కుమార సంహితచెప్పుచున్నది కావున

మనుష్యుఁడు యథోచితముగ నైహికాముష్మిక సద్విద్యాభ్యాసమునకు ప్రయత్నముఁ జేయవలయును. శ్లో॥ శరీరమాద్యంఖలుధర్మసాధనం। దేహాసరోగేతునచార్థసిద్ధిః। అయుగ్నతాందార్ఢ్యమపీహాలబ్ధుంసదౌషధం కాయపటుత్వసాధకమ్॥ సంపాద్యనైద్యాసుధవేన శాస్త్రకల్పాదిసంసేవన యారసాయనమ్। భుక్త్వైహికం పుత్రఫలంచలబ్ధ్వా దేహాంత్యజేద్యోగవశేనముక్త్యై॥ చతుర్విధ ఫలపురుషార్థములసాధించుటకును శరీరమే ఆదికారణమగుటవలన మొదట దేహమును చక్కఁపరచుకొనవలసినది. రోగికి దేహము అసమర్థమగుటవలనన్ ప్రయోజనమయినను లభించదు గావున శాస్త్రానుభవముగల సద్వైద్యునివలన దివ్యరసాయనాది సదౌషధములను సంపాదించుకొని సిద్ధరసమూలికాది కల్పసాధనముచేసి వలీపలిత జరాదిదోషములకు చిక్కక కాయసిద్ధిగలిగి ఆయుష్మత్సు పుత్రోత్పాదనాది లౌకికప్రయోజనములను సాధించి పిమ్మట అష్టాంగ యోగమునుసాధించి మంత్రహఠలయరాజయోగ సిద్ధుఁడై విదేహకైవల్యమును జెందవలసినదని శ్రీపతంజలివాక్యము. అదత్తదోషేణభవేద్దరిద్రః॥ అన్నట్లు పూర్వజన్మమునందు దానధర్మములను చేయనిలోభి దరిద్రుఁడై పుట్టినాడు ఇప్పుడైనను॥ సుపాత్రనిక్షేప నిరాకులస్సుఖీ॥ అన్నట్లు తన స్వత్వమును సత్పాత్రమున కొసంగి నెమ్మదిజెందినవాఁడు భవిష్యత్సుఖము ననుభవించును॥ శ్రద్ధయాదేయం॥ అని వేదప్రమాణము లోకేదాతారగ్ం సర్వభూతాన్యుపజీవంతి॥ సకల భూతములును దాతను ఉపసర్పించునని ఉపనిషద్వాక్యముగలదు. దానమేవకలౌయుగే॥ కలియుగంబున దానమొక్కటే ముఖ్యసాధకంబని ధర్మశాస్త్రముచెప్పుచున్నది. కావున తనకు కలిగినంతలో దానపరుఁడగుట మేలు తత్రాపి॥ జ్ఞానదానంవిశిష్యతే॥ తెలివిని కలుఁగజేయుట దానములలో విశేషదానంబని వేదవ్యాసులు చెప్పినారు.

ఇతి ధర్మానుష్ఠానఫలం సమాప్తమ్.

అథ సృష్టిక్రమః.

హారీతః॥ శ్లో॥ నారాయణః పురాదేవో జలంసృష్ట్వాజలోపరి। సుప్త్వాపభోగిపర్యంకే శయనేతుశ్రియాసహ। తస్యసుప్తస్యనాభౌతు మహత్పద్మమభూత్కిల। పద్మమధ్యేభవద్బ్రహ్మా వేదవేదాంగ భూషణః। సచోక్తస్తేనదేవేన జగత్సృష్టా పునఃపునః। సోపిసృష్ట్వా జగత్సర్వం సదేవాసురమానుషమ్। యజ్ఞసిద్ధ్యర్థ మనఘాన్ బ్రాహ్మణాన్ముఖతోఽసృజత్। అసృజత్క్షత్రియాన్ బాహ్వోర్వైశ్యాన

ప్ర్యూరుదేశతః । శూద్రాంశ్చ పాదయోస్సృష్ట్వా తేషాం చైవాను పూర్వశః । యథాప్రోవాచ భగవాన్ బ్రహ్మయోనిః పితామహః ॥

తా. శ్రీమన్నారాయణుఁడు తొలుత జలములను సృజించి ఆజలముపైని శేష శయనమునందు లక్ష్మితోఁగూడి నిద్రించుచుండునప్పుడు నాభియందుమహాపద్మ మొకటి యుత్పన్నంబై భగవత్సంకల్పంబునంజేసి యాపద్మమధ్యంబున జతురాననుండుద్భవిల్లి వేదవేదాంగములఁ బ్రవర్తింపజేసి భగవదాజ్ఞచే దేవాసుర మనుష్యులతోఁ గూడిన ప్రపంచమును సృజించుచు యజ్ఞసిద్ధికొఱకు పాపరహితులగు బ్రాహ్మణులను ముఖ మునుండి సృజించెను. బాహువులనుండి క్షత్రియులను,తొడలనుండి వైశ్యులను,పాద ములనుండి శూద్రులను, సృజించి వారలకు క్రమముగ ధర్మముల నుపదేశించె.

ఇతి సృష్టిక్రమ స్సమాప్తః.

గౌతమీపుష్కరప్రయోగః.

శ్లో॥ నమో దేవిమహాపుణ్యే మహాపుణ్యాజలైర్యుతే । తవయాత్రాంవిధాస్యామి ప్రసీదపరమేశ్వరి॥ ఇతిపఠిత్వాగ్రామాంతరేభుక్త్వా తదుపరిదివసేషు తీర్థనికటంప్రాప్య ॥ గత్వాతంతీర్థనికటం యానంచోపానహౌత్యజేత్ । బ్రాహ్మణైర్బంధుభిస్సాకం మహోత్సాహ పరాయణైః తతో గౌతమీసామీప్యే గృహంప్రవిశ్య గౌతమీప్రార్థనాం కుర్యాత్ ॥ సింహేగురౌ గౌతమి దేవిభద్రే సర్వాణి తీర్థానితవోదకేస్యుః దివ్యంతరిక్షే భువినాగలోకే బ్రహ్మాండభాండేపి నమోతిపుణ్యే॥ తతో నమస్కారః ॥ త్రైలోక్యవ్యాపకే గంగే హరిబ్రహ్మేశసేవితే । లోకే స్మిన్ పతితానస్మాన్ సముద్ధరనమోస్తుతే॥ స్నానమాత్రంతతఃకృత్వా ముండనార్థం ప్రయత్నతః । ప్రాయశ్చిత్తంతతో గ్రాహ్యం స్నానమాత్రంకృతేసతి ॥ బ్రహ్మదండం రాజదండం దద్యాద్గోమిథునంతతః । ప్రాయశ్చిత్తంషడబ్దంవాత్ర్యబ్దంవా శక్తితశ్చరేత్ । అనుజ్ఞాంప్రాప్య విప్రేభ్యోవపనంకారయేత్తతః వాపనేత్కౌశశ్మశ్రూణినఖాన్యపినికృంతయేత్ ॥ తత్రమంత్రః ॥ ఆత్మనశ్శుద్ధికామోవా పితౄణాం తృప్తి

హీతవే । వపనంకారయామ్యద్య తీరేహంతవగౌతమి॥ యానికానిచ పాపాని జన్మాంతరకృతానిచ। తానితాని ప్రణశ్యంతి ప్రదక్షిణపదేపదే॥ మేరుమందరతుల్యాని పా ౹ానివివిధానిచ ॥ కేశానాశ్రిత్యతిష్ఠంతితస్మాత్కేశాన్వపామ్యహం । ముండనంచోపవాసశ్చ గౌతమ్యాం సింహగే గురౌ। కన్యాగతేతు కృష్ణాయాం నతుతత్తీరవాసినాం॥ అస్యాపవాదః వివాహేవ్రతబంధేవాగర్భిణ్యాంచ స్వయోషితి। నకుర్యాదితిశేషాణాముపవాసశ్చ ముండనం । గురుసింహసమాయోగేనతు తత్తీరవాసినః । దేహశుద్ధిస్తథాకృచ్ఛ్రైః ప్రత్యామ్నాయేనవాపునః । గేహశుద్ధిస్తు కర్తవ్యాభాండశుద్ధిస్తథైవచ । త్యాగోమృణ్మయపాత్రాణాం వస్త్రాణాం క్షాళనంతథా ॥ అకించనానాంసంస్త్యాగో మహాసంపర్కతస్త్యజేత్ । ఆమ్లేనతామ్రంశుద్ధిస్స్యాత్కాంస్యం శుద్ధ్యతిభస్మనా॥ రజతం గృహధూమేన హాటకంముజ్జగేనచ ॥ పాషాణదారుపాత్రాణాం శుద్ధిర్ఘర్షణతోభవేత్ ॥ కృత్వా చాభ్యందమైకేనవినాతత్తీరవాసినాం । ప్రయత్నేన విధాతవ్యం ప్రాయశ్చిత్తంచముండనం॥తతస్స్నానంప్రయత్నేన మృత్తికాగోమయేనచ । భస్మనాచతతః కుర్యాచ్చుబుకస్యవిశుద్ధయే॥ తతఉపవాససంకల్పః॥ ఉపవాసం కరిష్యామిప్రీతయేతవగౌతమి। ప్రసాదంకురుమేదేవి నిర్విఘ్నం వ్రతముత్తమం॥ తతస్స్నానంచకుర్వీత నిత్యకర్మసమాచరేత్ ॥ తతోబృహస్పతిపూజా॥ అగచ్ఛతబుధాచార్య సింహస్థే సురపూజిత । తవపూజాంకరిష్యామి గౌతమ్యాసహితస్సవై॥ జీవోసిజీవరూపోసి సింహస్థోనో సురార్చిత । పూజాంతవ కరిష్యామి గౌతమ్యాసహితస్యచ॥విష్టరఃపాద్యమర్ఘ్యంచదాతవ్యం సురమంత్రిణే। చతుర్భుజందేవగురుం సమ్యక్స్వర్ణేనకారయేత్ ॥ కర్షేణవాతదర్ధేనతదర్ధార్ధేనవాపునః । దండాక్షసూత్రకరకా భయపాణిం ప్రకల్పయేత్ ॥ రజతేనతథాసింహం యథాశక్త్యావినిర్మితం । గంగాయ్యాః ప్రతిమాం కుర్యాద్రాజితాంవాస్వశక్తితః। అశక్తోహృదయేధ్యాత్వాతతఃపూజాం

సమారభేత్ ॥ అర్ఘ్యశ్లోకాః । బృహస్పతేసురాధ్యక్ష గురోదేవన
మస్కృత । గృహాణార్ఘ్యంమయాదత్తం సింహస్థోభార్యయాసహ ।
ఇత్యర్ఘ్యం ॥ గురుపూజావిధానోక్త వస్త్రాలంకార ప్రదక్షిణాదిభిః
గురుంసంపూజ్య గౌతమ్యై అర్ఘ్యందద్యాత్ ॥ త్రియంబకజటోద్భూ
తేగౌతమస్యాఘనాశని। సప్తధాసాగరంయాతే గృహాణార్ఘ్యంనమో
స్తుతే॥ చతుర్ముఖసురాధ్యక్ష సత్యధర్మరతావ్యయ। సరస్వత్యాయచ
సహితగృహాణార్ఘ్యంనమోస్తుతే॥ అష్టమూర్తేమహేశాన గంగాధర
కృపానిధే। గౌర్యాసహగృహాణార్ఘ్యం యథోక్తఫలదోభవ॥3॥ లక్ష్మీ
పతేనమస్తుభ్యం లక్ష్మ్యాసహజనార్దన। గృహాణార్ఘ్యం మయాదత్తం
సింహాయుక్తే బృహస్పతౌ॥ తీర్థరాజమహాభాగ పుష్కరాఘవినాశన।
గృహాణార్ఘ్యం మయాదత్తం సర్వతీర్థాగ్రపూజిత॥ఇంద్రాద్యావసవో
రుద్రాః సూర్యావిశ్వే తథాశ్వినౌ। సానుగాశ్చ సురాస్సర్వే గృహ్ణం
త్వర్ఘ్యంమయాకృతం ॥ అగ్నిష్వాత్తా బర్హిషదో౽నగ్నయ సాగ్న
య స్తథా । ఆజ్యపాఃపితర స్త్వర్ఘ్యం గృహ్ణంత్వ పిచసోమపాః ॥ సన
కాద్యా స్తథాసిద్ధాః కపిలాద్యామహాజనః । తేగృహ్ణంతు మయా
దత్తమర్ఘ్యంసింహగతేగురౌ॥౮॥ విధివిష్ణుశివాశేషధారిణీపాపహారిణీ।
నమోగంగేమహాదేవి మహాదేవస్యవల్లభే । స్నానదానేనతే గంగే
నశ్యంత్వేనాంసిమేసదా। తతోగౌతమీపూజా ॥ సర్వాలప్రతిమాః
తండులోపరివిన్యస్య పూజాకారయితవ్యా। అథధ్యానం ॥ పద్మాస్యాం
పద్మపత్రాక్షీం పద్మగర్భస్వరూపిణీం। చింతయేత్పద్మచరణాం।పద్మా
సననివేశనీం । చతుర్భుజాం సువర్ణాఢ్యాం । వరదాం పద్మధారిణీం ।
సుధాసంపూర్ణ సౌవర్ణకలశద్వయధారిణీం । క్షౌమయుగ్మవసేధానాం
కరకుంకుమధారిణీం । చంద్రచూడకరాందేవీం దివ్యపుష్పోప శోభి
తాం । దివ్యకర్పూరగంధాఢ్యాం । శ్వేతచందనచర్చితాం । లసన్మం
జీరచరణాం రణత్కంకణమండితాం । నానారత్నమయాభాఢ్యాం ల

నన్మకుటధారిణీం । ముక్తామాణిక్యసంమిశ్ర దివ్యహార విభూషితాం। దివ్యమందార కుసుమై రాలోలకృతవిగ్రహాం భక్తానుగ్రహకామాయ ప్రాదుర్భూతాం నమామితామ్। అసుకుయకరీదేవీ చంద్రచూడప్రియే నఘే । నిజరూపంసమాదాయ సమాగచ్ఛాత్రశోభనే॥ ఆవాహనం॥ అనంతాబ్దదళంపత్ర మనంతాఖ్యంమహాసనం । హేమాద్రికేసరంస మ్యగాసనార్థంప్రకల్పితం॥ ఆసనం॥ సపత్నీభావ మాహాత్మ్యకవితా కార భాసురే। గృహాణార్ఘ్యంమయాదత్తం బ్రాహ్మణస్యాఘనాశని॥ అర్ఘ్యం। బ్రహ్మాదిశిఖరో ద్భూతేలోకసంరక్షకారిణి। గౌతమప్రార్థితే దేవిగోదావరినమోస్తుతె ॥ లోకేగంగేహ్యుత్తమాంగే శంకరస్యాంబి భర్తృయత్ ।పాద్యంగృహాణ భోగంగే పాపభంగేభయాద హే। పాద్యం॥ త్వదుద్భూతం మహాపుణ్యాం । అమృతంహ్యామృతోద్భవం । గృహా ణాచమనంగంగే కృపయాభక్తవత్సలే ॥ ఆచమనం॥ క్షీరోదధిసము ద్భూతం క్షీరంస్నానార్థముత్తమం । మయాసమర్పితంతోయం స్వీకు రుత్వం నమోస్తుతే ॥ స్నానం ॥ సత్త్వామయుగళందేవి గుణానాం తేను కంపయా। మయోపనీతంసుభగేగృహాణ పరమేశ్వరి॥వస్త్రం॥సుసూత్ర గ్రథితందివ్యం పవిత్రంపరమంశుభం। గృహాణకంఠభూషార్థం। గంగే గంగాధరప్రియే॥ మంగళసరం॥ కర్పూరాగరుకస్తూరీ। కుంకుమాద్యం మనోహరం । గృహాణచందనందేవి గోదావరినమోస్తుతే ॥ గంధః॥ మల్లికాళతపుష్పాణి దివ్యగంధానిగౌతమి । ప్రీత్యామయోప నీతాని పుష్పాణి ప్రతిగృహ్యతాం॥ పుష్పాణి ॥

అ థాం గ పూ జా.

అమృతచరణాయైనమః - పాదౌపూజయామి । సుభగాయై - జానునీ । సుజంఘాయై - జంఘే । రంభోరవే - ఊరూ । చక్రకట్యై - కటిం । తను మధ్యాయై - మధ్యం । విశాలవక్షసేనమః । ఉత్తుంగ స్తన్యై - స్తనౌ । అనంతబాహవే - బాహూ । అబ్జహస్త్యై - హస్తౌ।

కంబుకంఠ్యై - కంఠం। బింబోష్ఠ్యై - ఓష్ఠౌ। సుభాషిణ్యై - వక్త్రం। త్రిలోచనాయై - నేత్రాణి। సునాసాయై - నాసికం। అపాంగదృశే - భ్రూమధ్యం। శ్రీకర్ణాయై - కర్ణౌ। అజ్ఞాననాశాయై - లలాటం। ఉన్నత శిరసే - శిరః। చంద్రమౌళిజటావాసిన్యై - కేశాః। యుక్తకచాయై - కచమ్॥ శ్రీగోదావర్యై నమః - సర్వాంగానిపూజయామి॥

అష్టోత్తరశతనామపూజా.

ఓం శ్రీగంగాయైనమః - మహాదేవ్యైనమః - శ్రీకర్యైనమః - పరిగ్రహాయైనమః - గౌతమ్యైనమః - భవాన్యైనమః - మాత్రేనమః - జయాన్వితాయైనమః - శాంకర్యైనమః - శివాన్యైనమః - శివాయైనమః - ధురంధరాయైనమః - దుర్గాయైనమః - పదాంభోజాయైనమః - శ్రీమత్త్రిపురసుందర్యైనమః - కాళ్యైనమః - విశాలాక్ష్యైనమః - విద్యాయైనమః - పరాయైనమః - శ్రియైనమః - మానిన్యైనమః - కరాబ్జాయైనమః - శ్రీమత్సింహాసనేశ్వర్యైనమః - పతాకాయైనమః - పరిజ్ఞాత్రేనమః - శ్రీపదాయైనమః - శ్రీమదిందిరాయైనమః - చక్రధారిణ్యైనమః - శ్రీమద్బాలాయైనమః-పరమేశ్వర్యైనమః - చక్రరాజనిలయాయైనమః-శ్రీకర్ణాయైనమః-పతివ్రతాయైనమః-శ్రీమద్గోదావర్యై-శ్రీమదనంతఫలదాయిన్యై - బీజాయైనమః - శ్రీకరావర్తాయైనమః - జయాయైనమః-విరాజితాయై-మూలాయై-మత్యై-శ్రీమదాపగాయై-మదంబికాయై - గుణాయై-అనఘాయై - శ్రీమదలకాయై-కుచదఘాయై దంతాయై-కచాయై-శ్రీమద్భ్రూమధ్యాయై- వసుంధరాయై - తోయాయై - శ్రీముఖాయై - శ్రీనికేతనాయయై - విలాసిన్యై-భ్రూ[illegible]గాయై-మదంబాయై - సింహాసనసంస్థితాయై-జంఘాయై-భగాయై-శ్రీమత్కోటిచక్రవిరాజితాయై-శ్రీమధ్యాయైనమః-మహానాసాయై-దృశాయై-మనోరథాయై-నామ్న్యైనమః-మహాదీప్తాయై - బలాయైనమః- మహాశుచితా

గ్న్యై-భూషణాయైనమః - శతాంగాయై-జటాయైనమః- స్మితాననాయై - శ్రీమదాగమసంవేద్యాయై - వేదాంతప్రదీపికాయై- చంద్రశేఖర జటాజూటాంతరనివాసిన్యై - భద్రాసనమధ్యస్థాయైనమః- వీణాగానలోలుపాయైనమః - శ్రీమచ్చిత్రాంబరధరాయై - శ్రీమత్కంచుకధారిణ్యై- మంత్రరాజఫలదాయై- శ్రీమద్గిరివరాత్మజాయైనమః- శ్రీమద్గిరివరాత్మజాయైనమః - శ్రీమదద్భుతచారిత్రాయై - శ్రీవత్సాంకితవక్షస్యై - శ్రీమత్కాంచన పుష్పాభనాసికాయై - మనోహరాయైనమః - విగ్రహాయై- విశేషాయై-భాషాయైనమః-ధరాత్మజాయైనమః - నారాయణపాదాబ్జమరందాయైనమః- శ్రీకాన్తాయై - గౌతమాఘసంహార్యై శ్రీభూనీలాదిసంస్తుతాయైనమః ఖేచర్యైనమః - పురాణ్యైనమః - శ్రీమద్భూషణభూషితాయైనమః-శ్రీమత్పండితసంపూజ్యాయైనమః- దివ్యామృతవాహిన్యైనమః - శ్రీమన్మునిసతీ బృంద సేవితామల పాదుకాయైనమః - శ్రీమత్సురీబృంద సత్కాచాలింగిత తరంగిణ్యై - శ్రీమద్గోహత్యాపాపౌఘహారిణ్యైనమః - మహానద్యైనమ - మాతృసంగపాపఘ్న్యైనమః- హత్యాఘనివారిణ్యైనమః - శ్రీ గౌతమతపోయోగ సమాగతమహానద్యైనమః - శ్రీవసిష్ఠాదిమునిభిస్సప్తధా సాగరాన్వితాయైనమః - శ్రీమద్గోదావరీ పుణ్యాహ్వాయ దివ్యమహానద్యైనమః - శ్రీగోదావర్యైనమః - నానావిధపరిమళ పుష్పాణిపూజయామి । దశాంగంగుగ్గులం ధూపం చందనాగరుసంయుతం । మయాదత్తం వాసనార్థం గృహాణ పరమేశ్వరి॥ ధూపం॥ సమ్యక్ప్రజ్వాలితందీప మజ్ఞానాంధవినాశనమ్। నీరాజనంమహాగంగే గృహాణసురవందితే॥ దీపం॥ అన్నంచతుర్విధందేవి రసైష[illegible]ః సమన్వితం । నిత్యతృప్తిపరేగంగే నైవేద్యంప్రతిగృహ్యతామ్। రంభాఫలానిపక్వాని గృహాణసరితాంవరే । మనోభిరామఫలదే దేవదేవస్యవల్లభే॥ ఫలనైవేద్యం॥ నాగవల్లీదళందేవి క్రముకంచతథైవచ। కర్పూరభావితంగంగే తాంబూలంప్రతిగృహ్యతామ్॥ తాంబూలం॥

మందాకినినమస్తుభ్యం నమస్తేసురపూజితే। గోదావరినమస్తుభ్యం పరిద్దేవినమోస్తుతే॥ నమస్కారః॥ యానికానిచపాపాని జన్మాంతరకృతానిచ। తానితానిప్రణశ్యంతి ప్రదక్షిణపదేపదే॥ ప్రదక్షిణమ్॥ అథ సింహాగురుయోగేద్వాదశ దినకర్తవ్యందానక్రమః॥ గౌతమ్యాఃపుష్కరస్యాపి యోగేపుష్కరనామకే। తత్రస్నానంచదానంచ సర్వక్రతుఫలప్రదమ్॥ సంవత్సరేతుగౌతమ్యాం స్నానదానైశ్చయత్ఫలం। తత్ఫలంసమవాప్నోతి ఏకైకదివసేమునే॥ యోగేషుప్రథమాద్యేషు స్నానదానైశ్చయత్ఫలం। వక్ష్యేహంతత్ఫలంసమ్యక్ఛృణుయత్నేన నారద॥ సువర్ణంరజితంధాన్యం భూమించప్రథమేదినే। ద్వితీయేవస్త్రలవణౌగాంచరత్నానినారద॥ తృతీయేగుడశాకాశ్చ ఫలానిచవిచక్షణః। చతుర్థేఘృతతైలాని మధుక్షీరాణిమానవః॥ పంచమేధాన్యశకటం మహిషంవృషభంహయం। షష్ఠేచౌషధకర్పూర కస్తూరీచందనంతథా॥ సప్తమేగృహపీఠేచ శయ్యామాందోళికాంతథా। అష్టమేగంధకాష్ఠంచ పుష్పమాలాంగ్రికానిచ॥ శ్రాద్ధంపిండంచనవమే దాసీంకన్యాంప్రయత్నతః। దశమేహరిహరౌపూజ్యౌ లక్ష్మీంగౌరీంచపూజయేత్॥ ఏకాదశేయానికాని దాతవ్యానిద్విజాతయే। ఉత్తమానిచదానాని దాతవ్యానిచనారద॥ కుర్యాదథద్వాదశేతు విధినా స్నానమాచరేత్॥ అథ దానద్రవ్యఫలాని॥ స్నాత్వాసువర్ణదోమర్త్య స్స్వర్యలోకంచగచ్ఛతి। రౌప్యదాతాతుయోమర్త్యస్సోమలోకంసగచ్ఛతి। ధాన్యదాతానరోయస్తు ధనదేనసమోభవేత్॥ భూమిప్రదాతాయోమర్త్యో భూపతిర్భవతిధృవం। ద్వితీయోగేతు సంప్రాప్తే శ్రుణుయత్నేననారద॥ వస్త్రదాతానరోయస్తు వసూనాంలోకమాప్నుయాత్। యోగేతునవమేవత్స పితౄణాంప్రీతయేనరః॥ శ్రాద్ధంకృత్వాతుధర్మాత్మా సంతానంలభతేబహు॥ పిండప్రదానం యఃకుర్యాద్గంగాయాంవిధిపూర్వకమ్। ముక్తావైపితరస్సర్వే తేనవై

సహాసానఘ ॥ పిత్రూనుద్దిశ్యయద్దత్తం తదక్షయ్యంభవేద్ధ్రువం। దాసీం కన్యాంచదానేన తారయేచ్చస్వకాన్పితౄన్ ॥ దశమేసమనుప్రాప్తే యత్ఫలంవచ్మ్యహంశ్రృణు । విష్ణుముద్దిశ్యయద్దత్తం తదనంతాయకల్పతే॥ సదాశివంచసర్వేషాం శంకరంసర్వదాశివం। సమారాధ్యస్థితైఃపుష్పైర్నైవేద్యైర్వివిధైరపి॥ సదాశివత్వమాపన్నః శివేన సహామోదతి । లక్ష్మీంలలితసర్వాంగీం సౌభాగ్యైకభవాంశివాం॥ కర్పూరచందనాద్యైస్తు సమారాధ్యసుఖీభవేత । ఏకాదశే శుభే యోగే కృతమేకాదశేంద్రియైః॥ పాపందశ్రుతిర్వైనృణాం స్నానేనైకేననశ్యతి । సంవత్సరైర్ద్వాదశభి ర్యత్కృతం పాపసంచయం । సింహాస్థితగురౌతస్మి న్వత్సరేతద్వినశ్యతి । వత్సరేణతుయత్పాప మేకాదశదినేతత్ ॥ నశ్యత్యేవనసందేహో నాత్రకార్యావిచారణా । తస్మిన్ స్నానంచదానంచ తత్సర్వంచాక్షయంభవేత్ ॥ దేయంయద్వస్తులోకేస్మిన్ దాతవ్యంభూతిమిచ్ఛతా । సర్వేషామేవదానానాం యత్ఫలం భవతిధ్రువమ్ ॥ తత్ఫలంసమవాప్నోతి రహస్యంశ్రృణునారద॥ ద్వాదశేసమనుప్రాప్తే యోగేయోగవిదాంవర । ఆశ్చర్యంశ్రృణుయత్నేన సాంప్రతంరోమహర్షణమ్ ॥ స్నానేనైకేనవిధినా గౌతమ్యాం మునిసత్తమ । అశ్వమేధైర్ద్వా దశభిర్యత్కృతంపుణ్యసంచయం । తత్ఫలం సమవాప్నోతి తస్యాంతోవిద్యతేక్వచిత్ । స్నానార్జితస్య పుణ్యస్యతస్యాంతో నైవవిద్యతే॥ సముద్రమేఖలాపృథ్వీయస్యాస్తినిరుపద్రవా। సోశ్వమేధాధికారీస్యాన్నాన్యః కర్తుంకదాచన॥ పుష్కరేస్నానకార్యస్య నర్వేచహ్యధికారిణః । తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన స్నానదానైశ్చ యత్ఫలం । తత్ఫలంకథితుంనైవ మయాశక్యంహినారద॥ బ్రహ్మోవాచ॥ ప్రయాగేపిమహాపుణ్యే గంగాయమునసంగమే । జితేంద్రియం మునిశ్రేష్ఠం మాఘస్నానార్థమాగతమ్ ॥ సంస్తూయమానం మునిభిర్మాఘ స్నానార్థమాగతైః । కృతాగ్నిహోత్రమాసీనం వ్యాసం

మునిగణైర్యుతమ్॥ హారితశ్చైవశాండిల్యో వ్యాఘ్రశ్చైవాథగాలవః। భారద్వాజశ్చమాతంగో వసిష్ఠశ్చౌశనస్తథా ॥ విశ్వామిత్రోమునిశ్రేష్ఠోప్యగస్త్యః కశ్యపః క్రమాత్ । శౌనకప్రముఖాశ్చాన్యే పప్రచ్ఛుర్మునిపుంగవమ్॥ కస్మిన్మునివరశ్రేష్ఠ స్వర్గదంచాపవర్గదం । కస్మిన్ కాలేభవేత్సద్యోత త్తీర్థం వదనః ప్రభో॥ సతేషాంవచనంశ్రుత్వా వ్యాసస్సూర్యసమప్రభః । ఉవాచతాన్ మునీన్ దృష్ట్వావ్యాసః సర్వాన్ముదాన్వితః॥ శృణ్వంతుమునయస్సర్వే వేదవేదాంగపారగాః । తీర్థేభ్యశ్చాధికంపుణ్యం సర్వతీర్థోత్తమోత్తమం । వేద్మ్యహంగౌతమీతీర్థం నృణాంస్వర్గాపవర్గదం॥ యస్మిన్ దినేసింహరాశిం జీవస్సమధిగచ్ఛతి । తస్మిన్ దినేతుగౌతమ్యాం స్నాత్వాముక్తి మవాప్నుయుః॥ భూతలేసంతిసర్వాణి పుణ్యతీర్థానియానిచ । తానిసర్వాణిగౌతమ్యాం సింహయుక్తేబృహస్పతౌ॥ తదాగోదావరీంగత్వా నరోముక్తిమవాప్నుయాత్ ॥ సర్వతీర్థమయంపుణ్యం పాపఘ్నంచవదామ్యహమ్॥ కృతఘ్నా నాస్తికామూర్ఖా హ్యనాచారాశ్చయేనరాః । పుణ్యహీనానలభ్యంతే తీర్థస్యాస్యఫలంకదా॥ గోదావరీంపరిత్యజ్య సింహయుక్తే బృహస్పతౌ । అన్యతీర్థజలేస్నాత్వా లభతేతత్రకింఫలం॥ గౌతమ్యాం హరివాసరే సురగురౌ యస్సింహయుక్తేనరః స్నాత్వాస్నాన విధానతస్సలభతే తద్విష్ణులోకంవరమ్॥ గురౌచసింహేయదిసంస్థితేచ ఉపప్లవేచంద్రమసోరవేర్వా । లభంతిమర్త్యాఃఖలువిష్ణులోకం గోదావరీస్నానవిధించకృత్వా । గయాతీర్థేనకింపుణ్యం కింపుణ్యంసేతుదర్శనే ప్రయాగమాఘేకింపుణ్యం కింపుణ్యంరాహుదర్శనే॥ కేదారేసాగరే పుణ్యం యత్పుణ్యంపర్వతేతథా ॥ గోదావరీంబహిఃకృత్వా సింహయుక్తేబృహస్పతౌ ॥ కింపుణ్యంసర్వతీర్థేషు గౌతమీతీర్థదర్శనాత్ । అన్యత్రతీర్థగమనే నిష్ఫలంసింహగేగురౌ॥ షష్టివర్షసహస్రాణి గంగాయాంత్వవగాహనం । సకృద్గోదావరీస్నానం సింహయుక్తేబృహస్ప

తౌ॥ భాగీరథ్యాంకురుక్షేత్రే రేవాయమునసంగమే। సరస్వత్యాం భీమరథ్యాం కృష్ణవేణ్యాంతథైవచ॥ పుష్కరేపుణ్యతీర్థేచ గంగా యమునసంగమే। తత్ఫలంకోటిగుణితం సింహాయుక్తేబృహస్పతౌ॥ సర్వపాపవిముక్త్యర్థం సర్వకామఫలప్రదమ్। వరంస్త్రీణాంవల్లభత్వం గజాశ్వానాంచబంధనమ్॥ రాజ్యంసప్తాంగసంయుక్తం భూదానాల్ల భతేనరః। యానానిచనిధింభార్యాం సౌభాగ్యగుణశాలినీం॥ గృహ దానేనలభతే అచ్యుతాంశ్రియమున్నతిమ్। గజాశ్వరథగోదానందా సీదాసావిశేషతః॥ ఆందోళికాచ్ఛత్రదానం గ్రామదానంవిశేషతః। దానంకృత్వాథధర్మాత్మా రాజాభవతితద్వతి॥ చందనంచసకస్తూరీ కర్పూరంకుంకుమాగరుం। సూక్ష్మవస్త్రంచతాంబూలం శాకానిచ ఫలానిచ॥ దానంకృత్వాసర్వభోగీకీర్తిమాన్ధనవాన్భవేత్। శుక్లాం కపిలవర్ణాంవా సురూపాంచపయస్వినీమ్॥ సర్వాలంకారసంయుక్తాం సుశీలాంవస్త్రసంయుతాం। బ్రాహ్మణాయమునిశ్రేష్ఠ యోదద్యా త్సింహాగేగురౌ॥ సముద్రమేఖలాంపృథ్వీం ఖచితాంరత్నహాటకైః। సూర్యేందుగ్రహణేదత్వా పుణ్యంయత్ఫలమాప్నుయాత్॥తత్పుణ్యం కోటిగుణితం గౌతమ్యాంధేనుదోలభేత్। అకాలమృత్యుం నిర్జిత్య భుక్త్వాభోగాన్ సుఖీభవేత్॥ దేహావసానేమోక్షంచ లభతేనాత్ర సంశయః। ధాన్యదాతానరోయస్తు సింహాయుక్తే బృహస్పతౌ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్త శ్శ్రీమాన్జ్ఞానీ సుఖీభవేత్॥ ఉపానహౌ తదా దత్వాశయ్యాం సోపస్కరైర్యుతామ్। యోదత్వాముచ్యతే పాపా దాజన్మ మరణాంతికాత్॥సువర్ణంరజితంధాన్యంక్షీరంచ ఘృతమేవచ దత్వాతులభతేమోక్షం బ్రాహ్మణేభ్యోవిశేషతః॥ జీరకేన గుడేనైవల వణేన హారిద్రయా। నానాధాన్యైస్తిలైః కృష్ణైర్వ్రీహి శాల్యాదిభి శ్శుభైః॥ పూరితం వేణుపాత్రంతు సింహాయుక్తేబృహస్పతౌ। దత్వా భక్త్యా ప్రయత్నేన రాజరాజోభవేన్నరః॥ గౌతమీతీరమాసాద్య

స్వర్ణ దానంకరోతియః । హిరణ్యగర్భదానస్య ఫలంచవిపులంలభేత్ ॥ కంబళానినరోదత్వా మాఘమాసేవిశేషతః। ముచ్యతేసర్వపాపేభ్యో ధనవాన్ పుత్రవాన్ భవేత్ ॥ మాఘమాసేవిశేషేణ తిలదానంస్వశక్తి తః । దత్వాతుముచ్యతే పాపాదాజన్మ మరణాంతికాత్ ॥ ధేనూనాం దశసంఖ్యానాం తిలానాంపర్వతంతథా । దానందత్వా సింహయోగే మన్వాదిషుయుగాదిషు॥ జన్మకోటిసహస్రేషు మహారాజ్యఫలాప్తయే వర్ణానామాశ్రమాణాంచ స్త్రీశూద్రాణాం విశేషతః ॥ సర్వపాప విశుద్ధ్యర్థంమాఘస్నానం విధీయతే। గౌతమ్యాం సింహగేజీవేప్రదా నాంభాగ్య గౌరవాత్ ॥ మాఘస్నానేన దేవర్షే కోటిజన్మాఘనాశ నం । అశ్వమేధఫలంచైవ లక్షదానజపంఫలం ॥ సర్వతీర్థస్నానశతైస్త త్ఫలం సింహగేగురౌ । పితరస్సింహగే జీవే గౌతమ్యాంపిండపాతనాత్ బ్రహ్మలోకం ప్రయాస్యంతి స్వర్గగానాత్ర సంశయః॥ఇతిశ్రీబ్రహ్మాండ పురాణే బ్రహ్మనారద సంవాదే సింహబృహస్పతి యుక్త గౌతమీ పుష్కరాకల్ప స్సమాప్తః॥

అథ శ్రాద్ధాదినియమః.

యథావిధిం ప్రకుర్వీత శ్రాద్ధం స్వర్ణేన భూయసా ఆమేనవా ప్రకుర్వీత పితౄణాం తృప్తిహేతవే ॥ హేమశ్రాద్ధం విశేషేణ విహితం శక్త్యపేక్షయా । అక్షయ్యం జాయతేతృప్తిః పితౄణాం నాత్రసంశయః॥కవ్యవాహోనలస్సోమో యమశ్చైవార్యమాతథా। అగ్నిష్వాత్తాబర్హిషద స్సోమపాః పితృదేవతాః । అగచ్ఛంతుమహా భాగా యుష్మాభిఃపరిరక్షితాః। మదీయాః పితరోయేస్మత్కులే జాతా స్సనాభయః ॥ తేషాంపిండ ప్రదానార్థమాగతో గౌతమీమిమామ్॥ తేసర్వేతృప్తిమాయాంతు పిండదానేనశాశ్వతామ్ ॥ ఆబ్రహ్మస్తంభ పర్యంతం దేవర్షిపితృమానవః। తృప్యంతు పితరస్సర్వే మాతృమాతా మహాదయః ॥ అద్యతత్కులకోటీనాం సప్తద్వీప నివాసినాం। ఆబ్రహ్మ భవనాల్లోకాదిదమస్తు తిలోదకమ్॥ పితాపితామహశ్చైవ తథైవప్రపి

...మహాః। మాతామహా స్తత్పితాచ ప్రమాతామహాదయః। అస్మ త్కులేమృతా యేచ గతిర్యేషాంనవిద్యతే । ఆవహిష్యంతు తాꣳ సర్వాꣳ కుశవృష్టేతిలోదకైః॥ ౧॥ అస్మత్కులేమృతాయాశ్చ గతిర్యాసాంనవిద్యతే। ఆవహిష్యంతుతాస్సర్వాః కుశవృష్టైతిలోదకైః॥ ౨॥ మాతామహకులేయేచగతిర్యేషాంనవిద్యతే। ఆవహిష్యంతుతాꣳ సర్వాꣳ కుశవృష్టేతిలోదకైః॥ ౩॥ మాతామహకులేయాశ్చగతిర్యాసాం నవిద్యతే । ఆవహిష్యంతుతాస్సర్వాః కుశవృష్టైతిలోదకైః॥ ౪॥ మాతృవంశే మృతాయాశ్చ గతిర్యాసాం నవిద్యతే । ఆవహిష్యంతు తాꣳ సర్వాꣳ—తిలోదకైః ॥ ౫ ॥ బంధువర్గే మృతాయేచ గతిర్యేషాంనవిద్యతే। ఆవహిష్యంతుతాస్సర్వాꣳ—తిలోదకైః॥౬॥ఇతిధర్మోదకంకృత్వా ॥ అథధర్మపిండానిదద్యాత్ ॥ అస్మత్కులేమృతాయేచ గతిర్యేషాం నవిద్యతే తేషాముద్ధరణార్థాయ ఇమం పిండం దదామ్యహం॥ ౧॥ అస్మత్కులేమృతాయాశ్చ గతిర్యాసాంనవిద్యతే । తాసాముద్ధరణార్థాయ ఇమం—మ్యహం॥ ౨॥ మాతృవంశే మృతాయేచ —మ్యహం॥ ౩॥ మాతృవంశే మృతాయాశ్చ—మ్యహం॥ ౪॥ మాతామహకులేయేచ—మ్యహం॥ ౫॥మాతామహీకులేయాశ్చ—మ్యహం॥ ౬॥ బంధువర్గే మృతాయేచ—మ్యహం॥ ౭॥ బంధువర్గేమృతాయాశ్చ—మ్యహం॥ ౮॥ అగ్నిదగ్ధాశ్చయేకేచిన్నాగ్నిదగ్ధా స్తథాపరే విద్యుచ్చోరమృతాయేచ తేభ్యః—మ్యహం॥ ౯॥ ఉద్బంధేనమృతాయేచ విషశస్త్రహతాశ్చయే । ఆత్మనోఘాతినోయేచ తేభ్యః —మ్యహం॥ ౧౦॥ అరణ్యావర్త్మనిర్వీర్యేక్షుధయాతృష్ణయాహతాః। భూతప్రేతపిశాచాశ్చ తేభ్యః—మ్యహం॥౧౧॥రౌరవేత్వంధతామిస్రేకాలసూత్రేచయేగతాః। తేషాముద్ధరణార్థాయ ఇమంపిండందదామ్యహం॥ ౧౨॥ అనేకయాతనైర్యుక్త ప్రేతలోకేచయేగతాః। తేషా—మ్యహం॥ ౧౩॥ నరకేషుచసర్వేషుయాతనాసుచ సంస్థితాః। తేషా—మ్యహం॥

౧౪॥ పశుయోనిమృతా యేచ పక్షికీటసరీసృపాః। అథవావృక్షయో
నిశ్చ తేభ్యః—మ్యహం॥ ౧౫॥ జాత్యంతరసహస్రేషు భ్రమితాస్స్వ
నకర్మణా। మానుష్యం దుర్లభంయేషాం తేభ్యః—మ్యహం॥ ౧౬॥
దివ్యన్తరిక్షభూమిస్థాః పితరోబాంధవాదయః। మృతాఅసంస్కృతా
యేచ తేభ్యః—మ్యహం॥ ౧౭॥ యే కేచిత్ప్రేతరూపేణ వర్తంతే
పితరోమమ। తేషా—మ్యహం॥ ౧౮॥ యేబాంధవాబాంధవావాయే
యేజన్మనిబాంధవాః। తేషాంపిండోమయాదత్తో హ్యక్షయ్యముప
తిష్ఠతు॥ ౧౯॥ ఆబ్రహ్మణోయేపితృవంశజాతా మాతు స్తథావంశభ
వామదీయే। వంశద్వయేస్మిన్ మమదాసభూతా భృత్యా స్తథైవా
శ్రితసేవకాశ్చ। మిత్రాణిసఖ్యఃపశవశ్చవృక్షాః స్పృష్టాశ్చ దృష్టాశ్చ
సహోపకారైః। జన్మాంతరేయే మమసంగతాశ్చ తేభ్యస్సదాపింద
మహందదామి॥ ౨౦॥ పితృవంశేమృతా యేచ మాతృవంశే తథై
వచ। గురుశ్వశురబంధూనాం యేచాన్యేబాంధవాదయః। తేషాం
పిండోమయాదత్తో హ్యక్షయ్యముపతిష్ఠతు॥ ౨౧॥ దాయాదయో
మృతా యేచ సింహవ్యాఘ్రహతాశ్చయే। దంష్ట్రిభిశ్శృంగిభిర్వాపి
తేభ్యః పిండందదామ్యహమ్॥ ౨౨॥ యేమేప్రజానాయతివా నచ
పశ్యామిజీవనమ్। తస్యప్రేతస్యతృప్త్యర్థం పిండంతత్రోపతిష్ఠతు॥౨౩॥
ఇమంతిలమయంపిండం మధుసర్పిసమన్వితమ్। దదామితస్మైప్రేతా
య యఃపిండంకురుతేమమ। గర్భస్థవిషయేదుఃఖం గమనేమాతృపీడ
నమ్। తస్యనిష్క్రమణార్థాయ ఇమంపిండందదామ్యహమ్॥ ౨౪॥
మాసిమాసికృతేకష్టం వేదనాప్రసవేషుచ। తస్యనిష్క్రమణార్థా
య ఇమంపిండందదామ్యహమ్॥ ౨౫॥ గర్భసంతాపమాపన్నా మా
తాఆక్రందకారిణీ। తస్యనిష్క్రమణార్థాయ ఇమం పిండందదామ్య
హమ్॥ ౨౬॥ సంపూర్ణదర్శనేమాసే ఆద్యంతేమాతృపీడనమ్। తస్య
నిష్క్రమణార్థాయ ఇమం—హం॥౨౭॥ఆదాజనయితాపుత్రోజనస్య

పరిచేతనం। తస్యనిష్క్రమణార్థాయ ఇమం—హాం॥ ౨౮॥ రాత్రౌ మూత్ర పురీషాద్యాః విద్యేతే మాతృగర్భదా । తస్యనిష్క్రమణార్థాయ ఇమం—హాం ॥ విద్యుద్భిర్దంష్ట్రిభిశ్చైవ । విషవారిదవాగ్నిభిః । శస్త్రాస్త్రదండపాషాణైర్నఖిభిశ్శృంగిభిర్గ్రహైః । కుష్ఠ్యపస్మారలూతాద్యైర్భగంధరజలోదరైః । గండమాలాతథాపాండు క్షయవ్యాధిభిరార్తితాః । బందీగృహేమృతాయేచ వ్యాఘ్రదస్యునిపాతితాః । తేషాం పిండోమయాదత్తో హ్యక్షయ్యముపతిష్ఠతు॥ ౨౯॥ శ్రీరామచంద్రార్పణమస్తు॥ యథావిధిప్రకుర్వీత శ్రాద్ధంస్వర్ణేనభూయసా । ఆమేనవా ప్రకుర్వీత పితౄణాంతృప్తిహేతవే । హేమశ్రాద్ధంవిశేషేణ విహితం శక్త్యపేక్షయా । అక్షయ్యంజాయతేతృప్తిః పితౄణాంనాత్రసంశయః ॥ సంక్రాంతౌగ్రహణేచైవ కుక్కుటాండంప్రశస్యతే। మహాలయే గయాశ్రాద్ధే తీర్థేమలకమాత్రకం । ఏకోద్దిష్టేతుసాపిండ్యే కపిత్థఫలమాత్రకం । నారికేళఫలంచైవ ప్రత్యబ్దేమాసికేతథా । ప్రమాణహీనంయత్పిండం । తత్పిండంనిష్ఫలంభవేత్ ॥ అయంవిధిర్గయాశ్రాద్ధే తీర్థేచాపరపక్షకే । విపరీతంతుయఃకుర్యాన్నిరాశాఃపితరోగతాః ॥

పుష్కరకల్పస్సమాప్తః.

స్నాతక ప్రయోగః.

ఇది సమావర్తనమని వాడుదురు, గురునకు భూదానమును జేసి గురునియొక్కయనుజ్ఞనుదీసికొని స్నాతకముచేయవలెను. స్నాతకమనఁగ సమావర్తనము, "క్షేత్రం హేమగౌరశ్వశ్ఛత్రోపానహౌ ధాన్యం వస్త్రత్రయం శాకం" అనియుండెను. అనఁగ భూమి, బంగారు. గోవు, గుఱ్ఱము, గొడుగు, పాదరక్షలు, ధాన్యము, మూడువస్త్రములు, శాకము, మొదలగునవి గురునకు సమర్పించవలెనని ప్రాచీనగ్రంథమం

దుండెను. తత్రాయం ప్రయోగః ఆచమ్య ... ఏవంగుణ...శుభతిథౌ
శ్రీమాన్ ...గోత్రః...నామధేయః శ్రీమతః...గోత్రస్య...నామధేయ
స్య మమ ఉపాత్త దురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం మమా
యుష్యాభివృద్ధ్యర్థం స్నాతకకర్మకరిష్యమాణ స్తదంగత్వేన తదాదౌశు
ద్ధ్యర్థం వృ...స్వస్తిపుణ్యాహవాచనంకరిష్యామినమః॥ఆదౌనిర్విఘ్నేన
పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాం కరిష్యామినమః॥ గణాధి
పతిపూజాంకృత్వా పుణ్యాహంవాచయిత్వా॥ఆచమ్య... ఏవంగుణ...
శుభతిథౌ శ్రీమాన్...గోత్రః... నామధేయః శ్రీమతః... గోత్రస్య...
నామధేయస్య మమాయుష్యాభి వృద్ధ్యర్థం మమజ్ఞానకృత అజ్ఞాన
కృత సమస్త పాపక్షయార్థం ఉపనయనదినాదారభ్య స్నాతకకర్మ
శుభలగ్న పర్యంతం అజ్ఞానకృత లోప ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యామి య
థాశక్తి తండులసహితదక్షిణాంగృహీత్వా॥ ఉపస్థాయ ॥ ఆత్మ
ప్రదక్షిణత్రయంకృత్వా ॥ శ్లో॥ సమస్తసంపత్సమవాప్తి ... యథో
క్త దక్షిణామివ స్వీకృత్య - ఉపనయనప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యంతం
మధ్యవర్తిసికాలే ఇహజన్మనిజన్మాంతరేషుచ సమస్త పాపక్షయార్థ
మిష్టదేవతా ప్రీత్యర్థం గృహస్థాశ్రమయోగ్యతా సిద్ధ్యర్థంతదుక్త
ప్రాయశ్చిత్తం నిశ్చిత్య ఉపవిశ్యమామనుగృహ్ణంతుభవంతః అనుగృ
హ్ణామః॥ యజమానస్య...గోత్రోద్భవస్య...నామధేయ స్యఉపనయన
ప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతసంభావితేభ్యస్సర్వేభ్యః పాపేభ్యో విముక్తి
ర్భూయాదిత్యేషా సభానుగృహ్ణాతు ॥ స్నాతకకర్మాధికారసిద్ధిరస్త్వితి
భవంతో బ్రువంతు ॥, స్నాతకకర్మాధికారసిద్ధిరస్తు॥ ఆచమ్య.....శుభ
తిథౌ మమశరీరశుద్ధ్యర్థం స్వర్ణధాన్యాజ్యకృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే॥శ్లో॥
స్వర్ణంపవిత్రమమలం స్వర్ణంపాపప్రణాశనమ్ । స్వర్ణంహిశంకరం
యస్మాదతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ ధన్యంకరోషిదాతార మిహలోకే
పరత్రచ । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥

కామధేనోస్సముద్భూతం సర్వక్రతుషుసంస్థితమ్ । దేవానామాజ్య మాహార మతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ శ్లో॥ హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమ బీజంవిభావసోః । అనంతపుణ్యఫలద మతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ ఇదం కృచ్ఛ్రత్రయప్రత్యామ్నాయం శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ...ప్రీత్యర్థం స్వర్ణకృచ్ఛ్ర, ధాన్యకృచ్ఛ్ర, ఆజ్యకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయం ... న మమ ॥ ఏభిస్స్వర్ణ ధాన్యాజ్య కృచ్ఛ్రైర్భగవాన్ సర్వాత్మకః శ్రీ మహావిష్ణుస్సుప్రీతో వరదోభవతు ॥ మమశరీరశుద్ధి రస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ శరీరశుద్ధిరస్తు॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ...శుభతిథౌ మమపా పక్షయార్థం అగ్నికార్యం కరిష్యామినమః ॥ అగ్నికార్యము పురా ణోక్త ఉపనయన ప్రకరణంబున వ్రాయుచున్నాను. ఇంద్రాయ నమః + ఈశానాయనమః॥ పూర్వపరిషేచనం... ఇత్యుత్తరపరిషేచ నంకుర్యాత్ ॥ అనేనఅగ్ని... హోమేనభగవాన్సర్వాత్మకః...మమ స్నాతకకర్మాధికారసిద్ధిరస్త్వితి...తు॥స్నాతకకర్మాధికారసిద్ధిరస్తు॥ఆచ మ్యేవం...ప్రీత్యర్థం మమఆయుర్బలాభివృద్ధ్యర్థం అగ్నిప్రదక్షిణంకరి ష్యామినమః॥ అగ్నిప్రదక్షిణంకుర్యాత్ ॥ఆచమ్య...ఏవంగుణశుభతిథౌ పరిచ్ఛుభకర్మాంగత్వేనరక్షార్థంరక్షాబంధనంకరిష్యామినమః॥ రక్షాబం ధనదేవతాభ్యోనమః ధ్యానావాహనాదిషోడశోపచారపూజాంసమర్ప యామి॥ శ్లో॥ శ్రియందద్యాత్సదారోగ్యం శోభాంపుష్టింతథాయశః । ధాన్యంధనంపశూన్పుత్రా నాయుష్యం శతవత్సరమ్ ॥ రక్షాబంధన ముహూర్తస్సు ముహూర్తోఽస్తు ॥ మధ్యందినే ॥ స్నాతకకర్మకర్తుం మహదనుగ్రహం ప్రార్థ్య - ఆచమ్య ॥ మధ్యందినే స్నాతకకర్మకరిష్య ఇతిసంకల్ప్య ॥ అగ్నిప్రతిష్ఠాది పాత్రాసాదనాంతే ॥ ప్రయోగప్రకా రేణపాలాశీం వాజీం సమిధంకటంక్షురం శీతముష్ణంచజలంయువాన్ శకృద్దర్భానౌదుంబరం దంతకాష్ఠం స్నానీయం నవంవస్త్రద్వయం ఉపవీతద్వయం చందన మంజనమా దర్శముపానహాచ్ఛత్రం వైణవం

దండచపాదుకాం సాదయిత్వా॥ అగ్నింధ్యాత్వా॥ పరిషేచనంకృత్వా॥ పాలాశీంసమిధం అగ్నౌనిక్షిప్య ॥ అథ నవగ్రహహోమం కృత్వా॥ ఉష్ణోదకంనినీయ ॥ అపఉపస్పృశ్య ॥ త్రీన్ దర్భానంతర్ధాయ- శిరసి- పూర్వ - దక్షిణ, పశ్చిమ, ఉత్తర, కేశాన్ చ్ఛిత్వాంఢే నిధాయ - క్షురం ప్రక్షాళ్య ॥ కుమారం స్నాపయిత్వా ॥ ఆయుర్బలమిత్యౌదుంబరేణ దంతకాష్ఠేన దంతధావనం కృత్వా ॥ స్నానచూర్ణేణ దేహం శిరశ్చానులిప్యస్నాత్వా ॥ ఆచమ్య ॥ శ్లో ॥ నమస్తేకపితే భద్రే నమస్తేలోకపావని । సర్వదేవప్రియేనిత్యం జగత్పావజ్యే నమోనమః ॥ ఇతిపఠిత్వా॥ గోప్రదక్షిణంకృత్వా ॥ విధిప్రకారేణఆచార్యాయగోదానం కుర్యాత్ ॥ అథనూతన వస్త్రద్వయం సువర్ణ ఉపవీతద్వయం ధృత్వాచమ్య ॥ యదాశిషోవాచయే దథేంద్రోదేవానామధిపోఽగ్నిర్ద్విజానాం జ్యోతిషాం యమోవైవస్వతః పితౄణాంనిర్‌ఋతిర్యాతు ధానానామపాం వరుణోధిపతిః కుబేరఈశానాం గణానాం వాగ్బ్రహ్మఋషీణాం । జమదగ్నిస్తస్మాదాహుస్త్రయోః పుత్రాన్ పౌత్రాన్ పశూన్ యజమానాయరయిమాధేహి శతమితి సంవత్సరం దీర్ఘమాయుః ॥ ఇతి కస్తూరికాదిభిర్గంధద్రవ్యైర్వాసితం చందనం దేవతాభ్యః ప్రదాయ॥ తతఃగంధేనాత్మానమనులిప్య॥ శ్లో॥ స్వస్తివాచ్యాపనాశాఖ్యా పుణ్యాకల్యాణవృద్ధిదా। వినాయకప్రియానిత్యంతాం స్వస్తింభోబ్రువంతునః॥ ఇతిసౌవర్ణంమణిం ఉదకపాత్రైస్త్రిః ప్రదక్షిణమావృత్య కంఠేతంమణిమాబధ్య॥ దేవాదిసన్నిధేనమః ఇతి నూతనవస్త్రమభిమంత్ర్య॥ ధృత్వాచమ్య॥ అథహోమం కుర్యాత్ ॥ అగ్నయేనమః - ఇంద్రాయనమః - అగ్నయేనమః - యమాయనమః-నిర్‌ఋతయేనమః - వరుణాయనమః - వాయవ్యేనమః - కుబేరాయనమః ఈశానాయనమః ఇతిహుత్వా ॥ అస్మిన్ ప్రకృతేకర్మణి మంత్ర విపర్యాస తంత్రవిర్యాస సమస్తదోష నిరహరణార్థం కేశవాదిహోమ

మం కరిష్యామి నమః ॥ కేశవాయనమః ... ... శ్రీ కృష్ణాయ నమః ॥ ఉత్తరపరిషేచనంకృత్వా ॥ బ్రహ్మత్వపూజాంచ సమాచరేత్ ॥ కర్ణే నవగ్రహామంత్రాణిపఠిత్వా ॥ జపాకుసుమసంకాశం...ప్రణమామ్యహమ్ ॥ లలాటేశుభికేతి భాషికంబధ్వా॥ శ్లో॥ శుభికేముఖమారోహ శోభయంతీముఖంమమ । మమత్వంశోభయముఖం భూయసీంమేశ్రియంకురు ॥ మనురివమహాధికారోభవ ॥ ఇత్యంజనంధృత్వా॥ ప్రజాపతిరివస్ప్రజాభవ ఇతిఆదర్శావేక్షణం ॥ పురుషోత్తమ ఇవదుర్జయీభవఇతితూష్ణీంఛత్రమాదాయ॥ శ్లో॥ దేవస్యప్రీతయేదానం గృహ్ణామ్యర్ఘ్యమతుష్టయే । బాహుభ్యాంపుష్టహస్తాభ్యాం పుణ్యకర్మప్రసూతయే॥ ఇతి దండంగృహీత్వా॥ దేవాయసవిత్రేనమః మమపాపం నివారయ॥ మహేంద్ర ఇవసర్వార్థ సంసిద్ధోభవ॥ ఇతి ఉద్ధాయ - ఉత్తరేణనక్షత్రాణి సందర్శయతి ॥ అథ కాశీయాత్రాం యథార్థం గచ్ఛతి॥ అథవాఅభ్యుదయంపుణ్యాహంచకృత్వా॥మిత్రేణసహాలోచ్య వివాహం కుర్యాత్ ॥ తతఃవివాహాయిషోఃకన్యాపిత్రా స్స్వయంవా అథవాభ్రాత్రావా అస్యగోత్రస్య......వరస్య ... గోత్రాయాశ్శ్రీనామ్న్యాః కన్యాయాశ్శోభయోరుద్వాహ కర్మకర్తుం యోగ్యతాసిద్ధిమనుగృహ్ణంతు ॥ ఇతిప్రార్థ్య ॥ అథ వరస్యఅంగీకారం గ్రహీత్వా ॥ పాద్యాప్రక్షాళ్య ॥ నూతనవస్త్రద్వయచందన తాంబూలఫలపుష్పాదికందత్వా ॥ తతఃపాణిగ్రహణేస్నాత్వాచమ్య॥ ఏతత్ప్రయోగః అకరణే ప్రత్యవాయోనాస్తి కరణే అభ్యుదయః ॥ ఆశీర్వాదఃకర్తవ్యః ॥ దీనిని కొందరు స్నానకర్మయని, మఱికొందరు సమావర్తనమనియు వాడుదురు.

ఇతి స్నాతకప్రయోగ స్సమాప్తః. బ॥ మ॥ ల॥ ప్రా॥

అథ కన్యాదానాధికారిణః.

శాతాతపః॥ పితామాతాతథాభ్రాతా బాంధవాజ్ఞాతయోఽపిహి । తదభావేయాజ్ఞికస్స్యా దితిశాతాతపోఽబ్రవీత్ ॥ ధర్మసింధౌ కాశీనాథభట్టః॥ సర్వాభావేతూపాధ్యాయః । కన్యకయాసంకల్పమాత్రంకారయిత్వా అన్యత్సర్వంస్వయమేవకారయేత్ ॥దానమయూఖే॥ శ్లో॥ విప్రాణాంతువివాహంస్యా ద్బంధూనామనుమోదనమ్ । తదంగమేవకళ్యాణంప్రశంసంతిమునీశ్వరాః। సగోత్రోఽప్యసగోత్రోవా తదభావేతుయాజ్ఞికః । వివాహంకారయేత్సర్వ మితిశౌనకసమ్మతమ్॥ నరసింహప్రయోగపారిజాతే వివాహప్రకరణే॥ అథేదానీంలగ్నవిచారానన్తరం కన్యాదాతృవిచారస్యాఽవశ్యకత్వాత్ తావద్దాతృనిర్ణయోనిరూప్యతే॥ తత్రనారదః॥ పితాదద్యాత్స్వయంకన్యాం భ్రాతావానుమతఃపితుః । మాతామహోమాతులశ్చ స్వకుల్యోబాంధవస్తథా । మాతాత్వభావేసర్వేషాం ప్రకృతౌయదివర్తతే॥ తస్యామప్రకృతిస్థాయాం కన్యాందద్యుస్స్వజాతయః । యదాతునైవ కశ్చిత్స్యాత్కన్యారాజానమావ్రజేత్ ॥ పురోహితేనవైరాజా ప్రదద్యాద్బ్రాహ్మణోత్తమఇతి॥ వివాహేసప్తపదీమాంగల్యధారణయోః ప్రాశస్త్యం । వివాహేయమః॥ నోదకేనవినాచాథ కన్యాయాఃపతిరుచ్యతే। పాణిగ్రహణసంస్కారా త్పతిత్వంసప్తమేపదే॥

వివాహప్రయోగః.

వివాహమునకు తత్పూర్వంబున కన్యాదాత అంకురారోపణము నారంభింపవలెను. తత్ప్రయోగము. ఈపుస్తకములో 123-పుట మొదలు 127-పుట వఱకును గ్రహింపఁదగును. అటుపిమ్మట మాతృకాపూజా, అటుపిమ్మట వసోర్ధారా, అటుపిమ్మట నందిన్యాది దేవతాహ్వానము, కుడ్యేముహూర్తలిఖితక్రమము, శచీపూజా, నాందీసమారాధనము, వఱకును, 16-17-18-పుటలలో గ్రహింపఁదగును.

పిమ్మట వివాహమునకు తర్లివచ్చేనిమిత్తం ఒకలగ్నపత్రికను లిఖించి పెళ్లికుమార్తె వారికి పంపించవలెను. అటుపిమ్మట వారును తర్లి వచ్చుచున్నారమని లగ్నపత్రికను పంపవలెను. పంపునపుడు మంగళ వాయిద్యధ్వనులతోడను శోభనద్రవ్యములతోడను బంపవలెను.

అథ వివాహప్రయోగః.

ఆదౌ లగ్నపత్రికా దర్శనానంతరం వరోవధూగృహం ప్రతిగత్వా మంగళస్నానం కుర్యాత్ । అత్ర పూర్వమేవవధూం మంగళస్నానంకారయిత్వా॥ తదుపరివరమంగళస్నానం కార్యమితి కేచిదాహుః॥ శుభ్రవస్త్రాణిధృత్వా ఆచమ్య॥ శ్లో॥ శుక్లాంబరధరం...... సర్వేభ్యోమహాజనేభ్యోనమః॥ ఆచమ్య॥ ఏవంగుణ......శుభతిథౌ॥ శ్రీమాన్ గోత్రః నామధేయోఽహం శ్రీమతఃగోత్రస్య నామధేయస్య మమోపాత్త దురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం పాణిగ్రహణాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ స్తదంగత్వేన తదాదౌశుద్ధ్యర్థం... మహాజనైస్సహస్వస్తి పుణ్యాహవాచనంకరిష్యామినమః। ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాం కరిష్యామినమః॥ గణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచకృత్వా॥ ఏవంగుణ...శుభతిథౌ॥ ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం పాణిగ్రహణాఖ్యం కర్మకరిష్యామినమః॥ శ్లో॥ కల్యాణాద్భుతగాత్రాయ కామితార్థప్రదాయినే। శ్రీమద్వేంకట నాథాయ శ్రీనివాసాయమంగళమ్॥ ధర్మప్రజాసంపద్యర్థ స్త్రియముద్వహే॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ పాణిగ్రహణాంగత్వేన రక్షార్థంరక్షాబంధనం కరిష్యామినమః। రక్షాబంధన పూజాంకృత్వా॥ శ్లో॥ ఆచూతపత్రంశుభకంకణంవా పినాకిరక్షా విధిలక్ష్మీకంకణమ్। లక్ష్మీనృసింహాస్యకటాక్షకంకణం కరోమిదంపత్యభి వృద్ధికంకణమ్॥ శ్లో॥ యేన బద్ధోబలీరాజా దానవేంద్రోమహాబలః। తేనత్వాంప్రతిబధ్నామి రక్ష

మాలేవరంత్వీమమ్ ॥ రక్షాబంధనముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు ॥ ఏవంగుణ...తిథౌ॥ కర్మసిద్ధ్యర్థం శ్వశురదత్తయజ్ఞోపవీతధారణంకరిష్యామి ॥ పూజాంకృత్వా॥ శ్లో॥ ఆయుష్యంసర్వకల్యాణం సర్వసంపత్ప్రివర్ధనమ్ । శుచిత్వమధికం భూయాద్ధారణేనసదామమ ॥ ఇత్యుక్త్వాయజ్ఞోపవీతధారణముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు ॥ శ్లో ॥ వేదశాస్త్రాదిసంపన్నాన్ శ్రుతశీలగుణాన్వితాన్ । కార్యసంధానకుశలాన్ బ్రాహ్మణాన్ ప్రేషయేద్వధూమ్ ॥ మదర్థంకన్యాంవృణీధ్వ మితిబ్రాహ్మణాన్ ప్రేషయేత్ ॥ మదర్థంకన్యాంవృణీధ్వం ॥ వృణీమహే ఇతివిప్రాః కన్యావరణానిదత్వా॥ శ్లో॥ అస్మాకమింద్రోదాపత్యం కర్తుంప్రయత తేమహాన్ । భోబ్రాహ్మణాస్సాధయధ్వంగత్వాయూయంమహాత్మనః ॥ తతఃకన్యాదాతా । పూర్వమేవస్నాతః । అంతర్గృహేఅఖండదీపారాధనంకృత్వా । కన్యకయాసహోపవిశ్య॥ విఘ్నేశ్వరపూజాంకృత్వా ॥ సంకల్ప్య ॥ ఏవంగుణ...తిథౌ॥ మమకుమార్యాః ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం గౌరీకంకణపూజాంకరిష్యామినమః॥ శ్లో॥ గౌరీంసువర్ణవర్ణాభాం స్వర్ణపద్మసువాసినీమ్ । పాశాంకుశధరాం భూతి ధరాంచశివవల్లభామ్ ॥ గౌరీమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥ ఇత్యావాహ్య॥ శ్లో॥ శిరశ్శ్రోత్రం తథానాసామోష్ఠం జిహ్వాంతథైవచ । కంఠంకుక్షించహృదయం కటింబాహూ తథాంగుళీన్ । ఊరూజానూచపాదాంతం తత్తన్న్యాసంవినిర్దిశేత్ ॥ ఇతిప్రాణప్రతిష్ఠాంకృత్వా॥ గౌరీకంకణదేవతాయైనమః ధ్యానమావాహనాదిషోడశోపచారైరభ్యర్చ్య ॥ శ్లో ॥ ఆమ్రాతపత్రంసుభకంకణంవా పినాకిరక్షావిధిలక్ష్యకంకణం । లక్ష్మీనృసింహస్య కటాక్షకంకణం కరోమిదంపత్యభివృద్ధికంకణమ్ ॥ యేనబద్ధోబలీరాజా దానవేంద్రోమహాబలః । తేనత్వాంపరిబధ్నామి రక్షమాలేవధూమిమాం ॥ ఇతి కన్యాదాతావధ్వాః వామకరేకంకణంబధ్నీయాత్ ॥ రక్షాబంధనముహూ

ర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు । అత్రవధూవరయో ర్గోత్రనామానివదేత్ ॥
శ్లో॥ చతుస్సముద్రపర్యంతం.సదాదాత్మవరాన్వయా । వృద్ధ్యైతాం సర్వకల్యాణ భాజినావివాహభూతలే॥ స్వస్తిశ్రీమన్మహాభాగ్యా భ్యుదయ లక్ష్మీవిలాసవిశేష నిర్మలాఖండిత విద్వజ్జన భూసురాశీర్వాద ప్రవర్ధ మానఆయురారోగ్యైశ్వర్య పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిసమృద్ధస్య + గోత్రో ద్భవస్య + నామధేయస్య-నప్త్రే-పౌత్రాయ - పుత్రాయ-నామధేయ వరాయ । నప్త్రీం-పౌత్రీం-పుత్రీం-నామ్నీంకన్యాం। మదర్థంవరంవృణీ ధ్వ మితివధూఃవదేత్ । వృణీమహేఇతివిప్రాః । కన్యావరణానిదత్వా॥ తతఃకన్యాదాతా వధ్వాసహవివాహవేదీం ప్రత్యాగత్య ప్రాఙ్ముఖ ముపవిశ్యవరం ప్రత్యఙ్ముఖముపవేశ్య ॥ ఆచమ్య - ఏవంగుణ...తిథౌ॥ మమకుమార్యాః (అస్యాఃకుమార్యాః) ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం । ఆగత మిమంవరంమధుపర్కేణపూజయిష్యే॥ తతఃవరమభ్యర్చ్య । శ్రీలక్ష్మీ నారాయణస్వరూపస్య వరస్యఇదమాసనం దదామి । ఉభాభ్యామి దంతేపాద్యందదామి । ఆదౌ పాదప్రక్షాళనంకుర్యాత్ । దక్షిణపాద పూర్వకంప్రాహ్యాం॥ శ్లో॥ నమోస్త్వనంతాయ... యుగధారిణేనమః॥ ఆచమ్య॥వరఃఅద్భ్యోనమఇతి ఉదకాంజలిందృష్ట్వా భూమావిసృజేత్ ॥ తతఃవరస్యచందనాదివస్త్రాభరణానిదద్యాత్ ॥ శ్లో ॥ యువాంవస్త్రాణి రమ్యాణిధరతాంయువయోశ్శుభం । మిత్రావరుణనామానౌప్రదిశే తాంనిరంతరం॥ఇతిమంత్రముచ్చార్యకన్యాదాత్రే నామోక్త్వావస్త్రాణి దద్యాత్ ॥ వస్త్రాణిధృత్వాచమ్య ॥ దధిమధుపాత్రేనిధాయ ॥ తతః మధుపర్కమభిమంత్ర్య॥ వరస్యదక్షిణహస్తేనిధాయ॥ సవిత్రేనమఇతి ప్రతిగృహ్య ॥ మధుపర్కోమధుపర్కోమధుపర్కః ॥ ఇతిత్రిఃప్రాశ్య॥ ఆచమ్య ॥ అథగాఃఇత్యుక్తేప్రతిగృహ్య ॥ రుద్రాణాం మాత్రేవసూ నాందుహిత్రే ఆదిత్యస్యస్వసేగవేనమః॥ఇతిగాంచవిసృజేత్ ॥ అభావే తత్ప్రీత్యామ్నాయందర్భంవాఫలంవావిసృజేత్ ॥భూతార్థంతండులాః

దర్శయిత్వా॥ తండులాన్ విసృజేత్ ॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ ... శుభ తిథౌ మమకుమార్యాః ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం కన్యాదానసమయే మహాసంకల్ప మంత్రపఠనంకరిష్యామి॥ మహాసంకల్పముచ్చార్య॥ కన్యాంకనకసంపన్నాం కనకాభరణైర్యుతాం । దాస్యామివిష్ణవే తుభ్యం బ్రహ్మలోకజిగీషయా । కన్యేమమాగ్రతోభూయాః కన్యేమే దేవిపార్శ్వయోః। కన్యేమేసర్వతోభూయా స్త్వద్దానాన్మోక్షమాప్నుయామ్ । విశ్వంభ...ధర్మకామార్థసిద్ధయే॥ శ్లో॥ గౌరీంకాపామిమాం కన్యాం యథాశక్తివిభూషితాం । వరాయవిష్ణవేతుభ్యం దత్వా ముక్తింసమాశ్రయే॥ యావంతిసంతిరోమాణి కన్యాయాశ్చతనూపరి । తావద్వర్ష సహస్రాణి స్వర్గలోకేమహీయతే॥ వధూపూర్వకం ప్రవరంవదేత్ ॥ వరపూర్వకంద్వితీయం॥ యథా॥ శ్లో॥ చతుస్సముద్రపర్యంతం సదాదాతృవరాన్వయా । వృద్ధ్యైతాంసర్వకల్యాణ భాజినావిహభూతలే॥ స్వస్తిశ్రీమన్మహాభాగ్యా భ్యుదయలక్ష్మీవిలాస విశేష నిర్మలాఖండితవిద్వజ్జన భూసురాశీర్వాదప్రవర్ధమాన ఆయురారోగ్యైశ్వర్య పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిసమృద్ధస్య... గోత్రోద్భవస్య... నామధేయస్య నప్త్రీం - పౌత్రీం - పుత్రీం - నామ్నీంకన్యాం॥ ...... నామధేయస్య నప్త్రే - పౌత్రాయ - పుత్రాయ - వరాయ॥ తుభ్యంప్రజాసంపత్త్యర్థం ప్రతిపాదయామి॥ కన్యాముదకాక్షత సువర్ణపూర్వకఫలానిదత్వా॥సాలంకృతసహిరణ్యోదక కన్యాదానంతుభ్యమహంసంప్రదదే॥ శ్లో॥కన్యాయాంప్రతిగృహ్ణాతు కన్యాయైచదదామితే। కన్యాయాస్తారకోభాభ్యాం కన్యాయాంప్రతిగృహ్యతామ్॥ శ్లో॥ దేవస్యప్రీతయేదానం గృహ్ణామ్యర్యమతుష్టయే । బాహుభ్యాంపుష్టిహస్తాభ్యాం పుణ్యకర్మప్రసూతయే॥ వరఃప్రతిగృహ్ణాతు॥ ఇత్యుక్త్వా భువంస్పృశేత్ ॥ శ్లో॥ మమవంశేసుతాజాతా పాలితావత్సరాష్టకం తుభ్యంవరమయాదత్తా పుత్రపౌత్రప్రవర్ధినీ॥ ఇతిదాతావదేత్ ॥ కన్యా-

దానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాంతుభ్యమహంసంప్రదదే (నమమ)॥ అథ దశదానానికుర్యాత్ ॥ ధర్మేచార్థేచకామేచ ఇమాంత్వైపరిపాలయ ఇతి కమలాకరోక్తేః॥ నాతిచరితవ్యా ఇతిదాతా । నాతిచరామీతివరోక్తిః॥ (అనగ ధర్మార్థకామములయందు యీచిన్నదానిని విడచి యుండనని వరుడుపలుకుటకర్థము) కన్యాదాతుఃవస్త్రాభరణానిదద్యాత్ ॥ గుడజీరామిళిత్వా॥ చూర్ణికాంచోక్త్వా సుముహూర్తం కారయేత్ ॥ దంపత్యోశ్శిరసినిధాయ॥ లగ్నాష్టకాన్వదేత్ ॥ అయం ముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు॥అత్రకల్యాణమంటపస్థితాస్సర్వే బ్రాహ్మణాస్సర్వేబంధుజనాః వధూవరయోశ్శిరసోః। అక్షతారోపణంకుర్యాత్ ॥దంపత్యోఃఆయుష్యాభివృద్ధిరస్తు ॥ తతఃవరఃవధూందృష్ట్వా ॥అఘోరచక్షురపతిఘ్ని శివాచసుమనాస్తథా।సువర్చాఃపుత్రసూర్దేవకామాచసుఖదాభవ॥ వధూవరౌప్రాఙ్ముఖముపవిశ్యాచమ్య॥ ఏవంగుణ...శుభతిథౌమమదంపత్యోః ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం॥ ఆవాభ్యాం కర్మాణికర్తవ్యాని॥ యుగచ్ఛిద్రేప్రతిష్ఠాప్య సువర్ణం నిక్షిప్యవరః చూతపర్ణమాదాయ యుగచ్ఛిద్రాభిషేచనే కన్యామంగళశుద్ధ్యర్థం కన్యాభిషేచనంకుర్యాత్ ॥ శ్రీకాశ్యాంచగయా...యోగ్యంఫలమ్॥ కన్యాయాఃనూతనవస్త్రధారణం॥ శ్లో॥ సుమంగలీరిమాంసర్వాఃవధూపశ్యతసంయుతాః । సౌభాగ్యమస్యైదత్వాథ వధూసంప్రీణయేత్స్విమామ్॥ ఇతి ఉచ్చార్యతత్రదాత్మనామవదేత్ ॥ ఏవంగుణ... శుభతిథౌదంపత్యోః ఆయుర్వర్చోయశోబలాభివృద్ధ్యర్థం సంపూర్ణవర్షశతపర్యంతం సుఖేనజీవనసిద్ధ్యర్థం మాంగల్యపూజాంకరిష్యామి॥ షోడశోపచారైరభ్యర్చ్య॥ అత్రదీపపాత్రాణిప్రజ్వాల్య॥ శ్లో॥ మాంగల్యతంతునానేన భర్తృజీవనహేతునా । కంఠేబధ్నామిసుభగేత్వం జీవ శరదాంశతమ్॥ శ్లో॥ కనకకమలవిరచితా గంధపుష్పాణిపూజా బహువిధశుభనాదం బ్రాహ్మణాశీర్వచోవా । సకలగ్రహాశుభస్తే కన్యకా

కంఠమధ్యే ఉభయకులపవిత్రం మంగళంసూత్రబంధమ్॥ మంగళ సూత్రంబధ్వా॥ మాంగల్యధారణముహూర్త...అస్తు॥ తతః ఆర్ద్రాక్షతారోపణంకుర్యాత్॥ వధ్వాదౌతతోవరేణచకార్యం॥ ఉభయో రంజలీక్షీర సర్పిషాప్రపూర్య॥ శ్లో॥ స్త్రీణాంజలీనాం పురుషాంజలీనాం క్షీరాబ్ధికన్యాజలపోషితుణానాం। సంపూర్ణపాత్రే యదిపూర్ణతండులైః పరస్పరైర్వ్యాశిరసోశ్చమంగళమ్॥ ఉభయోఃపూర్ణాంజలౌ సోదకంకలశంనిధాయ॥ కళ్యాణంభవంతో బ్రువంతు॥ కళ్యాణమస్తు॥ శాంతిరస్తు-పుష్టిరస్తు-తుష్టిరస్తు-వృద్ధిరస్త్వవిఘ్నమస్త్వాయుష్య మస్త్వారోగ్యమస్తు-కర్మసమృద్ధిరస్తు-దంపత్యోఃనక్షత్రదేవతాఃప్రీతిరస్తు॥ శ్లో॥ లక్ష్మిశ్శ్రియస్తథాకామో కామోలక్ష్మ్యర్యశస్తథా। శిరసాధారయిష్యామ్యక్షతారోపణంకురు॥ స్త్రీయోమేకామస్సమృద్ధ్యతామ్॥ ప్రజామేకామస్సమృద్ధ్యతామ్॥ పశవోమేకామస్సమృద్ధ్యతామ్॥ అన్యోన్యంయుగపత్ అక్షతారోపణంకుర్యాత్॥ తతః బ్రహ్మగ్రంథింకుర్యాత్॥ శ్లో॥ కందమూలఫలైర్యుక్తం క్రముకైర్దక్షిణాదిభిః। వధూవరేణవక్షంతే బ్రహ్మగ్రంథిర్విధీయతే॥ శ్లో॥ అక్షతానిసువర్ణాని క్రముకైఃఫలసంయుతైః। దంపత్యోర్దీర్ఘమాయుష్యం బ్రహ్మగ్రంథిర్విధీయతే॥ బ్రహ్మగ్రంథిముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు॥ సుముహూర్తకాలే సూర్యాదీనాం నవానాంగ్రహాణా మానుకూల్య ఫలసిద్ధిరస్తు॥ ఆశీర్వాదః॥ ఫలప్రదానిదద్యాత్॥

ఇతి వివాహప్రయోగ స్సమాప్తః.

అథ ప్రధానహోమః.

వివాహేహోమకలాప జ్ఞానాభావాత్ప్రయుక్త శక్త్యభావాచ్చవివాహే హోమపవనాస్తీతిమదనపాలః॥ అస్యైతుప్రధానేధి కారసిద్ధాస్థపతీష్టివదంగేపి శ్రవణోపదేశాదినాజ్ఞాన సంభవాద్ధోమమా

హుః॥ ఆచమ్య॥ వధూందక్షిణ హస్తంగృహీత్వా॥ ఉత్తరోవరః॥ ఆ
చార్యేణ సహఉపవిశ్య ఆచమ్య + అనయానవోఢయావధ్వా సహ
ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం వివాహప్రధానహోమంకరిష్యామి॥ స్థండిలో
ల్లేఖ నాద్యగ్నిప్రతిష్ఠాపనాదికంకృత్వా॥ అత్రషట్పాత్రప్రయోగః॥
దక్షిణచక్షుషేనమః–ఉత్తరచక్షుషేనమః ఇతిఆజ్యహోమంకృత్వా॥
వధూంవరోభిమంత్ర్య॥ శ్లో॥ వధూహస్తంతుగృహ్ణీయాత్సర్వాంగుళి
సమన్వితం । సౌభాగ్యంపుత్రవృద్ధ్యర్థం పాణిగ్రహణేష్వయంవిధిః॥
అగ్నేరుత్తరతస్తండులరాశింనిధాయ॥ దృషదుపలం (సాన) ప్రతిష్ఠా
ప్య॥ గౌరీపూజాంచకృత్వా॥ శ్లో॥ గౌరీంలక్షణసంపన్నాం సర్వా
వయవశోభితాం । ఆయురారోగ్యదాంవందే భర్తృరక్షణతత్పరామ్॥
ఇతిప్రార్థ్య॥ తతఃపాషాణేసప్తపదంకుర్యాత్॥వధూపాదంగృహీత్వా॥
నిమిషేఏకపాదంచ ఊర్జేపాదద్వితీయగే । వ్రతాయత్రీణిపాదంచ ఆ
యుర్వృద్ధిశ్చతుర్థకే । పంచపాదంపశోర్వృద్ధి షట్పాదంచఋతుస్త
థా । అగ్నయేసప్తపాదంచ సర్వత్రవిష్ణుప్రార్థనమ్॥ సప్తపదాని
కృత్వా॥ సబ్రహ్మాణంప్రదక్షిణమగ్నింకృత్వా॥ ఉపవిశ్య॥ ఆజ్యం
గృహీత్వా॥ సోమాయనమః॥ గంధర్వాయనమః॥ అగ్నయేనమః॥
సూర్యాయనమః॥ వహ్నయేనమః॥ ఇన్ద్రాణియనమః॥ మీఢుషేనమః॥
గార్హపత్యాయనమః॥ వహ్నయేనమః॥ సూర్యాయనమః॥ అగ్నీవరుణా
భ్యాంనమః॥ వాయవేనమః॥ సోమాయనమః॥ వరుణాయనమః॥ వరు
ణాయనమః॥ ఆదిత్యాయనమః॥ ఇధ్మతంతుంప్రహృత్య॥ కేశవాది
చతుర్వింశతినామానిహుత్వా॥ కర్మసాద్గుణ్యసిద్ధ్యర్థం నామత్రయ
హోమంకృత్వా॥ అచ్యుతాయనమః॥ అనంతాయనమః॥ గోవిందాయ
నమః॥ వధూర్గౌరీంస్పృశేత్॥ ప్రాగాదిపరిషేచనంకుర్యాత్॥

ఇతి ప్రధానహోమ స్సమాప్తః.

అథ లాజహోమః.

వధ్వాఃభ్రాతాతత్సమీపవాన్యః-కన్యాంజలౌలాజాన్నిక్షిప్య - అభిఘార్య వరోవధ్వంజలింగృహీత్వా॥ శ్లో॥ లాజానాంహోమకాలే లక్ష్మీ సర్వమంగళకారిణీ । దంపత్యోర్దీర్ఘమాయుష్యం లాజాన్ హుత్వాయతేనమః॥ ఇతి త్రిభిర్హుత్వా॥ ప్రదక్షిణీకృత్వా॥ గౌరీం ప్రార్థయేత్॥ శ్లో॥ నమస్తేసర్వకల్యాణి నమస్తేగుణశాలినే । పతేరాయుష్యవృద్ధ్యర్థం గౌరీంచపతయేనమః ॥ విష్ణవేసర్వలోకానాం విష్ణుప్రార్థనమేవచ । దంపత్యోర్దీర్ఘమాయుష్యం సర్వకామఫలప్రదమ్॥ పూర్ణపాత్రస్థోదకందంపత్యోర్మార్జయిత్వా॥ పుష్పాంజలౌనినయేత్॥ అక్షతాన్ శిరసిధారయేత్॥ బ్రహ్మణేవరందదామి॥

ఇతి లాజహోమస్సమాప్తః.

వివాహప్రవేశహోమః.

అథ వధూవరౌగృహాన్ దర్శయతి - గృహదేవతాభ్యోనమః - నమస్కారంకృత్వా॥ వరవధ్వౌదక్షిణోత్తరావుపవిశతః॥ పూర్వప్రతిష్ఠితాగ్నింప్రజ్వాల్య॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ...ప్రీత్యర్థం అనయానవోఢయా వధ్వాసహ ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం వివాహప్రవేశహోమం కరిష్యామినమః॥ శ్లో॥ మహాతేజంస్వర్ణవర్ణం తేజోవంతంహుతాశనం। ద్విశక్తిసహితందేవం మండలేశానసంస్థితం ॥ తదగ్నింప్రజ్వాల్య॥ ఏహ్యగ్నేఇహలోకేచ ఇంద్రాదిక్పాలసంస్థితాః జ్వలితంసప్తజిహ్వానాం త్వచోవర్ణంహుతాశనం॥ ఇత్యగ్నిమావాహనంకృత్వా॥ తతః ధ్యానం॥ శ్లో॥ సప్తజిహ్వాఃద్విశీర్షశ్చ మేషారూఢస్తథైవచ। శక్తిద్వయసమేతశ్చ విశ్వమూర్తిహుతాశనః॥ త్రయస్త్రింశతిదేవాశ్చ త్వన్ముఖే తృప్తిమానసాః । ప్రార్థనాంమనసావందే క్షిప్రంమేసంప్రసాదయ॥ అగ్నింపరిసమూహ్య॥ అగ్నిమలంకృత్య॥ ఇన్ద్రాయనమః। అగ్నయే

నమః । యమాయనమః । నిర్ ఋతయేనమః । వరుణాయనమః । వాయవేనమః । కుబేరాయనమః । ఈశానాయనమః ॥ ప్రాగాదిపరిస్తరణంకుర్యాత్ ॥ పూర్వపరిస్తరణంనమః......ఉత్తరపరిస్తరణంనమః ॥ అగ్నేరుత్తరతః పాత్రాసాదనార్థం దర్భాన్ పరిస్తీర్య । తత్రఆజ్యస్థాలీంస్రువంచప్రోక్షణ పూర్ణపాత్రే ఇధ్మందర్వీమాసాద్య ॥ ద్వౌదర్భౌపవిత్రీ కృత్యప్రోక్ష్య । ప్రోక్షణ్యాపఆదాయ । అక్షతైస్సహా ఉదకంపూరయిత్వా॥ పవిత్రేణసర్వపాత్రాణిప్రోక్ష్య । పూర్ణపాత్రమాదాయ । అక్షతైస్సహా ఉదకంపూరయిత్వా॥ దంపత్యోర్ముఖసమముద్ధృత్య ॥ ఉత్తరేణాగ్నింతండులరాశౌ దర్భానాస్తీర్య । పూర్ణపాత్రంనిధాయ॥ తదుపరిదర్భానాస్తీర్య । బ్రహ్మాసనందత్వా ॥ ఆజ్యస్థాలీమాదాయ । తత్పాత్రేఆజ్యంనిధాయ ॥ అంగారాన్నిరూహ్య ॥ అగ్నింప్రజ్వాల్య-ద్వేదర్భాగ్రేప్రచ్ఛిద్య ప్రక్షాళ్యప్రత్యస్య-పర్యగ్నికరణంకృత్వా।ఉదగుద్వాస్య। అంగారాన్ప్రత్యూహ్య। పవిత్రేణఆజ్యంత్రిరుత్పూయ।పవిత్రగ్రంథింవిస్రస్యఅగ్నౌప్రహృత్య-స్రుక్స్రువౌసమ్మార్జనంకృత్వా॥ ఆజ్యస్థాలీముత్తరతోనిధాయ । దర్భైఃప్రహరతి । ఇధ్మమాదాయ । దక్షిణోత్తరయోస్సమిధౌనిధాయ ॥ శ్లో ॥ భూతప్రేతపిశాచాద్యా రాక్షసావిఘ్నకారిణః । రక్షణార్థంక్రియామత్ర సమిధం దిక్షుటిక్షిపేత్ ॥ ఊర్ధ్వేసమిధావాదధాతి ॥ పరిషిచ్య ॥ ఇధ్మమలంకృత్య । స్రువమలంకృత్య । బ్రహ్మాణమలంకృత్య ॥ ఇధ్మమభిఘార్య ॥ శ్లో ॥ మత్కర్మసఫలంకుర్యాత్ । పావకోదేవహవ్యవాట్ । సర్వదాశుచిరవ్యగ్రో మేషారూఢస్తుపావకః ॥ ఆజ్యంసమిద్భిస్సహా అగ్నౌనిధాయ ॥ ఇధ్మప్రక్షేపణముహూ...అస్తు ॥ వాయవ్యాది ఆగ్నేయపర్యంతం నైఋత్యాది-ఈశాన్యపర్యంతం ఆజ్యధారాంహుత్వా॥ తతః దక్షిణచక్షుషేనమః ॥ ఉత్తరచక్షుషేనమః॥ అథహోమః॥ అగ్నయేనమః ॥ గృహపతయేనమః । ప్రజాపతయేనమః । ఇంద్రాయనమః ।

త్వష్ట్రేనమః । బృహస్పతయేనమః । వరుణాయనమః । స్విష్టకృతే నమః । చంద్రాయనమః । నక్షత్రేభ్యోనమః । గంధర్వాయనమః ॥ మాసేభ్యోనమః । అస్తిభ్యోనమః । ప్రాణేభ్యోనమః । గంధర్వాయ నమః ॥ ఇత్యేతంతూన్ప్రిహృత్య ॥ తతః కేశవాదిహోమం కరిష్యామి నమః ॥ కేశవాయనమః ....శ్రీకృష్ణాయనమః ॥ ప్రాగాదిపరి షేచనంకృత్వా॥ పూర్ణపాత్రోదకంశిరసి మార్జనంకృత్వా॥ బ్రహ్మాత్వ దక్షిణాంధద్యాత్॥ ఆచమ్య + ర్థం గంధర్వప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యామి॥ శ్లో॥ విశ్వావసోత్రగంధర్వ దండేరాత్రిత్రయంవస । ఆవయోఃప్రీతి ముత్పాద్య రక్షమాంశుభలక్షణమ్॥ షోడశోపచారపూజాం సమర్ప యామి॥ తతఃఅరుంధతీదర్శనం॥ శ్లో॥ కశ్యపోఽత్రిర్భరద్వాజో విశ్వా మిత్రోఽథగౌతమః । వసిష్ఠోజమదగ్నిశ్చ సప్తైతేఋషయ స్తథా॥ శ్రీ మద్భాగవతే॥ శ్లో॥ ప్రజాపతేఃకర్దమస్య దేవహూత్యామభూత్సుతా । అరుంధతీవసిష్ఠస్య పత్నీభూల్లోకపూజితా ॥ ఇతి ధ్యానంకృత్వా । తతఃఅర్ఘ్యప్రదానానికరిష్యే॥ శ్లో॥ సర్వమంగళమాంగల్యే వసిష్ఠ ప్రీతిభామిని । ఇష్టకామ్యార్థసిద్ధ్యర్థ మరుంధత్యై నమోనమః॥ సప్త ఋషిదేవతాభ్యోనమః ఇదమర్ఘ్యంసమర్పయామి॥ శ్లో॥ సువర్ణకుసు మోపేతం మంత్రపూతైశ్చవారిభిః । అర్ఘ్యందాస్యామిగృహ్ణంతు కశ్య పాద్యామహర్షయః॥ సప్తఋ... నమః ఇదమర్ఘ్యంసమర్పయామి॥ శ్లో॥ అరుంధతినమస్తేస్తునమస్తే విశ్వమంగళే । గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తంసౌభాగ్యందేహిసువ్రతే॥ సప్తఋషి...ఇదమర్ఘ్యంసమర్పయా మి॥ అథప్రార్థనం॥ శ్లో॥ నమోనమస్తేఽస్తుపరాయణేభ్యో నమోనమ స్తేఽస్తుపరాయణేభ్యః । నమోనమస్తేఽస్తుజటాధరేభ్యో నమోవసి ష్ఠాది మహామునిభ్యః॥

ఇతి ప్రవేశహోమస్సమాప్తః

అథ స్థాలీపాకప్రయోగః.

వధూవరౌస్వకంఠే పుష్పమాలికాంధృత్వా॥ లోకబాంధవాయనమ ఇతివధూదక్షిణహస్తంగృహీత్వా॥ ఉత్తరతో వధూముపవేశ్య॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ ... శుభతిథౌదంపత్యోః ఆయుర్వర్చోయశోబలాభివృద్ధ్యర్థం స్థాలీపాకహోమంకరిష్యామి ॥ పూర్వపరిషేచనంకృత్వా॥ స్థాల్యాంతూష్ణీంతండులాన్ నిధాయ॥ ప్రక్షాళ్య॥ కించిదుదకంనిధాయ॥ అగ్నౌపక్త్వా॥ అగ్నింధ్యాత్వా॥ అత్ర షట్పాత్రప్రయోగంకుర్యాత్ ॥ ఆజ్యభాగాంతే॥ అగ్నయేనమః॥ స్విష్టకృతేనమః॥ ఇతిహుత్వా॥ చరుశేషంఅగ్నయేస్విష్టకృతేనమః॥ ఇతిఆజ్యేన జుహుయాత్ ॥ ఇధ్మతంతూన్ప్రహృత్య॥ జలముపస్పృశ్య-ఏతత్కర్మసమృద్ధ్యర్థం ప్రాజాపత్యహోమంకరిష్యామి॥ శ్లో॥ ప్రజాపతేజుహోమ్యద్య సర్వకామార్థసిద్ధయే । గృహాణేదంహుతంసమ్యగగ్నే కామప్రదోభవ॥ ప్రజాపతయేనమః॥ అగ్నయేనమః - వాయవేనమః - సూర్యాయనమః - ప్రజాపతయేనమః - ఇన్ద్రాయనమః - అగ్నయేనమః - యమాయనమః - నిర్ఋతయేనమః - వరుణాయనమః - వాయవేనమః - కుబేరాయనమః - ఈశానాయనమః - ప్రాగాదిపరిషేచనంకృత్వా॥ పూర్ణపాత్రమాదాయ - పూర్ణపాత్రోదకందంపత్యోశ్శిరసిమార్జయిత్వా॥ బ్రహ్మాణంపూజయామి॥ తతఃఉదీచ్యాంగ పూజాంకరిష్యామి॥ ఉదీచ్యాంగపూజాంకృత్వా॥ తతఃఫలప్రదా నాని కరిష్యామి॥ శ్లో॥ ఫలంమనోరథఫలం + + ప్రయచ్ఛమే॥ ...ఫలదానంతుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ॥ ఆశీర్వాదః॥ తతోనీరాజనమ్ ॥ సంతతశ్రీరస్తు - సమస్తమంగళానిభవంతు॥ నిత్యశ్రీరస్తు - నిత్యమంగళానిభవంతు ॥

ఇతి స్థాలీపాకస్సమాప్తః.

అథ తండుల హోమః.

ఆచమ్య...ఏవంగుణ...ర్థంతండులహోమంకరిష్యామి ॥ తతః ధ్యానం ॥ సప్తజిహ్వః + సంప్రసాదయ ॥ ప్రాఙ్ముఖాగ్నే మమాభిముఖోభవ - సుముఖోభవ - సుప్రసన్నోభవ - వరదోభవ - జలం సంప్రోక్ష్య - ప్రాగాదిభూమాసంమృజ్య - అలంకృత్య - అగ్నయే నమః + + నమః ॥ పూర్వపరిషేచనంనమః + + ఉత్తరపరిషేచనం నమః ॥ తండులంగృహీత్వా ॥ ద్విభాగాకృత్వా ॥ వీతిహోత్రాయ నమః - విధాత్రేనమః - ఇతిరాత్రౌపూర్వయామే అగ్నౌనిక్షిపేత్ ॥ మార్తాండాయనమః - విధాత్రేనమః - ఇతిప్రాతఃకాలేహోమంకుర్యాత్ ॥ అనేనతండులహోమేన భగవా + + ఏతత్ఫలం శ్రీపరమేశ్వరార్పణమస్తు ॥

ఇతి తండులహోమను స్సమాప్తః.

అ థ గౌ రీ పూ జా.

ఏవంగుణ*శుభతిథౌ...ర్థం పుత్రపౌత్రాభివృద్ధ్యర్థంధనధాన్యసమృద్ధ్యర్థం - ఆయుష్కామ్యార్థఫలసిద్ధ్యర్థం గౌరీదేవతా. ప్రీత్యర్థం గౌరీపూజాంకరిష్యామినమః॥ ఆదౌ కలశారాధనంకృత్వా ॥ కుసుమాక్షతాన్ హస్తేగృహీత్వా ॥ శ్లో ॥ ఆగచ్ఛత్వంమహాదేవి సర్వమంగళదాయిని । భక్తిశ్రద్ధాసమాయుక్తః ధ్యాయామిశివవల్లభే ॥ శ్రీగౌరీదేవతాయైనమః ॥ ధ్యానంసమర్పయామి ॥ పద్మాసనేసుఖాసీనే సర్వలోకైకసేవితే । మహేశ్వరప్రియేదేవి సుప్రీతాభవసర్వదా ॥ ఆవాహనం ॥ విచిత్రస్వర్ణయుక్తాంచ చిత్రపర్యంకశోభితాం । మమపూజాం గృహాణేదం వరంమేదేహిసర్వదా ॥ ఆసనం ॥ సర్వమంగళమాంగల్యే శంకరప్రియవల్లభే । గృహాణార్ఘ్యంమయాదత్తంమఙ్గళంకురుమేశివే ॥ అర్ఘ్యం ॥ పుణ్యతీర్థంసమానీతం పవిత్రద్రవ్యసంయుతం । గంధపుష్పా

ష్పైర్యుక్తం మయాకల్పితముత్తమం ॥ పాద్యం ॥ అచమ్యతాముమా దేవి సర్వసిద్ధిప్రదాయిని ౹ సర్వతీర్థసముద్భూతం సర్వాభీష్టప్రదాయిని॥ ఆచమనీయం॥ శర్కరామధుసంయుక్తం దధిక్షీరఘృతంతథా ౹ స్నానంపంచామృతైర్దివ్యంగృహాణ పరమేశ్వరి॥పంచామృతస్నానం ౹ గంగాజలంసమానీతం సర్వతీర్థసముద్భవం ౹ మమపాపానిసర్వాణినివారయ మహేశ్వరి॥ శుద్ధోదకస్నానం॥ దివ్యాంబరంమయానీతంవిచిత్రంచోత్తరీయకం ౹ తస్మాత్తుభ్యంప్రదాస్యామి గృహాణా సురమర్దని ॥ వస్త్రం॥ తప్తహేమమయంచారు బ్రహ్మసూత్రంసునిర్మలం ౹ గృహాణత్వంమయాదేవి గౌరీమంగళదాయిని॥ యజ్ఞోపవీతం॥అజ్గుళ్యముద్రాభరణాదియుక్తాన్హస్తాద్య లక్ష్మ్యౌత్యకరైశ్చబద్ధం ౹ మాణిక్యముక్తాఫలవిద్రుమైశ్చ గోమేధివైడూర్య కృతాంశ్చహారాన్ ॥ ఆభరణమ్ ॥ మలయాచలసంభూతం శీతలంప్రియముత్తమమ్ ౹ విలేపనంమహాదేవి॥ చందనంప్రతిగృహ్యతామ్॥ గంధాన్ ॥ అక్షతాన్ధవళాకారాన్ ౹హరిద్రాచూర్ణసంయుతాన్ ౹ అనుగృహ్ణాతుమేదేవి వాఞ్ఛితార్థఫలప్రదే॥ అక్షతాన్॥ హరిద్రాచందనందేవి కుంకుమాగరుసంయుతమ్౹సువాసితమిదంద్రవ్యం మయాదత్తంతవప్రియే॥హరిద్రాదికంసమర్పయామి॥అథ పుష్పాణిపూజయామి॥ అథాంగపూజా॥ మహాదేవ్యైనమః – పాదౌ పూజయామి॥ గిరిజాయైనమః గుల్ఫౌ ॥ లోకజనన్యైనమః – జానునీ ॥ లోకమాత్రేనమః–జంఘే॥పుణ్యమూర్తయేనమః–ఊరూ॥శంభుప్రియాయైనమః–కటిం ॥ అధోక్షజాయైనమః – నాభిం ॥ శర్వాణ్యైనమః – హృదయం ॥ కపర్దిన్యైనమః – వక్షస్థలం ॥ తురంగనిలయాయైనమః – భుజౌ॥ అమ్భోజహస్తాయైనమః – హస్తౌ ॥ శక్తిమత్యైనమః–కుక్షిం–శుభాయైనమః – ముఖం ॥ ధర్మప్రశుతాయైనమః – కర్ణౌ ॥ శర్వాణ్యై నమః – లలాటం ॥ లోకమాత్రేనమః – శిరః ॥ శ్రీ గౌరీదేవతాయై నమః – సర్వాణ్యంగానిపూజయామి ॥ అథనానావిధ పరిమళ పుష్పాణి॥

అథగౌరీఅష్టోత్తర శతనామపూజాంకుర్యాత్ ॥ దశాంగంగుగ్గులం ధూపంసుగంధం సుమనోహరం । తవప్రియార్థమానీతం గృహాణపర మేశ్వరి॥ ధూపం॥ సాజ్యమగ్నిప్రాకాశాఢ్యం కోటిసూర్యసమప్రభం। పశ్యదీపంమహాదేవి శుభగౌర్యైనమోస్తుతే॥ దీపం॥ భక్ష్యాంశ్చవివి ధాన్ దివ్యాన్ శాలీగోధూమపాచితాన్ । పృథుకాన్గుడసంయుక్తాన్ గృహాణ పరమేశ్వరి ॥ నైవేద్యం॥ హస్తౌప్రక్షాళయామి । పాదౌ ప్రక్షాళయామి ॥ శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి ॥ పూగీఫలసమా యుక్తం నాగవల్లీదళైర్యుతం । కర్పూరచూర్ణసంయుక్తం । తాంబూ లంప్రతిగృహ్యతాం ॥ తాంబూలం ॥ పంచవర్తిసమాయుక్తం స్వాదు కర్పూరసంయుతం । చిత్రనీరాజనందేవి । గృహాణహరవల్లభే ॥ నీరా జనం॥ సువర్ణపుష్పసంయుక్తం మల్లికాకుసుమాన్వితం । శతపత్రైశ్చ కల్హారైర్దదామికుసుమాంజలిం ॥ లక్ష్మ్యంక్షీర - నమోస్తుతే ॥ మంత్ర పుష్పం॥ యానికానిచ——మహేశ్వరి॥ ప్రదక్షిణం॥ మంత్రహీనం—— భవంతు ॥ దంపత్యోః ఆయుష్యాభివృద్ధిరస్తు ॥ అథ బ్రహ్మాది పంచ పాలికదేవతాభ్యోనమః షోడశోపచార——మి ॥ అథ ఫలప్రదానాని దద్యాత్ ॥ ఆశీర్వాదః ॥ ఏవంసాయంప్రాతఃకాలయోః గౌరీపూజాం కుర్యాత్ ॥ అథనీరాజనమ్॥ కేచిత్ ఐరిణీపూజాంచకుర్వంతి ॥ ఈ ఐరిణీ పూజయొక్క షోడశోపచారపూజలు వెనుక నేవ్రాసియున్నాను అచ్చ ట జూడఁదగును.

ఇతి గౌరీపూజాసమాప్తా.

అథ బ్రాహ్మణసభాపూజా.

శ్లో ॥ యశ్శివోనామరూపాభ్యాం...సర్వేభ్యో మహాజనేభ్యో నమః - ఆచమ్య - ఏవంగుణ...శుభతిథౌ దంపత్యోః ఆయుష్యాభి వృ ద్ధ్యర్థం మహాదాశీర్వచనసమయే ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలకసహితసరస్వతీ

పూజాంకరిష్యామినమః - ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహా గణాధిపతిపూజాం కరిష్యామినమః॥ గణాధిపతిపూజాంకృత్వా॥ శ్లో॥ శారదా శారదాంభోజ వదనావదనాంబుజే । సర్వదాసర్వదాస్మాకం సన్నిధిస్సన్నిధింక్రియాత్ ॥ మహాసరస్వతీ మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥ పూర్వోక్తరీత్యా అష్టదిక్పుదిక్పాలకానావాహ్య॥ అథ షోడశోపచారపూజాంకుర్యాత్ ॥ దంపత్యోఃఆయుష్యాభివృద్ధిరస్తు,పురోహితపూజా, వస్త్రగంధపుష్పతాంబూల సువర్ణాదికం ఉభయత్ర దద్యాత్ ॥ సభాయైనమః-గంధపుష్పాక్షత తాంబూలఫల దక్షిణాదిభిః సభ్యాన్ ప్రపూజయేత్ ॥తతఃమహదాశీర్వచనంకుర్యాత్ ॥ దంపత్యోఃనూతనవస్త్రాదికందద్యాత్ ॥

ఇతి బ్రాహ్మణపూజా స్సమాప్తా.

అలకనాకోత్సవః.

వివాహదినాత్ చతుర్థదినే సాయంతనేవరఃకోపితస్సన్ అన్యత్ర గచ్ఛతి సాంప్రదాయః॥ తతఃవరసమీపే వధూమానీయ - అత్ర వరస్యనూతనవస్త్రాభరణాదీన్ దత్వా॥ బంధుమహాజనేభ్యోతాంబూల ఫలాదికందద్యాత్॥ కన్యాపితా వాఅథవా కన్యాభ్రాతా వా గృహమానీయప్రసన్నంకారయేత్॥ శ్లో॥ వైవాహికచతుర్థాహ్న స్సాయం రుష్టోభవేద్వరః । తదావస్త్రాదికందత్వా ప్రసన్నంకారయేద్వరమ్॥

ఇతి అలకనామకోత్సవ స్సమాప్తః.

అథ శేషహోమః.

తంచతుర్థ్యామపరరాత్రౌ శేషహోమఃకర్తవ్యః॥ ఆచమ్య... ఏవంగుణ...శుభతిథౌదంపత్యో రాయుర్వర్చో+ర్థం వివాహశేష హోమం కరిష్యామి ॥ ఆదౌ విశ్వావసోర్ద్యాసనం కరిష్యామి ॥ శ్లో॥ విశ్వావసోత్రగంధర్వ దండేరాత్రౌప్రమీయతే। అవయోఃప్రీతి ముత్పాద్యరక్షమాం శుభలక్షణమ్॥వస్త్రందండాద్విసర్జయేత్॥ శ్లో॥

దంపతీరక్షణార్థాయ సుమాంగల్యంసుసంపదం । పాత్రిగ్ధయేసోమదేవ నాం సర్వకర్మసమృద్ధయే॥ తతఃఅగ్నింప్రజ్వాల్య॥ తతఃపట్వాత్రే ప్రయోగంకుర్యాత్॥ ప్రాయశ్చిత్తాయఅగ్నయేనమః॥ ప్రాయశ్చి + వాయవేనమః॥ ప్రాయశ్చి + ఆదిత్యాయనమః॥ ప్రాయ + ప్రజా పతయేనమః॥ ప్రాయ + ఋతవేనమః॥ ప్రాయ + సూర్యాయనమః॥ ప్రాయ + నక్షత్రేభ్యోనమః॥ ప్రాయ + చంద్రాయనమః॥ ప్రాయ శ్చి + అగ్నివరుణాభ్యాంనమః॥ స్విష్టకృతేనమః॥ ఇధ్మతంతూన్ప్రహృ త్య॥ రుద్రాయనమః॥ తతఃకేశవాదిహోమంకుర్యాత్॥ ఉత్తరపరి షేచనంకృత్వా॥ పూర్ణపాత్రోదకం శిరసిమార్జయిత్వా॥ బ్రహ్మణం పూజయామి॥ తతఃవధ్వాశ్శిరసి ఆజ్యబిందూన్‌ఘృత్వా॥ తస్యశేషా జ్యం వధూహృదయదేశంసంమృజ్య॥ ఉభౌపరస్పరంధృష్ట్వా॥ ఫలస హితదక్షిణతాంబూలంవధ్వంజలౌనిధాయ॥ వరమభిమంత్ర్య॥ ధనకనక సమృద్ధిర్ధాన్యమైశ్వర్యాభివృద్ధిః పరిజనపశువృద్ధిః కౌతుకంధర్మసిద్ధిః యువతిజనసమృద్ధిః పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిస్తవభవతు సమస్తంమంగళం శాశ్వతంచ॥ అథ సమావేశనం॥ ఆరుహ్యార్యరుమథాపి బాహు యుగళం + + దీర్ఘాయుషంచాబ్జజః॥ సూర్యస్సోమో భూమిపుత్రో బుధశ్చగురుశ్శుక్రో భానుజోరాహుకేతూ । యచ్ఛంత్వేతేసంపదం నిర్వ పాయామచ్ఛిన్నానాముత్సవా నామవాప్తిమ్॥ ఫలప్రదానాని దద్యాత్॥ ఆశీర్వాదః॥ శేషహోమానంతరం సభాపూజాం కేచిత్కు ర్వంతి తత్కరణే॥ సర్వేషాం మహాజనానాం శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపా ణాం బ్రాహ్మణానాం సర్వత్రఇమాన్యాసనాని॥ సుఖాసనానీతి సభా వాక్యం॥ అత్ర వేదికాస్థితాఽశేషవిద్వన్మహాజనేభ్యోఽనేక సువర్ణ పుష్పాణి॥ సుపుష్పాణి॥ సకలారాధనైశ్శోభనమస్తు॥

ఇతి శేషహోమస్సమాప్తః.

అథ నాకబలిః.

దంపత్యోఃమంగళస్నానంకుర్యాత్ ॥ తతశ్శుభ్రవస్త్రాణి ధృత్వా॥ భాషికంబధ్వా॥ తతఃగృహమధ్యే హస్తద్వయమాత్రంచతురశ్రంగారవర్ణం మృణ్మయేనానులిప్యపంచ వర్ణతండులచూర్ణైశ్చతురశ్రం పుష్కరాకారం (పద్మాకారం) లిఖిత్వా॥ ప్రాగ్భాగేగౌరీదేవీం ప్రతిష్ఠాప్య॥ తతఃజలకుంభద్వయంనిధాయ॥ కులాలనిర్మితమృణ్మయపాత్రాణినిధాయ - మంటపస్యపరిత స్తంతుభిర్వేష్టయిత్వా॥ శ్రీయును కులమును రూపును । ప్రాయము శుభలక్షణంబు బాంధవవిద్యా శ్రేయముగల వరునకుక। న్యాయుతుగా జేయవలయు నధికప్రీతిన్ ॥ ఇతి వరేణలిఖిత్వా॥ ఆయుధప్రత్యామ్నాయ లిఖితపత్రంగౌరీదేవీసమీపే ప్రతిష్ఠాప్య॥ సువాసిన్యాత్రయస్త్రింశద్దీపపాత్రద్వయం గృహీత్వా వధూవరాభ్యాం సహమంటపస్య ప్రదక్షిణానికుర్యాత్ ॥ మంగళాష్టకానిపఠిత్వా॥ ప్రాగ్దక్షిణోత్తరేషు దీపాన్నిధాయ॥ జగదేకవీరం। ఉదధిగాంభీర్యవీరం। మేరురివధీరం । సద్గుణాపారవారమ్। అస్య భవతాం । వహ్నిసుపూతం । సువంశాభిజాతం । సదాచారపూతం । ఉచ్ఛ్రియోపేతం। సత్యశ్రీసమేతం । త్రిభువనాఖ్యాతం।దిగంతవిశ్రాంత కీర్తిమనంతవిభూతిమ్ । యావదాచంద్రార్కంవంశాభివృద్ధయే । అశ్వగజగోరథాందోళికావాహన ఛత్రచామరసుభటాఃపరివారాః । యస్యైశ్వర్యంక్షేమస్థైర్యబలంచ । ధైర్యంబహవఃపుత్రాః పౌత్రబలంతవ వధూవరౌ భవతాంభూత్యైభవతాం నిరంతరందీర్ఘమాయుః॥ ప్రాక్షిప్తత్యాదితిపూర్వదిగ్భాగే ఇన్ద్రోదేవతా ఇంద్రప్రసాదాద్రాజ్యాభివర్ధనమస్తు తే। తేనప్రాచీందిశంజయతి తం దక్షిణాపరివహంతి।దక్షిణదిగ్భాగేయమోదేవతా యమప్రసాదాదాయుష్యాభి వర్ధనమస్తు తే । తన్నపత్యంచమావర్తయంతి ప్రతీచీదిగ్భాగే వరుణోదేవతావరుణప్రసా

దాత్పుత్ర పౌత్రాభివర్ధనమస్తు తే । తేన ప్రతీచీందిశంజయతి । శము దీచీతిష్ఠంత్యపావహంతి । ఉదీచీదిగ్భాగే కుబేరో దేవతాకుబేర ప్రసా దాద్ధనధాన్యాభివర్ధనమస్తు తే । తేనోదీచీందిశంజయతి । సర్వదిగ్భాగే బ్రహ్మదేవతా బ్రాహ్మణ ప్రసాదాచ్ఛత్రుజయమస్తు తే॥ ఇతి దేవ తా ప్రార్థనంకృత్వా॥ నాకదేవతాభ్యోనమః బలిముదకపురస్సరం ప్రాగ్భాగేనిక్షిపేత్ ॥ వధూవరౌసువాసిన్యశ్చ అర్ఘ్యత్రయాణి ద త్వాఽచమ్య॥ శ్లో॥ శుక్లాంబరధరం + + + మహాజనేభ్యోనమః॥ ఏవంగుణ + ర్థం గౌరీనీలలోహితపూజాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ స్త + + + పుణ్యాహ వాచనంకరిష్యామి॥ ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమా ప్త్యర్థం గణాధపతిపూజాంకరిష్యామినమః॥ గణాధపతిపూజాంపుణ్యా హవాచనంచకృత్వా॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ + శుభతిథౌ దంపత్యోః ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం గౌరీనీలలోహితపూజాంకరిష్యామినమః॥ గౌరీ నీలలోహిత దేవతాభ్యోనమః॥ ధ్యానావాహనాదిషోడశోపచారైరభ్య ర్చ్య॥ అత్రమహానైవేద్యంకుర్యాత్॥ శ్లో॥ నీలలోహితసూత్రాభ్యాం పుత్రపౌత్రప్రదాయినే । దీర్ఘాయుష్యమవాప్నోతి కన్యాకంఠేతు బం ధనం॥ కనకరజితసూత్రం గంధపుష్పాదిపూజా బహువిధశుభనాదం బ్రాహ్మణాశీస్సమేతం । విలసతిశుభలగ్నే కన్యకాకంఠమధ్యే ఉదయతి రవిబింబంమంగళందీర్ఘమాయుః॥ నీలలోహితధారణము—అస్తు॥ఏవం గుణ + ప్రీత్యర్థం దంపతీసమావేశ నాఖ్యంకర్మకరిష్యామీతిసంకల్ప్య॥ కేచిత్పారః॥గర్భాధాన మితిసంకల్పంకరోతి॥ నారికేళఫలపుష్ప తాం బూలదక్షిణాదికంగృహీత్వా॥ ఉత్తరోవరః॥ ఆరుహ్యోరుమథాపి + దీర్ఘాయుషంచాబ్జజః॥దంపత్యోఃసంపత్తరంభవేత్ ।పుత్రపౌత్రాభి వృద్ధిస్స్యాదిత్యేవంమనురబ్రవీత్ । యదాగ్రేదేవోజాతో హేరంబః । సదేవస్సుమతిందదాతు । యథాభూమ్యాద్విశ్వస్సృజే । ఆయుష్యంచ ఆరోగ్యం । విష్ణోర్వ్యశ్రేయః । భూయతేస్మాకమహార్పతిః । పరమేశ్వరో

యథాభూత్యై విభూతి మాన్యమానష్టభోగాంశ్చ భోగాదింద్ర ఏనం ప్రదద్యాత్ । ఉపదేవాత్సద్యస్సుమాంగల్యం సుసంపదోజాయతే । భాస్కరటజో ఇందుర్యశః । కుజోహ్యారోగ్యంబుధః ప్రజ్ఞాంజీవో విద్యావృద్ధిం శుక్రోదీర్ఘజీవంచ మందశ్శాంతింప్రమోదంతమో గ్రహావేతానిఫలాని ప్రదిశేయుః । గంగాదీనీమానిసర్వతీర్థాని పదేపదేమంగళప్రదానిభవేయుః । అస్యాంజాతః పుత్రో విక్రమార్క సమపరాక్రమస్స్యాత్ । ఇమాదంపతీ । జగదేకవీరం । మహితమహావీర్యం । మేరుసమధీరం । సుగుణాలవాలం । వహ్నిసుపూతం । సువంశాభిజాతం । సదాచారపూతం । త్రిభువనాఖ్యాతం । దిగంతవిశ్రాంతకీర్తిమనంతవిభూతిం పుత్రంవిందేతామ్ । యావదాచంద్రార్కవంశాభివృద్ధిస్స్యాదశ్వగజగోరథాందోళికావాహనచ్ఛత్రచామరాద్యనంతవిభవాస్సంతు । క్షేమస్థైర్యబలం । ధైర్యబలం । గృహధనరత్నాదిబలం । భావపుత్రబలం । పౌత్రబలంవధూవరావిందేతాం । నిరంతరమష్టైశ్వర్యాయు రారోగ్యబలంచవిందేతామ్ ॥ యథాస్థానముపవిశ్య ॥ సమావేశనముహూర్తస్సు + స్తు॥ + సత్సంతానసౌభాగ్యఫలావాప్త్యర్థం ఫలప్రదానాని కరిష్యామినమః॥ శ్లో॥ ఫలంమనోరథఫలం × ప్పమే॥ శ్రీలక్ష్మీనారాయణప్రీత్యర్థం ఇదంఫలంసతాంబూలం సదక్షిణాకంతుభ్యమహం సంప్రదదే(నమమ)ఫలదానానిదద్యాత్ ॥ అథవంశపాత్రద్వయంనిధాయ॥ (వధువుయొక్కయు-వరునియొక్కయుశూర్పవాయనములను-రెండును అచ్ఛోటనుంచి అలంకరించి వానియందుంచవలసిన చీరెరవిక అద్దం-కాటుకాయ-తాంబూలం-ఫలం-పుష్పం-నల్లపూసలు-బియ్యం మొదలగు పదార్థములను రెంటియందుంచి- అచ్ఛోటఉమామహేశ్వరపూజచేసి- వరునియొక్క తల్లి గారికిని - పెళ్లికుమార్తెయొక్క తల్లిగారికిని- వారికి వీరును వీరికివారును - చిన్నదానిచే ఇప్పించవలెను.) తత్రమంత్రః ॥

శ్లో॥ వంశో వంశకరశ్శ్రేష్ఠో వంశో వంశవివర్ధనః। అనేనవంశదానేన తుష్టో వృద్ధింకరోతు మే। వంశపాత్రమిదంపుణ్యంవంశజాతసముద్భవం। దానానాముత్తమందాన మతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ తతఃఐరిణీప్రార్థనం కుర్యాత్॥ శ్లో॥ ఐరిణీత్వముమాదేవీ మహేశో గిరిజాపతిః। అతస్త్వాం పూజయిష్యామిఐరిణీంసర్వకామదాం॥ ఆశీర్వాదః॥ తతఃకంకణవిమోచనం॥ శ్లో॥ కంకణంమోచయామ్యద్య రక్షాస్మిన్ నకదాచన। మయి రక్షాంస్థిరాంబధ్వా దేవత్వంగచ్ఛకంకణ॥ ఇతి కంకణవిమోచనం కుర్యాత్॥ తతఃవసంతమాధవపూజాంకరిష్యామి॥ వసంతమాధవదేవతాభ్యోనమః॥ షోడశోపచారైరభ్యర్చ్య॥ (కమ్మాకడియం) అను రెండువస్తువులను ఆచార్యుడు పూర్ణకలశమునందుంచవలెను. అప్పుడు వరపూర్వకము శ్రేయస్కరమనియు,వధూపూర్వకమైనచో స్త్రీప్రజాభివృద్ధియని తెలియవలెను) అప్పుడుమంత్రము॥ శ్లో॥ దేవేంద్రాణీనమస్తుభ్యం దేవేంద్రప్రియభామిని। మార్జయేదుత్తమాంగేతుదంపత్యోః పరివర్ధనం॥ శ్లో॥ పతివ్రతేమహాభాగే దేవేంద్రప్రియభామిని। వివాహేభాగ్యమారోగ్యం శ్రియంపుత్రాంశ్చదేహిమే॥ వధూవరాశిరసి మార్జనంకుర్యాత్॥ ఇతి నాకబలిస్సమాప్తః.

ఉపహారమంత్రాః.

శ్లో॥ సుమంగలీరిమాంసర్వా వధూంపశ్యతసంయుతాః। సౌభాగ్యమస్యైదత్వాథ వధూంసంప్రీణయంత్వేమామ్॥ ఇతివధ్వాః॥ మంత్రముచ్చార్య తత్తద్దాతృనామవదేత్॥ శ్లో॥ యువాంవస్త్రాణి రమ్యాణి ధరతాంయువయోశ్శుభం। మిత్రావరుణనామానా ప్రదిశేతాంనిరంతరం॥ ఇతివరస్య॥ శ్లో॥ హిరణ్యవర్ణరూపాయ లోకానాం సుఖదాయచ। ధనధాన్యవివృద్ధ్యర్థం ప్రదిశేయంహిరణ్మయమ్॥ శ్లో॥ శ్రియందద్యాత్సదారోగ్యం శోభాంపుష్టింతథాయశః। ధాన్యం

ధనంపశూన్పుత్రా నాయుష్యంశతవత్సరమ్॥ శ్రీర్వర్ధయాయుష్యంచా రోగ్యంయథాశోభమానం। భూయాత్తేధాన్యంధనం పశుంబహుఃపుత్ర లాభం శతసంవత్సరందీర్ఘమాయుః॥

ఇతి ఉపహారమంత్రాస్సమాప్తాః.

అథ దంపతీతాంబూలదానమ్.

శ్లో॥ పుత్రపౌత్రధనంధాన్యం సర్వైశ్వర్యాభివర్ధనం। ఆరోగ్యాయుర్యశాంసీశోకృపయాచదదాతువః॥ దంపత్యోఃమిథున తాంబూలందద్యాత్॥

అధీనమంత్రః.

శ్లో॥ అష్టవర్షాత్వియం కన్యాపుత్రవత్పాలితామయా। ఇదానీంతవదాస్యామిదత్తాం స్నేహేనపాలయ॥ ఇతి కన్యాహస్తం గృహీత్వా క్షీరేణసంస్పృశ్య వరహస్తేనిక్షిపేత్॥ ఇతిభర్తుః॥ అష్టవర్షా + + ఇదానీంతవపుత్రస్య దత్తాంస్నేహేనపాలయ॥ ఇతిశ్వశురస్య॥

శ్లో॥ అష్టవర్షా....తవపౌత్రస్యదత్తాం స్నేహేనపాలయ॥ ఇతి భర్తృపితామహస్య॥ అష్టవర్షా... ఇదానీంతవ భ్రాతుశ్చ దత్తాం స్నేహేనపాలయ॥ ఇతిభర్తృభ్రాతుః॥ అష్టవర్షా...ఇదానీంతవబంధో శ్చదత్తాం స్యేహేనపాలయ॥ ఇతిబంధూనాం॥

ఇత్యధీనమంత్రస్సమాప్తః.

ఆశీర్వచనమంత్రాః.

ఆయుర్దీర్ఘమరోగతాం ప్రియవధూం చైశ్వర్యమవ్యాహతం పుత్రాన్భద్రగుణాన్ ప్రదాతుభవతాం సుత్రామమాన్యం పదమ్। పారావారసుతాధరో ధరతటీపాటీరపంకాంకితశ్శ్యామః కామపి తాపితామహపితాశేషాం కళాయీహరిః। అస్మాకమాశిషామోఘైరమోఘైరఘుహారిభిః॥ చిరంజీవచిరంజీవ సుఖీభవసుఖీభవ॥ ౧॥

ఆయురారోగ్య పుత్రార్థరాజ్యబంధు సమృద్ధయః। భవంతుతే సదావిష్ణోః ప్రసాదాద్రంగశాయినః। అస్మాకమాశిషామోఘైరమోఘైరఘహారిభిః ॥ చిరంజీవ...భవ॥ ౨॥

పాక్షిప్తత్వాదితి పూర్వదిగ్భాగే ఇన్ద్రోదేవతా। ఇన్ద్రప్రసాదాద్రాజ్యాభివర్ధనమస్తుతే। తేనప్రాచీందిశంజయతితం దక్షిణాపరి వహంతి। దక్షిణదిగ్భాగేయమోదేవతా యమప్రసాదాదాయుష్యాభివర్ధనమస్తుతే। తంప్రత్యంచమావర్తయంతి ప్రతీచీదిగ్భాగే వరుణోదేవతా వరుణప్రసాదాత్పుత్రపౌత్రాభివర్ధనమస్తుతే। తేనప్రతీచీందిశంజయతి। తముదీచీతిష్టంత్యుపావహంతి। ఉదీచీదిగ్భాగేకుబేరోదేవతాకుబేరప్రసాదాద్ధనధాన్యాభివర్ధనమస్తుతే। తేనోదీచీందిశంజయతి। సర్వదిగ్భాగేబ్రహ్మదేవతా బ్రాహ్మణప్రసాదాచ్ఛత్రుజయమస్తుతే ॥ ఇత్యాశీర్వాదః॥ చిరంజీవ...భవ॥ 3॥

మూ॥ కల్యాణీదేవీ సుభగేవరూధం వధ్వోభాగమోషధీః ప్రప్రబ్రవీమి। ఆకల్యాణీతనువాశోభమానే రయింపుత్రైః సతతం దీర్ఘమాయుః॥ కల్యాణీ - దేవీ-సుభగే- వరూధం-వధ్వః - భాగం - ఓషధీః ప్ర-ప్రబ్రవీమి-ఆ- కల్యాణీ-తనువా - శోభమానే-రయిం - పుత్రైః - సతతం-దీర్ఘం-ఆయుః ॥ ఘన॥ కల్యాణీదేవీదేవీకల్యాణీ కల్యాణీదేవీసుభగే సుభగే దేవీ కల్యాణీ కల్యాణీ దేవీ సుభగే। దేవీ సుభగే సుభగేదేవీ దేవీ సుభగే వరూధం వరూధగ్ం సుభగే దేవీ దేవీ సుభగే వరూధం। సుభగే వరూధం వరూధగ్ం సుభగే సుభగే వరూధం వధ్వో వధ్వో వరూధగ్ం సుభగే సుభగే వరూధగ్ం వధ్వః। వరూధంవధ్వో వధ్వో వరూధం వరూధం వధ్వోభాగంభాగం వధ్వోవరూధం వరూధం వధ్వోభాగం। వధ్వోభాగం భాగం వధ్వోవధ్వో భాగమోషధీరోషధీర్భాగం వధ్వోవధ్వోభాగమోషధీః। భాగమోషధీరోషధీర్భాగం భాగమోషధీః ప్రప్రౌషధీర్భాగం భాగమోషధీః ప్ర। ఓషధీః

ప్రవిప్రా శమహీరోమధీః ప్రబ్రవీమి బ్రవీమివిప్రా శమహీరోమధీః ప్రబ్రవీమి। ప్రబ్ర వీమి బ్రవీమిప్ర ప్రబ్రవీమి। బ్రవీమీతి బ్రవీమి॥ ఆకల్యాణీ కల్యాణ్యా కల్యాణీ తనువాతనువా కల్యాణ్యా కల్యాణీతనువా। కల్యాణీతనువా తనువాకల్యాణీ కల్యాణీతనువా శోభమానేశోభమానే తనువాకల్యా ణీకల్యాణీతనువా శోభమానే। తనువాశోభమానే శోభమానే తను వాతనువాశోభమానే రయిగ్ం రయిగ్ం శోభమానే తనువాతనువా శోభమానేరయిం। శోభమానే రయిగ్ంరయిగ్ం శోభమానేశోభ మానే రయిం పుత్రాన్ పుత్రాం ప్రయిగ్ం శోభమానేశోభమానే రయిం పుత్రాన్। రయిం పుత్రాన్ పుత్రాన్రయిగ్ంరయిం పుత్రాన్ త్సతతగ్ం సతతం పుత్రాన్రయిగ్ం రయింపుత్రాన్సతతం। పుత్రాన్ స్సతతగ్ం సతతం- పుత్రాన్ పుత్రాన్ త్సతతం దీర్ఘం దీర్ఘగ్ం త్సత తం పుత్రాన్ పుత్రాన్ త్సతతం దీర్ఘం। సతతం దీర్ఘం దీర్ఘగ్ం త్సత గ్ం సతతం దీర్ఘ మాయురాయుర్దీర్ఘగ్ం త్సతతగ్ం త్సతతం దీర్ఘ మాయుః। దీర్ఘమాయురాయుర్దీర్ఘందీర్ఘమాయుః। ఆయురిత్యాయుః॥ విష్ణుశ్శ్రియందదాతు। పశుపతిఃపశూన్దదాతు। కుబేరశ్చధనం దదాతు। సర్వాదేవతా అమృతం దదాతు అథ శ్రీకరంచ బహుపు త్రంచ। లక్ష్మీంచకీర్తిందదాతు। తతస్సులతు। ణగ్ం సుభద్రంచ। వాయువేగాస్తు రంగమత్తగజా స్సుఖాసనంచ। సుకృతారోమాగణః సుజనస్సుపోషణః। మాసేమాసేసఫలమాదిత్యోదద్యాత్। తేజో దద్యాశ్చంద్రకళాంచ। మంగళ స్సుమంగళంచబుధశ్చ దీర్ఘబుద్ధించ మంత్రీమంత్రరహస్యంచ। శుక్రస్సౌఖ్యంచ శనిశ్చాతంచ। రాహూ రాజ్యంచ। కేతుస్యాప్రబలగ్ం సహస్రగావోవిభవంభవంతు భవ తాం దీర్ఘమాయురైశ్వర్య మాధిపత్యం॥ స్వస్తిసర్వేగ్రహాస్సు నక్ష త్రా శ్శుభవేకాదశస్థాన ఫలదావరదా స్సుప్రీతాస్సుప్రసన్నా స్సు ముహూర్తాభవంతు చిరంజీవ...భవ॥ ౮॥

దేవస్యగృహే మునయోవసంతి దేవానాంకవయః పార్థివాః! దేవాఇదంమేసుమనస్య మానాదివిదేవావసవోదద్యాసుస్తవ దీర్ఘమాయుః ॥ అగ్నిరివశుచిర్భవ ఆదిత్యఇవ తేజోభవ - విష్ణురివశ్రీమాన్ భవ బ్రహ్మాయురాయుర్భవ-ధాన్యం ధనం-పశుం బహుపుత్రలాభం శతసంవత్సరం దీర్ఘమాయుః॥ చిరజీవ...భవ॥ ౧॥

జగదేకవీరమ్ । ఉదధిగాంభీర్యవీరమ్। మేరురివధీరమ్। సద్గుణాపారవారమ్। అస్యభవతామ్। వహ్నిసుపూతమ్ । సువంశాభిజాతమ్ । సదాచారపూతమ్। ఉచ్ఛ్రియోపేతమ్ । సత్యశ్రీసమేతమ్। త్రిభువనాఖ్యాతమ్। దిగంతవిశ్రాంత కీర్తిమనంతవిభూతిమ్ । యావదాచంద్రార్కం వంశాభివృద్ధయే । అశ్వగజగోరథాం డోళికావాహనఛత్రచామరసుభటాః పరివారాః। యస్యైవంక్షేమస్థైర్యబలంచ। ధైర్యం బహవః పుత్త్రాః క్షాత్రబలంచ । యుదాంవధూవరాభవతాం భూత్యైభవతాంనిరంతరం దీర్ఘమాయుః॥ చిరం + + భవ॥౨॥ ఇమేశ్రియేపద్మహస్తే సుఖంధేవతుస్థలైః పుణ్యాజాయమానైః ప్రమోదమానైరభిమానైః పుత్రైఃపౌత్రైశ్శ్రీవర్ధతాం దీర్ఘమాయుః । చిరం...భవ ॥ ౨ ॥ యదాశిషోవాచయేదధేంద్రో దేవానామధిపోగ్నిర్ద్విశాం జ్యోతిషాం యమోవైవస్వతః పితౄణాంనిర్ఋతిర్యాతు ధానానామపాం వరుణోధిపతిః కుబేరఈశానాంగణానాం వాగ్భ్రిహ్మఋషీణాం । జమదగ్నిస్తేస్మాదా హుస్తమోఃపుత్త్రాన్ పౌత్రాన్ పశూన్ యజమానాయరయిమాధేహి శతమితిసంవత్సరందీర్ఘమాయుః॥ చిరంజీవ...భవ॥ ౪॥ శ్రియందద్యాత్సదారోగ్యం శోభాంపుష్టింతథాయశః । ధాన్యంధనం పశూన్పుత్రానాయుష్యంశతవత్సరమ్॥ చిరంజీవ...భవ॥౫॥ సంపత్కరంభవేత్ । పుత్త్రపౌత్త్రాభివృద్ధిస్స్యాదిత్యేవంమనురబ్రవీత్ ॥ యదాగ్రేదేవో జాతో హేరంబః । సదేవస్సుమతిందదాతు । యథాభూయాదీశేస్వజే । ఆయుష్యంచఆరోగ్యం విష్ణోర్లక్ష్మీశేయః । భూ

యతేస్మాకమహార్ణతిః । పరమేశ్వరోయథాభూత్యైవిభాతి మాన్య మానవప్రభోగాంశ్చ భోగాదిఃద్రవిణంప్రదద్యాత్ । ఉపదేవాత్సద్య స్సుమాంగల్యం సుసంపదోజాయంతే । భాస్కరఓజోఇందుర్యశః । కుజోహ్యారోగ్యం బుధః ప్రజ్ఞాంజీవో విద్యావృద్ధింశుక్రోదీర్ఘజీవంచ మందశ్శాంతిం ప్రమోదంతమో గ్రహావేతాని ఫలాని ప్రదిశేయుః। గంగాదీనీమాని సర్వతీర్థానిపదేపదే మంగళప్రదానిభవేయుః।అస్యాం జాతః పుత్రో విక్రమార్క సమపరాక్రమస్స్యాత్ । ఇమౌదంపతీ। చిరంజీవ + + భవ॥ ౧౦॥ పుత్రపౌత్రైర్యుత తాలక్ష్మీః ధనధాన్య యుతం గృహం। దారాస్సుగుణసంపన్నా భూయాసుస్తే నిరంతరమ్॥ చిరంజీవ....భవ॥ ౧౧॥ శ్లో॥ అష్టపుత్రధనం వోస్తుదశపుత్ర్యోభవంతు వః। వ్యాధినారహితందేహం। గేహం స్వర్ణాద్యలం కృతమ్॥ చిరం జీవ..భవ॥ ౧౨॥ నిర్వ్యాధినాశరీరేణ మనసాచనిరాధినా।పూరయన్నర్థి నామాశాస్త్వం జీవశరదాంశతమ్॥ చిరం + భవ॥ ౧౩॥ తేంతిస్తేజో యశస్సత్యం యుద్ధేదోర్బలముత్తమం॥ భూయాసుస్తేమహావిష్ణోః కృప యాపరయాసదా॥ చిరంజీవ*భవ॥ ౧౪॥ దీర్ఘాయుషాధసత్యేనయశ సావిదిగంతరే। తేజసాచబలేనాపి చిరంజీవసుఖీభవ॥ ౧౫॥ రవిశ్చంద్ర స్తథాభౌమోబుధోదేవ గురుస్తథా। శుక్రశ్శనిస్తథా రాహు కేతూ వంతుసుఖప్రదాః॥ చిరంజీవ*భవ॥ ౧౬॥ గృహేతేసంపదస్సంతు।నిత్య శ్రీరస్తుతేసదా। మంగళానిచనిత్యాని। వర్ధంతాంమందిరేచతే॥ చిరం *భవ॥ ౧౭ ఛత్రచామరసంయుక్తాః। దాస్యస్త్వాం వృణ్వతాం సదా గజాంతమహాదైశ్వర్యం భూయాచ్ఛ్రీవిష్ణుసేవయా॥ చిరం*భవ॥ ౧౮॥ ధనం కనకవస్త్రావో విపుల దాసదాసీజనం మదేభ భటఘోటకం రథ నతులసేనాయుతం। భవేన్మురరిపు ప్రియాచతురలోచనో ఫాంతయో ర్నిరీతుణవతా త్తవ ప్రచురకోటిసంఖ్యాధనం। చిర*భవ॥౧౯॥గృహం కనకశోభితం వదనమస్తు విద్యోజ్జ్వలం । వపుర్బలవిరాజితం హృదయ

మస్తు సత్వాంచితం ।. భవంతుతవశత్రవో భువితుకాందిశీకాః పరం
సుహృజ్జన సమాగమం భవతు తేసదాహార్నిశం ॥ చిరం*భవ॥ ౨౦॥
కల్యాణాన్యనిశంభవంతుభవనే శ్రీవెంకటేశప్రభోః । ప్రేమాస్తుత్వ
యిరామచంద్రకరుణా సంవర్ధతాంసర్వదా । శ్రీమచ్చంద్రధరప్రసాద
మహిమాత్వయ్యస్తునిత్యంముదా । లక్ష్మీస్తిష్ఠతుకోశగేహానివహేత్వ
త్యంతసంప్రీణితః ॥ చిరం*భవ ॥ ౨౧ ॥ దారాభద్రగుణాభవంతుభ
వతా మారోగ్యమప్యేధతాం పీడ్యంతామధ శత్రవోనియతమప్యా
యుశ్చసంవర్ధతాం । శ్రీలక్ష్మీకుచకుంకుమాంకితనిజోరః పీతపాటీర
వాక్ । శ్రీవిష్ణుర్జగదీశ్వరోవిదిశతు ప్రాచుర్యసత్సంపదః ॥ చిరం*
భవ ॥ ౨౨ ॥ ఆరోగ్యంచసుమంగళం ప్రియవధూరాదిత్య తేజఃపరం
కీర్తిశ్చంద్రసురేభకుంద కుముదక్షీరోదనీరోపమా । పాండిత్యంచసు
కర్మసుప్రతిదినం ప్రీతిశ్చధర్మజ్ఞతా వాచాలత్వ మమేయవస్తు నిచయం
ధాన్యంచభూయాత్త్వయి॥ చిరం*భవ ॥ ౨౩ ॥ వృషాకపాయీప్రి
యవల్లభస్త్వా మనంతభోగాంచిత దివ్యదేహః । వినాయకోయస్యమ
హాన్ప్రియోసౌ దీర్ఘాయుషం పుత్రయుతంచకుర్యాత్ ॥ అస్యా
ర్థః-వృషాకపిః(ని)-హరవిష్ణూవృషాకపీతినైఘంటిక ప్రామాణ్యాత్
హరః- విష్ణుశ్చేత్యర్థః- వృషాకపేః- అపత్యం స్త్రీవృషాకపాయీ-
(సూ) వృషాకప్యగ్నికుసితకుసీదానాముదాత్తఇతి - ఐ - ఆదేశోజీవ
చప్రియశ్చాసౌవల్లభశ్చ ప్రియవల్లభః । వృషాకపాయ్యాః - ప్రియ
వల్లభః । + వృషాకపాయీప్రియవల్లభః శ్రీమదాదినారాయణః -
గౌరీప్రియశ్చేత్యభిధ్వనిః - కీదృశ శ్రీమన్నారాయణ ఇత్యాకాంక్షా
యాం - అనంతభోగాంచిత దివ్యదేహః - అనంతః - శేషః - తస్య
భోగః - కాయః తస్మిన్ - అంచితం - దివిభవం - దివ్యం - దేహం
యస్య - సతథోక్తః - నవిద్యతే - అంతో యేషాంతె - అనంతాః-
తాదృశాః - భుజ్యంతఇతిభోగాః - తైః - అంచితంపూజితం - దివ్యం-

దేహం- కాయంయస్యస ఇతిధ్వనిః- వీనాం - పక్షిణాం - నాయకో
వినాయకః- గరుత్మానిత్యర్థః- లంబోదర శ్చేతిచధ్వనిః-యస్యపరమే
శ్వరస్య మహాన్- ప్రియఃప్రేమవిషయః - అసౌపరమేశ్వరో నారా
యణః సదాశివశ్చ-తాం- భవంతం- దీర్ఘం- ఆయుర్యస్యసః- దీర్ఘా
యుః - తం - తథోక్తం - పుత్రశ్చపుత్ర్యశ్చపుత్రాః - తైర్యుతం-
సంతతం - బహుపుత్రపుత్రికా సంయుతం కుర్యాదిత్యాశీర్వాదః -
అత్రశబ్దశక్తిమూలోవాచ్యాతిశాయివ్యంగ్యః - నతుశ్లేషః - విశేష్య
స్యాశ్లిష్టత్వాత్ ॥౨౮॥ వాహీకృత మహాధేను గణాధిపవినాయకౌ। భ
వతాంభవతాం భూత్యైపార్వతీపరమేశ్వరౌ॥ అస్యార్థః॥ పర్వతీంపాతీతి
పార్వతీపః - రమాయాః - ఈశ్వరోరమేశ్వరః - పార్వతీపశ్చ - రమేశ్వ
రశ్చ పార్వతీపరమేశ్వరౌ - తౌ- కీదృశావిత్యాకాంక్షాయాం వాహీ
కృతమహాధేను గణాధిపవినాయకౌ - ధేనూనాంగణః - ధేనుగణః-
మహాంశ్చాసౌ - ధేనుగణశ్చమహాధేనుగణః - మహాధేనుగణస్య - అ
ధిపః - మహాధేనుగణాధిపః - వృషభఇత్యర్థః - వీనాం - పక్షిణాం -
నాయకః _ వినాయకః - గరుడఇత్యర్థః - వాహనా - సంపద్యమానా
కృతౌ వాహీకృతౌ - వాహీకృతౌ మహాధేనుగణాధిప వినాయకౌ -
యాభ్యాంతౌ - వాహీకృతమహాధేను గణాధిపవినాయకౌ । తాదృశ
విశేషణవిశిష్టౌ - హరిహరౌ- భవతాం। యుష్మాకంభూత్యైఐశ్వర్యా
య భవతామిత్యాశీర్వాదః॥

అథ దేవలోకేకింత్వముష్మిన్। తేజోరూపందదృష్ట్వా। దేవా
ఋషయః । పప్రచ్ఛురిదంబ్రహ్మా। అథబ్రహ్మాబ్రవీత్ । శృణ్వంతుదేవా
ఋషయః । పరమానందరూపేస్మిన్ స్వర్గోలోకః స్వర్ణమయః। తస్మిన్
కల్పవృక్షోమణిప్రభః । తటిత్ప్రభః । సోమసూర్యప్రభః। నానావర్ణ
సుపత్రః । శాఖేశాఖేసువర్ణభమ్। శాశ్వతవర్ణందివ్యరూపంచ। సువర్ణో
రక్తమయః । సమృద్ధోఽమృతఫలః। సులక్షణో వేదోఽసౌశరతయుర్నా

మ । యుష్మాన్ పాతుఅమూన్ పాతుసర్వాన్ పాతుఅత్మన్యేవంచింత యేత్ ॥ ప్రజాపతిః ప్రజామాయుర్వర్ష శతందదాతు । విష్ణుశ్చ్రియం దదాతు। పశుపతిఃపశూన్ దదాతు । సర్వాదేవతా అమృతందదాతు। అథ శ్రీకరంచబహుపుత్త్రించ లక్ష్మీశ్చకీర్తిందదాతు । తదస్యలక్షణం సుభద్రంచమూాగణం। సుశీలస్యాపోషణం । మాసేమాసే సఫలమా దిత్యోదద్యాత్తేజో దద్యాచ్చంద్రశ్చేతో బలంచ మంగళస్సుమంగళించ బుధశ్చదీర్ఘబుద్ధించ । జీవోమంత్రరహస్యంచ। శుక్రస్సౌఖ్యంచ। శని శ్శాంతించ। రాహూరాజ్యంచ కేతునాప్రబలగం సహస్రగావో భవంతి భవతాం దీర్ఘాయురైశ్వర్యమాధిపత్యమ్ ॥ యుష్మాకం భూయాత్ ॥ చిరంజీ + భవ ॥

ఇత్యాశీర్వచనమంత్రాస్సమాప్తాః. మ. రో. ఉ.

అథ స్వస్తి మంత్రార్థాః.

(మహాద్భ్యోనమః.) శ్లోకార్థాస్సత్యాస్స ఫలాస్సంత్వితి భవంతశ్శ్రీమంతో మహాంతోను గృహ్ణంతు॥

అనయోర్దంపత్యోః ప్రీతిరవిచ్ఛిన్నాస్త్వితి భవంతో ... తు, తథాస్తు, అనయోర్దంపత్యోః గృహస్థాశ్రమధర్మకర్మనిష్ఠా గరిష్ఠత్వం భూయాదితి భవంతో...తు, తథాస్తు, ఇమాదంపతీ అన్యోన్య ప్రీతి యుక్తౌ సాలంకారౌ సంతానసంపత్సమృద్ధాకీర్తిమంతౌ సుఖభాగినౌ భూయాస్తామితి భవంతో...తు, తథాస్తు. ఇమౌ జాయాపతీవాణీ హిరణ్యగర్భావివపూజ్యౌ లక్ష్మీనారాయణా వివపూర్ణానందౌ గౌరీ శంకరావివ నిత్యానపాయౌ అరుంధతీవసిష్ఠావివ తపస్సమృద్ధౌ సీతా రామావివ సకలభోగభాగ్యోపేతౌ రాధాకృష్ణావివ సఫలమనోరథౌ అనసూయాత్రీఇవపాతివ్రత్య సత్యశౌచపరాయణౌ చిరాయుష్మంతౌ ధనకనకవస్తువాహన పుత్రపౌత్త్రాభివృద్ధిమంతౌచ స్యాతామితి భవం

తో...తు, తథాస్తు. గురుదేవతాప్రసాదేన నిరుపద్రవానిరోగానిర్వ్య
సనానిర్దుఃఖా భగవద్భక్తిభాజౌ స్యాతామితిభవంతో... తు,తథాస్తు.

సతతమపరిమితశౌర్యశాశ్వతపదనిత్యమంగళవిశిష్టావాగ్విశేష
వస్తువాహననిరంతర శోభనపరంపరావాప్తినిరంతరా రోగ్యబలవృద్ధి
విజృంభమాణబాహు గజశతతపోవృద్ధివాక్సిద్ధి శతాయుర్ధనకనకవస్తు
వాహన గజతురగానేక సకలశాస్త్రమైత్రీకరణ చతురంగసేనా సన్న
హన ఛత్రచామర మణిభూషణాదియుక్తో భూత్వాదంపత్యోః అవి
చ్ఛిన్న ప్రీతిద్వారామార్కండేయవ ద్దీర్ఘాయుష్మంతౌ భూయాస్తా
మితి భవంతశ్శ్రీమంతోమహాంతోఽనుగృహ్ణంతు ॥ తథాస్తు ॥ ౧ ॥
సర్వ ముహూర్తానంతరం కర్తవ్యాశీర్వాదః ॥ అస్మిన్ముహూర్తే
లగ్నహోరాద్రేక్కాణనవాంశ ద్వాదశాంశాది సమస్తేషు యే
స్యేగ్రహాః యజమానస్య జన్మనక్షత్ర జన్మరాశి వశాత్ నామనక్ష
త్ర నామరాశివశాచ్చ శుభేతరస్థానేషుస్థితాః తేషాంగ్రహాణాం శు
భఫలదాతృత్వం భూయాదితిభ...తు ॥ ౨ ॥ యేయేగ్రహాః శు
భస్థానేషుస్థితాః తేచాత్యంతశుభ ఫలదానేనానుకూలా భవంత్వితి
భ...తు॥ ౩ ॥ అనుష్ఠితమేతల్లగ్నంచ సకలదోషవిరహితం శుభబల
కలితంచ సుఖప్రదం భూయాదితిభ...తు ॥ ౪ ॥ యచ్చయజమాన
హృదయం యేచ యజమానా నుబంధినఃసర్వేపి భగవత్ప్రసాదేన
కల్యాణాభిసంధయః కల్యాణభాజశ్చ భవంత్వితిభ...తు॥ ౫॥ యదప్య
స్మిన్ మహోత్సవే కించిదపశబ్దితం యాజకానాంయచ్చా
శ్రావిపరుషంజనైః యచ్చశ్రుతమశ్లీలంవా తత్సర్వ మపిపురాణఘో
షేణ బ్రాహ్మణా శీర్వచనబలేనచ శాంతకలుషంసుమంగళం సుశ్లీలం
శ్రావ్యంస్వస్తికృచ్ఛభూయాదితిభ...తు॥౬॥ వసిష్ఠవాలఖిల్యవిశ్వామి
త్ర వైశంపాయనదక్షకాత్యాయన కౌండిన్యగౌతమాంగీరస పరాశర
వ్యాసవాల్మీకిభరద్వాజశుకశౌనకసనత్కుమారజాబాలిబాదరాయణ

కుంభ సంభవనిత్యతపోమతంగ కౌండిన్యశండిలశాండిల్యనాచికేత వృషభమందారపాల కపిలకర్ణ గాంగేయ విభాండకాదీనా మాయురారోగ్య కరాశీర్వచనపాత్ర స్త్వంభూ...తు ॥ ౭ ॥ సంతతశ్రీరస్తు- సమస్త సన్మంగళానిభవంతు॥ తతస్సభాంప్రతిసాష్టాంగం ప్రణమ్యమంత్రాక్షతాః ప్రతిగృహ్ణీయాదితి దేశకులాచారానురోధేన సంప్రదాయ పరిపాట్యనుసర్తవ్యేతిదిక్ ॥

ఇతి స్వస్తిమంత్రార్థా స్సమాప్తాః.

అథ వధూగృహప్రవేశః.

జ్యోతిషఫలగ్రంథే ॥ శ్లో ॥ వివాహమారభ్యవధూ ప్రవేశో యుగ్మేతిథౌ షోడశవాసరాంతే । పంచాంగశుద్ధిశ్చదినంవినాపి తిథౌ నసద్గోచరగేపి కార్యః ॥ వధూవరౌ బంధుభిస్సహ స్వగృహంగత్వా ఆచమ్య...ఏవం...ప్రీత్యర్థందంపత్యోః ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం నూతన వధూగృహప్రవేశాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ స్తదంగత్వేన తదాదౌ శుద్ధ్యర్థం...సహస్వస్తిపుణ్యాహవాచనం కరిష్యామినమః - ఆదౌనిర్విఘ్నేనపరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాం కరిష్యామినమః - గణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచకృత్వా ఏవం ... ర్థం మమ పత్న్యాః ప్రథమగర్భాదిసర్వ గర్భశుద్ధ్యర్థం గర్భాధానాఖ్యం కర్మ కరిష్యామినమః - ఉత్తరోవరః॥ శ్లో॥ ఆరుహ్యోర్యరుమథాపి ... దీర్ఘాయుషంచాబ్జజః॥ అథ సమావేశనముహూర్తస్సు—అస్తు॥ దక్షిణో వరః - అథ ఫలప్రదానానికరిష్యామినమః॥ ఫలంమనోరథ...ప్రయచ్ఛ మే ॥ శ్రీలక్ష్మీనారాయణప్రీతయే ఇదంఫలంసతాంబూలం సదక్షిణాం...నమమ ॥ అథ పూర్ణకలశపూజాంచకుర్యాత్ ॥ ఆశీర్వాదః - తతః నీరాజనమ్॥ వి-ఉ-మా-గృ॥

వధూగృహప్రవేశ స్సమాప్తః.

అథ నూతన గృహ ప్రవేశః.

←(౦)→

శ్లో॥ పంచాంగశుద్ధిదివసే, చంద్రతారాబలాన్వితే। నిష్పంచకే సులగ్నే చకూరదోషాదివర్జితే॥ ఇతిజ్యోతిశ్శాస్త్రోక్త శుభముహూర్తంవిచారయేత్ ॥ అత్రాయంప్రయోగః ॥ శుభమస్తు ॥ శ్లో॥ యశ్శివోనామరూపాభ్యాం + మహాజనేభ్యోనమః ।ఆచమ్య—ఏవం-శుభతిథౌ దంపత్యోః ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థంనూతనగృహప్రవేశాఖ్యంకర్మ కరిష్యమాణస్తదంగత్వేనతదాదౌశుద్ధ్యర్థం । మహాజనైస్సహస్వస్తి పుణ్యాహవాచనంకరిష్యామినమః ॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం । శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాంకరిష్యామినమః ॥ గణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచకుర్యాత్ ॥ ఏవం...ర్థం గృహప్రవేశాఖ్యంకర్మ ష్యామినమః ॥ గృహస్యప్రాగ్భాగే రంగవల్ల్యాద్యలంకృత్య నూతన వస్త్రేణ శ్వేతతండులేన సహామంటపంనిధాయ॥ పూర్వోక్తమేవవాస్తు పురుష ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలక సహితవాస్తుపూజాం కరిష్యామినమః ॥ పూర్వోక్తమేవవాస్తు పురుషమింద్రాద్యష్ట దిక్పాలకానావాహ్య॥ తతోధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజాం సమర్పయామి॥ ఏవం ...ర్థంవాస్తు హోమంకరిష్యామినమః॥ షట్పాత్రప్రయోగః॥తతః దేశాచారేణ వాస్తుహోమం సమాపయేత్ ॥ అధకేశవాదిహోమం సమాపయేత్ ॥ బ్రహ్మణంపూజయేత్ ॥ అథపూర్వోక్తమేవ ప్రదక్షిణం కుర్యాత్ ॥ అధబ్రాహ్మణాన్ భోజయేద పూపైస్సక్తుభిరోదనే నేతివస్త్రాలంకారం దద్యాత్ ॥ అథఫలప్రదానాని కరిష్యామి నమః ॥ శ్లో॥ ఫలం...ప్రయచ్ఛమే॥ ఇదంఫలం...నమమ ॥ అథాశీర్వాదః॥శ్లో॥ సమ్యక్ఛ్రీః పరివర్ధతామధశతం పూర్ణాయురప్యేధతా మారోగ్యంధన ధాన్య గోసుతశతం సంవర్ధతాంసర్వదా । పుత్రాః పౌత్రయుతాః ప్ర

పౌత్రసహితాః పౌత్రాశ్చభూయాత్తథాష్యశ్చైశ్వర్యారణ రాజయా ధనివసైర్వర్ధతాత్వపత్యాని తే॥ ఇత్యాశీర్వాదః॥

నూతనగృహప్రవేశస్సమాప్తః॥

మహామారీస్తోత్రమ్.

దేవా ఊచుః॥ మహిదేవీనమస్తేస్తు మృత్యురూపా భవామ్యహం॥ ఇత్యుక్తేనసమానేన శ్రోతుమిచ్ఛామితద్వద॥ ౧॥ దేవ్యువాచ॥ పురాబ్రహ్మతుమాంసృష్ట్వాసమాహూయాబ్రవీద్వచః॥ శ్రుణుమేవచనంపుత్రి కురుష్వాఽథచనాదరం॥ ౨॥ కలౌజనాస్సురాచారా రాజానశ్చ తథావిధాః। అతోగత్వాభువం దేవిమృత్యురూపాభవాశుచ॥ ౩॥ పరద్రవ్యాపహర్తారః పరస్త్రీనిరతాస్సదా। పరపీడాపరానిత్యం రాజానస్తుకలౌయుగే॥ ౪॥ దేవస్వాహరణే సక్తాబ్రహ్మస్వాహరణేతథా। తేషాం దోషవశాత్త్వంతు జనాన్సంహారనిత్యశః॥ ౫॥ బ్రహ్మణైవం సమాదిష్టాఇంద్రాద్యైస్సురసత్తమైః। భువంసమాగతా తత్రజనాన్వీక్ష్యాధపాపినః॥ ౬॥ రాజ్ఞోదోషాన్పురస్కృత్యగ్రామే గ్రామేవసామ్యహం। తత్రాపిపాపినోహత్వా పునర్గ్రామాంతరం వ్రజే॥ ౭ ॥ ఏవందేశానటత్వాహం సర్వాన్సంహృత్యవైజనాన్। పునర్గచ్ఛామిసదనంబ్రహ్మణః పరమేష్ఠినః॥ ౮॥ ఏవంమదాగమం జ్ఞాత్వాబుద్ధిమాన్పుణ్యకృన్నరః। విచార్యశాస్త్రతోనిత్యం జాగరూకోభవేదలం॥ ౯॥ పతంతిమూషికా యత్రనృత్యంతి విరమంతిచ। తద్గృహంతత్క్షణేత్యక్త్వా సకుటుంబోవనంవిశేత్॥ ౧౦॥ తత్రశాంతింప్రకుర్వీతమహామాయాసమీరితామ్ ఓంనమోభగవతి మహామారికేమృత్యురూపిణి సకుటుంబం మామవ స్వాహా॥ ౧౧॥ వనేజలాశయంగత్వా ఊర్ధ్వబాహు రధోముఖః। వీరాసనేచోపవిశ్యజపేన్మంత్రం సహస్రశః॥ ౧౨॥ సంస్థాప్యప్రతిమాంతత్ర ధూపదీపోపహారకైః। సంపూజ్య విధివత్పశ్చాజ్జుహుయాత్ప్రత్యహం నరః॥ ౧౩॥ హారిద్రాచూర్ణమిశ్రేణ చిత్రాన్నేనాజ్యసంయుతా। నమి

ద్భిః ఖాదిరైర్భక్త్యా బ్రాహ్మణైశ్చ సమన్వితః॥ ౧౪॥ పత్నీపుత్రప్రభృ
త్యై తేజహుయాదనువాసరం । హోమాంతే చపఠేన్నిత్యం స్తోత్ర
మేతజ్జితేంద్రియః॥ ౧౫॥ నమో దేవిమహాదేవి సర్వలోకవశంకరి। సర్వ
దాసర్వతోమహ్యాం కృపాంకురుకృపాకరీ॥ ౧౬॥ మేరౌకైలాసశిఖరే
హిమాద్రౌగంధమాదనే। నిత్యంప్రీత్యాకృతా వాసే మేదో మాంస
బలిప్రియే॥ ౧౭॥ మహాసైన్యసమాయుక్తే సర్వప్రాణివిహింసకే। సర్వాభి
చారికేదేవి సర్వం రక్షస్వసర్వదా॥ ౧౮॥ యత్రకుత్రస్థలేవాపియస్మిన్
కస్మిన్ యదాతదా। రక్షమాంరక్షమాందేవి సపుత్రపశుభృత్యకం॥
౧౯॥ మాంగల్యంమేసదాదేహి మహామంగలదాయినీ। లోకానామా
శ్రయే సర్వమంగలే మంగలప్రియే॥ ౨౦॥ ఇతిస్తుత్వామహాదేవీంభక్తి
భావేనసంయుతః। భుంజీతస్వజనైర్యుక్తో దేవీంతాం మనసాస్మరన్॥
౨౧॥ యదాస్వగృహ చైత్యేషుధ్వాంక్షరావో భవిష్యతి। కాకశాంతిం
తతః కృత్వాగృహాంగంతు ముపక్రమేత్॥ ౨౨॥ సుముహూర్తేసునక్ష
త్రేహ్యాలం కృత్వాతతోగృహం। బ్రాహ్మణైర్బంధుభిస్సార్థం సంవిశే
ద్గృహమాత్మనః॥ ౨౩॥ స్వస్తివాచంద్విజేభ్యశ్చ శాంతియుక్తో క్రమాగ
తః। దక్షిణాంచహిరణ్యాది దద్యాచ్ఛాఠ్యవివర్జితః॥ ౨౪॥ బ్రాహ్మ
ణాన్ భోజయేత్పశ్చాద్దేవీంతాం ప్రార్థయేద్గృహీ। గచ్ఛగచ్ఛ మహా
దేవీస్వస్థానం మంగలంకురు॥ ౨౫॥ ఏవంకృతేవిధానేన మారికాశాంతి
రుత్తమా। జాయతేనాత్రసందేహః సత్యంసత్యంసమీరితం॥ ౨౬॥ ఇత్యే
తత్కథితం దేవ్యాదేవేభ్యస్స్వాత్మసంభవం। మాహాత్మ్యంపఠతేయ
స్తుసోపిమంగళమాప్నుయాత్॥ ౨౭॥ లిఖితంపుస్తకంయస్య గృహేతి
ష్ఠతిసర్వదా। తస్యమారీభయం నాస్తిసత్యంసత్యం మయోదితం॥ ౨౮॥
పుస్తకం పూజయేద్యస్తు శ్రద్ధయాపరయాముదా। సోపిమంగలమా
ప్నోతి ఇహాముత్రపరాంగతిం॥ ౨౯॥ సర్వంత్యక్త్వాసాధయేత్తద్యత్నే
నాపిధనైరపి। శ్రోతవ్యం పరయాభక్త్యా సర్వకామార్థసిద్ధయే॥ ౩౦॥

ఇతి శ్రీభగవతీపురాణే మహామారికాస్తోత్రమ్.

సంపూర్ణమస్తు. (ఖాదిరైః=చంద్రలు)

శ్రీరస్తు.

27 ఆబ్దికప్రయోగః.

ఆమశ్రాద్ధం పూర్వాహ్ణేకార్యం॥ కర్తాస్నాత్వాచమ్య దీపారాధనంకృత్వా॥ గృహాభూభాండ ఆత్మద్రవ్యదేహాస్థలశుద్ధ్యర్థం పుణ్యాహంకుర్యాదితి కమలాకరభట్టః ॥ అకరణేప్రత్యవాయోనాస్తి॥ విఘ్నేశ్వరపూజాం పుణ్యాహంకృత్వా ॥ ఆచమ్య ... కేశవ... శ్రీకృష్ణాయ నమః॥ పవిత్రధృత్వా॥ శ్లో॥ అంగుళ్యగ్రైర్నాసికాగ్రం సంపీడ్యపాపనాశనమ్ । ప్రాణాయామమిదంప్రోక్తం ఋషిభిఃపరికల్పితమ్ ॥ శ్రీగోవింద గోవింద...ఏవంగుణ...పుణ్యాతిథౌ. (ప్రాచీనావీతీ)యజమానస్యపితుః (మాతుః) ప్రాతిసాంవత్సరీకమృతాహాఖ్యామశ్రాద్ధంకరిష్యామినమః॥ కాలేఅధికారసిద్ధ్యర్థం. పరిషత్ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యామినమః॥ తండుల సహితపరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥ శ్లో॥ సమస్తసంపత్సమవాప్తి హేతవ స్సముత్థితాపత్కులధూమకేతవః। అపారసంసారసముద్రసేతవః పునంతుమాంబ్రాహ్మణపాదపాంసవః। ఆధివ్యాధిహరంనౄణాం మృత్యుదారిద్ర్యనాశనమ్ । శ్రీపుష్టికీర్తిదంవందే విప్రశ్రీపాదపంకజం । విప్రాఘ్రిదర్శనాత్సద్యః క్షీయంతేపాపరాశయః। వందనాన్మంగళావాప్తి రర్చనాదచ్యుతంపదమ్ ॥ ఇత్యాఉత్మప్రదక్షిణత్రయంకృత్వా ॥

ప్రా...తీ ॥ పితుః (మాతుః) ప్రాతిసాంవత్సరీక మృతాహాఖ్యామశ్రాద్ధం కర్తుం అధికారసంపదస్త్వితిభవంతోబ్రువంతు ॥ ఇతి దర్భసహిత తిలోదకముత్సృజేత్ ॥ కర్తుం అధికారసంపదస్తు ॥ పునః ఆచమ్య...ఏవంగుణ...పుణ్యాతిథౌ ప్రా + తీ॥ పితుః (మాతుః) ప్రాతిసాం + శ్రాద్ధే - శరీరశుద్ధ్యర్థం స్వర్ణధాన్య ఆజ్యకృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే॥ శ్లో॥ స్వర్ణంపవిత్ర + ప్రయచ్ఛమే॥ ధన్యంకరోషి.దాతార +

ప్రయచ్ఛమే ॥ కామధేనో + ప్రయచ్ఛమే ॥ స్వర్ణధాన్యఆజ్యాక్రి చ్ఛ్రిత్రయ ప్రత్యామ్నాయ హిరణ్యాదానం తుభ్యమహం సంప్రదదే (నమమ) శ్రీగోవింద శ్రీగోవింద శ్రీమహావిష్ణోరాజ్ఞయా ప్రవర్తమానస్య అద్యబ్రహ్మణః - ద్వితీయపరార్ధే - శ్వేతవరాహకల్పే వైవస్వతమన్వంతరే - కలియుగే - ప్రథమపాదే - జంబూద్వీపే - భరతవర్షే- భరతఖండే - మేరోర్దక్షిణదిగ్భాగే శ్రీశైలస్య ఈశాన్యప్రదేశే-కృష్ణాగోదావర్యోర్మధ్యదేశే- (శ్రీలక్ష్మీరంగవిలాసే) సమస్తదేవతా బ్రాహ్మణసన్నిథౌ- అస్మిన్వర్తమానే వ్యావహారికచాంద్రమానేన...సంవత్సరే...అయనే...ఋతౌ...మాసే...పక్షే...తిథౌ...వాసరే॥ శ్రీవిష్ణునక్షత్రే - శ్రీవిష్ణుయోగే - శ్రీవిష్ణుకరణె - ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ॥

.పితుః ప్రాతిసాంవత్సరీక మృతహాఖ్యామహాశ్రాద్ధే...॥పితృపితామహ ప్రపితామహానాం + గోత్రాణాం ... నాం ప్రద్యుమ్న సంకర్షణ వాసుదేవ రూపాణాం.	.మాతుః ప్రాతిసాంవత్సరీక మృతహాఖ్యామ శ్రాద్ధేమాతృపితామహీ ప్రపితామహీనాం ... గోత్రాణాం...నాం ప్రద్యుమ్న సంకర్షణ వాసుదేవరూపాణాం.

* (సవ్యం) పురూరవార్ద్రవ సంజ్ఞికానాం విశ్వేషాందేవానాంచ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోశ్చ (ప్రాచీనావీతీ) ... పితుః (మాతుః) ప్రాతిసాంవత్సరీక మృతాహాఖ్యామశ్రాద్ధం సదైవం ఆమపార్వణ విధానేనసద్యః కరిష్యామినమః॥

ప్రా + వీతీ...పితుః (మాతుః) ప్రాతిసాంవత్సరీక మృతహాఖ్యామశ్రాద్ధే తృణఛేదనం కరిష్యామినమః॥ ఇతితృణఛేదనంకృత్వా॥ (సవ్యం) పురూరవార్ద్రవసంజ్ఞికానాం విశ్వేషాం దేవానాంస్థానేక్షణం దదామినమః॥ అస్తు॥

* (సవ్యం) సనకాదిత్యాది విశ్వేషాం దేవానామితిప్రాచీన పురోహితపాఠః॥ అసాధుః ధర్మశాస్త్ర విరుద్ధత్వం॥

ప్రా + తీ॥...పితృపితామహ ప్రపితామహానాం...గోత్రాణాం .. నాం ప్రద్యుమ్న సంకర్షణ వాసుదేవ రూపాణాం స్థానేక్షణం దదామినమః॥అస్తు॥

ప్రా...తీ॥ మాతృపితామహీ ప్రపితామహీనాం...గోత్రాణాం...... ప్రద్యుమ్న సంకర్షణ వాసుదేవ రూపాణాం స్థానేక్షణం దదామినమః॥అస్తు॥

(సవ్యం) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోఃస్థానేక్షణం దదామి నమః ॥ అస్తు ॥ శ్లో॥ అక్రోధనైశ్శౌచపరైస్సతతంబ్రహ్మవాదిభిః । భవితవ్యంభవద్భిశ్చ మయా(త్వయా)చశ్రాద్ధకర్మణి ॥ గృహాంగణే గోమయేన మండలద్వయం కుర్యాత్ ॥ యథా॥ విశ్వేదేవార్థంవిష్ణ్వర్థంచ ప్రథమమండలం ॥ పిత్రాద్యర్థం ద్వితీయం ॥ (సవ్యం) విశ్వేదేవస్థానే గోమయేన చతురశ్ర మండలంకృత్వా ॥ ప్రా + తీ ॥ గోమయేనవర్తులాకార మండలంకృత్వా ॥ హస్తం ప్రక్షాళ్య ॥ సవ్యం...విశ్వేషాం దేవానాం (విష్ణోశ్చ) పాద్యస్థానే ఆవాహనంనమః ॥ పాద్యస్థానే ఆసనంనమః॥పాద్యస్థానే అక్షతంనమఃపాద్యస్థానేగంధంనమః॥॥ పాద్యస్థానే పుష్పాణినమః ॥ సకలారాధనైస్స్వర్చితంనమః ॥ అస్తు॥(ప్రాచీనావీతీ)

...పితృపితామహ ప్రపితామహానాం... గోత్రాణాం...నాం.ప్రద్యుమ్న సంకర్షణ వాసుదేవరూపాణాం.

...మాతృపితామహీప్రపితామహీనాం... ...గోత్రాణాం...నాం. ప్రద్యుమ్న సంకర్షణవాసుదేవరూపాణాం.

పాద్యస్థానే ఆవాహనంనమః ॥ పాద్యస్థానే ఆసనంనమః ॥ పాద్యస్థానే అక్షతంనమః॥ పాద్యస్థానే గంధంనమః ॥ సకలారాధనైస్స్వర్చితంనమః ॥ అస్తు ॥

(సవ్యం) పురూరవా + దేవాః ॥ స్వాగతంనమః॥ ఇతిదర్భం ఉత్తరదిగ్భాగేవిసృజేత్ ॥ స్వాగతమిదంతే పాద్యందదామినమః॥

పవిత్రంత్యక్త్వా॥ పాదాగ్రేఆజ్యపూతంనమః॥ శ్లో॥ యదీచ్ఛసి మహారాజ సర్వతీర్థావగాహనం । విప్రపాదవినిర్ముక్తంతోయం శిరసి ధారయ॥ శ్లో॥ నమోబ్రహ్మణ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణ హితాయచ।

జగద్ధితాయ కృష్ణాయగోవిందాయ నమోనమః ॥ పవిత్రంధృత్వా॥ విప్రపాదోదకం శిరసిధృత్వా॥ పునఃపాద్యంనమః॥

(సవ్యం) పితృపితామహ ప్రపితామహాః (మాతృపితామహీ ప్రపితామహ్యః) స్వాగతంనమః ॥ ఇతిదర్భందక్షిణభాగే విసృజేత్ ॥ ప్రా...వీతీ॥పితృపితామహ ప్రపితామహాః + గోత్రాః + రూపాఃమాతృపితామహీ ప్రపితామహ్యః + గోత్రాః + రూపాః॥

స్వాగతమిదం తే పాద్యందదామినమః॥ పవిత్రంత్యక్త్వా॥ పాదాగ్రేఆజ్యపూతంనమః॥ (సవ్యం) శ్లో॥ యదీచ్ఛసి + శిరసిధారయ॥ నమోబ్రహ్మణ్యదేవాయ + + నమోనమః॥ పవిత్రంధృత్వా॥ ప్రాచీనావీతీ॥ విప్రపాదోదకం శిరసిధృత్వా ॥ పునఃపాద్యం నమః॥ సవ్యం॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో స్వాగతంనమః ॥ స్వాగత దర్భముత్తరే విసృజేత్ ॥...స్వాగతమిదంతే పాద్యందదామినమః ॥ పవిత్రంత్యక్త్వా॥ పాదాగ్రే ఆజ్యపూతంనమః॥ యదీచ్ఛసి + + ధారయ ॥ నమో బ్రహ్మణ్య + నమోనమః॥ విప్రపాదోదకం శిరసిధృత్వా॥ పునఃపాద్యం నమః॥ కర్తాస్వయంచపాదా ప్రక్షాళ్య॥ నిమంత్రితబ్రాహ్మణైః ఆచమనార్థం నారాయణస్మరణం కార్యం॥ కేచిత్ దక్షిణహస్తేన నాసికం స్పృష్ట్వాదక్షిణకర్ణం స్పృశంతి॥ విశ్వేదేవాః ప్రాఙ్ముఖాః పితరఉదఙ్ముఖాః విష్ణుఃప్రాఙ్ముఖః ఉపవిశ్య ॥ సవ్యం॥ పురూరవా + దేవాః విష్టరం దదామి ॥ ఉపవిశామః ॥ ఇతిబ్రాహ్మణాః ॥ ప్రాచీనావీతీ॥

...పితృపితామహ ప్రపితామహాః × గోత్రాః × రూపాః ...మాతృపితామహీ ప్రపితామహ్యః॥ × గోత్రాః × రూపాః

విష్టరం దదామినమః॥ ఉపవిశామః॥ సవ్యం॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో విష్టరందదామినమః॥ ఉపవిశామః॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధభూమౌగయాం ధ్యాత్వాధ్యాత్వాదేవం జనార్దనం। తాభ్యాంచైవనమస్కృత్య తతశ్శ్రాద్ధం ప్రవర్తయే॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ...తిథౌపితుః(మాతుః)

ప్రాచీనావీతి సాంవత్సరీక మృతాహాఖ్యామశ్రాద్ధే మండలార్చనం కరిష్యామి। ప్రా...తీ॥ శాస్త్రోద్ధకూర్చం గృహీత్వా॥ పితృస్థానేఅద్భిరవోక్ష్య॥ దర్భేణ భూమింఖాత్వా॥ మృదంగృహీత్వా, తిలాన్ మిశ్రయిత్వా॥ శ్లో॥ తిలా రక్షంత్వసురాన్ దర్భారక్షంతురాక్షసాన్ । పఙ్క్తింవై శ్రోత్రియో రక్షేదతిథిస్సర్వరక్షకః ॥ ఇతిచతుర్దిక్షువికిరేత్॥ పితృస్థానే మండలత్రయం కృత్వా॥ సవ్యంవిశ్వేదేవస్థానే (విష్ణుస్థానే) అద్భిరవోక్ష్య॥ విశ్వేదేవస్థానే చతురశ్రమండలం కృత్వా॥ విష్ణుస్థానేత్రికోణాకార మండలంకృత్వా॥ ఆమాదిద్రవ్యపదార్థేషుతూష్ణీం సంప్రోక్ష్య॥ శ్లో॥ పుండరీకాక్ష గోవిందవాసుదేవ జనార్దన మయార్పితమిదంద్రవ్యం పవిత్రం కురుసర్వదా ॥ పుండరీకాక్షపుండరీకాక్షాయనమః ॥ సర్వేఆమద్రవ్యపదార్థాశ్శుచయో భవంతు ॥ పురూర...దేవాన్ ఆవాహయామి॥ పాదాది మస్తకాంతం అక్షతాన్ వికిరేత్ ॥ ఇదమాసనందదామినమః॥ ఇదం తేక్షణందదామినమః॥ విశ్వేదేవస్థానే ద్వౌదర్భౌభూమావనిక్షిప్య తదుపరి అర్ఘ్యపాత్రద్వయమాసాద్య కూర్చేన ప్రోక్ష్య ఉద్ధృత్య యవాన్ నిక్షిప్య-ఉదకం పూరయిత్వా॥ దర్భైః ప్రచ్ఛాద్య-అయం గంధః-ఇమానిపుష్పాణి - అయంకుశః - తదుపరి కూర్చేన ॥ ఉదకంనిధాయ॥ బ్రాహ్మణహస్తేకుశాన్ నిధాయ ॥ ప్రథమార్ఘ్యపాత్రమాదాయ॥

పురూరవసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః యవోదకసహిత అర్ఘ్యందదామినమః॥ ఆర్ద్రవసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః యవోదకసహితఅర్ఘ్యం దదామి

---

* శ్లో॥ పూర్వోత్తరాపోశనేచ ప్రాణాహుతికగోదకే। పరిషేచనమప్యామశ్రాద్ధే పంచవివర్జయేత్॥

* ఆమశ్రాద్ధ మందుహస్తోదకమును బ్రాహ్మణ పరిషేచనమును ప్రాణాహుతులును అపోశనమును ఉత్తరాపోశనమును విడువవలెనని తాత్పర్యము॥

నమః॥ అర్ఘ్యపాత్రద్వయ మన్యత్రనిక్షిపేత్ ॥ యస్మై రభ్యర్చ్య॥ భాగ షహిత గంధంనమః॥గంధస్యోపర్యలంకరణార్థం అక్షతంనమః॥ శ్లో॥ శీత వాతోష్ణసంత్రాణం లజ్జాయారక్షణం పరమ్ । దేహాలంకరణం వస్త్ర మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ... విశ్వేదేవాః ధారణఆచ్ఛాదనార్థం (వస్త్రయుగ్మం) తుభ్యమహం సంప్రదదే (నమమ) వస్త్రాభావే హిర ణ్యంవా దద్యాత్ ॥ అలంకరణార్థంకుశఖండందదామినమః॥యుష్మదను జ్ఞయా ప్రాచీనావీతీ॥ (అస్మత్పిత్రా) (అస్మన్మాత్రా) ద్యర్చనంకరిష్యా మినమః॥ (సవ్యం) తతః ప్రాచీనావీతీ॥

.పితృపితామహ ప్రపితామహాః ...గో త్రాః ...ప్రద్యుమ్న సంకర్షణ వాసుదేవ రూపాః॥	.మాతృపితామహీ ప్రపితామహీః...గో త్రాః ...ప్రద్యుమ్న సంకర్షణ వాసుదేవ రూపాః॥

ఆవాహనంనమః ॥

ఇతిమస్తకాదిపాదాంతం తిలాన్ వికిరేత్ ॥ తతఃఆసనందదామి నమః॥ క్షణందదామినమః॥ పితృస్థానేదర్భాన్ నిధాయ॥ తదుపర్యర్ఘ్య పాత్రత్రయ మాసాద్య ॥ కూర్చేనప్రోక్ష్య॥ ఉద్ధృత్య ॥ తిలాన్ నిధా య॥ ఉదకం పూరయిత్వా॥ఉదకం + త్వా॥ ఉదకం + త్వా॥

శ్లో॥ పితృలోకనివాసిభ్యః పితృభ్యోస్తునమోనమః ।
ప్రద్యుమ్నరూపపితరః ప్రసీదంతుసదామయి॥

పితరం ప్రీణయామినమః పితామహం ప్రీణయామినమః ప్రపితామహం ప్రీణయా మినమః॥	మాతరం ప్రీణయామినమః పితామహీం ప్రీణయామినమః ప్రపితామహీం ప్రీణయా మినమః॥

అర్ఘ్యపాత్రేషుతిలాన్ నిధాయ॥ అయంగంధః॥ ఇమానిపుష్పా ణినమః॥ అయంకుశః ॥ కూర్చేన ఉదకంనిధాయ ॥ బ్రాహ్మణహస్తే దర్భాన్ నిధాయ ప్రథమార్ఘ్యపాత్రమాదాయ అర్ఘ్యందద్యాత్ ॥

శ్రాద్ధప్రకరణే॥కాత్యాయనః ॥ శ్లో ॥ విసర్గశ్చభుక్తశ్చైవప్ర వికిరం పఙ్క్తివారణమ్ । కరశుద్ధిరపోశానమామశ్రాద్ధే వివర్జయేత్ ॥

అర్ఘ్యపాత్రాప్రసాదనమ్॥ శ్లో ॥ పశ్చాద్ధ్భాగాదుపక్రమ్య ప్రాచ్యాం పఙ్క్త్యాధాభవేత్ । దక్షిణాంసం స్థితా హ్యేషా పితౄణాం శ్రాద్ధకర్మణి ॥ కించ॥ శ్లో॥ అర్ఘ్యంచ పిండదానంచ వస్త్రదానంచ తర్పణం । గంధపుష్పాదికం సర్వం హస్తేనైకతు దాపయేత్॥

అర్ఘ్యదానమ్.

పితః + గోత్ర + + ప్రద్యుమ్నరూప తిలోదకసహిత అర్ఘ్యోదకం దదామినమః॥ పితామహ + గోత్ర + + సంకర్షణరూప + దదామినమః॥ ప్రపితామహ + గోత్ర + + వాసుదేవరూప + దదామినమః॥	మాతః + గోత్రే + + నామ్నా ప్రద్యుమ్నరూపి తిలోదక సహిత అర్ఘ్యోదకం దదామినమః ॥ పితామహీ + గోత్రే + నామ్నా సంకర్షణరూపీ + దదామినమః॥ ప్రపితామహీ + గోత్రే + నామ్నా వాసుదేవరూపీ + దదామినమః॥

అర్ఘ్యపాత్రత్రయమన్యత్ర నిక్షిపేత్॥ తిలైరభ్యర్చ్య ॥ భాగసహితగంధంనమః ॥ గంధస్యోపర్యలంకరణార్థం... అక్షతంనమః ॥ శ్లో॥ శీతవాతోష్ణసంత్రాణం లజ్జాయారక్షణంపరమ్ । దేహాలంకరణంవస్త్ర మతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥

పితృపితామహ ప్రపితామహాః	మాతృపితామహీ ప్రపితామహ్యః

ధారణఆచ్ఛాదనార్థం(వస్త్రయుగ్మం) తుభ్యమహాసంప్రదదే(నమమ) వస్త్రాభావే హిరణ్యంవాదద్యాత్ ॥అలంకరణార్థం కుశఖండం దదామి నమః॥ యుష్మదనుజ్ఞయా విష్ణోరారాధనం కరిష్యామినమః॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోఃఇదమావాహనంనమః॥ఆసనంనమః॥ క్షణందదామి నమః ॥ కుశాన్ పరిస్తీర్య॥ అర్ఘ్యపాత్రమాసాద్య॥ కూర్చేనప్రోక్ష్య॥ ఉద్ధృత్య ॥ యవాన్నిక్షిప్య ॥ ఉదకంపూరయిత్వా॥ దర్భైఃప్రచ్ఛాద్య ॥ అయంగంధః ॥ ఇమానిపుష్పాణి - ఇమానితులసీదళాని అయం కుశః - కూర్చేన ఉదకంనిధాయ ॥ బ్రాహ్మణహస్తేకుశాన్నిధాయ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోఃఇదంతే అర్ఘ్యందదామినమః ॥ యవైరభ్యర్చ్య ॥ భాగసహిత గంధంనమః ॥ గంధస్యోపర్యలంకరణార్థం అక్షతంనమః॥ శ్లో॥ శీతవాతోష్ణ + + ప్రయచ్ఛమే॥ ... ధారణా

చ్ఛాదనార్థం వస్త్రయుగ్మంతుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ ॥ వస్త్రాభా వేహిరణ్యంవాదద్యాత్ ॥ అలంకరణార్థం కుశఖండందదామినమః ॥ యుష్మదనుజ్ఞయామండలోద్వర్తనంకరిష్యామినమః ॥*॥ పితృస్థానేవిశ్వేదేవస్థానే విష్ణుస్థానే పాత్రేష్వభిఘార్య ॥ కృష్ణకృష్ణ ॥ తండులేష్వభిఘార్య ॥

పిత్రే + గు ప్తతండులాన్ దదామి ॥ పితా మాత్రే X గు ప్తతండులాన్ దదామి ॥ పితామహాయ + గు ప్తతండులాన్ దదామి ॥ ప్రపి తామహాయ + గు ప్తతండులాన్ దదామి ॥ | పితామహ్యై X గు ప్త తండులాన్ దదామి ॥ ప్రపితామహ్యై X గు ప్త తండులాన్ దదామి ॥

పూర్వోక్తఏవంగుణ + పితుః ప్రీతిసాం + శ్రాద్ధేరాక్షస నిర్హరణార్థం పుణ్యశ్లోకాన్ వాచయిష్యే ఇతికర్తా ॥ వాచ్యతామితి బ్రాహ్మణాః ॥

యథాసంభవ శాకాదీన్ నిధాయ ॥ అభిఘార్య ॥ ప్రోక్ష్య-పరిషిచ్య- నమోనమ శ్రీమండరీకాక్ష పుండరీకాక్షాయనమః ॥ పురూరవార్ద్రవసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః ఇదంవఃఆమంసపరికరం సవ్యంజనంసతాంబూలం సదక్షిణాకం పురూరవార్ద్రవ సంజ్ఞకవిశ్వేభ్యో దేవేభ్యః అక్షయతృప్త్యర్థం ఇదమామం సోపస్కరమ మృతరూపేణసంపద్యంతాంహవ్యంనమః ॥ కాశ్యాం విశ్వేశ్వరపాదే దత్తమక్షయ్యమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ కాశ్యాంవిశ్వేశ్వర పాదేదత్తమక్షయ్యమస్తు ॥ గయాయాంగదాధరః ప్రీతోభవతు ॥

---

* ఆమఅగ్నౌకరణమును గురించి కొందరు ఆచరించుటలేదు. తత్కారణే ప్రయోగం వక్ష్యతే ॥ పాత్రేతండులాన్ నిధాయ ॥ అభిఘార్య ॥ చాతుర్భాగం కృత్వా ॥ ఏకభాగమాదాయ అగ్నౌజుహుయాత్ ॥ ఏవంత్రిః ॥ సోమాయనమః ॥ పితృమతేనమః ॥ కవ్యవాహనాయనమః ॥ ఇతిపఠిత్వా ॥

౧ భాగం అగ్నిహోత్రమందును, ౨ భాగము పితృస్థానమందును, 3 భాగం వికిరమందును, ౪ భాగము పిండములయందును వినియోగించవలెను.

ఆమం ద్విగుణంవా చతుర్గుణంవా దద్యాత్ ॥

ప్రాచీనావీతీ॥...పితృపితామహ ప్రపితామహాః...గోత్రాః ÷ ప్రద్యుమ్న సంకర్షణ వాసుదేవ రూపాః ఏతద్వః ఆమం సపరికరం సవ్యంజనం సతాంబూలం సదక్షిణాకం- పితృపితామహ ప్రపితామహేభ్యః + గోత్రేభ్యః + + ప్రద్యుమ్న సంకర్షణ వాసుదేవ రూపేభ్యః అక్షయ్య తృప్త్యర్థం ఇదమామంసోపస్కర మమృతరూపేణ సంపద్యంతాం కవ్యంనమః॥ కాశ్యాం విశ్వేశ్వర పాదేదత్తమక్షయ్య మస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ కాశ్యాం + మస్తు॥ గయాయాం గదాధరః ప్రీతో భవతు॥

ప్రా + తీ॥ మాతృపితామహీ ప్రపితామహ్యః ÷ గోత్రాః ÷ దాయ్యాః ప్రద్యుమ్న సంకర్షణ వాసుదేవ రూపాః ఏతద్వః ఆమంసపరికరం సవ్యంజనం సతాంబూలం సదక్షిణాకం మాతృపితామహీ ప్రపితామహీభ్యః...గోత్రాభ్యః దాయీభ్యః ప్రద్యుమ్న సం ÷ దేవరూపాభ్యః అక్షయ్య తృప్త్యర్థం ఇదమామం సోపస్కర మమృతరూపేణసంపద్యంతాంకవ్యంనమః॥ కాశ్యాం విశ్వేశ్వర పాదేద +- బ్రువంతు॥ కాశ్యాం + మస్తు॥ గయాయాం గదాధరః ప్రీతో భవతు॥

(సవ్యం) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో ఏతత్తేఆమంసపరికరం సవ్యంజనం సతాంబూలం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణవే శంఖచక్ర గదాధరాయ లక్ష్మీసమేతాయ గరుడవాహనాయ అక్షయ తృప్త్యర్థంఇదమామంసోపస్కరమమృతరూపేణసంపద్యంతాంహవ్యంనమః॥ కాశ్యాం + + భవతు॥ కాశ్యాం + మస్తు॥

శ్లో॥ పంచక్రోశంగయాక్షేత్రం క్రోశమేకంగయాశిరః।
యత్రయత్రస్మరిష్యంతి పితౄణాందత్తమక్షయమ్॥

నివీతీ॥ శ్లో॥ ఈశానవిష్ణు కమలాసనకార్తికేయ వహ్నిత్రయార్క రజనీశగణేశ్వరాణాం। క్రౌంచామరేంద్ర కలశోద్భవ కశ్యపానాం పాదాన్నమామి సతతంపితృముక్తిహేతూన్॥

* ...ఆమపాత్రే - అమృతభోజనే తృప్తరసి ఇతికర్తా గృహస్థోభవబ్రాహ్మణానువదేయుః॥

ధారాదత్తమ్.

గయ గయ గయ॥ అస్మిన్వ ...... పుణ్యతిథౌ ప్రా...తీ॥ పితుః ప్రాతిసాం మృతహాఖ్యామ శ్రాద్ధే పితృపితామహా ప్రపితామహాః ...గోత్రాః... ప్రద్యుమ్న సంకర్షణ వాసుదేవరూపాః (సవ్యం) పురూరవార్ద్రివసంజ్ఞికాః విశ్వాన్ దేవానుద్దిశ్య (విష్ణుంచ) మయా క్రియమాణే నానేన ప్రా...తీ॥ పితుః ప్రాతి సాంవత్సరీక మృతహాఖ్యామ శ్రాద్ధేన పితృపితామహా ప్రపితామహానాం ...గోత్రాణాం ...నాం ప్రద్యుమ్న సంకర్షణ వాసుదేవ రూపాణాం

గయ గయ గయ ॥ అస్మిన్వ...పుణ్యతిథౌ ప్రా...తీ॥మాతుః ప్రాతిసంవత్సరీక మృతహాఖ్యామ శ్రాద్ధే మాతృపితామహీప్రపితామహీః...గోత్రాః...దాయాః ప్రద్యుమ్న ..రూపాః(సవ్యం) పురూరవార్ద్రివసంజ్ఞికాః విశ్వాన్ దేవానుద్దిశ్య(విష్ణుంచ)మయా క్రియమాణే నానేన ప్రా...తీ॥మాతుః ప్రాతి సాంవత్సరీక మృతహాఖ్యామ శ్రాద్ధేనమాతృపితామహీ ప్రపితామహీనాం.... గోత్రాణాం ... నాం ప్రద్యుమ్న సంకర్షణ వాసుదేవ రూపాణాం

* గయ ఆమదాన కల్పోక్త సంపూర్ణ సకలఫలావాప్తి రస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ గయ ఆమదాన...రస్తు ॥ విశ్వేదేవప్రీతిరస్తు॥ పితృప్రీతిరస్తు॥ విష్ణుప్రీతిరస్తు॥ ప్రా...తీ॥ దేవపితృమధ్యే ప్రోక్ష్య॥ దర్భానాస్తీర్య ॥ దర్భోపరితిలోదకం దదామి ॥ అసంస్కృతప్రమీతేభ్యః ॥ ఆమపిండం దదామి॥ తదుపరితిలోదకం దదామి॥

అథ పిండప్రదానమ్.

ఏవంగుణ + పుణ్యతిథౌ ప్రా + తీ॥పితుః(మాతుః) ప్రాతిసాంవత్సరీక మృతహాఖ్యామ శ్రాద్ధీయతిలోదక పిండప్రదానం కరిష్యామి నమః॥ శాలిచూర్ణతిలమధు ఆజ్యక్షీరైస్సహాపాత్రేమిశ్రయిత్వా॥ పిండత్రయం కృత్వా॥ తతః దక్షిణదిశిగోమయేనోపలిప్య ॥ తత్రదర్భానాస్తీర్య॥ దర్భోపర్యేతత్తిలోదకం దదామి॥3॥ § సవ్యం జాన్వాచ్య॥

పితః...గోత్ర ... ప్రద్యుమ్న రూప-పిత్రే ...గోత్రాయ ... ప్రద్యుమ్న రూపాయ తేఇదం పిండం దదామినమః॥ గయాయాం దత్తమస్తు॥

మాతః...గోత్రే... దాయి ప్రద్యుమ్నరూపే, మాత్రే...గోత్రాయై ... దాయ్యై ప్రద్యుమ్న రూపాయైతే ఇదం పిండం దదామినమః॥ గయాయాం దత్తమస్తు॥

* ఏతేషాం (ఏతాసాం) § (యెడమకాలు మడువవలెననుట.)

పితామహ ... గోత్ర......సంకర్షణ రూపపితామహాయ...గోత్రాయ...సంకర్షణ రూపాయతే ఇమం పిండం దదామి॥ నమః॥ గయాయాం...మస్తు॥	పితామహి ... గోత్రే...దాయి సంకర్షణ రూపే, పితామహ్యై...గోత్రాయై దాయ్యై సంకర్షణ రూపాయైతే ఇమం పిండందదామినమః॥ గయాయాందత్తమస్తు॥
ప్రపితామహ ...గోత్ర ...వాసుదేవ రూప-ప్రపితామహాయ ...గోత్రాయ... వాసుదేవరూపాయతే ఇమం పిండం దదామినమః॥ గయాయాం...మస్తు॥	ప్రపితామహి ...గోత్రే...దాయి వాసుదేవరూపే, ప్రపితామహ్యై...గోత్రాయై... దాయ్యై వాసుదేవ రూపాయైతే ఇమం పిండందదామినమః॥ గయాయాందత్తమస్తు ॥

పిండస్యో పరిపిండ శేషం నిధాయ॥ 3॥ పిండోపర్యేత త్తిలోదకం దదామి॥ 3॥ (ఏష తేపిండోనమమ ఇతి కేచిత్పారః॥)

సవ్యం॥ (తండులం) అవఘ్రాయాచమ్య ప్రాచీనావీతీ॥

పితరః ప్రత్యవనే నిత్యస్వ పితామహాః ప్రత్యవనే నిత్యస్వ॥ ప్రపితామహాః ప్రత్యవనేనిత్యస్వ	మాతరః ప్రత్యవనే నిత్యస్వ పితామహ్యాః ప్ర...స్వ ప్రపితామహ్యాః ప్ర...స్వ॥

ఆఙ్క్ష్వనమః॥ 3॥ అభ్యఙ్క్ష్వనమః॥ 3॥ సవ్యేన పార్వణ పూజాం కరిష్యామి ॥ పిండపితృదేవతాభ్యోనమః (పిండమాతృదేవతాభ్యైనమః) దర్భపత్ర కుశతిలాక్షతాన్ సమర్పయామి ॥ ధూపంపరికల్పయామి॥ దీపందర్శయామి॥ ధూపదీపానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి॥ (నైవేద్యం) దత్వా॥ తాంబూలం దక్షిణాం దత్వా॥ గయగయఅస్మిన్వ...ఏవంగుణ...తిథౌపితుః (మాతుః) ప్రాతి...శ్రాద్ధే తిలోదక పిండప్రదానకాలే గోదానదశదానాదికం కుర్యాత్ ॥ ఆచమ్య ఏవం...తిథౌప్రాచీనావీతీ॥

పితుః ప్రీతిసాం ... పిండ ప్రదానే పితృపితామహ ప్రపితామహాః ... గోత్రాః...ప్రద్యుమ్న సంకర్షణవాసుదేవ రూపాః॥	మాతుః ప్రీతిసాం ... పిండప్రదానే మాతృ పితామహీ ప్రపితామహీః ... గోత్రాః ... ... ప్రద్యుమ్న సంకర్షణవాసుదేవ రూపాః॥

సవ్యం ॥ పురూరవార్ద్రవసజ్ఞికాన్ విశ్వాన్ దేవానుద్దిశ్య మయాకృతేనానేన॥

పితుః ప్రతిసాంవత్సరిక ... శ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానేన పితృపితామహ ప్రపితామహానాం... గోత్రాణాం... నాం ప్రద్యుమ్న ...రూపాణాం ఏతేషాం। మాతుః ప్రతిసాం...పిండప్రదానేన మాతృపితామహీ ప్రపితామహీనాం ... గోత్రాణాం ... ... నాం ప్రద్యుమ్న సంకర్షణ ...రూపాణాం ఏతాసాం॥

(మయా). త్వయాదత్తాః పిండాః గయాపిండసదృశాభవంత్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ గయాపిండసదృశాభవంతు ॥ సవ్యేన పిండాన్ నమస్కృత్య॥ ప్రా...తీ॥ పిండానుద్వాసయిష్యే॥ ఉద్వాసయ॥ సవ్యం॥ శ్లో॥ అయోధ్యామధురామాయాకాశీకాంచీ అవంతికా । పురీద్వారవతీచైవ సప్తైతా మోక్షదాయకాః ॥ అహంకాశీంగమిష్యామి తత్రైవనివసామ్యహం । ఇతిబ్రువాణ స్సతతంకాశీవాసఫలంలభేత్॥ యావత్పిండం మనుష్యాణాం గంగాతోయేషుతిష్ఠతి । తావద్వర్ష సహస్రాణి పుణ్యలోకేమహీయతే॥ శమీపత్రప్రమాణేన పిండందద్యాద్గయాశిరే। ఉద్ధరేత్సప్తగోత్రాణాం కులమేకోత్తరంశతమ్॥ పిండస్థానే శాంతిరస్తు పుష్టిరస్తు తుష్టిరస్తు వృద్ధిరస్తు అవిఘ్నమస్త్వాయుష్యమస్తు ఆరోగ్యమస్తు॥ గృహేధనధాన్యసమృద్ధిరస్తు॥ కూర్చగ్రంథిం విస్రస్య జలేనిక్షిపేత్॥ పిండాన్ గోఅగ్నౌజలేవా నిక్షిపేత్ ॥ బ్రాహ్మణాన్ సంతోషయేత్ ॥ నమస్కారంకుర్యాత్॥ గోత్రాభిరస్తు॥ అస్యగృహే శ్రీమహాలక్ష్మీకృపా సర్వసిద్ధిరస్తు॥ ఇతిబ్రాహ్మణాః వదేయుః॥

పరేద్యుః॥ ...ఏవంగుణ ...పుణ్యతిథౌ ప్రా...తీ ॥ పితుః ప్రతిసాంవ...శ్రాద్ధీయ ఆమశ్రాద్ధాంగతర్పణం కరిష్యామినమః"

పితరం ... గోత్రం ...ప్రద్యుమ్నరూపం తర్పయామి నమస్తర్పయామి నమస్తర్పయామినమః ॥ పితామహం ... గో... ......నమః॥ ప్రపితామహం...గో.... ...నమః॥ మాతరం...గోత్రాం .... ప్రద్యుమ్న రూపాం తర్పయామి నమస్తర్పయామి నమస్తర్పయామినమః॥ పితామహీం ...గో......నమః॥ ప్రపితామహీం ... గో ....నమః॥

శ్లో॥ ఏకేచాస్మత్కులే జాతాఅపుత్రా గోత్రిణో మృతాః తేగృహ్ణాంతు (మయా) త్వయాదత్తం సూత్ర (వస్త్ర) నిష్పీడనోదకమ్॥ శ్రీరామ శ్రీరామ॥ ఆబ్దికప్రయోగస్సమాప్తః.

శ్రీరస్తు.

ఉ ప న య న

౨(౦)౸

శ్లో॥ శుక్లాంబరధరంవిష్ణుం + + + మహాజనేభ్యోనమః ॥ ఆచమ్య + ఏవంగుణ + + శుభతిథౌ. శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం మమ కుమారస్యాయుష్యాభి వృద్ధ్యర్థం ఉపనయనాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణః పూర్వేద్యుః ఇమంకుమారం జాతకర్మనామ కరణాఽన్నప్రాశనఅంకు రారోపణ చౌలోపనయనాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ స్తదంగి త్వేన తదా దౌశుద్ధ్యర్థం + స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం కరిష్యామి॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతి పూజాంకరిష్యే॥ గణాధిప తిపూజాంపుణ్యాహవాచనంచకృత్వా॥ జాతాదికర్మణా ముక్తకాలా నుష్ఠానాఽభావాత్ప్రాయశ్చిత్తముచ్యతే ॥ ఆచమ్య + ఏవంగుణ + ప్రీత్యర్థం మమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం జ్ఞానకృత అజ్ఞానకృత సమస్తదోష నిర్హరణార్థం యథాసంభవప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యామి తతః॥ పాత్రేపంచప్రస్థపరిమిత తండులాన్ నిధాయ॥ అభావేయథాశ క్తితండులాన్ నిధాయ ॥ దక్షిణాన్ నిధాయ ॥ (కుమారః) తండుల పాత్రమాదాయ ॥ ఉద్ధాయ ॥ ఆత్మప్రదక్షిణత్రయంకృత్వా॥శ్లో॥ స మస్తసంపత్సమవాప్తి + + పదమ్ ॥ అశేషేహపరిషన్మదీయాంవి జ్ఞాపనామవధార్యమయాసమర్పితాం ఇమాంపరిషద్దక్షిణాంయథోక్త దక్షిణామివస్వీకృత్య మమకుమారస్య జన్మప్రభృత్యుపనయనశుభల గ్న పర్యంతం మధ్యేసంభావితానాం పాపానాం. సవర్ణాసవర్ణ ధాత్రీ జనిత్రీ ప్రభృత్యనేక స్తన్యపాన - సహభోజనో చ్ఛిష్టభోజన- పర్యుషి తాన్నభోజన - వివస్త్రాన్నపాన - సజాతీయ - విజాతీయ - సహచర క్రీడా సల్లాపసంస్పర్శన - తిష్ఠన్మూత్ర - పురీషోత్సర్జనాది తత్తత్కాలే

శౌచాభావప్రభృతీనాముక్తకాలాతీత జాతకర్మ నామకరణాన్నప్రాశ నాదికర్మణాం తత్తత్కాలాతీతాద్యోదోషస్సమజనితద్దోష పరిహారార్థం మమ ఉపనయనాధికారయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం యథాశక్తి సంభవ ప్రాయశ్చిత్తముపదిశ్యాను గృహ్ణంతుభవంతః ॥ ఇతికర్తా బ్రాహ్మణాన్ ప్రార్థయేత్ ॥అనుగృహాణ॥ఉపనయనాధికారసిద్ధిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ ఉపనయనాధికారసిద్ధిరస్తు ॥ ఆచమ్య + ఏవంగుణ + ప్రీత్యర్థం శరీరశుద్ధ్యర్థం స్వర్ణ ధాన్య ఆజ్యకృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే॥ శ్లో॥ స్వర్ణంపవిత్రమమలం స్వర్ణంపాపప్రణాశనమ్। స్వర్ణంహిశంకరంయస్మా దతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ బ్రాహ్మణాయసువర్ణదానందద్యాత్ ॥ శ్లో॥ ధన్యంకరోషిదాతార మిహలోకేపరత్రచ । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ధాన్యందానందద్యాత్ ॥ శ్లో॥ కామధేనోసముద్భూతం సర్వక్రతుషుసంస్థితం । దేవానామాజ్యమాహార మతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ఆజ్యదానందద్యాత్ ॥ శ్లో॥ హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావసోః। అనంతపుణ్యఫలద మతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ఇదంకృచ్ఛ్రత్రయపత్యామ్నాయం యథాశక్తిహిరణ్యం శ్రీమహావిష్ణుప్రీతింకామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥ మమకుమారస్య శరీరశుద్ధిరస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు ॥ మమ కుమా + రస్తు ॥ పాహిత్రయోదశహోమః ॥ ఆచమ్య + ఏవంగుణ + ప్రీత్యర్థం మమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం జాతకర్మాదీనాం తత్తత్కాలేషు తత్తత్కర్మాచరణ ప్రాయశ్చిత్తార్థం తదుక్తహోమం కరిష్యామి ॥ హోమార్థం ఋత్విగ్వరణందత్వా ॥ పూర్వోక్తప్రకారేణచతుష్పాత్రప్రయోగంకుర్యాత్ ॥పూర్వ పరిషేచనాంతంకృత్వా॥ అథాజ్యహోమః ॥ శ్లో ॥ అగ్నేత్వంనోరసందేహి అన్నంచాప్యాయుషాసహ । పాహినోవిశ్వతోదేవ త్వంసర్వంపరితోదిశ ॥ అగ్నయేనమః॥౧॥ శ్లో॥ సహాగ్నేవినివర్తస్వ రయ్యావమాంసించధారయా॥

విశ్వతఃపాహిపరిత స్త్వంసర్వంపరితోదిశ॥ అగ్నయేనమః ॥౨॥ శ్లో॥
అగ్నిశ్చపృథివీచైవ మహతీభూర్బభూవహ। అతశ్శుభేనమాంసించత్వం
సర్వంపరితోదిశ॥ అగ్నయేపృథివ్యైమహతయేనమః ॥౩॥శ్లో॥ భువో
వాయుశ్చాంతరిక్షం మహాన్వైసంబభూవహ। అతశ్శుభేనమాంసించ
త్వంసర్వంపరితోదిశ ॥ వాయవేచాంతరిక్షాయనమః ॥ ౪ ॥ శ్లో॥ సు
వోంతరిక్షంచాదిత్యో మహాన్వైసంబభూవహ । అతశ్శుభేనమాంసిం
చ త్వంసర్వంపరితోదిశ ॥ ఆదిత్యాయచదివేచమహతయేనమః॥ ౫ ॥
శ్లో॥ చంద్రమాశ్చైవనక్షత్రా దిశశ్చైవమహానితి। మహాశ్ఛందస్సం
భూవ త్వంసర్వంపరితోదిశ॥ చంద్రమసేచనక్షత్రేభ్యోదిగ్భ్యమహత
యేనమః॥ ౬॥ శ్లో॥ అగ్నేత్వమేనసఃపాహి త్వమేనోవినివర్తకః । అత
శ్శుభేనమాంసించ త్వంసర్వంపరితోదిశ ॥ పాహినోఅగ్నఏనసేనమః॥
౭॥ శ్లో॥ అగ్నేత్వంవిశ్వవేదీయ త్సర్వకర్మఫలప్రదః। అతశ్శుభేనమాం
సించ త్వంసర్వం పరితోదిశ ॥ పాహినోవిశ్వవేదసేనమః ॥ ౮ ॥ శ్లో॥
త్వమగ్నేక్రతురూపోసి యాజకశ్చత్వమేవహి । అతశ్శుభేనమాంసిం
చ త్వంసర్వంపరితోదిశ ॥ పాహివిభావసేనమః ॥ ౯ ॥ శ్లో ॥ శతక్ర
తు స్త్వందేవానా మతఃక్రతుఫలప్రదః । అతశ్శుభేనమాంసించ త్వం
సర్వంపరితోదిశ ॥ సర్వంపాహిశతక్రతవేనమః ॥ ౧౦ ॥ శ్లో॥ మాం
పాహివిష్ణోవిశ్వేశ సర్వకల్యాణదాయక । చతుర్వ్యూహే స్సమాగ
చ్ఛ యత స్త్వంహవ్యవాహనః ॥ వసవేనమః॥ ౧౧ ॥ శ్లో॥ అగ్నేత్వం
నోరసందేహి అన్నంచాప్యాయుషాసహ । పాహినోవిశ్వతోదేవ త్వం
సర్వంపరితోదిశ॥ అగ్నయేనమః ॥ ౧౨ ॥ శ్లో॥ సహాగ్నే వినివర్తస్వ
రయ్యామాంసించధారయా । విశ్వతఃపాహిపరిత స్త్వంసర్వంపరితో
ది ॥ అగ్నయేనమః॥ ౧౩॥ + సర్వప్రాయశ్చిత్తహోమం కరిష్యామి॥
ప్రజాపతయేనమః ॥ ఇతిహుత్వా ॥ ప్రాగాదిపరిషేచనంకృత్వా ॥ అ
నేనపాహిత్రయోదశహోమేనభగవాన్ త్సర్వాత్మకః శ్రీయజ్ఞేశ్వరఃసు

ప్రీణాతు ॥ మమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధిరస్త్వితిభ + రస్తు॥ జాతకర్మసంస్కారంవక్ష్యతే ॥ ఆదమ్య + ర్థం మమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం గర్భాంబుపానజనితదోష పరిహారద్వారా బీజగర్భసముద్భవైనో నిబర్హణద్వారా బలాయురారోగ్య సిద్ధ్యర్థం జాతకర్మకరిష్యామి ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ తతఃకుమారమభిమృశ్య ॥ శ్లో॥ దివస్త్వం ప్రథమంజజ్ఞే జాతవేదాయతస్త్వభూత్ । ద్వితీయంచ తృతీయంచాప్స్వజస్రం దేహిమేశుభమ్ ॥ జపాకుసుమసం + కేతుంచప్రణమామ్యహమ్ ॥ కుమారస్యదక్షిణకర్ణే॥ శ్లో॥ అంగాదంగాచ్చసంభూతో రూపాదూర్ధ్వాచ్చసంభవః । దీర్ఘాయుష్మాన్ భవోదార పుత్త్రవంశహితంకర ॥ కుమారమాదాయ ॥ ఆయుష్మంతంయశస్వంతం తేజస్వీధనకామ్యయా ॥ దీర్ఘమాయుః తతః ఘృతయుక్తంమధుంకుమారంప్రాశయేత్ ॥ దేవాయసవిత్రేనమః॥ సరస్వత్యైనమః॥ అశ్విభ్యాంనమః॥ మాతుర్దక్షిణ స్తనం ప్రతిధాప్య ॥ దీర్ఘమాయుః॥ తతఃపృథివీమభిమృశ్య। శ్లో॥ సముద్రమేఖలేదేవి పర్వతస్తనమండలే । విష్ణుపత్నినమస్తుభ్యం భూమిదేవినమోస్తుతే ॥ ఇతిభూపార్థనంకృత్వా ॥ శిశోశ్శిరస్సమీపే ఉదకుంభంనిధాయ ॥ శ్లో ॥ పానీయంపావనంశ్రేష్ఠం గంగాదిసరిదుద్భవం। సర్వపాపప్రశమన కుంభోదకనమోస్తుతే॥ ఆచమ్య ÷ ఏవంగుణ + మమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం బాలసూతికయోశ్చండాలాది పిశాచేభ్యస్సంరక్షణార్థం ఫలీకరణహోమంకరిష్యామీతిసంకల్ప్య ॥ అగ్నిప్రతిష్ఠాపనాది సర్వం ఆచార్యః కుర్యాత్ ॥ అత్ర చతుష్పాత్రప్రయోగం కుర్యాత్ ॥ తూష్ణీంసర్షపాన్ఫలీకరణ మిశ్రాన్ంజలినాసకృదవదాయ ॥ శ్లో ॥ శండోమర్కశ్చోపవీరశ్శ్య వనశ్చ ఉలూఖలః । ఏభ్యోయదృయమాగచ్ఛే తత్సర్వంనశ్యతాదితః॥ మరుద్భ్యోనమః॥ తతః నవగ్రహహోమంకుర్యాత్ ॥ ఇంద్రాయనమః + ఈశానాయనమః ॥ ఉత్తరపరిషేచనంకుర్యాత్ ॥ అష్టౌబ్రాహ్మణాన్

భోజయిష్యే ॥ భోజనప్రత్యామ్నాయ హిరణ్యందద్యాత్ ॥ అనేనఫ లీకరణాహోమేన భగవాన్ సర్వాత్మకః × అస్య కుమారస్యాయు ష్యాభివృద్ధిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ అస్యకుమార + రస్తు ॥ నా మకరణమ్ ॥ ఆచమ్య + ఏవంగుణ + శుభతిథౌ మమకుమారస్యా యుష్యాభివృద్ధ్యర్థం సభాయాంసకలసత్పురుష మధ్యేనామప్రకటన సిద్ధ్యర్థం మాసనామ్నా నక్షత్రనామ్నా వ్యావహారిక నామ్నాచ కరిష్యామీతిసంకల్ప్య ॥ ఉత్తరోవరః ॥ తండులోపరిమాసనక్షత్రనా మ వ్యవహారిక నామానిచలిఖిత్వా ॥ షోడశోపచారైరభ్యర్చ్య ॥ మమకుమారస్యాయు + రస్తు ॥ శ్లో॥ అంగాదంగాచ్చసంభూతో రూ పాదూత్రిపాచ్చసంభవః । దీర్ఘాయుష్మాన్భవోదారః పుత్రివంశహితం కర ॥ మాసనామ + ధృత్వా ॥ దీర్ఘాయుష్మాన్భవ ॥ జాతస్య దక్షిణ కర్ణే అముకభక్తోసి-అముకోస॥ నామకరణ ముహూర్తస్సు + రస్తు ॥ తతః అన్నప్రాశనమ్॥ఆచమ్య × ఏవంగుణ + శుభతిథౌ మమకుమా రస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం అన్నప్రాశనాఖ్యం కర్మకరిష్యామీతి సంక ల్ప్య ॥ అన్నప్రాశనాంగత్వేన రక్షార్థం రక్షాబంధనంకరిష్యామి ॥ ర క్షాబంధనపూజాంచకృత్వా॥శ్లో॥బృహద్వసుసుమంగల్య మాయుష్యం పరమంశుభమ్ । పుంసాందక్షిణహస్తేతు శుభసంతతివర్ధనమ్ ॥ రక్షా బంధసముహూర్త + అస్తు ॥ ఆచమ్య—ప్రీత్యర్థం మమకుమార స్యాన్నప్రాశనాంగత్వేనాచమనాధికార సిద్ధ్యర్థం నవతంతుధారణం కరిష్యామీతిసంకల్ప్య॥శ్లో॥దీర్ఘాయుషాధన త్వేనయశసాపిదిగంతరే। తే జసాచబలేనాపిచిరంజీవసుఖీభవ॥ + నవతంతుధారణముహూర్త + స్తు॥ తతఃకర్మణః పుణ్యాహంకుర్యాత్ ॥ దధిమధుయుతంప్రాశయేత్ ॥ శ్లో॥ కుమారంగుణసంపన్నం వంశవృద్ధిహితంకరం । ఆయుష్మంతం యశస్వంతం ప్రాశయామియథావిధి॥

కేచిత్పాఠః ॥ శ్లో॥ అపాంచైవౌషధీనాంచ రసప్రాశనమాచ రే। భూరాదిఛందసాందేవాః కుర్వంతుసతతంతూ [illegible]

ము + అస్తు ॥ తతః అంకురారోపణంకుర్యాత్ ॥ అంకురారోపణం పూర్వముక్తం ॥ గ్రంథవిస్తరభయాత్ నలిఖ్యతే ॥ తతః చౌలప్రకరణంవక్ష్యతే॥ ఆచమ్య—మమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం ఇమం శ్రీనివాసంకుమారం చౌలేనకర్మణా సంస్కరిష్యామి ॥ కర్మణఃపుణ్యాహంకృత్వా ॥ చౌలోపదేశాంగత్వేన రక్షార్థం రక్షాబంధనంకరిష్యామి॥ శ్లో॥ క్షాంతి స్తేజో యశస్సత్యం యుద్ధేదోర్బలముత్తమం। భూయాసుస్తేమహాన్విష్ణోః కృపయాపరయాసదా॥రక్షాబంధనము + అస్తు॥తతః నాందీసమారాధనం కరిష్యామి॥ తదంగబ్రాహ్మణపూజాం కరిష్యామి॥ బ్రాహ్మణేభ్యో యథాశక్తి తాంబూలదక్షిణ భోజనద్రవ్యాణి అథవా హిరణ్యంవాదద్యాత్ ॥ నాందీశోభనదేవతాస్సుప్రీతా + భవంతు॥ ఆచమ్య + మమకుమారస్య యుష్యాభివృద్ధ్యర్థం చూడాకర్మహోమం కరిష్యామి॥ తతః అగ్నిప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యామి॥ పూర్వోక్తప్రకారేణ పట్పాత్రప్రయోగం కుర్యాత్॥ అత్ర॥జలం కుశాః,యవాః, శలాలు దర్భపుంజిలాః శకృచ్ఛలల్యాసీః నిక్షిపేత్॥ శ్లో॥ పూషా బృహస్పతిర్వాగ్నిరింద్రశ్చ వరుణస్తథా । ఇమంకుమారం రక్షంతు క్షురకర్మణి బాలకమ్॥ ఆజ్యహోమః॥ జపాకుసుమసంకాశం + + + నమామ్యహం ॥ నవగ్రహహోమం కుర్యాత్ ॥ అస్యకర్మణః హోమప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థం కేశవాదిహోమం కరిష్యామి॥ కేశవాయ నమః॥ + + + శ్రీకృష్ణాయనమః॥ ...... బ్రహ్మత్వపూజానంతరే॥ కుమారం ప్రాచీముపవేశ్య॥ పంచశిఖసంస్కారం కుర్యాత్॥శ్లో॥ఉష్ణోదకేన ప్లవనంపురతః ప్రకరోమ్యహమ్ । సవితాపూర్వతః పాయాత్ క్షురధారాభిమర్శనాత్ ॥ ౧॥ ఉష్ణోదకంశీతోదకంనినీయ॥ జలేనపంచశిఖస్థానాని సంస్పృశ్య॥ పంచదిశంప్రవపతి॥ యజ్ఞయ్యేనామా॥ ఇతి పూర్వతః॥ తాః కేశాః పాత్రేనిధాయ ॥ అపఉపస్పృశ్య ॥ త్రీణిదర్భాః అంతర్ధాయ॥ శ్లో॥ శీతోష్ణజలసంప్లావం దక్షిణే ప్రకరోమ్య

హామ్। యమస్త్వాం దక్షిణేపాయాత్ క్షురధారాభిమర్శనాత్॥ ౨॥ + యజ్ఞయ్యానామా ॥ త్రీన్ దర్భాన్ అంతర్ధాయ ॥ ఇతి దక్షిణతః॥ తాన్ కేశాన్నిధాయ ॥ అపఉపస్పృశ్య॥ శ్లో॥ పునరద్భిరుపస్పృశ్య పశ్చిమే ప్రకరోమ్యహామ్ । వరుణః పశ్చిమేపాయాత్ క్షురధారాభిమర్శనాత్॥ 3॥ ... యజ్ఞయ్యనామా॥ త్రీన్ దర్భాన్ అంతర్ధాయ॥ ఇతి పశ్చిమతః॥ తాన్ కేశాన్నిధాయ ॥ అపఉపస్పృశ్య॥ శ్లో॥పునరద్భిరుపస్పృశ్య చోత్తరే ప్రకరోమ్యహామ్ । ఓషధీశస్సదాపాయాత్ క్షురధారాభి మర్శనాత్॥ ౪॥ ...యజ్ఞయ్యనామా ॥ త్రీన్ దర్భాన్ అంతర్ధాయ॥ ఇత్యుత్తరతః॥ తాన్ కేశాన్నిధాయ॥ అపఉపస్పృశ్య॥ శ్లో॥ పునరద్భిరుపస్పృశ్య ఊర్ధ్వేతుప్రకరోమ్యహామ్ । విష్ణుస్త్వూర్ధ్వ సదాపాయాత్ క్షురధారాభి మర్శనాత్॥ ౫॥ ... క్షురంప్రక్షాళ్య॥ తతః కర్ణరంధ్రౌకృత్వా॥ శ్లో॥ వస్త్రేక్షురంసమాధాయ దీక్షామధ్యే నిధాయచ । చతుర్థదివసాదూర్ధ్వం నాపితాయప్రయచ్ఛతి॥ శ్లో॥సూనోర్మాతరి గర్భిణ్యాం చూడాకర్మనకారయేత్ । పంచమాసాదధః కుర్యాదత ఊర్ధ్వం నకారయేత్॥

ఉపనయనమ్॥ ఆచమ్య...ర్థం మమకుమారస్య ధర్మాధికార కర్మాధికార సిధ్యర్థమాయుస్తేజో శ్రీపుష్టికామ్యాభివృద్ధ్యర్థం మిమం కుమారం + గోత్రం + కుమారముపనయనం కరిష్యే ఇతిసంకల్ప్య॥ శుద్ధప్రదేశే అగ్నింప్రతిష్ఠాప్య॥ కౌపీనాచ్ఛన్నం కృతశౌచం కుమారం దక్షిణఉపవేశ్య ॥ స్వయముత్తరతః ॥ ఆచమ్య ... ఏవంగుణ శుభతిథౌ మమకుమారస్యా యుష్యాభివృద్ధ్యర్థం ఉపనయనాంగత్వేన కర్మాదౌరక్షార్థం రక్షాబంధనం కరిష్యామి॥ రక్షాబంధనదేవతాభ్యో నమః ॥ ధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజాం సమర్పయామి॥ శ్లో॥ విశ్వేశ్వినా గ్రహాస్సర్వే ఇంద్రాద్యాదేవతాగణాః । కంకణం బంధయామ్యద్య వరస్యశుభదాభవేః॥రక్షాబంధనస్సుముహూర్తస్సు

ముహూర్తోఽస్తు ॥ ఆచమ్య ॥ ఏవం + శుభతిథౌ మమకుమారస్యా యుష్యాభివృద్ధ్యర్థం కర్మానుష్ఠానయోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం పరమపవిత్ర యజ్ఞోపవీతధారణ మాచరిష్యే ॥ యజ్ఞోపవీత దేవతాభ్యో నమః ॥ ధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజాః సమర్పయామి॥ సుజనాః యజ్ఞోపవీతం స్పృశేయుః ॥ఆచమ్య॥ కేశవాయనమః + శ్రీకృష్ణాయనమః॥ శ్లో॥ ఉపవీతం ధారయామి బ్రహ్మాదీనాం బలప్రదమ్। ఆయురారోగ్యపుష్ట్యాదివర్ధనం శుభవర్ధనమ్॥ శ్లో॥శుభ్రాం తేనవసూత్రంతు పవిత్రం పాపనాశనమ్ । ఆయుస్తేజోయశ స్సౌఖ్యం జ్ఞానకర్మశుభావహం॥ పునః ఆచమ్య ॥ కేశవాయనమః + శ్రీకృష్ణాయనమః॥ యజ్ఞోపవీతధారణ ముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు॥ అథ నాందీసమారాధనం కుర్యాత్ ॥ ఆచమ్య + ప్రీత్యర్థం మమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం ఉపనయనాంగభూతంనాంధీ శోభనదేవతా ప్రీత్యర్థం నాందీసమారాధన మాచరిష్యే ॥ తదంగత్వేన బ్రాహ్మణపూజాం కరిష్యామి॥ శ్రీమహావిష్ణు స్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ ఇదంపాద్యం॥ సుపాద్యం॥ శ్లో॥ నమోఽస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే।సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటీయుగధారిణేనమః ॥శ్రీమ[illegible] + అయంగంధః సుగంధః॥ గంధానాం + శోభనమస్తు॥ శ్లో॥శీతవాతోష్ణసంత్రాణం లజ్జాయాలక్షణంపరం దేహాలంకరణం వస్త్రమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతివస్త్రదానం దద్యాత్ ॥ తతఃయథాశక్తితాంబూలదక్షిణాదికందద్యాత్ ॥ ఏవంబ్రాహ్మణాన్ సంపూజ్య॥ [illegible]తః బ్రాహ్మణ భోజనార్థమామం వాహిరణ్యం వాదద్యాత్ ॥ ఏతత్ఫలం నాందీశోభన దేవతార్పణమస్తు ॥ మాత్రాసహకుమారం భోజనే పరివేషణా పోశన ప్రాణాహుతి సహితం క్షౌరలవణవర్జం కుమారం భోజయిత్వా॥ (లఘుభోజనం) శ్లో॥ కుమారలగ్న శాలేతుమహా

త్రాచ సహభోజనం। సప్రాణాహుతి మాసంచగురుర్మాణవకంవదేత్॥

అయ్యా! లఘుభోజనమునకు వీలుగలుగనిచో ఆసమయంబున తల్లిగారిచేత (మధువును=అనగా బెల్లమునుగాని తేనెనుగాని కుమారునికి యిప్పించవలెను.)పిమ్మట వటువు అద్రవ్యమును భక్షింపవలెను.

స్నాత్వాచమ్య॥ కుమారస్య శరీరశుద్ధ్యర్థం కర్మణః పుణ్యాహం కుర్యాత్॥ కర్మణఃపుణ్యాహం పూర్వముక్తం॥ ఉష్ణాశ్శీతాస్స్వపఆనీయ॥ శ్లో॥ ఉష్ణోదకేనప్లవనం పురతః ప్రకరోమ్యహం। సవితాపూర్వతః పాయాత్ క్షురధారాభి మర్శనాత్॥ ౧॥ ఉష్ణోదకంశీతోదకం నినీయ॥ జలేనపంచ శిఖస్థానాని సంస్పృశ్య॥ పంచదిశంప్రవపతి॥ యజ్ఞయ్యా నామా॥ ఇతిపూర్వతః॥ తాన్ కేశాన్ అన్యత్రనిధాయ॥ అపఉపస్పృశ్య॥ త్రీన్ దర్భాన్ అంతర్ధాయ॥ శ్లో॥ శీతోష్ణజలసంప్లావం దక్షిణే ప్రకరోమ్యహమ్। యమస్త్వాం దక్షిణేపాయాత్ క్షురధారాభిమర్శనాత్॥ ౨॥ ...యజ్ఞయ్యానామా॥ త్రీన్ దర్భాన్ అంతర్ధాయ॥ ఇతి దక్షిణతః॥ తాన్ కేశాన్ పూర్వస్థానేనిధాయ॥ అపఉపస్పృశ్య॥ శ్లో॥ పునరద్భిరుపస్పృశ్య పశ్చిమేప్రకరోమ్యహమ్। వరుణః పశ్చిమే పాయాత్ క్షురధారాభి మర్శనాత్॥ 3॥ యజ్ఞయ్యనామా॥ త్రీన్ దర్భాన్ అంతర్ధాయ॥ ఇతిపశ్చిమతః॥ తాన్ కేశాన్ పూర్వస్థానే నిధాయ॥ అపఉపస్పృశ్య॥ శ్లో॥ పునరద్భిరుపస్పృశ్యచోత్తరే ప్రకరోమ్యహం। ఓషదీశస్సదాపాయాత్ క్షురధారాభిమర్శనాత్॥ ౪॥ ...యజ్ఞయ్యనామా॥ త్రీన్ దర్భాన్ అంతర్ధాయ॥ ఇత్యుత్తరతః॥ తాన్ కేశాన్ పూర్వస్థానేనిధాయ॥ అపఉపస్పృశ్య॥ శ్లో॥ పునరద్భిరుపస్పృశ్య ఊర్ధ్వేతుప్రకరోమ్యహం। విష్ణుస్తూర్ధ్వేసదాపాయాత్ క్షురధారాభి మర్శనాత్॥ ౫॥ ...క్షురంప్రక్షాళ్య॥ నిధాయ॥ కుమారః స్నానంకుర్యాత్॥ ప్రతిష్ఠాగ్నింప్రజ్వాల్య॥అగ్నిసమీపేకుశాంబు కూర్చహస్తౌశ్చ దండాజినమేఖలానినిధాయ॥ విధిప్రకారేణ షట్పాత్ర

ప్రయోగం కుర్యాత్॥ ముఖాత్తీగ్నాత్వా॥ తతఃకుమారహస్తే ఏకసమిధం నిధాయ॥ అగ్నౌప్రహృత్య॥ శ్లో॥ అగ్నేత్వం ఘృతపృష్ఠోసి ఘృతేనపరివర్ధకః । రక్షేద్యథాపితాపుత్త్రం తద్వదాయుఃప్రదోభవ ॥ అగ్నయఇదం (నమమ) అథ ఉత్తరదేశేశ్యానమాస్థాప్య ॥ కుమారః సంస్పృశ్య॥ ఆచమ్య... ఏవంగుణ ... శుభతిథౌ మమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం శీతవాతోష్ణోప శమనద్వారా దేహాలంకరణార్థం నూతనవస్త్రాదిధారణంకరిష్యామి ॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ శ్లో॥ కౌపీనాచ్ఛాదనంవస్త్రం ధారయామిసుప్రియమ్ । శీతవాతోష్ణసంత్రాణం లజ్జాకార్పణ్యహారకమ్ ॥ ఇతి కౌపీనవస్త్రధారణంధృత్వా॥ తతః దండధారణం కరిష్యామి ॥ శ్లో ॥ ఆయుర్వర్చోయశస్సంఘ ద్బలపుష్టిప్రవర్ధన । దండత్వాంధారయామ్యద్యగోవ్యాఘ్రాదిభయాపహ॥ తతఃఅజిన ధారణం కేచిత్ నకుర్వంతి॥ తత్కారణెసూర్యనారాయణాయనమయితిపాఠః॥ సూర్యనారాయణాయనమః॥ఇతిపఠిత్వా॥తతఃసూర్యదర్శనమ్॥ శ్లో॥ దర్శనంప్రకరోమ్యద్య బ్రహ్మతేజోవివృద్ధయే। సూర్యస్యతేజశ్శౌర్యాది వృద్ధిదంబలవర్ధనమ్ ॥ తతఃకుమారస్య సకృద్దక్షిణహస్తంగృహీత్వా॥ దేవాయసవిత్రేనమః॥ తతః దేవతాప్రార్థనంకుర్యాత్ ॥ అగ్నయేనమః॥ సోమాయనమః॥ సవిత్రేనమః॥సరస్వత్యైనమః॥పూష్ణేనమః॥బృహస్పతయేనమః॥అర్యమాయనమః॥సూర్యాయనమః॥భగాయనమః॥మిత్రాయనమః॥ ధర్మాధికారోభవయితిఆచార్యః॥ అగ్నయేనమ ఇతిదేవతాభ్యోరక్షణాయదత్వా॥అగ్నయేనమఃయజ్ఞయ్యనామక ॥ సోమాయనమః + నామక ॥ సవిత్రేనమః ... నామక ॥ సరస్వత్యైనమః...నామక ॥ మృత్యవేనమః...నామక॥ యమాయనమః...నామక॥ గదాయనమః...నామక ॥ అంతకాయనమః...నామక ॥ అద్భ్యోనమః ... నామక ॥ ఓషధీభ్యోనమః...నామక ॥ పృథివ్యైనమః ...నామక ॥ తతస్సుముహూర్తే ॥ స్వస్త్యస్తుశీతి సహస్రాణాంద్విజగురు దైవత్యా

నాం ... ...మ్సుప్రీతాస్సుముహూర్తాస్సుప్రసన్నా వరదాభవంతు॥ బ్రహ్మాదీనామితిదక్షిణేకర్ణేజపతి॥ శ్లో॥ బ్రహ్మాదీనామపిపరః కథమాత్మాసదాశుచిః । ఇమంమాణవకంచాద్య రక్షేత్సర్వప్రకాశకః॥ తతః నవగ్రహహోమం ఆచార్యః కుర్యాత్ ॥ తతఃఇంద్రాయనమః॥అగ్ని వరుణసోమాయనమః ॥ విశ్వేభ్యోదేవేభ్యోనమః ॥ ఇతికుమారః ॥ తతః అష్టదిక్పాలకహోమంకరిష్యామి॥ అగ్నయేనమః...ఈశానాయనమః ॥ తతః కేశవాదిహోమంకుర్యాత్ ॥ కేశవాయనమః...శ్రీకృష్ణాయనమః ॥ తతః గాయత్ర్యుపదేశమ్ ॥ శ్లో ॥ గాయంతంసర్వదారక్షే స్సంధ్యాహ్నే రుద్రరూపిణీ। సాయాహ్నే వైష్ణవీప్రోక్త ర్బ్రహ్మణీసందిశేచ్ఛుభమ్ ॥ ధ్యానం ॥ పంచశీర్షాందశభుజాం షట్కుక్షీం వేదమాతరం । త్రిమూర్తిజననీమం బాంగాయత్రీంత్రి పదాంభజే॥ యోదేవస్సహితాస్మాకం । ధియోధర్మాదిగోచరాః । ప్రేరయేత్తస్య యద్భర్గ స్తద్వరేణ్య ముపాస్మహే ॥ ప్రాతర్మధ్యాహ్న సంధ్యాసు త్రిమూర్త్యామ్నాయ మాతృకే। చతుర్వింశద్వర్ణ రూపీగాయత్రీభాస్వతేనమః॥ గాయత్ర్యుపదేశముహూర్త + ర్తోఽస్తు॥ ఆచమ్య + ఏవం గుణ + శుభతిథౌ మమఆయుర్బలాభి వృద్ధ్యర్థం గోసర్పభయనివృత్త్యర్థం దేవతాప్రార్థనం కరిష్యామి॥ శ్లో॥ఆయుర్వర్చో యశస్సంపద్బల పుష్టిప్రవర్ధన। దండత్వాం ధారయామ్యద్యగోవ్యాఘ్రాది భయాపహ॥ జపాకుసుమసంకాశం + కేతుంచప్రణమామ్యహం ॥ యితి దేవతాప్రార్థనం కృత్వా॥ గురోవరంతేదదామీతి గురవేవటుర్వరంగాం దద్యాత్॥ తతః గురుపూజాంచ కారయేత్॥ శ్లో॥ దేవస్యప్రీతయేదానం గృహ్ణామ్యర్యమతుష్టయే। బాహుభ్యాం పుష్టహస్తాభ్యాం పుణ్యకర్మప్రసూతయే॥ ఇతిమంత్రేణగాంగురవేదద్యాత్ ॥ గాంప్రతిగృహ్ణాతు॥ తతః గురునమస్కారః ॥శ్లో॥ ఆపత్యగుణరత్నాయ కర్మసాక్షిర్జగద్గురో । జగచ్చక్షుర్జగన్నాధరవయే బ్రహ్మణేనమః॥ మిత్రత్వమసి

విశ్వాత్మన్ మిత్రత్వంధారయే స్మమ। ద్యాంసూర్యదేవతా మిత్రమిత్ర రూపనమోస్తుతే॥ ఇతిసూర్యప్రార్థనం కృత్వా ॥ తతః దక్షిణహస్తం గృహీత్వా॥ దేవేభ్యోనమః ॥ యజ్ఞయ్యనామన్ ॥ అగ్నికార్యమ్॥ ఆచమ్య + ఏవంగుణ + శుభతిథౌ శ్రీమాన్గోత్రః + నామధేయోఽహం మమదురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం ఆయుర్బలాభివృద్ధ్యర్థం ప్రాతరగ్నికార్య మాచరిష్యే॥ శ్లో॥ మత్కర్మసఫలం కుర్యాత్ పావకో దేవహవ్యవాట్। సర్వదాశుచిరవ్యగ్రామేమారూఢస్తుపావక॥ పరిమృజ్యాలంకృత్య ॥ పూర్వపరిషేచనంనమః ॥ దక్షిణ పరిషేచనంనమః॥ పశ్చిమపరిషేచనంనమః ॥ ఉత్తరపరిషేచనంనమః॥ అశ్వత్థసమిధమాదాయ॥ శ్లో॥ అగ్నేత్వాం పరితోమృజ్మిధనాయుర్బలదోయతః। ప్రదిశత్వంమమాయుష్య పుష్టివీర్యయశస్సుఖమ్॥ అగ్నయేనమః॥ శ్లో॥ అగ్నేత్వయిప్రక్షిపామి సమిధంచాతిపావనమ్॥ అగ్నయేనమః ॥ యథాసమిద్భిర్జ్వలసపవం మామాయుషాయుజ ॥ అగ్నయేనమః ॥ వర్చసామేధయాచైవ ప్రజయాచసమేధయ ॥ అగ్నయే నమః॥ యతఃప్రకాశకోహ్యగ్నే మాంచైవాశుప్రకాశయ॥ అగ్నయే నమః॥ సమిద్రూపస్త్వమేవాసి మాంచైవాశుసమేధయ ॥ అగ్నయే నమః ॥ తేజస్త్వం సర్వదేవానాం మయితేజోవివర్ధయ ॥ అగ్నయే నమః॥ మేధాదేవీలోకమాతా ఇంద్రోమేధాందదాతుమే॥ ఇంద్రాయ నమః॥ అగ్నయేనమః॥ యమాయనమః ॥ నిరృుతయేనమః ॥ వరుణాయనమః ॥ వాయవ్యేనమః ॥ కుబేరాయనమః ఈశానాయనమః॥ ప్రజాపతయేనమః॥ (అగ్న్యుపస్థానం) అగ్నిశ్శ్రద్ధామయోదేవః హవిష్యందత్తిశ్రద్ధయా । శ్రద్ధావేద మయీసాతొచ్ఛ్రిద్ధాలోకైకపావనీ॥ మేధాదేవీలోకమాతా ఇంద్రోమేధాం దదాతుమే ॥ భస్మనాశిరోలలాట వక్షస్స్కంధేషు తిలకాని కుర్యాత్ ॥ భూతింభ్యూతికరీ పవిత్రజననీపాపంచ విధ్వంసినీ । చిత్తానందకరీయశస్సుఖకరీసర్వార్థ సంప

త్కరీ । రక్షోభూతపిశాచ రాక్షస మహారక్షైకసంత్రాసినీ । తేజో రాజ్య విశేషపుణ్యజననీ భూతిస్సదాధార్యతామ్ ॥ మేధావీ తేజస్వీ వర్చస్వీతి అగ్నింప్రార్థయేత్ ॥అగ్న యేవసునీథాయనమః॥ శ్లో॥ నమస్తే యజ్ఞభోక్త్రేచ నమస్తే హవ్యవాహన । నమస్తే వీతిహోత్రాయ సప్తజిహ్వాయ తేనమః॥ గోవిందపుండరీకాక్ష యజ్ఞేశాచ్యుతమాధవ। రామకృష్ణహృషీకేశ నారాయణ నమోస్తుతే ॥ స్థాణుః శంభుః శివ శ్శూలీశర్వ ఈశానశంకరః । పినాకీచంద్రచూడశ్చ సదాశివ నమోస్తుతే ॥ చతుస్సాగరపర్యంతం మదీయం + కులంశుభంభవతు ఋషేయప్రవరాన్విత। + గోత్రః + నామధేయః అహంభోఅభివాదయే॥ ఇత్యగ్ని కార్యమ్॥ ఆచార్యః భిక్షాచర్యంచర॥ తథాకరోమి ॥ తతః ఆచార్యాధీనోభవ తథాకరోమి ॥ తతోగురుంమాతరమన్యాశ్చ వృద్ధాన్న మస్కుర్యాత్ ॥ చతుస్సాగరపర్యంతం + శుభంభవతు॥ భవాన్భిక్షాం దదాత్వితి పురుషం ॥ భవతీభిక్షాం దేహీతిస్త్రియం యాచయేత ॥ నమోనమఃఇతివటురాదిత్య ముపస్థాయ॥ ఆశీర్వాదః॥ ఇత్యుపనయనమ్॥

ఈఉపనయన ప్రయోగంబున హోమాదులయందు కొందరు నమశ్శబ్దమును మఱికొందఱు స్వాహాశబ్దమును ఉపయోగించుదురు దేశాచారవ్యవస్థలను విచారించి ప్రయోగమును జర్పింపదగును యీఉపనయనము వేదోక్తవిధిగా ఆచరించువారలకుగాదు కేవలము పురాణోక్తమే కావలెనని అపేక్షించువారలే గ్రహింపఁదగును వేదోక్తమే కావలయునని కోరువారలకు నాచే ముద్రింపఁబడిన యాజుష స్మార్తానుక్రమణికయను గ్రంథముజూడఁదగును.

ఉపనయనమ్ - సమాప్తమ్.

అథ పాలాశప్రయోగః.

చతుర్థేఽహనిపూర్వాహ్ణే స్నాత్వాఽచమ్య సంధ్యావంద నాదికంకృత్వా ॥ అశ్వత్థ వృక్షప్రదేశే అలంకృత్య ॥ శ్లో॥ శుక్లాంబ రధరం + సర్వేభ్యో మహాజనేభ్యోనమః ॥ ఆచమ్య + ఏవంగుణ + శుభతిథౌ మమకుమారస్యాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం మేధాజననసిద్ధ్యర్థం పాలాశకర్మ కరిష్యమాణ స్తదంగత్వేన తదాదౌ + పుణ్యాహవాచ నంకరిష్యామి ॥ ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధి పతిపూజాంకరిష్యామి ॥ గణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచకు ర్యాత్ ॥ ఆచమ్య + ఏవంగుణ + శుభతిథౌ మమకుమారస్యాయు ష్యాభివృద్ధ్యర్థం మేధాజననసిద్ధ్యర్థం పాలాశాఖ్యంకర్మకరిష్యే॥ ఏత ద్వృక్షమూలే నూతనవస్త్రానినిధాయ ॥ గణపతి మావాహయామి స్థా + మి॥ శ్లో॥ ఛందసామృషభోదేవో విశ్వరూపధరోయతః।అమృ తాచ్చైవఛందోభ్య స్సంబభూవదయానిధిః ॥ ప్రణవ మావాహయా మి స్థా + మి॥ శ్లో॥ అగ్నిశ్శ్రద్ధామయోదేవః హావిర్విందతిశ్రద్ధయా। శ్రద్ధావేదమయీసాతు చ్ఛ్రిద్ధాలోకైకపావనీ ॥ శ్రద్ధామావాహ యామి స్థా + మి ॥ శ్లో॥ మేధాదేవీలోకమాతా ఇంద్రోమేధాంద దాతుమే ॥ మేధామావాహయామి స్థా + మి॥ శ్లో ॥ అశ్వత్థస్సర్వ వృక్షాణా మగ్రణీః పూజ్యతామియాత్ । అశ్వత్థాయ నమస్కుర్వే బలపుష్టివివృద్ధయే॥ అశ్వత్థనారాయణ మావాహయామి స్థా + మి॥ తతః ఇంద్రాద్యష్ట దిక్పాలకానావాహ్య ॥ విధిప్రకారేణ ఆవాహనం కుర్యాత్ ॥ ప్రణవశ్రద్ధామేధాదేవతాభ్యోనమః ॥ ఇంద్రాద్యష్టది క్పాలక దేవతాభ్యోనమః ॥ ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూ జాంసమర్పయామి ॥ ఆచమ్య + + ర్థం పాలాశహోమంకరిష్యామి॥ విధిప్రకారేణ పట్పాత్రప్రయోగంకుర్యాత్ ॥ శ్లో ॥ ఛందసామృష భోదేవో విశ్వరూపధరోయతః । అమృతాచ్చైవఛందోభ్య స్సంబ

భూవదయానిధిః ॥ ఛందో భ్యాఇదంవమమ॥ శ్లో॥ అగ్నిశ్రద్ధామయో దేవః హవిర్విందతిశ్రద్ధయా । శ్రద్ధా వేదమయీసాతు చ్ఛ్రిద్ధాలో కైకపావనీ ॥ ఛందో + నమమ ॥ శ్లో ॥ మేధా దేవీలోకమాతా ఇం ద్రోమేధాందదాతుమే ॥ ఛందో + నమమ ॥ శ్లో ॥ అశ్వత్థస్సర్వ వృక్షాణా మగ్రగణీఃపూజ్యతామియాత్ । అశ్వత్థాయనమస్కుర్వే బలపుష్టివివృద్ధయే ॥ ఛందో + నమమ ॥ తతః కేశవాది హోమం కుర్యాత్ ॥ కేశవాయనమః + శ్రీకృష్ణాయనమః ॥ + + బ్రహ్మ త్వపూజానంతరే దీక్షావస్త్రదండాదీన్ నిధాయ॥: విసర్జనం॥ శ్లో॥ ప్రవి శంతుయథాస్థానంమిత్రాద్యా దేవతాగణాః।యదాహ్వానమహంకుర్వే శోభనాగమనాయచ ॥ ఇతి విసర్జనం కృత్వా ॥ అన్యానినూతన వ స్త్రాణిధారయేత్ ॥ ఆశీర్వాదః॥

ఇతిపాలాశ కర్మప్రయోగ [illegible]మాప్తః. త॥ త॥ నా॥ సీ॥

మహాలయప్రకరణమ్.

ఆదౌపితాతథామాతా సాపత్నీజననీతథా । మాతామహా స్సపత్నీకా ఆత్మపత్నీ స్త్వనంతరం ॥ సుతభ్రాతృపితృవ్యాశ్చమాతు లాస్సహభార్యకాః । దుహితాభగినీచైవ దౌహిత్రోభాగినేయకః। పితృష్వసామాతృష్వసాజామాతా భావుకస్స్నుషా । శ్వశురస్సా శ్య లకశ్చైవ స్వామినోగురురిక్థినః॥

పితౄణాంపశ్చిమేభాగే మాతృపిండం యథాక్రమం।మాతా మహాశ్చతత్పూర్వం । ఆత్మపత్న్యస్తదుత్తరమ్। సుతభ్రాతృ పితృ వ్యాశ్చ మాతాపితోశ్చ మధ్యమే । మాతామహ మహీమధ్యే మాతులా స్సహభార్యకాః । దుహితాదితతోన్యేషాం శేషందక్షిణ తో విధిః॥ పుంపిండంవామతః స్త్రీణాంతత్పూత్రంసముపస్థితం। అంగుష్ఠ పరిమాణంతు గోత్రమన్యం నసంస్పృశేత్। నిరాశాః పితరోయాంతి విపరీతోభివేద్యది॥

ఏవంగుణ * పుణ్యతిథౌ యజమానస్య పితృపితామహ ప్రపి తామహానాం గోత్రాణాం + నాం రూపాణాం ॥ మాతృపితామహీప్రపితామహీనాం గోత్రాణాం...నాం రూపాణాం ॥ సాపత్నీమాతుః...గోత్రాయాః + రూపాయాః ॥ మాతామహమాతుః పితామహమాతుః ప్రపితామహానాం — గోత్రాణాం + నాం రూపాణాం॥ మాతామహీ మాతుః పితామహీమాతుః ప్రపితామహీనాం గోత్రాణాం ...ణాం । ఆత్మపత్న్యాః గోత్రాయాః...సుతస్య గోత్రస్య + వసురూపస్య భ్రాతుః గోత్రస్య వసురూపస్య॥ పితృవ్యస్య గోత్రస్య + వసురూపస్య। మాతులస్య + గోత్రస్య + వసురూపస్య। దుహితుః గోత్రాయాః + వసురూపాయాః । ఆత్మభగిన్యాః గోత్రాయాః వసురూపాయాః । దౌహిత్రస్య గోత్రస్య వసురూపస్య। భాగినేయస్య గోత్రస్య...స్య । పితృష్వసుః గోత్రాయాః వసురూపాయాః । మాతృష్వసుః గోత్రాయాః*యాః। జామాతుః గోత్రస్య...స్య। భావుకస్యగోత్రస్య*స్య స్నుషాయాఃగోత్రాయాః...యాః। శ్వశురస్యగోత్రస్య...స్య॥శ్వశ్రాః గోత్రాయాః—యాః । స్యాలకస్యగోత్రస్య...స్య॥స్వామినఃగురోః రిక్థినః ధూర్విలోచన సంజ్ఞకానాం విశ్వేషాం దేవానాంచ కన్యాగతేసవితరి అషాఢ్యాదిపంచమాపరపక్షేకర్తవ్యసకృన్మహాలయాఖ్యామశ్రాద్ధం సదైవంసపిండం పార్వణవిధినా సద్యః కరిష్యేనమః॥ కాలేఅధికారసిద్ధ్యర్థం యథాశక్తిసంభవత్ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యామినమః॥ శ్లో॥ సమస్త...పదం॥పూర్వమాబ్దిక ప్రకరణోక్తరీత్యా శేషంశ్రాద్ధంకర్తవ్యం ॥ కారుణ్యవిషయేప్యేవం॥ఊహాస్థలేష్విశ్రాద్ధప్రకరణోక్తరీతి రేవానుసంధేయావిస్తరభయాన్నలిఖ్యతే॥

హిరణ్యశ్రాద్ధమ్.

ఏవం ... తిథౌ యజమానస్య పితృపితామహ ప్రపితామహానాంగోత్రాణాం ... రూపాణాం । మాతృపితామహీ ప్రపితామహీ

నాం గోత్రాణాం ... మాతామహ మాతుః పితామహ మాతుః ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం... సపత్నీకానాం ధనురుచి సంజ్ఞకానాం విశ్వేషాం దేవానాం। మకరసంక్రమణాదిశ్రాద్ధప్రతినిధిహిరణ్యశ్రాద్ధం హిరణ్యద్రవ్యేణ సంకల్పవిధానేన యుష్మదనుజ్ఞయాసదైవం అద్యకరిష్యామినమః॥ కాలే అధికారసిద్ధ్యర్థం యథాశక్తిసంభవత్ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యామినమః ॥ శ్లో॥ సమస్త...పదం ॥ యజమానస్య పిత్రాదీనాం హిరణ్యశ్రాద్ధే అధికార సిద్ధిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు। అధికార ... స్తు ॥ దేవతాభ్యః పితృ ... సదాశివః ॥ ధనురుచి సంజ్ఞకానాం విశ్వేషాం దేవానాం స్థానే క్షణందదామి ॥ పితృ పితామహా...ణాం సపత్నీకానాం స్థానేక్షణందదామి॥ మాతామహమాతుః పితామహమాతుః ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం ... ణాం సపత్నీకానాం స్థానేక్షణందదామి॥ అక్రోధనైః శౌచపరైః... కరిష్యే॥ ఆచమ్య ఏవం ... తిథౌమకరసంక్రమణ శ్రాద్ధప్రతినిధి హిరణ్య శ్రాద్ధే యుష్మదనుజ్ఞయాహిరణ్యశ్రాద్ధకర్మకరిష్యామినమః॥ తిలారక్షంత్వ... రక్షకః ॥ తిలాన్ వికిరేత్ ॥ ధనురుచిసం... నామిదమాసనంనమః ॥ ఇదం తేక్షణం దదామినమః ॥ ధనురు...వాః అమీవోగంధాః।సుగంధాః। ధనురు...వాః। ఇమానిపుష్పాణినమః । ధనురు...వాః అయం వోధూపః॥ సుధూపః॥ ధనురు...వాః అయంవోదీపః ॥ సుదీపః। శీతవా...మే॥ధనురు + వాసః। సువాసః॥తదభావేసాక్షతా ఇమేకుశాః_ సుకుశాః (ప్రాచీనావీతీ) పిత్రాద్యర్చనం కరిష్యామినమః పితృపితామహ ప్రపితామహానా మిదమాసనంనమః। ఇదం తేక్షణంనమః॥ పితృ ...ణాం సపత్నీకానాం అమీవోగంధాః। సుగంధాః। ఇమానిపుష్పాణినమః అయంవోధూపః - అయంవోదీపః । శీతవాతో...మే॥ ఇదం వోవాసః_ సువాసః ॥ తదభావే సతిలాఇమేకుశాః - యజమానస్య మాతామహాద్యర్చనం కరిష్యామినమః ॥ మాతామహా...ణాంసపత్నీకానా మిదమాసనంనమః ॥ సంక్రమణశ్రాద్ధ ప్రతినిధిహిరణ్యశ్రాద్ధే క్షణందదామినమః ॥ మాతామహా...ణాం సపత్నీకానాం అమీవో గంధాః ॥ మాతామహా...ఇమానిపుష్పాణినమః ॥ ఏవంధూపదీపః

సతిలాఇమేకుశాః ఇతిఅర్చనం సంపూర్ణం యుష్మదనుజ్ఞయామండ లోద్వర్తనం కరిష్యామినమః ॥ తత్తత్స్థానేషు హిరణ్యం నిధాయ ॥ శ్రీవిష్ణోహిరణ్యం రక్షస్వధనురుచి...వాః ఇదంవోహిరణ్యం సపరికరం గయేయం భూర్గదాధరోభోక్తా అహంబ్రహ్మాగృహీతా బ్రహ్మాబ్రహ్మ రూపం హిరణ్యంమనః కల్పితసావర్ణపాత్రస్థ మక్షయ్యవటచ్ఛాయా స్థం-ధనురుచి సంజ్ఞకేభ్యో విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః । అక్షయ్యతృప్త్యర్థం సంప్రదదేనమమ । ఇదంహిరణ్యం అమృతరూపేణ సంపద్యం తాం హవ్యంనమః ॥ కాశ్యాం విశ్వేశ్వర...మస్తు ॥ గయాగదాధరః ప్రీతో భవతు ॥ హిరణ్యం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ ॥ ప్రాచీనావీతీ॥ శ్రీవిష్ణో హిరణ్యంరక్షస్వ పితృపితా...హాస్సపత్నీకాః ఇదరివోహిరణ్యం సప రికరం పితృ పితామహా ... హాః గోత్రాః + + సపత్నీకాః వసు రుద్రాదిత్య రుపాదేవాదేవతా ఇదంహిరణ్యం గయేయంభూర్గదాధరో భోక్తాఅహం బ్రహ్మాగృహీతా...కల్పితరజితపాత్రస్థం పితృపితా...రూ పేభ్యః అక్షయ్య తృప్త్యర్థం...నమమ । ఇదంహిరణ్యం అమృతరూ పేణ సంపద్యతాం కవ్యం నమః ॥ కాశ్యాంవిశ్వే ... అస్తు ॥ గయాగ దాధరః ప్రీతోభవతు ॥ ఏవం మాతామహస్థానేత్యంతం కుర్యాత్ ॥ సప్తవ్యాధా...పితౄణాం దత్తమక్షయం ॥ గయహిరణ్యదాన కల్పే + మస్తు॥ నివీతీ ॥ ఈశానవిష్ణు...హేతూన్ ॥ ఆచమ్య - ఏవం... తిథౌ + పితృ...రూపాన్ సపత్నీకాన్ మాతామహ...రూపాన్ సపత్నీ కాన్ । ధనురు...కాన్ విశ్వాన్ దేవానుద్దిశ్య సంక్రమణశ్రాద్ధప్రతినిధి హిరణ్య శ్రాద్ధేన పితృపితా...ణాం సపత్నీకానాం మాతామహ... ణాంసపత్నీకానాం గయాహిరణ్యదానకల్పోక్త సంపూర్ణ సకలఫలా వాప్తిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ గయా...రస్తు॥ తతః హిరణ్యంబ్రా హ్మణాయదద్యాత్ ॥శ్లో॥ భవిష్యద్విష్టరంపాద్య మర్ఘ్యమావాహనం తథా । అనలంవికిరంపిండం హైమేచాష్టవిసర్జయేత్ ॥

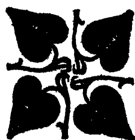
సంకల్పశ్రాద్ధం గ్రంథవిస్తరభయాత్ నలిఖ్యతే॥

హిరణ్యశ్రాద్ధం సమాప్తమ్.

శ్రీకృష్ణఃకమలానాథో వాసుదేవస్సనాతనః । వసుదేవాత్మజఃపుణ్యో లీలామానుషవిగ్రహః॥ ౧ ॥ శ్రీవత్సకౌస్తుభధరో యశోదావత్సలోహరిః । చతుర్భుజాత్తచక్రాసి గదా శంఖాంబుజాయుధః॥ ౨॥ దేవకీనందనఃశ్రీశో నందగోపప్రియాత్మజః । యమునావేగసంహారీ బలభద్రప్రియానుజః॥ 3 ॥ పూతనాజీవితహర శ్శకటాసురభంజనః । నందవ్రజచరానందీ సచ్చిదానందవిగ్రహః ॥ ౪ ॥ నవనీతవిలిప్తాంగో నవనీతనటోనఘః। నవనీతినవాహారీముచి కుందప్రసాదకః ॥ ౫ ॥ షోడశస్త్రీసహస్రేశః త్రిభంగీమధురాకృతిః । శుకవాగమృతాబ్ధీందుగ్గోవిందోయోగినాంపతిః ॥ ౬ ॥ వత్సవాటచరోనంతో ధేనుకాసురభంజనః । తృణీకృతతృణావర్తో యమళార్జునభంజనః ॥ ౭ ॥ ఉత్తాలతాలభేత్తాచ తమాలశ్యామలాకృతిః । గోపగోపీశ్వరోయోగీ కోటిసూర్యసమప్రభః ॥ ౮ ॥ ఇళాపతిఃపరంజ్యోతి ర్యాదవేంద్రోయదూద్వహః । వనమాలీపీతవాసాః పారిజాతాపహారకః ॥ ౯ ॥ గోవర్ధనాచలోద్ధర్తా గోపాలస్సర్వపాలకః । అజోనిరంజనఃకామ జనకఃకంజలోచనః ॥ ౧౦ ॥ మధుహామధురానాథో ద్వారకానాయకోబలీ। బృందావనాంతసంచారీ తులసీదామభూషణః॥౧౧॥శ్యమంతకమణేర్హర్తా నరనారాయణాత్మకః।కుబ్జాకృష్ణాంబరధరో మాయీపరమపూరుషః॥ ౧౨॥ ముష్టికాసుర చాణూరమల్లయుద్ధవిశారదః। సంసారవైరీకంసారీమురారిర్నరకాంతకః॥ ౧3॥ అనాదిబ్రహ్మచారీచ కృష్ణావ్యసనకర్శకః । శిశుపాలశిరశ్ఛేత్తా దుర్యోధనకులాంతకః॥ ౧౪ విదురాక్రూరవరదో విశ్వరూపప్రదర్శకః । సత్యవాక్సత్య సంకల్పఃసత్యభామారతోజయీ॥ ౧౫॥ సుభద్రాపూర్వజో విష్ణుర్భీష్మముక్తిప్రదాయకః । జగద్గురుర్జగన్నాథో వేణునాదవిశారదః॥ ౧౬॥ వృషభాసురవి

ధ్వంసీ బాణాసురకరాంతకః । యుధిష్ఠిరప్రతిష్ఠాతా బర్హిబర్హావతంసకః॥ ౧౭॥ పార్థసారథిరవ్యక్తో గీతామృతమహోదధిః । కాళీయఫణిమాణిక్యరంజిత శ్రీపదాంబుజః॥ ౧౮॥ దామోదరోయజ్ఞభోక్తాదానవేంద్ర వినాశకః । నారాయణః పరబ్రహ్మ పన్నగాశనవాహనః॥ ౧౯॥ జలక్రీడాసమాసక్త గోపీవస్త్రాపహారకః । పుణ్యశ్లోక స్తీర్థపాదో వేదవేద్యోదయానిధిః॥ ౨౦॥ సర్వతీర్థాత్మక స్సర్వగ్రహరూపీ పరాత్పరః। ఏవం శ్రీకృష్ణదేవస్య నామ్నామష్టోత్తరంశతం॥ ౨౧॥ కృష్ణనామామృతం నామపరమానందకారకం। అత్యుపద్రవదోషఘ్నం పరమాయుష్యవర్ధనం॥ ౨౨॥**** ****

ఇతి శ్రీకృష్ణాష్టోత్తరంసంపూర్ణమ్.

31

ఆశౌచప్రకరణము.

ఆశౌచస్వరూపము—స్మృతిచంద్రికాయాం॥ సపిండాదిజననే మరణేవాసతి యదప్రాశస్త్యం దానాదికర్మస్వయోగ్యతా పాదకం పాపవిశేషాత్మకంవా తదాశౌచశబ్దేనబోధ్యతే॥

తా॥ జ్ఞాతులు మొదలగువారి జననమరణములవలన గలిగెడి, మైలగాని, దానాదికర్మంబులయందు అనర్హత్వమును సూచెంచెడి పాపవిశేషంబుగాని, ఆశౌచమనఁబడును.

ఆశౌచేవర్జనీయకృత్యాని.

శ్లో॥ ఆశౌచేవర్జయేత్కర్మ నిత్యనైమిత్తికాదికం।
ఆశౌచినస్తథాస్పర్శం స్పృష్ట్వాస్నానేనశుద్ధ్యతి॥

తా॥ ఆశౌచమునందు నిత్యనైమిత్తికాది క్రియలను చేయకూడదు. ఇతరులను తాకకూడదు. ఆశౌచముగలవారిని తాకినవారు స్నానముచే బరిశుద్ధులగుదురు.

ఆశౌచభేదములు.

వా॥ తచ్చాశౌచం ద్వివిధంజాతకం మృతకంచేతి॥

తా॥ అట్టియాశౌచము-జాతాశౌచము- (పురుడు) మృతాశౌచము(సూతకము) అని రెండువిధములు.

వా॥ తత్ర ప్రథమం స్రావపాత ప్రసూతిభేదేన త్రివిధం॥

తా॥ స్రావాశౌచము - పాతాశౌచము - ప్రసూత్యాశౌచము - అని జాతాశౌచము మూడువిధంబులు.

శ్లో॥ ఆచతుర్థాద్భవేత్స్రావః పాతఃపంచమషష్ఠయోః।
అతఊర్ధ్వం ప్రసూతిస్స్యాద్దశాహంసూతకంభవేత్॥

తా॥ గర్భిణీస్త్రీకి నాలుగుమాసములలోపల గర్భముపోయినయెడల స్రావమనఁబడును. ఐదవ ఆఱవమాసమునందు పోయినయెడల పాతమనఁబడును. ఏడవమాసము మొదలుకొని ప్రసవమనఁబడును.

శ్లో॥ స్రావేమాతుస్త్రిరాత్రంస్యా త్సపిండాశౌచవర్జనం।
పాతేమాతుర్యథామాసం పిత్రాదీనాందినత్రయమ్॥

తా॥ మూడు నెలలలోపల గర్భస్రావము కలిగిన మూడుదినములును, నాలుగవ నెలయందు కలిగిన, నాలుగు దినములును తల్లికి ఆశౌచము తండ్రికిస్నానముమాత్రము నాలవమాసమున్నకతినముగ స్రావమైనయెడ తండ్రికి మూడుదినములును సహోదర భార్యలకు స్నానముమాత్రము జ్ఞాతుల కేమియులేదు మృదుస్రావమైనయెడ తండ్రి-సోదరులు జ్ఞాతుల్ను వీరలకు స్నానముమాత్రము చెప్పఁబడినది. గర్భపాతసమయమున నెన్నిమాసములో అన్నిదినములు తల్లికిని తండ్రికిని సోదరులకునుజ్ఞాతులకును మూడు దినములు ఆశౌచము, గ్రామాంతరమునందు గర్భపాతము కలిగినయెడ తండ్రి మొదలగు వారికి స్నానముమాత్రము.

సపిండాదుల జాతాశౌచ నిర్ణయము.

ప్రసూతౌతు సపిండానాం పూర్ణాశౌచముదీరితం। ఏకోదకానాం త్రిదినంసగోత్రాణాం నకించన । స్త్రీపుంస ప్రసవేమాతు ర్మాసోవింశత్యహః క్రమాత్॥ అస్పృశ్యత్వంతునైవాస్తి సూతకేసూతికాంవినా । శావాశౌచేతుసర్వేషా మస్పృశ్యత్వం సదాభవేత్। సూతకీమృతకీచైవ నస్పృశేతాంపరస్పరం॥

తా॥ జాతాశౌచము సపిండులకు (జ్ఞాతులకు) పదిదినములును ఏకోదకులకు మూడుదినములును ఆశౌచము సగోత్రులకు ఆశౌచములేదు. స్త్రీనిప్రసవించినపుడు తల్లికొక మాసమును పుత్రుని ప్రసవించునపుడు ఇరువదిదినములును ఆశౌచము కావున అలోపల నన్నికర్మల జేయజనదు. పురుటియందు, ప్రసవించిన స్త్రీ దప్ప ఆశౌచము గలవారిని ఇతరులుతాకినను దోషములేదు. (పుత్రుడు జన్మించిన వెనుక సచేలస్నానము చేయువఱకు తండ్రినితాకగూడదు.) ప్రసవించిన స్త్రీకి దగ్గరకుగూడ పోదగిన అత్యంతాశౌచము పదిదినములు - మృతాశౌచముగలవారిని తాకగూడదు సూతకము గలవాడును పురుడు గలవాడును ఒకరినొకరు తాకగూడదు.

కించ॥ శ్లో॥ జాతేపుత్రేపితుస్స్నానం సచేలంతువిధీయతే॥

తా॥ పుత్త్రుడు బుట్టగానే తండ్రి సచేలస్నానము జేయవలెనుట - ఇక్కడ బుత్రపదము గన్యయు గ్రహింపఁబడును.

సపిండాది స్వరూపము.

వా॥ పితృపితామహప్రపితామహాదయస్సప్తపూర్వాః పురుషాః, పుత్రపౌత్రాదయస్సప్తాపరాః పురుషాస్సపిండా ఇత్యుచ్యంతే। సంతానభేదేపియతః ప్రభృతిద్వావా బహవోవాసంతానాః ప్రవృత్తాస్సకూటస్థః। కూటస్థప్రభృతి గణితానా నాసంతానవర్తినో ప్యేకగోత్రాను ప్రవిష్టాస్సప్త పూరుషాః పరస్పరంసపిండాః॥ అష్టమప్రభృతి చతుర్దశపర్యంతా ఏకగోత్రానుప్రవిష్టా స్సమానోదకాః। పంచదశప్రభృతి ఏకవింశతిపర్యంతాస్సగోత్రాః॥

తా॥ ఒక పురుషునికి ఇద్దరుగాని బహుమందిగాని జనించినయెడవారిపరంపరకు ఆపురుషుడు కూటస్థుడగును అట్టికూటస్థుడు మొదలుకొని పుత్రపౌత్రాది క్రమమున నేడుగురివఱకును పితృపితామహాది క్రమముగ నేడుగురివఱకును పరస్పరము సపిండు లనఁబడుదురు. ఎనిమిదవ పురుషుడు మొదలుకొని పదునాలుగవ పురుషునివఱకు సమానోదకు లనఁబడుదురు. అటుపిమ్మట ఇరువదియొక పురుషునివఱకు సగోత్రు లనఁబడుదురు.

వా॥ అనూఢాస్త్రీయస్తు కూటస్థప్రభృతిత్రిపూరుష పర్యంతా స్సపిండాః॥ తతస్త్రిపూరుష పర్యంతాస్సమానోదకాః। సప్తమ ప్రభృతిసగోత్రాః॥

తా॥ పెండ్లి కాని స్త్రీలు కూటస్థుడాదిగాగల ముగ్గురివఱకును సపిండలనఁబడుదురు. నాలవవాడు మొదలుకొని ముగ్గురివఱకును సమానోదకులు - అవలసగోత్రు లనఁబడుదురు.

చాతుర్వర్ణ్యాశౌచ నిర్ణయము.

వా॥ బ్రాహ్మణస్య సపిండానాం జననమరణయోర్దశాహమాశౌచం ద్వాదశాహం రాజన్యస్య పంచదశాహం వైశ్యస్యమాసం శూద్రస్య॥

తా॥ సపిండులలో జననమరణాశౌచములు వచ్చినపుడు బ్రాహ్మణులు పది దినములును క్షత్రియులు ౧౨ దినములును వైశ్యులు ౧౫ దినములును శూద్రులు ౩౦ దినములును ఆశౌచము నవలంబించవలయు.

యాజ్ఞవల్క్యస్మృతియందు, శ్లో॥ త్రింశద్దినానిశూద్రస్య తదర్ధంన్యాయవర్తినః॥

తా॥ పంచయజ్ఞాదికర్మలు చేయుచున్న సచ్ఛూద్రులకు పదునైదు దినములని చెప్పఁబడినది.

పితృగృహమున పుత్రికప్రసవించినపుడు.

వా॥ పితృగృహేపుత్రికా* ప్రసూతాచేన్మాతా పితృభ్రాతౄణాంత్రిరాత్రం। జ్ఞాతీనామేకరాత్రం॥

తా॥ పితృగృహంబున బుత్రిక పుత్రిని ప్రసవించినయెడల తల్లితండ్రి అన్నదమ్ములు వీరికి మూఁడుదినములును, వారిజ్ఞాతుల కొక్కదినంబును, ఆశౌచము, ఇతరగృహమునందు బ్రసవించినయెడ గర్భిణియొక్క తలిదండ్రులకులేదు. ఇతరగృహమునందు బ్రసవించినపుడు పురిటికర్యెడి వెచ్చమును తండ్రియొసంగినయెడ మూఁడుదినములు ఆశౌచము కలదు.

వా॥ కన్యాజననేతు పక్షిణ్యాశౌచం। కిమపినాస్తీతి కేచిత్॥

తా॥ స్త్రీనిగనినయెడల ఒకటిన్నరదినము- అదియులేదని కొందరుబుధులుచెప్పిరి.

దూరశ్రుత జాతాశౌచము.

వా॥ దూరవృత్తం పుత్రజననం జ్ఞాతిజననంవాదశాహమధ్యే శ్రుతంచేద్దశాహశేషేణైవశుద్ధిః। దశాహాదూర్ధ్వం శ్రుతంచేత్పితుస్సచేలస్నానమాత్రం। భ్రాతౄణాం జ్ఞాతీనాం కిమపినాస్తి। సమానోదకానాంతు త్రిరాత్రమధ్యే జననశ్రవణేత్రిరాత్రశేషేణశుద్ధిః। తదూర్ధ్వం శ్రవణేకిమపినాస్తి॥

తా॥ పుత్రజననమునుగాని జ్ఞాతిజననమునుగాని పరదేశమునందుండి పదిదినములలోపల వినినయెడల అందుశేషించిన దినములకు పురుడుపట్టవలెను. పదిదినములకుమీద వినినయెడ తండ్రికిసచేలస్నానము మాత్రము. అతనిభ్రాతలకు జ్ఞాతులకును అదియుబనిలేదు - ఏకోదకులు మూఁడుదినములలోపల వినినయెడ అందుశేషించిన దినములకు మాత్రము ఆశౌచముపట్టవలెను అటుపిమ్మట వినినయెడ ఆశౌచమేలేదు.

శిశుమరణమునందు.

వా॥ జాతస్యశిశోర్నాభిచ్ఛేదాత్పూర్వం మరణేమాతుర్దశరాత్రంజాతాశౌచం। పిత్రాదీనాంసర్వేషాంత్రిరాత్రం జాతాశౌచం

దశరాత్రంవా। మత్పృకాశౌచంతు స్నానమాత్రాన్నివర్తతే ॥ నాభి చ్ఛేదాదూర్ధ్వంమరణే మాతాపితృ భ్రాతౄణాం జన్మదినాహశ్శేష పర్యంతంమృతకాశౌచం। జ్ఞాతీనాందశరాత్రం జాతాశౌచమేవ॥

తా॥ నాభిచ్ఛేదనమునకు బూర్వము శిశువు మృతిబొందినయెడ తల్లికి పదిదిన ములు పురుడుండును.పితృసోదర జ్ఞాతులకు 3 దినములు జాతాశౌచము.!పదిదినములని కొందరు వచించిరి. మరణాశౌచము స్నానముతోనే నివర్తించును. నాభిచ్ఛేదనా నంతరము పదిదినములలోపల నేదినమునందు శిశువు మరణించినను, శేషించినదినములకు, మాత్రము తలిదండ్రులకు సోదరులకు మరణాశౌచమున్నది జ్ఞాతులకు లుపదిది ముజా తాశౌచము మృతాశౌచము స్నానముతో వదలును.

వా॥ మృతప్రసవేమాతుర్దశరాత్రం మృతకాశౌచం।
పిత్రాదీనాంసర్వేషాం దశరాత్రం జాతాశౌచమేవ॥

తా॥ మృతశిశుజననమునందు పదిదినములు తల్లికి సూతకము పిత్రాదిజ్ఞాతులకు జాతాశౌచము మాత్రముపదిదినములుండును. మృతాశౌచముస్నానముతోనివర్తించును

వా॥ ద్రావిడానాంతు కన్యాజననే మాతాపితృభ్రాతౄణాం పితృవ్య తత్పుత్రయోః పితామహతద్భ్రాత్రోశ్చాశౌచం అన్యేషాం కిమపినాస్తి । పితృవ్యోభిన్నోదరశ్చేత్తస్యైవాశౌచం । తత్పుత్రస్యాశౌచంనాస్తి । సూతికాయాస్త్రీప్రసవేచత్వారింశద్దినాన్యాశౌచం పుంప్రసవే మాసమాశౌచం॥

తా॥ ద్రావిడులకు స్త్రీసంతానము గలిగినపుడు తల్లితండ్రి అన్నదమ్ములు పిన తండ్రి వారిపుత్రులు తాతలు పినతాతలు వీరలకుదప్ప నితరులకు జాతాశౌచము లేదు భిన్నోదరుడగు పినతండ్రియొక్క కొడుకులకును ఆశౌచములేదు. స్త్రీప్రసవమునందు నలువదిదినములును, పుంప్రసవమునందు ముప్పదిదినములును తల్లికి జాతాశౌచము.

వా॥ పితృగృహేపుత్రీప్రసూతా చేత్తన్మాతా పిత్రోస్త్రిరాత్రం తద్భ్రాతుకేకరాత్రం । జ్ఞాతీనాంకిమపినాస్తి॥

తా॥ తండ్రియింట ప్రసవించినయెడ తల్లితండ్రులకు మూడుదినములును అన్న దమ్ములకొకదినంబును ఆశౌచముగలదు జ్ఞాతులకేమియులేదు.

వా॥ దశాహమధ్యేశిశుమరణే మాతాపిత్రోర్దశాహ శేషపర్యంతం మృతకాశౌచం । భ్రాతుర్జాతాశౌచమేవ । దశమదినేశిశు

మరణే మాతాపిత్రోర్దశాహాదూర్ధ్వం ద్విరాత్రం। తస్మిన్నేవదినేఅష్ట మయామే శిశుమరణే త్రిరాత్రం । అన్యత్సర్వంసమానం॥

తా॥ పదిదినములలోపల శిశువుమరణించినయెడ పుట్టినదినము మొదలుకొని పదిదినములవఱకు తల్లిదండ్రులకు మృతాశౌచము అన్నదమ్ములకు పురుడుమాత్రముం డును. పదియవనాడు శిశువుమరణించినయెడ, పిదప రెండుదినములాశౌచము పట్టవల యు, పదియవదినమునందెనిమిదవ జామున శిశువు మరణించినయెడ మూడుదినములా శౌచము, మిగిలినదంతయు సమానము-

---

అనుపనీతమరణము.

శ్లో॥ అర్వాగుపనయాత్పిత్రోర్భ్రాతౄణాంచ దినత్రయం । అర్వాగ్దంతోద్గమాచ్చాలా త్తథోపనయనాత్క్రమాత్ । సద్యోదినం త్రిరాత్రంచ సపిండానాం ప్రకీర్తితం। దహనేతు త్రిరాత్రంస్యాదాశౌచమపిగోత్రిణాం । అజాతదంతదహనే త్యాగేచైకాహముచ్యతే।అతిక్రాంతంతూపనయాదర్వాఙ్నాస్త్యేవకస్యచిత్ ॥

తా. ఉపనయనము కాకమునుపు బాలుడు మరణించినయెడ మాతాపితృ భ్రాతలకు జ్ఞాతులకు మూడుదినములు ఆశౌచము - దంతములు రాకమునుపు శిశువు మరణించినయెడ జ్ఞాతులకు స్నానముతో సరి. పుట్టువెంట్రుకలు తీయకముందైన యెడ నొకదినము ఉపనయనము కాకముందైనయెడల మూడుదినములును జ్ఞాతుల కా శౌచముగలదు. అనుపనీతమృత శిశువును దహనముచేసినపక్షమున మూడుదినములును పండ్లు రాకమునుపు దహనముగాని త్యాగమునుగాని చేసినపుడు ఒక్కదినమును జ్ఞాతులకాశౌచము. అనుపనీత మరణమునందు కాలాంతరాశౌచము పిత్రాదిజ్ఞాతుల కం దరకు లేనేలేదు. అనుపనీతునికి దహనాది సంస్కారములను దేశాచారము ననుసరిం చి చేయవలయు.

కన్యామరణము.

శ్లో॥ అనూఢాయామృతౌపిత్రోర్భ్రాతౄణాంచదినత్రయం।
దినమాదంతజననా దితిధర్మవిదోవిదుః।

శ్లో॥ జ్ఞాతీనాంస్నానమాచౌలా దావాగ్దానాద్దినంభవేత్।
వాగ్దానేతుత్రిరాత్రంస్యా త్పితృభర్తృకులద్వయోః।
అనూఢాచేద్దశఃపశ్చా ద్దశాహంతన్మృతౌభవేత్॥

తా॥ పెండ్లిగాని కన్యక మరణించినపుడు మాతాపితృభ్రాతలకు మూడుదినములాశౌచము. దంతములు రాకముందైనయెడ నొక్కదినంబని కొందరు వచించిరి. దంతములు వచ్చినతరువాత చౌలకర్మకాకమునుపు మరణించినయెడ జ్ఞాతులకు స్నానముతోసరి. చౌలకర్మఅయినది మొదలుకొనిగాని, మూడవసంవత్సరము మొదలుకొనిగాని, వాగ్దానములోపల మరణించెనేని జ్ఞాతులనొక్కదినంబును. వాగ్దానము మొదలు వివాహములోపల మరణించెనేని తండ్రివంకవారికిని పెనిమిటివంకవారికిని మూడుదినములాశౌచము. పెండ్లికాకమునుపు రజస్వలలై మరణించినయెడల నందరికిని పదిదినములాశౌచము.

ఉ ప నీ త మృ తా శౌ చ ము.

శ్లో॥ ఉపనీతమృతౌపూర్ణం సర్వేషాంమృతకంభవేత్।
ఏకోదకానాంత్రిదినం సగోత్రాణాంతుమజ్జనమ్॥

తా॥ ఉపనీతుడు మరణించినయెడ పిత్రాదులకు సపిండులకు సంపూర్ణాశౌచము - సమానోదకులకు మూడుదినములు సూతకము - సగోత్రులకు స్నానముతోసరి. అనుపనీతుడు మరణించినపుడును వివాహముకాని కన్యక మరణించినపుడును, వివాహముకానివారు మరణించినపుడును సమానోదకులకు స్నానముతోసరి.

మా తా మ హ్యా ది మ ర ణ ము.

వా॥ మాతామహీ మాతామహ మాతృష్వసృమాతుల మాతులానీ దౌహిత్రభాగినేయానాం సన్నిధానమరణేత్రిరాత్రం।అసన్నిధానేపక్షిణీ॥

తా॥ అమ్మమ్మ, అమ్మతండ్రి, పినతల్లి, పెదతల్లి, మేనమామ, అతనిపెండ్లాము, కూతురుకొడుకు, మేనల్లుడు, వీరు మరణించినపుడు మూడుదినములు, దేశాంతరమునందుండి వినినయెడల ౧౪ దినము సూతకము.

శ్వశ్రూశ్వశురమరణము,

వా॥ శ్వశ్రూశ్వశురయోస్సన్నిధానే జీవద్భార్యస్య జామాతుస్త్రిరాత్రం, అసన్నిధానే పక్షిణి। మృతభార్యస్య జామాతుస్సన్నిధానేప్యేకరాత్రం। భార్యాసంతతౌ స్థితాయాంతు త్రిరాత్రం॥

తా॥ భార్యయుండు నపుడు అత్తమామలు మరణించినయెడ మూడుదినములు, దేశాంతరమున వినినయెడల ౧½ దినము, అత్తమామలు సమీపమునందు మరణించినపుడు అపత్నీకునకు ఒక్కరాత్రిసూతకము, భార్యయున్నను లేకున్నను సంతానముండినయెడల మూడుదినములు సూతకము.

ఆచార్యాది మరణము.

వా॥ ఆచార్య తత్పుత్రతత్పత్నీనాం మరణే సన్నిధానే త్రిరాత్రం అసన్నిధానే పక్షిణీ। శిష్యస్యసన్నిధానమరణే ఆచార్యాదీనామప్యేవమేవ॥

తా॥ గురువు - గురుపుత్రుడు - గురుభార్య వీరలు మరణించినపుడు శిష్యునకు మూడుదినములు సూతకము - దేశాంతరమున వినినయెడ ౧½ దినము - శిష్యుని మరణము నందాచార్యాదులకును నైప్రకారమేసూతకము.

పుత్రీ మరణము.

వా॥ వివాహాదూర్ధ్వం పితృగృహేపుత్రీమరణే మాతాపితృభ్రాతౄణా మనూఢభగినీనాంచ త్రిరాత్రం। జ్ఞాతీనామేక రాత్రం భ్రాతృపత్నీనాం స్నానమాత్రం॥ ద్రావిడానాంతు మాతాపిత్రోస్త్రిరాత్రం భ్రాతృభగినీనామేకరాత్రం జ్ఞాతీనాం కిమపినాస్తి॥

తా॥ వివాహితస్త్రీ, తండ్రియింట మరణించినపుడు తల్లితండ్రి అన్నదమ్ములు పెండ్లి కానిచెల్లెండ్రు వీరలకు మూడుదినములు, దాయాదులకు ఒకదినమును సూతకము. అన్నదమ్ముల భార్యలకు స్నానముతో సరి. ద్రావిడులలో తలిదండ్రులకు మూడుదినములు, అన్నదమ్ములకు చెల్లెండ్రకు నొక్కదినము, దాయాదుల కేమియులేదు.

వా॥ యదిమాతా పితృభ్రాతరో విభక్తాభిన్న గృహవాసినశ్చేత్పితృగృహేమరణే పిత్రోరేవత్రిరాత్రం। భ్రాతృగృహే చేద్భ్రాతురేవత్రిరాత్రం। జ్ఞాతిగృహేచేత్తేషామేకరాత్రం। అన్యత్ర మరణే మాతా పితృభ్రాతౄణాం పక్షిణీ జ్ఞాతీనాంకిమపినాస్తి॥

తా॥ పితాపుత్రులు విభక్తులై వేర్వేరు గృహమునందుండి నపుడు ఎవరియింట మరణించునో వారికి మూడుదినములు సూతకము. తక్కినవారికి ఒకదినము. జ్ఞాతుల యింట మరణించినపుడు పిత్రాదుల కొక్కదినమును జ్ఞాతులకు మూడుదినములును అన్యగ్రామమున జరిగినయెడ మాతాపితృభ్రాతలకు ౧౹ దినము జ్ఞాతులకేమియు లేదు

మాతాపితృ మరణము.

వా॥ స్వగృహే పరగృహేవామాతా పిత్రోర్మరణే పుత్ర్యా స్త్రిరాత్రం॥

తా॥ తలిదండ్రులు ఎక్కడమరణించినను కూతురికిమూడుదినములు సూతకము.

సహోదర మరణము.

వా॥ భగినీగృహే భ్రాతృమరణే భగిన్యాస్త్రిరాత్రం పరగృహేపక్షిణీ । గ్రామాంతరే త్వేకరాత్రం॥

తా॥ సోదరమరణము చెల్లెలింట జరిగినపుడు చెల్లెలికి మూడుదినములు, ఇతర గృహంబున జరిగినయెడ చెల్లెలికి ౧౺ దినము దేశాంతరము నందైనయెడ నొక్కదినము సూతకము.

స్యాలాది మరణము.

శ్లో॥ భగినీపతేస్తు స్వగృహేపరగృహేవాస్యాలమరణే ఏకరాత్రం । స్యాలపుత్రమరణేప్యేకరాత్రం॥

తా॥ భార్యయొక్క అన్నదమ్ముల మరణమునందును వారిపుత్రుల మరణమునందును, ఒక్కదినము సూతకము. గ్రామాంతరంబున జరిగినయెడ స్నానముతోసరి.

అనుపనీత భ్రాత్రాదిమరణము.

వా॥ అనుపనీత భ్రాతృమరణే సన్నిధానేపి భగిన్యాస్నానమాత్రం । భ్రాతృపుత్రమరణేప్యేవమేవ॥

తా॥ ఒడుగుగాని తమ్ముడు మేనల్లుడు వీరు ఏకగ్రామంబున మరణించినపుడు స్త్రీకి స్నానముతోసరి.

భ గి నీ మ ర ణ ము.

వా॥ భ్రాతృగృహే భగినీమరణే భ్రాతుస్త్రిరాత్రం । పరగృహే పక్షిణీ । గ్రామాంతరే ఏకరాత్రమ్॥

తా॥ చెల్లెలి మరణము అన్నదమ్ముల యింట జరిగినయెడ వారికి మూడుదినము లును ఇతరుని యింటజరిగిన ౧౪ దినమును, ఇతరదేశంబున జరిగిన నొక్కదినంబును ఆశౌచము.

దత్తపుత్రమరణము.

వా॥ దత్తపుత్రమరణే పూర్వాపర పిత్రోస్తత్పుత్రాణాంచ త్రిరాత్రం । అసన్నిధానే త్వేకరాత్రం । పితృద్వయజ్ఞాతీనాం సన్నిధానేచైకరాత్రం । అసన్నిధానే స్నానమాత్రం। అనుపనీతదత్తపుత్రమరణేతు సన్నిధానేపి స్నానమాత్రం। దత్తస్యపుత్రజననే మరణేవా ఉపనయనాత్పరమపి జనకవర్గస్య స్నానమాత్రం। దత్తస్య జనకపితృమరణేత్రిరాత్రం। ప్రతిగృహీతృపితృమరణే దశరాత్రంతన్మరణె ప్రతిగృహీతురపిదశరాత్రం । యదిదత్తస్యౌరసానంతరం జాతఔరసపుత్రస్సంస్కర్తాతదాదత్తస్య త్రిరాత్రమేవ॥

తా॥ అనుపనీతదత్తపుత్ర మరణమునందు జనకతండ్రికి పెంపుడుతండ్రికి వానిపుత్రులకును మూడుదినములాశౌచము. దేశాంతరమునందైనయెడల నొకదినము ఉభయజ్ఞాతులకు సమీపమునందొక్కరాత్రి, దూరపుజ్ఞాతులకు స్నానముతోసరి - దత్తపుత్రుడుపనయనముగాక సమీపమున మరణమునొందినను జ్ఞాతులకు స్నానముతోసరి. దత్తునకు పుత్రుడుపుట్టినను ఉపనీతుడై మరణించినను జనకపితృసంబంధిజ్ఞాతులకు స్నానముతోసరి, జనకపితృమరణమునందు దత్తపుత్రునకు మూడుదినములు సూతకము. ఉపనీతుడగు దత్తుడుగాని ప్రతిగృహీతగాని మరణించినపుడు పరస్పరము పదిదినములాశౌచము. దత్తతజరిగినపిదప ఔరసపుత్రుడు కలిగి కర్మలనడుపుచుండు నపుడు పితృమరణమునందు దత్తునకు మూడుదినములు సూతకము.

ఆత్మబంధ్వాది మరణము.

వా॥ ఆత్మబంధూనాం మాతృబంధూనాం పితృబంధూనాంచ మరణె సన్నిధానేపక్షిణీ । అసన్నిధానె త్వేకరాత్రం॥

తా॥ ఆత్మబంధువులు - పితృబంధువులు - మాతృబంధువులు - వీరలు దగ్గర మరణించినపుడు ౧౪ దినము. దేశాంతరమునందు జరిగినయెడ ఒకదినము సూతకము

సాపత్నీయ మాతృవర్గమరణము.

వా॥ సాపత్నీయ మాతృవర్గ మాతులాదేర్మరణె సన్నిధానే ఏకరాత్రం। అసన్నిధానే స్నానమాత్రమ్॥

తా॥ సవతితల్లి సహోదరులు మొదలగువారు మరణించినపుడు సమీపమునం దొకదినము దేశాంతరమునందైనయెడ స్నానముతోసరి.

దత్తప్రతిగృహీతృ వర్గమాతులాది మరణము.

వా॥ దత్తస్య ప్రతిగృహీతృ వర్గస్య మాతులా దేర్మరణె దత్తస్య సన్నిధానే ఏకరాత్రం అసన్నిధానే స్నానమాత్రం - దత్తజనకవర్గస్య మాతులాదేర్మరణెసన్నిధానే ఏకరాత్రం॥

తా॥ పెంపుడుతల్లి యొక్క అన్నదమ్ములు మొదలగువారు మరణించినపుడు దత్తపుత్రునకు సమీపమునందొక దినము, అన్యగ్రామమునందు స్నానముతోసరి, దత్తునకు జనకతల్లి యన్నదమ్ములు మరణించినప్పుడు ఒక్కదినము సూతకము, ఇతర గ్రామమునందు స్నానముతోసరి.

సపత్నీపుత్రాది మరణమునందు.

వా॥ సపత్నీపుత్రీమరణె సాపత్న్యమాతు రేకరాత్రం।మాతృసపత్నీమరణెసపత్నీపుత్ర్యా అప్యేకరాత్రంఅసన్నిధానేస్నానమాత్రం॥

తా॥ సవతికూతురు మరణించినపుడు సవతితల్లికి ఒకదినము, సవతితల్లిపోయినపుడు సవతికూతురికి ఒకదినము, దూరమునందైనయెడ స్నానముతోసరి.

అసపిండ మరణమునందు.

వా॥ దౌహిత్రభాగినే యవ్యతిరిక్తానా మసపిండానా ముపనయనాత్పూర్వంమరణె సన్నిధానేపి స్నానమాత్రం। దౌహిత్రభాగినేయయోస్తు ప్రాగుపనయ నాన్మరణెపక్షిణీ। తదూర్ధ్వంత్రిరాత్రం చౌలాత్పూర్వంతు స్నానమాత్రం॥

తా॥ దౌహిత్రుడు మేనల్లుడు వీరలుదక్క తక్కిన యనుపనీతులగు అసపిండులు సమీపమున మరణించిన స్నానముతోసరి. దౌహిత్రుడు, మేనల్లుడు, వీరు అను

నీతులై మరణించినపుడు ౧౪ దినము, ఉపనీతులైనయెడ త్రిరాత్రము, చౌలముగాక మరణించినపుడు స్నానముతోసరి.

వా॥ మాతృష్వసాదీనామసపిండస్త్రీణాం వివాహాత్పూర్వంమరణౌసన్నిధానేపిస్నానమాత్రం॥

తా॥ అసపిండులగు పినతల్లి మొదలగు స్త్రీలు అవివాహితలై దగ్గరమరణించినను స్నానముతోసరి.

జామాతృ మరణమునందు.

వా॥ జామాతృమరణౌ సన్నిధానేపక్షిణీ । అసన్నిధానేప్యేకరాత్రం తస్యైవస్వగృహే మరణౌత్రిరాత్రం॥

తా॥ అల్లునిమరణము సమీపమున జరిగిన ౧౪ దినము, దూరమున జరిగిన నొకదినము. తనయింట మరణించినయెడ మామకు మూడుదినములు సూతకము.

వా॥ యోనిసంబంధేషు యేయేపురుషాస్తత్పత్నీనాం మరణౌ సన్నిధానేపి స్నానమాత్రం । మాతులాన్యాస్తు విశేషవిధానాత్ త్రిరాత్రం । యోనిసంబంధేషు యాస్త్రియస్తద్భర్తృ మరణేపి స్నానమాత్రం॥

తా॥ యోనిసంబంధముగల పురుషులయొక్క భార్యలును, అట్టి స్త్రీలయొక్క భర్తలును మరణించినప్పుడు స్నానముతోసరిపోవును. మేనమామభార్యమరణించినపుడు మూడుదినము లుండవలెను.

గురుశిష్యులకు.

వా॥ జప్యమంత్రోపదేష్టరిమృతే.సన్నిధానేఏకరాత్రం । అసన్నిధానే సజ్యోతిః, తచ్ఛిష్యమృతౌ తస్యాపితథైవ॥

తా॥ మంత్రోపదేశము నొనర్చినగురువు సమీపమున మరణించినపుడు శిష్యునకొకరాత్రి సూతకము. దూరమునందైనయెడ విన్నదిమొదలు దీపమును జూచువరకు సూతకము. శిష్యుడు మరణించినపుడు గురువునకు నాప్రకారమేయగును.

వా॥ పరిణీతానాంస్త్రీణాం మాతాపితృ భాతృతత్పుత్రాన్వినాపితృవర్గ బంధుమరణౌ స్నానమాత్రమితిధర్మ ప్రవృత్త్యనుసారిణ

ఆంధ్రాదయః । ఇతరేతుపక్షిణ్యాదిక మాచరంతి । ద్రావిడాస్తుసర్వ-సాధారణ్యేన పరిణీతాస్త్రియ స్తత్ప్రతి యోగినశ్చ పక్షిణ్యాదిక మాచరంతి॥

తా॥ పెండ్లి అయినస్త్రీలు మాతాపితృభ్రాతృ తత్పుత్రులకు దప్పతక్కిన పితృవర్గ బంధువుల మరణమునందు స్నానమాత్రము నాచరింపవలయునని ధర్మప్రవృత్తి యందు జెప్పబడినది. కొందరుపక్షిణ్యాద్యాశౌచము నవలంబించుచున్నారు. ద్రావిడులలో విశేషముగా వివాహితస్త్రీలువారి ప్రతియోగినులును ఒకరికొకరు పక్షిణ్యాద్యాశౌచమును పట్టుచున్నారు.

అతిక్రాంతాశౌచనిరూపణము.

శ్లో॥ తత్తదాశౌచమాఖ్యాత మతిక్రాంతమనేకధా ।

తా॥ జ్ఞాతుల మరణకాలమును అతిక్రమించి వినినప్పుడట్టి సూతక మనేక విధములగును.

వా॥ జ్ఞాతీనాం మరణం దశాహమధ్యే శ్రుతంచేద్ద శాహశే షేణశుద్ధిః। దశాహాదూర్ధ్వంతు మాసత్రయమధ్యేత్రిరాత్రం। తతష్షణ్మాస మధ్యేపక్షిణీ । తతస్సంవత్సరపర్యంత మేకరాత్రం సంవత్సరా దూర్ధ్వంతు స్నానమాత్రం । నవమాసాదూర్ధ్వం స్నానమాత్ర మిత్యేకే॥

తా॥ మరణించిన దినము మొదలుకొని పదిదినములలోపల జ్ఞాతిమరణ వృత్తాంతమును వినినయెడ శేషించిన దినములయందు సూతకము పట్టవలెను. పదిదినములుగడచినవెనుక మూడు నెలలలోపల వినినయెడ మూడు దినములును అటుపైని ఆరునెలలలోపల వినినయెడ ౧౺ దినము, అటుతరువాత సంవత్సరము ముగియులోపల వినినయెడ నొకరాత్రియు, సూతకము, సంవత్సరముఅయిన పిదప స్నానముతోసరి. మరణించిన తొమ్మిదిమాసములకుపైన వినినయెడ స్నానమాత్రమని కొందఱు.

వా॥ త్రిరాత్రాశౌచినాం మరణం త్రిరాత్రమధ్యేశ్రుతం చేత్తచ్ఛేషేణశుద్ధిః । త్రిరాత్రేతిక్రాంతే స్నానమాత్రం॥

తా॥ త్రిరాత్ర సూతకముగలవారు మూడు దినములలోపల వినినయెడల శేషించిన దినములయందు సూతకముపట్టవలెను, మూడుదినములు అయినపిమ్మట వినినయెడ స్నానముతోసరి.

వా॥ పక్షిణ్యాశౌచినాంతు మరణం పక్షిణీమధ్యే శ్రుతంచేత్త చ్ఛేషేణశుద్ధిః। పక్షిణీకాలేఽతిక్రాంతేస్నానమాత్రం। యావజ్జీవంప క్షిణీత్యేకే॥

తా॥ పక్షిణ్యాశౌచముగలవారు పక్షిణీమధ్యమున వినినయెడ మిగిలిన దినము లందు సూతకము పట్టవలెను, అటుపిమ్మట వినినయెడ స్నానముతోసరి, ఎప్పుడు విని నను ౧౪ దినము పట్టవలెననికొందఱు.

సూ॥ ఏకరాత్రాశౌచినామేకరాత్రేతిక్రాంతే స్నానమాత్రం॥

తా॥ ఏకరాత్రాశౌచము గలవారు, ఒకరాత్రి అయిన వెనుక వినినయెడస్నా నముమాత్రము జేయవలయు.

వా॥ మాతాపిత్రు విషయేదత్తకన్యాయా దశాహాభ్యంతరేత్రి రాత్రం। తదూర్ధ్వంపక్షిణీతి ధర్మప్రవృత్త్యనుసారిణః త్రిరాత్రేతి క్రాంతే స్నానమిత్యన్యే॥

తా॥ వివాహితస్త్రీ తల్లిదండ్రుల మరణవార్తను ౧౦ దినముల లోపల వినిన యెడ మూడు దినములు సూతకముపట్టవలెను, అటుపిమ్మట వినినయెడ ౧౪ దినము అని ధర్మప్రవృత్తియందు జెప్పబడినది, మరణించినపిమ్మట మూడుదినములకు పైన వినినయెడ స్నానము మాత్రమని కొందఱు.

వా॥ పుత్రికాభగినీ భ్రాతృవిషయే తత్ప్రతియోగినాం దశా హాభ్యంతరేపక్షిణీ। తదూర్ధ్వమేకరాత్రమితి ధర్మప్రవృత్తిపక్షః। యావజ్జీవంపక్షిణీత్యపరః పక్షః। పక్షిణీకాలేఽతీతే స్నానమితితృతీయః॥

తా॥ కూతురు - చెల్లెలు - అన్నదమ్ములు వీరు మరణించినపుడు వారి ప్రతి యోగినులకు పదిదినములలోపల పక్షిణ్యాశౌచము - అటుపిమ్మట వినినయెడ ఒక్క రాత్రియని ధర్మప్రవృత్తియందు జెప్పబడినది. ఎప్పుడు వినినను పక్షిణియని కొంద ఱుచెప్పిరి. పక్షిణ్యాశౌచము పట్టదగిన కాలమతిక్రమించినయెడ స్నానముతోసరి అని మఱికొందఱు చెప్పిరి.

ప్రతియోగినుల స్వరూపము.

శ్లో॥ మాతృష్వస్రుసుతాపుత్రో పితృష్వస్రుసుతస్త్రియా।
స్వసాపితృవ్యపుత్రీచ స్వస్రుపుత్రీపితృష్వసా।

భ్రాతృపుత్రీచ దౌహిత్రీ పౌత్రీతత్ప్రతియోగినాం।
స్త్రీపుంసాచక్వచిత్స్యాత్తే పక్షిణ్యాశౌచినామిధః॥

తా॥ పెద్దతల్లి యొక్క పుత్రీపుత్రులును పినతల్లియొక్క పుత్రీపుత్రులును ఒకరికొకరు ప్రతియోగినులగుదురు. మేనత్త యొక్క పుత్రీపుత్రులును, మేనమామ యొక్క పుత్రీపుత్రులును ఒకరికొకరు ప్రతియోగినులు, చెల్లెలికి - అక్క - అన్న - అక్కకు - చెల్లెలు తమ్ముడు ప్రతియోగినులు - పినతండ్రి కూతురికి పెదతండ్రి పుత్రీపుత్రులు ప్రతియోగినులు: మేనకోడలికి పినతల్లి మేనమామ వీరలు ప్రతియోగినులు మేనత్తను, మేనల్లుడు వీరు ప్రతియోగినులు భ్రాతృపుత్రికకు మేనత్త పినతండ్రి పెదతండ్రులు ప్రతియోగినులు, దౌహిత్రురాలికి తల్లి తల్లి, తల్లితండ్రి ప్రతియోగినులు, మనుమరాలికి తండ్రితల్లి తాత వీరు ప్రతియోగినులగుదురు, వీరలు మరణించినపుడు పగస్వగము ౧1 దినము ఆశౌచము.

వా॥ పుత్రవిషయే పితుర్మాసా దూర్ధ్వం సంవత్సర పర్యంతం త్రిరాత్రం తదూర్ధ్వంతు స్నానమాత్రం ఏకరాత్రమితి కేచిద్వదంతి అకృతక్రియే పుత్రే సంవత్సరాదూర్ధ్వమపి త్రిరాత్రమస్తి॥

తా॥ పుత్రుడు మరణించినపుడు ౧౦ దినములకుపైన సంవత్సరములోపల వినినయెడ తండ్రికి మూడుదినములాశౌచము. అటుపిమ్మట వినినయెడ స్నానమాత్రమని కొందరును ఒకరాత్రియని మరికొందరును వచించిరి. పుత్రునికి పరలోకక్రియలు జరగనియెడ సంవత్సరానంతరముగూడ తండ్రికి మూడు దినములు సూతకము.

వా॥ సాపత్న్యమాతృమరణె సంవత్సర పర్యంతం త్రిరాత్రం సంవత్సరాదూర్ధ్వం యావజ్జీవంపక్షిణీ । తస్యాఅకృతక్రియత్వే అనపత్యత్వేచ సంవత్సరా దర్వాగ్దశరాత్రం, తదూర్ధ్వంత్రిరాత్రం ఇదంచసాపత్న్యమాతురాశౌచం త్రింశద్యోజన దేశవ్యవధానేపిభవతి॥

తా॥ సవతితల్లి మరణించినపుడు ౧౦ దినములకుపైన సంవత్సరములోపల పుత్రునకు మూడుదినములాశౌచము. సంవత్సరమునకుపైన ఎప్పుడువినినను పక్షిణ్యాశౌచము, సవతితల్లికి సంతానములేక పరలోకక్రియలు జరగకుండునపుడు, సంవత్సరములోపలవినినను ౧౦ దినములు సూతకము సంవత్సరమునకుపిమ్మటవినినయెడమూడు దినములు. ఈసవతితల్లి ఆశౌచము ముప్పదియామడ దూరమునుండి వినినను కర్తలను విడువనేరదు.

వా॥ మాతాపిత్రోర్మరణె తయోరకృతక్రియత్వేచ యావజ్జీవందశరాత్రం । కృతక్రియత్వేతు వింశతి వర్ష పర్యంతం దశరాత్రం । తదూర్ధ్వంతుత్రిరాత్రం । దశాహామధ్యే శ్రుతంచేత్తచ్ఛేషేణశుద్ధిః॥

తా॥ తల్లిదండ్రులు చనిపోయినపుడు వారికి ప్రేతక్రియలు జగగనియెడ తాను బ్రతికియుండు కాలములో నెప్పుడువినినను ౧౦ దినములాశౌచము పట్టవలెను. ప్రేతకృత్యములు జరిగినయెడ ఇరువది సంవత్సరములలోపల నెప్పుడువినినను, పదిదినముల సూతకము. అటుపిమ్మట వినినయెడ మూడుదినములు మరణించిన పదిదినములలోపల వినినయెడ మిగిలిన దినములయందు మాత్రమే సూతకము.

అనేకాశౌచ సన్నిపాతాశౌచ నిర్ణయము.

వా॥ సమయోస్సజాతీయయో శ్చాశౌచయోః పౌర్వాపర్యేణ సన్నిపాతే పూర్వాశౌచకాలేనైవశుద్ధిః । విషమకాలయోస్సజాతీయయోరాశౌచయోస్సన్నిపాతే పూర్వంవాపరంవాయ దధికకాలం తేనైవశుద్ధిః అల్పమపి పూర్వాశౌచ ముత్తరాశౌచార్ధాధిక కాలం చేదల్పేనైవశుద్ధిః॥

తా॥ సమానకాలము గలవియు, ఒక్కజాతిగలవియునగు ఆశౌచము నేకకాలంబున వచ్చినయెడ మొదటిదానినిమాత్రి మవలంబించవలయు, రెండవది అక్కరలేదు. ఒక్కజాతిగల సూతకములే యెచ్చుతక్కువ కాలము గలిగియుండిన, ఎక్కువ కాలముగల సూతకమునుమాత్రి మవలంబింపవలయు, మొదటవచ్చిన సూతకము కొంచెము గాలముగలదైనను, రెండవసూతకముయొక్క సగముకాలమునకు గొంచెమెక్కువ కాలము గలిగియుండిన, మొదటవచ్చిన యల్పాశౌచమునే పట్టవలయు.

వా॥ విజాతీయ యోర్యోగే సమేన వాధికేన వాశావేన శుద్ధిః సూతిరధిక కాలాచేత్సూత్యాశౌచేనశుద్ధిః॥

తా॥ జాత, మృతసూతకములొక్కటూరి వచ్చినపుడు, మృతసూతకము సమానతాధిక్యములు గలదైనను మృతసూతకమునే అవలంబించవలయు, జాతాశౌచమధిక కాలము గల్గియుండిన, జాతమునేపట్టవలయు,

వా॥ పూర్ణాశౌచస్యదశమధ్యేపునః పూర్ణాశౌచాంతరే ప్రాప్తే పూర్వస్మాత్పూర్ణాశౌచా దూర్ధ్వ ముత్తరాశౌచం దినద్వయం కుర్యాత్ దశమదినస్య అష్టమయామే సూర్యోదయా దర్వాగన్యస్మిన్

పూర్ణాశౌచే ప్రాప్తే పూర్వస్మాదూర్ధ్వం దినత్రయ ముత్తరాశౌచం కుర్యాత్ । మాతాపితృ మరణాశౌచస్య ఆశౌచాంతరేణయోగే పూర్వేణవాపరేణవా మాతాపిత్రోరాశౌచేనశుద్ధిః॥

తా॥ పూర్ణాశౌచముయొక్క పదియవ దినంబున వేఱొక పూర్ణాశౌచము కలిగినయెడ, మొదటిదిపూర్తిఅయిన వెనుక రెండవదానికి రెండుదినములు సూతకము పట్టవలయును, దశమదినాపరాహ్ణమందు సూర్యోదయమునకు బూర్వమింకొకటి కలిగినయెడ పిమ్మట రెండుదినములు పట్టవలయును, తలిదండ్రుల మరణాశౌచమధ్యమునందైనను, లేక వారిమరణమునకు ముందైనను, వేఱొకసూతకము గలిగినయెడ, మాతాపిత్రాశౌచమును మాత్రమే పట్టవలయును.

వా॥ గార్హపత్యదహన నిమిత్తసూతాశౌచం తత్స్యాశౌచాంతరేణ యోగే దహనస్యశుద్ధిః॥

తా॥ దహనము చేసినదానికి గలిగినసూతకము దహనసూతకమధ్యమున ఇంకొక సూతకము గలిగినయెడ మొదటిదానితో శుద్ధికలుగుచున్నది.

వా॥ మాతాపిత్రోః పుత్రజన్మనిమిత్తాశౌచస్య ఆశౌచాంతరేణ యోగే పుత్రజననాశౌచేనశుద్ధిః ॥ పుత్రజననస్యైనమేవ। పితుః ప్రేతసంస్కర్తృత్వేతు పూర్వేణ వాపరేణవా ప్రేతాశౌచేనైవపుత్రజననా శౌచస్యనివృత్తిః । అసంస్కర్తృత్వేతు మృతాశౌచ మపి జననా శౌచేనశుద్ధ్యతి కేచిత్తు సంస్కర్తురపిపుత్రజననా శౌచమేవప్రబలమిత్యాహుః॥

తా॥ తల్లిదండ్రులకు బుత్రజనన సంబంధమగు పురుడు కలిగి యుండునపుడు వేఱొకటివచ్చినయెడల మొదటి దానినిమాత్రమే అవలంబింపవలయు, పుత్రుని జననమునందును నైప్రకారమే, తండ్రికి ప్రేతసంస్కారమును జేయునప్పుడుగాని అంతకుముందుగాని పుత్రజననాశౌచము గలిగినపుడు ప్రేతసూతకమును మాత్రమే అవలంబింపవలయును, ప్రేతకృత్యముల నొనర్చక ఆశౌచమును మాత్రము పట్టియుండునపుడు పుత్రుడుగలిగినయెడ మొదటి దానినివిడచి జాతాశౌచమును పట్టవలయును, ప్రేతసంస్కారములనొనర్చు వానికిని పుత్రజననాశౌచము ప్రబలమనికొందరు వచించెదరు.

వా॥ పితృమరణాశౌచమధ్యేమాతృమరణే పితుర్దశాహాదూర్ధ్వంమాతుః పక్షిణీంకుర్యాత్। పితుస్సన్న్యాసేదుర్మ్మరణే వానపక్షిణీ। కింతుమాతృ మరణాదారభ్య పూర్ణమేవాశౌచం కుర్యాత్॥

తా॥ తండ్రిమరణించిన సూతకముగలిగి యుండునపుడు తల్లిమరణము గలిగినయెడ, మొదటిసూతకము తీరినవెనుక రెండవదానికి ౧౪ దినము సూతకమునుపట్టవలయు. తండ్రిసన్న్యాసియై మరణించినను దుర్మ్మరణమునొందినను సూతకముపట్టక మాతృమరణదినము మొదలు సంపూర్ణసూతకము పట్టవలయు.

వా॥ మాతృమరణాశౌచమధ్యే పితృమరణేపితుః పూర్ణామేవాశౌచంకుర్యాత్। అనుగమనేతు దినాంతరమరణేపి మాతుఃపక్షిణీనభవతి। కింతుతత్రతంత్రేణైవశుద్ధిః। అనుగమనం వినాదైవాన్మాతృమరణే పక్షిణీభవతి। సాచదశమదినాత్ప్రాగేవ పితుర్దశమదినే మాతృమరణేతు దినద్వయా[illegible]ంభవతి। అత్రపక్షిణీమధ్యేదినద్వయమధ్యేచ పితురేకాదశేహన్యేవస్వతంత్రైకోద్దిష్టంకుర్యాత్। కర్తుస్తాత్కాలికీ శుద్ధిరస్తి॥

తా॥ తల్లిమరణసూతకము గలిగియుండునపుడు తండ్రిమరణము జరిగినయెడ, మొదటిదానిని వదలి రెండవదానిని సంపూర్ణముగ వలంబించి తండ్రికి క్రియలొనర్చినపిదప తల్లికి ౧౪ దినము సూతకముపట్టి క్రియలొనర్చవలయు, తల్లియనుగమనముచేసి తండ్రితోగూడ మృతినొందినను, ఇంకొకదినమున మృతినొందినను, ఈ ౧౪ దినము గూడ అక్కరలేదు - తంత్రమువలన శుద్ధిగలుగును, పితృమరణమునందను గమనము చేయక, తొమ్మిదిదినములలోపల దైవయోగమువలన తల్లిమృతినొందినయెడ, తండ్రికి క్రియలొనర్చిన వెనుక తల్లికి ౧౪ దినము సూతకముపట్టి క్రియలొనర్చవలయు, తండ్రిచనినపదియవనాడు తల్లిమరణించినయెడ, రెండుదినములు పట్టవలయు, మాతృవిషయమైచెప్పిన రెండువిధులయందును, తాత్కాలికశుద్ధిగలదు గనుక, తండ్రికి ఏకాదశాహమునందే, ఏకోద్దిష్టమును స్వతంత్రముగ నేచేయవచ్చును.

వా॥ పితృమరణాశౌచమ[illegible] దేశాంతరగత మాతృమరణశ్రవణే మాతేరికృత్యక్రియాయామభావోతంత్రేణశుద్ధిః। అకృతక్రియాయాంతు పితృదశాహాదూర్ధ్వంమాతుః పక్షిణీంకుర్యాత్।

తా॥ తండ్రి మరణసూతకము గలిగియుండునపుడు; పరదేశమునందు తల్లిమరణము జరిగినట్టు తెలిసి, యాతల్లికి ప్రేతక్రియలు జరిగియుండిన, రెంటికిని తంత్రముల వలన శుద్ధి గలుగును. తల్లికి క్రియలు కాకుండినయెడ, తండ్రియొక్క పదిదినములు తీరినవెనుక తల్లికి ౧౪ దినము సూతకము పట్టవలయు.

వా॥ మాతృమరణాశౌచమధ్యే దేశాంతరగత పితృమరణ శ్రవణే శ్రవణప్రభృతి దశాహంపిత్రాశౌచంభవతి॥

తా॥ తల్లి మరణసూతకము గలిగి యుండునపుడు, పరదేశమున దండ్రిమరణము జరిగినట్టు వినినయెడ నదిమొదలుకొని పదిదినములు తండ్రికిసూతకము పట్టవలయు.

వా॥ దేశాంతరగత యోర్మాతాపిత్రోర్మరణే యుగపచ్ఛ్రుతే తంత్రేణశుద్ధిః॥

తా॥ తల్లిదండ్రులు పరదేశముననేక కాలంబున మరణించిరని వినినయెడ రెంటికిని తంత్రమువలన శుద్ధి గలుగును.

వా॥ అతిక్రాంత వర్తమానయో[illegible]పాతే వర్తమానేనా తిక్రాంతస్యశుద్ధిః। అతిక్రాంతస్య కాలాధిక్యే త[illegible]క్రాంతేనైవ వర్తమానస్యశుద్ధిః ఏవం దాహకస్యాతిక్రాంతాశౌచేనైవ వర్తమానస్య శుద్ధిః। మాతృవిషయేతు నాయంవిధిః। కింతుపూర్వోక్తమేవపూర్ణం॥

తా॥ అతిక్రాంత వర్తమానాశౌచము లేక కాలంబున గలిగినయెడ, వానిలో నధిక కాలముగలదాని నవలంబించ వలయు; దాహకునకు అతిక్రాంతము సంభవించిన యెడ, వర్తమాన సూతకముపనిలేదు. తల్లిదండ్రుల విషయమైయట్లుగాక, పూర్వోక్త ప్రకార మాచరింపవలయు.

దేశాంతర లక్షణము.

శ్లో॥ దేశాంతరం వదంత్యన్యే షష్టియోజన మాయతం చత్వారింశద్వదంత్యన్యే త్రింశదన్యే తథైవచ॥

తా॥ దేశాంతరమనగా, అరువదియామడ వ్యవధానముగలది అని కొందరును, నలువదియని కొందరును, ముప్పదియని కొందరును వచించిరి. [illegible] గ్రహింతురు. (కొంచెము [illegible] మహానదులు పర్వతములు [illegible] దేశాంతరమనబడును.)

అధికమాసమృతస్య ఆద్యశ్రాద్ధనిర్ణయము.

అధికమాసమృతునకు అధికమాసమునందు దహనాది దశాహాంతమునకు జరిగించి ఏకాదశాహస్సునందు ఆద్యశ్రాద్ధమును ప్రకృతిగా జరిగించి షోడశశ్రాద్ధములు జరిగించవలెను. నిజమాసమునందు మృతతిథియందు అన్వాద్యమాసికమును పార్వణవిధిగా జరిగించి ఆ నిజమాసమునందే "మాసన్యూనే ష్యూనమాసికమితి" శాస్త్రవిహితకాలముల యందు ఊనమాసికమును జరిగించవలెను. ద్వితీయానుమాసికము నిజమాసమునకు రెండవ మాసమునందు జరిగించవలెను. ఏకాదశాహస్సునందు షోడశసంకల్పమునందు విశేషము ద్వితీయానుమాసిక, తృతీయానుమాసిక... అద్యాన్వాద్యాభ్యాం సహాయుగపద్ద్యకరిష్యే యని చెప్పవలెను. శేషము ప్రకృతిగానే చేయవలెను.

అధికమాసే త్రైపక్షికాదినిర్ణయము.

మృతమాసమునకు ద్వితీయమాసము అధికమైతే అధికమాసమునందే త్రైపక్షికమును జరిగించవలెను, ఆఱవమాసమధికమైతే అధికమాసమునందే ఊనషాణ్మాసికమును జరిగించవలెను. పన్నిండవమాసమధికమైతే అధికమాసమునందే ఊనాబ్దికమును జరిగించవలెను. ౧౩ మాసమధికమైతే అధికమాసమునందే ప్రథమాబ్దికమును జరిగించవలెను. నిజమాసములయందు త్రైపక్షిక, ఊనషాణ్మాసిక, ఊనాబ్దిక, ప్రథమాబ్దికములు తిరిగి జరిగించకూడదు.

మఱియొకవిజ్ఞాపనము.—బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్యులలో- కలిప్రాబల్యంబున సకాలంబున నుపనయనము చేయలేకపోవుచున్నారు. ఇది యిట్లుండగనిందు- దైవాధీనమువలన ఉపనయనకాలము అతిక్రమించి 12-16-20సం॥ ప్రాయమందు మరణించుచున్నవానిని గుఱించి కొంచమువిచారింతము. (శ్రాద్ధమయూఖే॥ వసిష్ఠః॥) శ్లో॥ బ్రాహ్మణక్షత్రియవిశాం సంస్కారరహితామృతాః । పరలోకాదికంనైవ పిశాచత్వంప్రపద్యతే॥ సంస్కారహీనాయేమర్త్యాః ప్రమీతాఃకాలయోగతః । తేషాంసంస్కరణం కార్యమమంత్రకమితిస్మృతమ్ । దహనాదిక్రియాభావే పిశాచాస్సుర్నసంశయః॥ అనియుండుటవలన, ఆ ప్రేతకు వేదమంత్రవర్జితముగా ప్రేతక్రియలన్నియుచేసియే తీరవలెను గాని మానుకొనుటకర్తకు శ్రేయస్కరమైనదిగాదు. శూద్రులలోకూడా వివాహములేక మరణించునప్పుడును వయస్సు 16సంవత్సరములు దాటినప్పుడును ప్రేతత్వనివృత్తికొఱకు ప్రేతక్రియలన్నియు నొకరోజుననేజరిపి - కర్తశుద్ధి స్నానముచేయవలెననియు, అప్పుడు ౧౨ దినములు దాటినపిమ్మట ౧౬ దినములలో కర్మచేయవలయునని ధర్మశాస్త్రములు చెప్పుచున్నవి. తత్ప్రమాణము కాత్యాయనః॥ శ్లో॥ షోడశోర్ధ్వమ్మృతాయేస్యు రవివాహితపాదజాః । తేషాంపంచదశాహేవా తదర్వాగ్వాయథావిధి॥ ప్రేతకార్యంప్రకర్తవ్యమితి ముద్గలసమ్మతమ్॥

గ్రంథశ్చాయం సమాప్తః.